

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
З Б І Р Н И К Н А У К О В И Х П Р А Ц Ь

з питань методики викладання іноземної мови

*«Дослідження та впровадження
в початковий процес сучасних моделей викладання
іноземної мови за фахом»*

Одеса 2017

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ ПРИРОДНИЧИХ ФАКУЛЬТЕТІВ

ІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

з питань методики викладання іноземної мови

*«Дослідження та впровадження в початковий
процес сучасних моделей викладання
іноземної мови за фахом»*

15 травня 2017 року

З Б І Р Н И К   М А Т Е Р І А Л І В   К О Н Ф Е Р Е Н Ц І Ї

Одеса 2017

УДК 811.1/2 (063)

Збірник затверджено Вченою Радою факультету романо-германської філології Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова
(протокол № 7 від 18 квітня 2017 року)

Редакційна колегія

проф., декан факультету РГФ Голубенко Лідія Миколаївна
к. філол. н., доц. Богуславський Сергій Сергійович
к. філол. н. Фрумкіна Арина Леонівна
к. філол. н., доц. Гарчева Ірина Олександрівна
к. філол. н., доц. Григораш Вікторія Сергіївна
к. філол. н., доц. Долбіна Каріне Давидівна
к. філол. н., доц. Ткаченко Ганна Володимирівна
ст. викл. Ягремцева Анастасія Олегівна
викл. Білоцерковець Алла Володимирівна

Відповідальний секретар конференції:
асистент Романенко Вікторія Олегівна

М 58

III Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція з питань методики викладання іноземної мови : «Дослідження та впровадження в початковий процес сучасних моделей викладання іноземної мови за фахом» : 15 травня 2017 р. : Збірник матеріалів конференції / М-во освіти та науки; Одеський нац. університет імені І. І. Мечникова. – Одеса: 2017. – 262 с.

У збірник увійшли матеріали наукових доповідей професорсько-викладацького складу та аспірантів вищих навчальних закладів України. У науковому збірнику представлено сучасні дослідження з іноземної філології в галузях методики викладання іноземної мови, мовознавства та літературознавства.

Тези подано у авторській редакції.

ЗМІСТ

1. <i>Aleksesevska Halyna, Yakubovskiy Sergey</i> HOW MONETARY POLICY AND ITS INSTRUMENTS CAN INFLUENCE ECONOMIC DEVELOPMENT OF COUNTRIES.....	10
2. <i>Андрійчук Лілія</i> ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ЧЕРЕЗ ВИКОРИСТАННЯ ПРОЕКТНОЇ МЕТОДИКИ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У СТАРШІЙ ШКОЛІ.....	12
3. <i>Behiashvili Kristina</i> SPRACHVERMITTLUNG FÜR ARBEITSBEWERBER.....	15
4. <i>Бойко Дар'я</i> АУДІО-ВІЗУАЛЬНИЙ МЕТОД АКТИВІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ.....	18
5. <i>Білоцерковець Алла</i> НОВІТНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ У ВНЗ	21
6. <i>Буднік Ольга</i> TEACHING ENGLISH INTONATION	23
7. <i>Vulanin Philipp</i> EXPERIMENTAL STUDY OF THE PROCESS OF METAL BORIDES OXIDATION	26
8. <i>Бурмістрова Анастасія</i> ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ ЯК ОБРАЗНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ЕМОЦІЙНОСТІ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....	28
9. <i>Vasylyshyna Nataliia</i> FOREIGN LANGUAGE TEACHING STYLES.....	31
10. <i>Вім Надія, Вім Юлія</i> КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ	34
11. <i>Волощук Вікторія</i> ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	38
12. <i>Галат Поліна</i> ТРУДНОЩІ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ТЕХНІКИ ПИСЬМА АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ З ВИКОРИСТАННЯМ ЗАСОБІВ ЗОРОВОЇ НАОЧНОСТІ НА ПОЧАТКОВОМУ СТУПЕНІ НАВЧАННЯ.....	41
13. <i>Гнатенко Вікторія</i> АРГУМЕНТАЦІЯ В АНГЛОМОВНОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ ТА ЇЇ ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	43
14. <i>Голубенко Лідія, Богуславский Сергей</i> ПРОБЛЕМА ІНТЕРФЕРЕНЦІИ И ТРАНСФЕРА В ПРЕПОДАВАННІ НЕМЕЦЬКОГО ЯЗЫКА В ВУЗЕ.....	45
15. <i>Горецька Аліса</i> АНГЛІЙСЬКІ ЗАПОЗИЧЕННЯ В СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ.....	48
16. <i>Hryhorash Viktoriia</i> TEACHING ESP. GENERAL ASPECTS	51
17. <i>Дерупас Олена</i> GENERATION THEORY AND ITS INFLUENCE ON BUSINESS	54
18. <i>Дмитрошкін Денис</i> ДИСКУРСИВНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ДЕТЕРМІНОЛОГІЗАЦІЇ КОМПЗИТИВ ТЕРМІНОСИСТЕМИ СПОРТУ	57
19. <i>Душенківський Дмитро</i> СИНТЕЗ РАМНОЛІПІДІВ <i>PSEUDOMONAS</i>	

<i>AERUGINOSA</i> ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В БІОТЕХНОЛОГІЇ	60
20. <i>Єлагіна Наталія, Кліщ Галина, Федчишин Надія</i> НАВЧАЛЬНІ ІГРИ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ-МЕДИКАМИ	63
21. <i>Захарук Надія</i> ДИРЕКТИВИ В АНГЛОМОВНОМУ КОНФЛІКТНОМУ ДИСКУРСІ СІБЛІНГІВ	66
22. <i>Жиденко Тамара</i> СИНТАКСИЧНА ФУНКЦІЯ ДІЄСЛОВА	70
23. <i>Ігнатенко Ольга</i> ФОРМУВАННЯ АВТОМАТИЗМІВ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ГОВОРІННЮ НА ІНОЗЕМНІЙ МОВІ.....	73
24. <i>Іщук Наталія</i> ДЕЯКІ АСПЕКТИ РОЗРОБКИ ТЕКСТОВИХ ЗАВДАНЬ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ	76
25. <i>Каніболоцька Ольга</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ СТРАТЕГІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	79
26. <i>Канівець Олександр</i> ВИКОРИСТАННЯ КІНОФІЛЬМІВ У ПІДГОТОВЦІ ФІЛОЛОГІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ	82
27. <i>Kashuba Sofiia</i> THE INTERSTELLAR ABSORPTION IN THE SPECTRA OF STARS.....	84
28. <i>Кімлик Оксана</i> РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КОНЦЕПТУ «КОХАННЯ» У ФРАЗЕОЛОГІЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ	87
29. <i>Кічула Марія, Корольова Тетяна, Олексій Катерина</i> КОНТЕКСТНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ ІНОЗЕМНІЙ МОВІ.....	90
30. <i>Князян Діана</i> КОЛЕКТИВНА ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	92
31. <i>Ковальчук Любов</i> LINGUISTISCHE UNTERSUCHUNGSANSÄTZE ZUR INTERKULTURELLEN KOMMUNIKATION.....	95
32. <i>Козак Тетяна</i> GRAMMATIK IM DEUTSCHUNTERRICHT	98
33. <i>Колісник Марина</i> DEVIANT ASPECTS OF ENGLISH COMMUNICATION ON FACEBOOK.....	101
34. <i>Kolisnichenko Natalya</i> ENGLISH LANGUAGE NEEDS OF FUTURE MANAGERS AND CIVIL SERVANTS: INTERACTIVE METHODS IN TRAINING	103
35. <i>Король Світлана</i> ВИКОРИСТАННЯ СТАНЦІЙНОГО МЕТОДУ РОБОТИ НА ЗАНЯТТІ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	106
36. <i>Котлярова Луиза</i> ДЕЯТЕЛЬНОСТНЫЙ ПОДХОД ПРИ ОТБОРЕ КОММУНИКАТИВНОГО МИНИМУМА ДЛЯ ИНОЯЗЫЧНОГО ОБЩЕНИЯ В	

НЕЯЗЫКОВОМ ВУЗЕ.....	108
37. <i>Красовська Наталія</i> ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НІМЕЦЬКИХ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ	113
38. <i>Linetskii Boris</i> REVISION OF UKRAINIAN MOLLUSCA IN ONU ZOOLOGICAL MUSEUM EXPOSITION.....	117
39. <i>Лисак Галина</i> АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	119
40. <i>Литовченко Світлана</i> ВІДОБРАЖЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ ПРЕСИ	122
41. <i>Любимова Нина, Зиноватная Светлана, Малярозов Павел</i> ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ИТ-ТЕХНОЛОГИЙ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ ЗАИНТЕРЕСОВАННОСТИ СТУДЕНТОВ НА ПРАКТИЧЕСКИХ ЗАНЯТИЯХ	125
42. <i>Мазур Юлія</i> ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ВЕБ-КВЕСТУ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	128
43. <i>Martyniuk Olena</i> PRELIMINARY TEXT PREPARATION AND POST-EDITING IN THE MACHINE TRANSLATION PROCESS.....	131
44. <i>Nesterova Olha</i> THE PECULIARITIES OF IMPLEMENTATION OF TRANSLATION ETHICS INTO THE PRACTICE IN TRANSLATION COURSES	134
45. <i>Маслова Тетяна</i> ЖАНРОВО-БАЗОВАНІЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА.....	136
46. <i>Матвійшин Оксана</i> ПЕРЕКЛАД ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ ХУДОЖНЬОЇ ПРОЗИ ЯК СКЛАДОВА МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	139
47. <i>Матковська Анастасія</i> ВИЗНАЧЕННЯ АНТАГОНІСТИЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ШТАМІВ БАКТЕРІЙ РОДУ <i>LACTOBACILLUS</i> , ВИДІЛЕНИХ ІЗ ШЛУНКОВО-КИШКОВОГО ТРАКТУ НОВОНАРОДЖЕНИХ	142
48. <i>Melnik Yurii</i> THE CORRELATION SPECTROSCOPY OF THE NONSTATIONARY PROCESS IN THE NEIGHBORHOOD OF SINGULAR POINTS WATER-ALCOHOL SOLUTION.....	145
49. <i>Миронова Лариса</i> ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ НА ПРИРОДНИЧИХ ФАКУЛЬТЕТАХ	148
50. <i>Мірошниченко Яна</i> ПРОЦЕС КОНТАМІНАЦІЇ ЯК ОДИН ІЗ РІЗНОВИДІВ НІМЕЦЬКОМОВНИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ МОДИФІКАЦІЙ	152
51. <i>Надточій Юлія</i> ПРАГМАТИКА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОАМЕРИКАНІЗМІВ.....	155
52. <i>Ніжегородцев Владислав, Руда Катерина</i> ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ	

ДОДАТКІВ ЮРИДИЧНОГО НАПРЯМКУ СТУДЕНТАМИ ПРАВОВИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	158
53. <i>Никифорова Ирина</i> ЧАСТИЦЫ ПРИ ПОСТРОЕНИИ НЕМЕЦКОГО ОБИХОДНОГО ДИСКУРСА.....	162
54. <i>Novytska Kristina</i> THEORIES OF MOTIVATION.....	165
55. <i>Орлова Наталья</i> ПРЕДМЕТНІ ЗНАННЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ КОМПОНЕНТ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ.....	169
56. <i>Орловська Ольга</i> ВИКОРИСТАННЯ СИМВОЛІВ І ЗАСОБІВ НАОЧНОСТІ ПРИ ФОРМУВАННІ ЛЕКСИЧНИХ ТА ГРАМАТИЧНИХ УМІНЬ СТУДЕНТІВ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВНЗ	172
57. <i>Паничок Тетяна</i> HÄUFIGE PROBLEME IN DER INTERKULTURELLEN KOMMUNIKATION	175
58. <i>Rysarenko Anastasiia</i> NEUE TENDENZEN IN DER JUGENDSPRACHE – KANAKISCH.....	178
59. <i>Підлужна Олена</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З ФІТОКОМПОНЕНТОМ.....	180
60. <i>Поліщук Ольга</i> ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ІНДИВІДА НА ПРИКЛАДІ ПЕРЕКЛАДУ ТОПОНІМІВ.....	183
61. <i>Ророва Елена</i> THE DEVELOPMENT OF GLOBAL ENERGY RESOURCES MARKET	186
62. <i>Продоус Лілія</i> РОЗВИТОК НАВИЧОК ЧИТАННЯ В УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ З МЕТОЮ ЕФЕКТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ ДО ЗНО.....	1900
63. <i>Romanashenko Iryna</i> FEATURES OF MODERN CROSS-CULTURAL COMMUNICATION.....	193
64. <i>Романенко Тетяна</i> INTERACTIVE TEACHING AS A MEANS OF FUTURE MANAGERS AND CIVIL SERVANTS TRAINING IMPROVEMENT.....	196
65. <i>Ромась Анастасія</i> ПЕРСУАЗИВНИЙ ВПЛИВ ЯК ІНТЕГРАЛЬНА ОЗНАКА АНГЛОМОВНОГО ДИСКУРСУ СОЦІАЛЬНОЇ РЕКЛАМИ.....	198
66. <i>Рибіна Наталья, Кошіль Наталья</i> ПРОБЛЕМА БЛІНГВІЗМУ В СУЧАСНІЙ ПСИХОЛІНГВІСТИЦІ.....	201
67. <i>Рудницька Тетяна, Арсенюк Дмитро</i> INFORMATION SECURITY MANAGERS' TRAINING.....	204
68. <i>Rumyantseva Elena</i> SPECIALISM CORPUS DESIGN FOR ESP TEACHING AND LEARNING.....	208
69. <i>Савченко Альона</i> КАТЕГОРІЯ СУБ'ЄКТИВНОЇ ТА ОБ'ЄКТИВНОЇ ОЦІНКИ В	

ДИСКУРСІ	211
70. <i>Склярєнко Ольга</i> АРТИКЛЬ И ИМЕНА СОБСТВЕННЫЕ (ТИПОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ).....	213
71. <i>Слиш Ирина</i> BEDEUTUNG DER ÜBERSETZUNG VON DEN BUCHBESCHREIBUNGEN.....	216
72. <i>Sluzhynska Lesia</i> KOMMUNIKATIVE EIGENSCHAFTEN UND KOMPETENZEN DER STUDENTEN IM FREMDSPRACHENUNTERRICHT	218
73. <i>Слюсарєнко Оксана</i> ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ.....	221
74. <i>Tverdokhlib Veroniuka, Sokolova Nika, Sudak Alina</i> EFFECT OF LACTOBACILLUS PLANTARUM ON GERMINATION AND SOME GROWTH CHARACTERISTICS OF WHEAT.....	224
75. <i>Ткаченко Анастасія, Смазчук Оксана, Гайдаржи Анастасія, Пухтєєва Алена</i> ОЧИСТКА ВОДЫ ОТ ВЫСОКОТОКСИЧНЫХ ИОНОВ МЕТАЛЛОВ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ НЕПАТОГЕННЫХ БАКТЕРИЙ РОДА <i>PSEUDOMONAS</i>	225
76. <i>Ткаченко Ганна, Гарчева Ирина</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ТРАНСФОРМАЦІЯ АНГЛОМОВНИХ ОНІМІВ В МЕНТАЛЬНОМУ ЛЕКСИКОНІ	228
77. <i>Турішєва Оксана</i> ЧАСТИНИ МОВИ У ВИСВІТЛЕННІ ГРАМАТИКИ УЗАГАЛЬНЕНИХ ФРАЗОВИХ СТРУКТУР.....	231
78. <i>Турчина Катєрина</i> СТАТУСНА АСИМЕТРІЯ ЯК ХАРАКТЕРИСТИКА АНГЛОМОВНОГО ДІЛОВОГО ДИСКУРСУ	234
79. <i>Фєренчук Ирина</i> СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ЧИТАННІ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ (ЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ).....	237
80. <i>Фрумкіна Арина</i> ФЕДЕРАТИВНО-НЕМЕЦЬКИЙ ТЕЛЕДИСКУРС И НЕКОТОРЫЕ ПРИЗНАКИ ЕГО ДЕКОДИФИКАЦИИ.....	240
81. <i>Чашко Валєрїя</i> СТРАТЕГІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ МОРАЛЬНО-ЕМОЦІЙНОГО ВПЛИВУ В СУЧАСНОМУ АМЕРИКАНСЬКОМУ ПЕРЕДВИБОРЧОМУ ДИСКУРСІ	243
82. <i>Чєпурна Зїнаїда</i> ДЕЯКІ СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ НІМЕЦЬКИХ ПРИСЛІВ'ІВ УКРАЇНСЬКОЮ МООВОЮ	246
83. <i>Tschumakow Alexander, Boguslawskij Sergej, Melnitschuk Olga</i> INTERKULTURELL KOMPETENZORIENTIERTER FREMDSPRACHENUNTERRICHT	249
84. <i>Яцун Євгенія</i> A CASE STUDY OF ENGLISH LANGUAGE TEACHING	252

HOW MONETARY POLICY AND ITS INSTRUMENTS CAN INFLUENCE ECONOMIC DEVELOPMENT OF COUNTRIES

The purpose of this work is to examine the degree of studying the problem of the influence of monetary policy on the economic development of countries in the works of foreign authors. To achieve this goal need to analyze the articles and dissertational works of foreign authors.

The subject of the presented research abstracts is to study and analyze the papers of foreign authors, **the object** of abstracts is monetary policy. Some **methods** of analysis and synthesis were used in the work.

Vendula Hynkova argues that monetary policy is a part and an instrument of macroeconomic policy, as well as exchange policy. And the goals of macroeconomic policy are achieved through the tools of both policies. V. Hynkova considers that money as well as the money supply controlled by a central bank should be regarded as essential part of the monetary policy concept. A change in monetary policy is reflected in the change in the money supply and in basic interest rates. Within the framework of V. Hynkova's paper a term "exchange policy" is understood as an intervention in the currency markets with a view to change the exchange rate [4, p. 2].

Mirela Nikula, an economist, argues that monetary policy affects the level of nominal interest rates, the currency and average inflation rate in the economy. The relationship between inflation and interest rates is an example of the monetary policy operating principle. It describes a way in which the Central Bank can control policy depending on economic conditions. Inflation is one of the main factors determining the Central Bank's reaction, inflation also depends on changes in the level of unemployment and GDP. In order to stabilize the economy the Central Bank should change the nominal interest rate to a greater

extent than the level of inflation was [3]. Therefore, when monetary policy is implemented, it is necessary to take into account the level of inflation.

In the thesis Sung Hyun Choi examined the methods of payment and its correlation with the shadow market as well as distribution of available household resources. A government can primarily influence the economy through families that actively participate in the purchase of government securities, reducing or increasing their incomes and costs [1].

Mirela Nikulae, the Romanian economist, examines monetary policy. In particular, the scientist studies the theory of money, starting with the classical quantitative theory of money that is based on the model $M \times v = P \times Y$, the Milton Friedman equation, the Fisher equation $M \times v' = P \times T$, Cambridge Equation $M = k \times P \times Y$ [3]. The great attention is paid to EU monetary policy.

Mark Labonth, macroeconomic policy specialist, researched the state of the American economy and the actions of the Federal Reserve System before and after the crisis, methods of monetary policy, both traditional and non-traditional, such as quantitative easing and for normalizing monetary policy after QE.

Between 2009 and 2014, the Fed held three rounds of QE. The third round was completed in October 2014, when the balance of the Fed was 4.5 trillion, which is five times the pre-crisis size. Despite the fact that the QE is over, the Fed's balance sheet was still quite large and it intends to reduce it to a more normal size in the long term by raising the interest rate paid to banks on reserves and by entering into reverse repurchase agreements using the mechanism «overnight» [2, p. 17].

We can **conclude** that the study of monetary policy is quite actual topic for dissertational research, but in modern conditions, more attention should be paid to the study of its unconventional methods and their influence on the economic development of countries. The question of their further application remains unresolved though.

References

1. Sun Choi H. Essays on money, credit, and monetary policy/ Hyung Sun Choi // University of

Iowa, 2008. – pp. 1-122.

2. Labonte M. Monetary Policy and the Federal Reserve: Current Policy and Conditions / Marc Labonte // Specialist in Macroeconomic Policy, February 7, 2017. – pp. 1-22.

3. Nsculae M. Monetary Policy and Its Role in Macroeconomic Stability/ Mirela Nsculae// International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences № 1, 2013. – pp.1-5.

4. Hynková V. Course: Economics I (macroeconomics) /13th Chapter Monetary Policy/ Vendula Hynková. – 2010. – pp. 1-12. [Electronic resource]. – URL: <http://docplayer.net/27991310-Course-economics-i-macroeconomics-study-text-13th-chapter-monetary-policy-author-ing-vendula-hynkova-ph-d.html>

Андрійчук Лілія

Хмельницький Національний університет

ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ЧЕРЕЗ ВИКОРИСТАННЯ ПРОЕКТНОЇ МЕТОДИКИ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У СТАРШІЙ ШКОЛІ

Модернізація мовної освіти в Україні вимагає підвищення якості освітніх послуг. Так як наша держава тяжіє до європейського рівня освіти, мовна компетенція стає вагомим фактором суспільно-економічного та культурного розвитку суспільства, в якому особистість має змогу вільно володіти іноземною мовою й запроваджувати її в життя.

Сучасна школа постійно вимагає пошуку нових форм організації навчально-виховного процесу, адже світ постійно змінюється та розвивається. Перевірені практикою технології західної методичної науки використовуються і в Україні. Так, все більше вчителів цікавляться і використовують проектну діяльність учнів, позитивні якості якої ще не повністю досліджені. Саме це і зумовлює актуальність даної роботи.

Питання мовної компетенція було розглянуте та висвітлене у наукових працях багатьох вчених. Серед найвідоміших дослідників даного питання, можна викремити: В. Байденка, Г. Беліцьку, Н. Бібік, Л. Берестову,

Н. Грішанову, І. Гудзика, О. Залевську, І. Зимню, Н. Кузьміну, В. Куніцину, О. Пометуна, Дж. Равена, Г. Селевка, Р. Уайта, Д. Хаймса, Н. Хомського та А. Хуторського.

Мета статті – розглянути поняття мовної компетенції та дослідити можливі шляхи її розвитку з використанням проектної методики на уроках іноземної мови.

Мовна компетенція – складне й багатогранне поняття, яке охоплює засвоєння, усвідомлення мовних норм, що склалися історично в фонетиці, лексиці, граматиці, орфоєпії, семантиці, стилістиці та адекватне їх застосування в будь-якій людській діяльності в процесі використання певної мови.

Методичний зміст мовної компетенції можливо розкрити через її складові – знання, вміння і навички, адже ці поняття вважаються складовими будь-якого виду компетенції. Між мовними знаннями, з одного боку, і вміннями та навичками, з іншого, існує взаємоспрямований зв'язок. Таке явище Л. Щерба [3, с. 126] назвав «опрацьованим лінгвістичним досвідом», який можна вважати елементом мовної компетенції. Суть цього явища полягає в тому, що мовні знання зумовлюють виникнення мовленнєвої реакції або реалізації цих знань у вміннях і навичках, а певний мовленнєвий досвід спричинюється до підсвідомих чи свідомих узагальнень.

Власне мовними компетенціями є знання базових понять, основних відомостей з різних розділів мовознавства, передбачених програмою з іноземної мови, базові лексичні, граматичні, стилістичні, орфоєпічні, правописні вміння, внутрішня потреба вивчати іноземну мову (як рідну); розуміння зображувально-виражальних можливостей іноземної мови, уміння внутрішньо проникати в сенс дидактичного тексту, уміння здійснювати різні види мовного розбору, лінгвосоціокультурні компетенції (інтеграція знань лінгвістичної і соціокультурної змістової ліній курсу іноземної мови, серед них знання правил мовленнєвого етикету іноземців,

виразів народної мудрості), досвід самостійної предметної діяльності – навчально-пізнавальної, аналітичної, синтетичної.

Досліджено, що для розвитку мовної компетенції потрібно акцентувати увагу на таких вправах, як: усні і письмові перекази, для яких обирають високохудожні, емоційно насичені тексти, читання мовчки, аудіювання, стилістична правка тексту, творчі роботи різних типів, орфографічні та лінгвістичні твори та, звичайно, створення проектів.

Метод проектів – це система навчання, гнучка модель організації навчального процесу, орієнтована на творчу самореалізацію особистості, розвиток її можливостей у процесі створення нового продукту під контролем учителя [1, с. 6]. «Метод проектної методики» був запропонований американським педагогом і філософом Джоном Дьюї. Найвідомішими вітчизняними дослідниками, які вивчали актуальність цієї проблеми були О. Макаренко та В. Сухомлинський.

Введення методу проекту в навчальний процес учнів старшої школи керується такими завданнями: показати вміння студента або групи студентів, збільшити рівень знань щодо теми проекту серед учнів та підвищити рівень зацікавленості до неї, продемонструвати рівень володіння іноземною мовою та збільшити словниковий запас слів щодо даного питання чи теми, підвищити рівень мотивації до вивчення іноземних мов. Також, метод проектів дозволяє перетворити обговорення того чи іншого питання в дискусію, де учні старшої коли зможуть не лише використати свій активний та пасивний словники, але й покажуть знання мовних засобів, які складають основу поняття «мовна компетенція».

Отже, враховуючи усі факти, можна стверджувати, що проектна методика допомагає у формуванні та розвитку мовної компетенції. Також, вона сприяє розвитку творчості учня та розширенню мовних знань, адже дана методика поєднує принципи формування комунікативної компетенції з практичними видами діяльності. Саме тому вважаємо, що потрібно давати учням можливість творчо підходити до вивчення мови та розвивати мовну

КОМПЕТЕНЦІЮ.

Література

1. Галустов Р. А. Творческие проекты студентов ТЭФ / Р. А. Галустов, Н.И. Зубов. – Брянск: Издательство БГПУ, НМЦ «Технология», 1999. – 152 с.
2. Фарина О. З. Комунікативний підхід до навчання англійської мови в спеціалізованій школі з поглибленим її вивченням / О. З. Фарина // Англійська мова і література. – 2011. – №22-23. – С. 7-24.
3. Щерба Л. В. Избранные работы по русскому языку / Щерба Л. В. – М.: Наука, 1957. – 361 с.

Behiashvili Kristina

Nationale Technische Universität Ukraine

„Igor Sikorsky Kiewer Polytechnisches Institut“

SPRACHVERMITTLUNG FÜR ARBEITSBEWERBER

Das **Ziel** der vorliegenden Thesen ist es, Überblick über das Problem von Sprachvermittlung für Arbeitsbewerber, die in Deutschland arbeiten wollen, doch unbedingt ihre Deutschkenntnisse verbessern sollen, zu geben. Deswegen stellen wir die **Aufgabe**, folgende Fragen zu beantworten: sollen Lehrkräfte unbedingt Muttersprachler sein? Gibt es irgendwelche Tendenzen im gegenwärtigen Fremdsprachenunterricht?

Forschungsobjekt ist mittelalterige Ausländer, die beruflich in Deutschland tätig sein wollen. **Untersuchungsgegenstand** ist Unterrichtsmethode für diese Zielgruppe.

Es ist längst kein Geheimnis mehr, dass Lernende zwischen 20 und 30 Jahren beim Lernen von ihren Lernroutinen profitieren, d.h. sie verfügen noch über viele Sprachlernstrategien. 40-Jährige haben einen großen Wissens- und Erfahrungsfundus, an den sie beim Sprachenlernen anknüpfen können [2]. Lerngewohnte, vielleicht sogar mehrsprachig sozialisierte Menschen, verfügen über ausreichend Strategien beim Erwerb neuer Vokabeln und formaler Strukturen. Auf diese Weise entwickeln sie sogar Vorteile gegenüber

unstrukturierteren jüngeren Lernenden [1, S. 3].

Leute mittleren Alters, die die Stellung in Deutschland erwerben möchten, doch in deutscher Sprache nur geringe Kenntnisse haben, stellen Sprachlehrende vor besonderer Herausforderung. Solche „Schüler“ sind überwiegend Flüchtlinge aus verschiedenen Ländern und setzen alles daran, die deutsche Sprache zu erlernen, denn diese Qualifikation entscheidet über ihre spätere berufliche Zukunft.

Die Integration der Flüchtlinge in den Arbeitsmarkt ist immer ein Schwerpunktthema also nicht nur für Politiker, sondern auch für Sprachlehrer. Deswegen sind Diskussionen über Chancen, bestehende Probleme sowie geistige Investitionen von großer Bedeutung. Da bekanntlich nur etwa zehn Prozent relativ problemlos in den Arbeitsmarkt integriert werden könnten [4].

Der Psychologe Ahmad Mansour fordert, dass Integration eine Aufgabe für Profis sein sollte. Es sei falsch, dieses Arbeitsfeld Ehrenamtlern zu überlassen. Lehrer und Sozialarbeiter sollten in diesen Fragen besser ausgebildet werden [5]. Mit dieser Ansicht sind wir völlig einverstanden, möchten aber hinzufügen, dass Sprachlehrkräfte sich eben auf Unterrichten für Flüchtlinge beziehungsweise Fremdsprachige spezialisieren sollen. Das bezieht sich in erster Linie auf Ausländer, die deutsche Sprache in Deutschland unterrichten möchten. Da sie gewissermaßen die gleiche Lage wie ihre „Schüler“ haben (sie sind Nichtmuttersprachler, doch wünschen dort zu arbeiten), verstehen sie sie besser und können auf erworbene Erfahrungen Bezug nehmen, was Sprachvermittlung enorm erleichtert.

Unter Hinweis auf langjährige Lernerfahrung haben wir allen Grund zu der Annahme, dass zum Großteil eben Fremdsprachige Deutsch der nichtdeutschsprachigen Zielgruppe besonders effektiv beibringen können. Es bleibt allerdings vorstellbar, dass beim Sprachenlernen auf Niveau C2 Sprachträger meistens kompetenter sind. Doch erreichen nur einige wenige Ausländer solchen Sprachstand.

In diesem Augenblick gibt es einheitliche Prinzipien, die im modernen

Fremdsprachenunterricht eingesetzt und erwünscht sind:

- aufgeklärte Einsprachigkeit und Verzicht auf Übersetzungen (alles wird hauptsächlich ohne Zwischensprache erklärt)
- Grammatikvermittlung durch Selbsterarbeitung und Autonomes Lernen (grammatische Regeln werden erteilt und einige Übungen gemacht, man übt selbstständig aber mehr zuhause)
- Beachtung der interkulturellen Komponenten und Schaffung von Möglichkeiten für Zusammenkünfte außerhalb des Kurses (um sich von Mensch zu Mensch zu verständigen)
- Manchmal hilft es, mit Wörtern oder Strukturen aus bekannten Sprachen, inklusive der Erstsprache (wenn es möglich ist), zu vergleichen, Strukturen bewusst zu machen [1, S. 23].

Nach unserer Auffassung, soll die Methode, die man als Immersion bezeichnet (wenn Menschen in die Sprache praktisch eintauchen), ebenso ab und zu eingesetzt werden. Das bedeutet, dass Kursteilnehmer die Sprache nicht anhand von Grammatiken und Wörterbüchern in einzelnen Lektionen lernen, sondern nur durch Hören und Sprechen. Es hilft vor allem „Lernambiente“ etwas lockerer machen.

Weit verbreitet ist die Meinung, dass man eine Sprache am besten in dem Land lernt, in dem sie gesprochen wird. Aber da kommt der Faktor der Zeit ins Spiel [3]. Daher eignet sich diese Methode für Menschen, die berufstätig in Deutschland sein möchten, aber einen Sprachkurs zuerst im Heimatland belegen müssen.

Zusammenfassend soll man sagen, dass unabhängig von der Sprachzugehörigkeit und vom Land, wo man deutsche Sprache erlernt, müssen Lehrkräfte unbedingt über sehr viel Empathie verfügen, um auf die einzelnen Bedürfnisse der kulturell, beruflich und individuell sehr unterschiedlichen Persönlichkeiten eingehen zu können [1, S. 25].

Um solche Kompetenz zu erreichen, benötigt man neue Strategien und Methoden zu entwickeln, als auch über Integration der Flüchtlinge in den

Arbeitsmarkt Diskussionen zu führen, da wir als Fachleute uns mit den „Investitionen“ in Menschen beschäftigen, was heute unbestritten am wichtigsten ist.

Literatur

1. Feigl-Bogenreiter E. MEHRSPRACHIG statt EINSILBIG / Elisabeth Feigl-Bogenreiter. – VÖV-Edition Sprachen 6. – Wien: Verband Österreichischer Volkshochschulen, 2013. – 59 S.
2. Internetseite des Goethe-Instituts – <https://www.goethe.de/de/spr/mag/20437988.html>
3. Internetseite des Zeitungsverlags Waiblingen (ZVW) – <http://www.zvw.de/inhalt.immersionsmethode-in-die-sprache-eintauchen.f8d930ca-9cfd-4271-9a92-afe71bdcf7b6.html>
4. Internetseite vom Presse- und Informationsamt der Bundesregierung – <https://www.deutschland-kann-das.de/Content/DE/StatischeSeiten/DEKD/Artikel/2017-03-09-regionalkonferenz-dd.html> [5]
5. Internetseite von Deutscher Welle – <http://www.dw.com/de/ein-masterplan-f%C3%BCr-integration/a-19011616>

Бойко Дар'я

Маріупольський державний університет

АУДИО-ВІЗУАЛЬНИЙ МЕТОД АКТИВІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Майже у кожному столітті історичні, політичні та соціальні зміни породжували нові вимоги до методів викладання іноземних мов. Так, наприклад, у період зародження друкарства постала проблема перекладу найбільш популярних книжок на інші мови світу. З огляду на це, найзатребуванішим методом навчання був граматико-перекладний. З розвитком індустріального світу, важливим стало вміння налагодити зв'язок з іноземними компаніями, інвесторами, покупцями, а, отже, на перший план вийшли комунікативні методи вивчення мов. Кінець XX – початок XXI століття дав поштовх до вдосконалення технологій, які існували на той момент, через що нова ера розвитку людської цивілізації стала називатися

інформаційною. Відповідно до вимог часу та можливостей застосування новітніх технологій на заняттях іноземної мови (в тому числі і німецької), на перший план вийшли два методи: аудіо-візуальний та ІТ-метод (навчання за допомогою комп'ютерів).

Зважаючи на змінюваність принципів викладання, розгляд даної теми є актуальним. Оскільки не всі навчальні заклади оснащені комп'ютерами у достатній кількості, ІТ-способи навчання не надто поширені в Україні. З огляду на це, об'єктом даного дослідження стане інший інноваційний метод, а саме – аудіо-візуальний. Предметом виступають освітні серіали з вивчення німецької мови.

Метою роботи є дослідження аудіо-візуального принципу активізації роботи студентів на парах німецької мови. Реалізація поставленої мети передбачає вирішення такого завдання як аналіз німецькомовних багатосерійних фільмів, що покликані стимулювати діяльність студентів на заняттях німецької мови.

Як зазначає професор С. Ю. Ніколаєва [1], аудіо-візуальний метод зародився у Франції у середині ХХ століття. Це можна пояснити тим, що саме в цей час було винайдено телевізор, а згодом і комп'ютер, завдяки чому на заняттях іноземної мови можна було вмикати фільми в оригінальній озвучці. Завдяки цьому, студенти мали змогу сприймати інформацію на слух, тобто аудіально, а також підкріплювати своє сприйняття ще одним каналом – зоровим, тобто візуальним.

Логіка аудіо-візуального методу полягає у тому, що чим більше каналів задіяні у сприйнятті інформації, тим ефективнішим є її запам'ятовування, а, отже, навчання відбувається швидше і продуктивніше. Однак для того, щоб використання цього принципу на парах німецької мови дійсно приносило користь, слід упевнитися, що запропонований матеріал не надто складний для сприйняття студентів. Для початку краще обирати короткі відеоролики, що стосуються теми, яка вже знайома учням. Добре підкріплювати ці мініфільми роздатковим матеріалом. Незнайомі слова,

зміст яких неможливо виявити завдяки асоціаціям, необхідно пояснювати до початку роботи з відео. Після ознайомлення студентів із фільмом, слід спонукати їх до активного обговорення почутого і побаченого.

Існує велика кількість німецькомовних освітніх серіалів, спрямованих на активізацію роботи студентів під час занять німецької мови.

Серіал «Hallo aus Berlin!» («Привіт з Берліну!») [2] розрахований на учнів, які тільки починають своє знайомство з мовою. Чотирнадцятихвилинні ролики стосуються таких тем, як родина (Familie), їжа (Essen), канікули та свята (Ferien und Feste), вільний час (Freizeit), здоров'я (Gesundheit) тощо. Усього існує 10 серій. Кожна складається із розгляду теми та питань, на які відповідають герої відео. Моменти, на які слід звернути особливу увагу, графічно виділяються. Серії поділяються на підтеми у рамках одної, тому за необхідності можна продивлятися лише частину епізоду.

Восьмисерійний фільм «Mein Weg nach Deutschland» («Мій шлях до Німеччини») [2] сконцентрований довкола однієї сюжетної лінії. Дівчина Невін нещодавно переїхала до Німеччини. Головна героїня намагається з'ясувати нагальні питання, що постають у її житті: як купити квиток на автобус, знайти роботу, сходити до лікаря тощо. Цей серіал складніший за попередній через те, що він не містить графічних підказок і складається з більшої кількості діалогів. Відсутність графічних підписів у фільмах компенсується текстовими документами, які додаються до кожної серії. Готуючись до пар німецької мови, можна роздрукувати ці файли, які слугуватимуть роздатковим матеріалом на заняттях.

Проект «Easy German» («Німецька мова з легкістю») [2] незважаючи на назву, є складнішим, ніж згадані вище серіали. Ведучі у формі інтерв'ю спілкуються з німцями про традиції, гумор, гастрономічні вподобання тощо. Епізоди фільму знімаються до цього часу, але наразі вийшло близько двохсот серій. У відео представлена німецька носіїв мови. Ознайомившись з цим проектом, студенти матимуть змогу прослідкувати фонетичні

особливості різних діалектів, що існують на території країни, а також дізнатися цікаву інформацію про Німеччину.

Отже, можна дійти **висновку**, що аудіо-візуальний метод активізації діяльності студентів на парах німецької мови є достатньо різноманітним у своєму предметному вираженні. Є змога послуговуватися різними багатосерійними фільмами, що мають задовольнити будь-які дидактичні цілі занять. З цього випливає, що перспективи дослідження даної теми досить широкі, адже існує великий вибір матеріалів, на базі яких можна робити дослідження.

Література

1. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах / С. Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2002. – 328.
2. 15 сериалов для тех, кто учит немецкий [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://www.adme.ru/tvorchestvo-kino/15-serialov-dlya-teh-kto-uchit-nemeckij-1153260/>.

Білоцерковець Алла

Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова

НОВІТНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ У ВНЗ

Метою даних тез є аналіз сучасних тенденцій та перспектив розвитку методів викладання іноземної мови за професійним спрямуванням у ВНЗ. Викладання іноземної мови у ВНЗ націлене на оволодіння студентами комунікативної компетенції, яка повинна дозволити студентам користуватись іноземною мовою у рамках обраної професії. Такий підхід до викладання іноземної мови вимагає від викладача використання новітніх методів викладання. Обираючи ті чи інші методи викладання, викладач мусить триматись певних критеріїв та ставити перед собою певні цілі, які будуть досягненні за допомогою конкретних методів. А саме:

- аналіз мовних потреб студентів, залежно від обраної

спеціальності;

- орієнтування на практичне використання мови;
- націленість на навчання орієнтуванню в іншомовному матеріалі

та в іншомовній середі;

- навчання студентів вести бесіди на професійні теми, та розроблювати власні проекти.

Реалізація даних цілей викладання повинна здійснюватись через використання ряду прийомів, підходів та різноманітних методик. Однією з найбільш ефективних методик є комунікативна методика, яка допомагає впровадити в процес навчання такі форми роботи як мозковий штурм (brainstorming), рольові ігри (role play) та метод створення проблемної ситуації. Мозковий штурм – це процес вирішення проблеми на основі стимулювання творчої активності. Цей метод розвиває пошуково-дослідницькі компетенції, формує креативність, розвиває комунікативні вміння та допомагає оволодіти навичками роботи в групі. Метод рольової гри змушує студентів вирішувати різноманітні проблеми та ситуації, сприяючи формуванню відповідних видів мовленнєвої діяльності. Метод створення проблемної ситуації базується на реальних прикладах життєвих ситуацій. Він полягає в самостійному формуванні студентами проблемних ситуацій та передбачаю колективний пошук рішень [1, 215]. Усі ці методи відповідають головній меті викладання іноземної мови за професійним спрямуванням, а саме формуванню у студентів професійно – комунікативної компетенції.

Література

1. Саєнко Н. С. Інноваційні технології у навчанні іноземних мов професійного спрямування / Н. С. Саєнко Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти. – Вип. 18. – С. 213-221
2. Скуратівська М. О. Сучасні методи та технології викладання іноземних мов. <http://intkonf.org/skurativska-mo-suchasni-metodi-ta-tehnoloiyi-vikladannya-inizemnih-mov-u-vischiiy-shkoli-ukrayini/>

TEACHING ENGLISH INTONATION

Intonation is indispensable in communication, because it is instrumental in conveying meaning. No sentence can exist without a particular intonation. No meaning can be expressed without it.

Intonation is crucial for communication. It's also a largely unconscious mechanism, and as such, a complex aspect of pronunciation.

One of the probable definitions is that phonetics is the science that “studies the sound system of the language, that is segmental phonemes, word stress, syllabic structure and intonation.”

We believe intonation can be taught and improved by reciting poetry of different types including from Shakespeare for advanced students and reading out from plays. Reading poetry and from plays is different and needs more understanding and focus than reading plain text.

But each student needs to follow these steps first: start with words, that have difficult pronunciation; the most common feet in English such as iamb, trochee, dactyl, and anapest; the rhyme.

To teach intonation correctly it is necessary to perform the literary and linguistic analysis of the poem.

We have performed the external modal analysis of Mathew Arnold's poem «Dover Beach». Some preliminary research on Arnold, including the time he was writing will help in performing a modal analysis of the poem. As the external analysis tries to discover the relationship between the writer and the speaker, knowing as much as possible about the writer, can be excellent aid. In brief, Arnold was a Victorian, writing during the same time as the two greatest Victorian writers Robert Browning and Tennyson. Arnold was one of the new writers who was a working man (inspector of schools) as well as an intellectual

and a scholar.

His poem «Dover Beach» appeared in 1867, but was probably written in 1851. In this poem Arnold speaks of the loss of self-identity and the melancholy he feels about his life and life in general. A first reading of this poem seems to indicate that its external mode is lyrics since it seems to be the direct expression of Arnold's own thoughts and emotions. On second look, however, we see a dramatic situation – a lover addressing his beloved. The external mode is then dramatic and the poem has created a defined character of melancholy lover to speak his thoughts for him.

An internal modal analysis of this poem yields a complex interweaving of speaker-audience situations. The persona begins with thoughtful reflections of the sight outside his Dover hotel window: the sea, the tide, the moon, the vast tranquil bay.

Lines 1-5 seems to be lyric in mode as persona addresses himself. In line 6 the mode changes to dramatic as the persona addresses his beloved, asking her to «come to the window». Lines 7 and 8 seem to move back into the lyric mode as we receive the persona's reflections of the scene, until, perhaps, the «moon-blanced land» illuminates his love and changes the mode back to dramatic. Although lines 9 to 14 seem to be directly spoken his love, there is, too, the sense that persona is meditating ,metaphorically comparing the movements of the waves to the movements back and forth between faithful past and his seemingly faithless present. The «note of sadness» the persona hears in line 4 brings him to the scene of «human misery» and back to the contemplative man, who reflects on Sophocles and his similar reflections manifested in «Antigone». In line 18 the persona shifts out of the past and back to the present scene and to the character of the lover as the persona sees, perhaps from the facial expression, that they share a thought –a thought motivated by the sounds from «the distant northern sea». A shift back to lyric is achieved in lines 21 to 28 as the persona again agonizes over his loss of faith (in Christianity). Arnold's personal loss of faith with the advent of Darwin's theory of evolution is the motivation for this next stanza and there is

a clear switch to the lyric voice.

In the last stanza the persona addresses his lover and pleads that though the world is full of contradictions, upheavals and disharmony, they, at least, should remain faithful to each other.

The final purpose of interpreting the text of the poem is to understand it profoundly. According to Elizabeth Zac, who investigated sound symbolism in poetry, irrespective of the basic mood of the poem the most frequent are the sounds with positive connotation of «light, warm, full, free, mellow, soft, good» etc. They take from 70 to 100 per cent of the total sum of the sounds, whose relative frequency in the poems is higher than their normal frequency in the English language. On the other hand, the less frequent sounds are those, judged as «dark, empty, abrupt, tense, bad, rugged», and the like take not more than 30 per cent of the total sum of the most frequent sounds. Obviously this fact contributes greatly to the total euphony of the poetic text. As we have seen the correlation between appropriate intonation and sound repetition, the sound symbolism and its contextual emotional colouring are not simple and direct. They are influenced by many factors such as situation of communication (time and other constituents, the author and his aims, the listener), some symbolic characteristics of sounds may be intensified, others may be weakened or even suppressed by the intention of the speaker.

We also have to take into account the peculiarities of the genre and the declamatory phonostyle, described by Sokolova M. A. in **further investigation**.

References

1. Dover Beach by Mathew Arnold
2. Intonation, Teaching English British Council, BBC [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.teachingenglish.org.uk/article/intonation>
3. Соколова М.А., Гинтовт К.П., Кантер Л.А., Крылова Н.И., Тихонова И.С., Шабдаш Г.А. Практическая фонетика английского языка. М., 1984. – 352 с.
4. Бергельсон М. Б., Кибрик А. Е. Прагматический принцип Приоритета и его отражение в грамматике языка // Известия АН СССР сер. ОЛЯ. — 1981. — Т. 40, № 4. — С. 343–355.
5. Гончаров, 1999, с.64

6. Теоретическая Фонетика английского языка; Учебник для студ. ин-тов и фак. иностр.яз. \М.А.Соколова,К.П.Гиновт,И.С.Тихонова,Р.М.Тихонова,-М.:Гуманит.изд.центр ВЛАДОС,1996. – с. 71 – 120.

Bulanin Philipp

Odessa I. I. Mechnikov National University

EXPERIMENTAL STUDY OF THE PROCESS OF METAL BORIDES OXIDATION

Anoxic refractory compounds like borides (TiB_2 , CrB_2 , ZrB_2 , HfB_2 , NbB_2 , LaB_6 , W_2B_5), carbides and nitrides along with oxides powders widely used as thermal coating [1, 2]. Melting point parameter for the borides of Zr, Ti and W is

$D = \frac{J^2 s^{0.5}}{m^2 K^{-1}}$. For the corresponding metals this parameter is less almost by the

exponent. Borides are second only to oxides $\text{BeO} - D=2,96 \cdot 10^{11}$ and $\text{MgO} - D=1,475 \cdot 10^{11}$. Based on practice of combustion physics the borides could be attributed to incombustible substances.

The important property of borides of some metals (as like Al, Mg, Ti) is their high (in comparison with the mechanical mixture) volumetric calorific value. Because of this, borides are considered to be the perspective energetic materials serving as additive to the solid rocket fuels [3, 4].

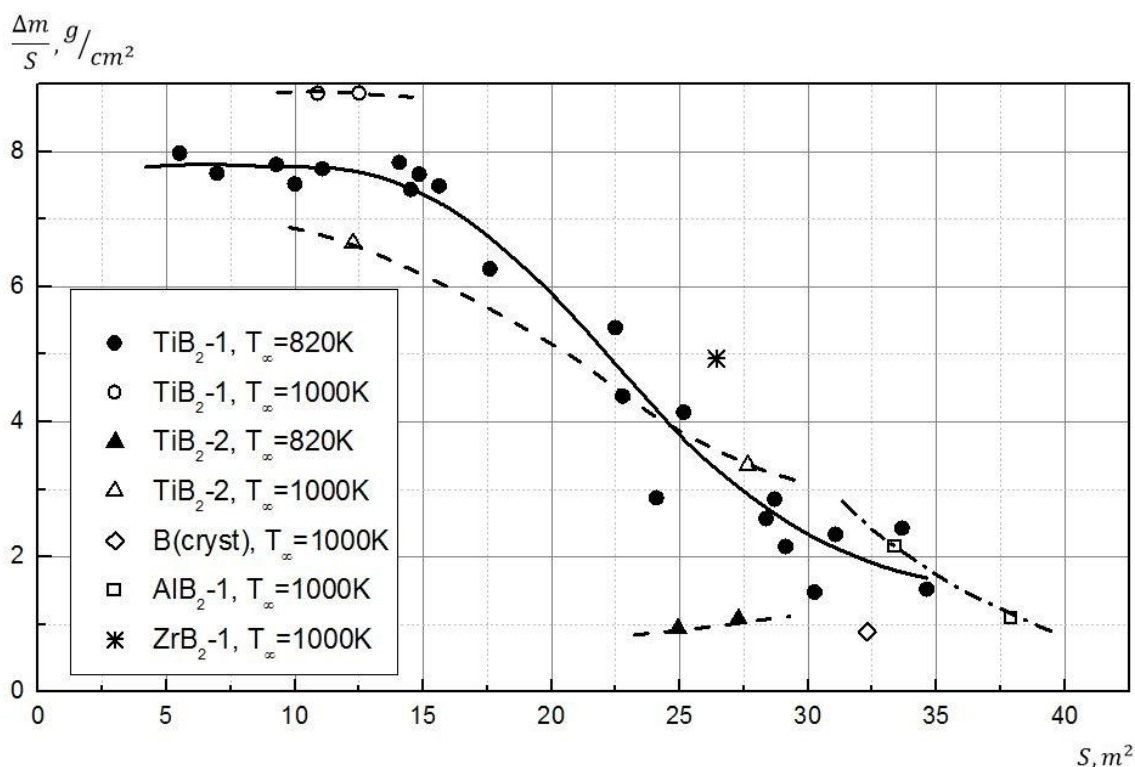
It's obvious that realization of this materials high calorific value could be possible in condition which provides their ignition. In turn, the conditions of ignition are determined by kinetics of pre-ignition oxidation process. However, the scientific resources lack certain data about the borides oxidation regular occurrence. Therefore, **the objective** of the presented work is the experimental study of low-temperature oxidation of conglomerates of energetic compounds metal borides particles by the **isothermal thermogravimetry methods**.

Fundamental difference of the presented method from standard gravimetry is in using as sample conglomerates of the powdery material particles except the

monolithic particles. The conglomerates of particles were prepared from water-glycerin suspension and dried in inert medium at a temperature of 80 °C until the ligament is completely removed.

The test samples were obtained by the method of self-propagating high-temperature synthesis (SHS) and then were grinded. The test samples differ in the method of their obtaining, in structure and dispersion. In particular, the powders of TiB₂-1 were obtained by means of the SHS-method from initial MgB₁₂ and Ti, and TiB₂-2 obtained from B and Ti.

The obtained experimental data demonstrate a significant difference in oxidation activity among the test samples.

Fig.1. Dependence of the specific mass increase by the surface of samples (lines – approximation by dots)

At the temperature $T_{\infty}=1000$ K ($S \sim 5-20$ cm²) the higher activity has the sample of TiB₂-1, and then TiB₂-2, ZrB₂, AlB₂, B. It should be noted, that intensities of oxidation for the samples of titan and boride of titan are

significantly different. The same thing can be observed with the oxidation of mechanical mixture Ti+2B in the air, which simulates the alloy by chemical composition.

It is of scientific interest to compare the intensity of titan borides oxidation, which was obtained by the different technologies. At similar temperatures and conglomerates surfaces the growth of mass for the TiB₂-1 in 3-5 times higher than for TiB₂-2. Apparently it is connected with technology of alloy obtaining: the particles of TiB₂-1 alloy have the developed surface and can contain residues of magnesium.

Results: it was experimentally established that titan borides oxidation regularity changes with the temperature – from logarithmic to parabolic.

Conclusion: obtained in the presented work the experimental data on the low-temperature metal borides oxidation will be the basis for the future scientific study on specifics of their oxidation.

References

1. Alekseev A.G. Properties, production and application of refractory compounds. / A.G. Alekseev, G.A. Bovchuk, A.S. Bolgar, etc. – Metallurgy, 1986. – p. 928.
2. Borisov Yu.S. Gas thermal coatings from powder materials / Yu.S. Borisov, Yu.A. Kharlamov, S. L. Sidorenko // Scientific thought. – 1987. – p. 544.
3. Gany A. Combustion of Boron-containing fuels in solid fuel ramjets. // International Journal of Energetic Materials and Chemical Propulsion. – 1993. - Vol. 2. - №1-6. – P. 91-112.
4. Yagodnikov D.A. Ignition and combustion of pyrotechnic compositions based on micro- and nanoparticles of aluminum diboride in air flow in a two-zone combustion chamber / D.A. Yagodnikov, A.V. Voronetskiy, V.I. Sarab`ev // Combustion and flame. – 2016. – Vol. 52. - №3. – pp. 51-58.

Бурмістрова Анастасія

Національний технічний університет України «КПІ імені І. Сікорського»

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ ЯК ОБРАЗНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ЕМОЦІЙНОСТІ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Мова – це засіб спілкування, передачі інформації, вираження емоційного ставлення до світу й експресивного посилення висловлювання, яке може бути як усним, так і письмовим. Емоції і мова тісно пов'язані між собою поняття, тож можна зробити висновок, що мова – це засіб вираження та причина утворення емоцій.

Фразеологічні одиниці належать до підкласу образних засобів вираження емоцій. **Мета** нашої роботи полягає у дослідженні та аналізі емоційного компоненту, який покладено в основу фразеологічних одиниць. Для досягнення цієї мети було поставлено такі **завдання**: виокремити емоційно марковані компоненти у складі фразеологічних одиниць та класифікувати їх з точки зору емоційної насиченості.

Об'єктом дослідження виступає категорія емоційності у сучасній англійській мові, тоді як **предметом** дослідження є образні засоби актуалізації емоційності, а саме фразеологізми, їхні різновиди та особливості функціонування у сучасній англійській мові.

Фразеологічні одиниці (ФО) – це стійкі вирази, в яких з особливою силою виражається протиріччя між спрямованістю до реальності та їхньою експресивністю. Посилена виразність або надекспресивність є відмінною характеристикою ФО. У порівнянні з лексичними одиницями, вона обумовлена двома факторами. По-перше, ФО часто слугують для позначення ознак або явищ дійсності, які виділяються з низки подібних за ознакою інтенсивності протікання дії, тобто не відповідають соціально й індивідуально прийнятій нормі. По-друге, сам процес фразоутворення належить до низки мовних аномалій [3, с. 8].

Експресивні фразеологічні одиниці можуть бути класифіковані за окремими критеріями. Так Р. С. Гаманко виділяє якісні, кількісні та якісно-кількісні експресивні одиниці [1, с. 16].

1. Якісні (квалітативні) експресивні значення ФО цієї групи сформовані за допомогою додаткових відтінків сенсу, які впливають зі специфіки образу, що ліг в основу ФО. Наприклад: *Every time I ask her to*

help me with typing, she gets on her high horse. (Кожен раз, коли я прошу її допомогти мені друкувати, вона поводитьсь зверхньо);

2. Кількісні (кванторні) експресивні значення властиві для ФО, у денотативному значенні яких виражається високий ступінь прояву ознаки, наприклад: *It is raining cats and dogs* (Дощ ллє як з відра);

3. ФО третьої групи об'єднують в своєму змісті семи як кількісної, так і якісної експресії: інтенсивність, напруженість дій, ознак, властивих таким ФО, поєднується з високим ступенем прояву ознак або дій [1, с. 17].

Слід зауважити, що в англійській мові можливі випадки розширення фразеологізму. Суть розширення компонентного складу ФО полягає в тому, що в межі структури стійкого звороту вводиться слово чи словосполучення вільного вжитку, яке надає фразеологізмові більшої конкретності, наближаючи його до тієї ситуації, в якій він використаний. *You know the life won't be a blanket of roses anyway.* (Ти знає, що все одно життя не буде легким) [2, с. 6].

Висновок. Отже, лексичний рівень англійської мови насичений різноманітними експресивними компонентами, які виражають майже весь спектр емоцій, властивих людині. А образний рівень надає виразам навіть більшого емоційного навантаження і цим самим збагачує спілкування. Фразеологічні одиниці відіграють важливу роль при передачі емоційності, адже їхній експресивний зміст уже роками зафіксований у свідомості комунікантів і саме тому необхідно знати, розуміти та правильно вживати такі одиниці.

Ці положення можуть бути використані у дослідницьких роботах, присвячених **подальшій** розробці теоретичних питань щодо особливостей мовних засобів вираження емоцій і виявленні закономірностей їхнього функціонування в англійській мові, а також для розв'язання проблем, пов'язаних з англійсько-українським перекладом, із розумінням реалій англомовного суспільства.

Література

1. Гаманко Р. С. Структурно-семантические и функциональные свойства идиоматичных слов английского языка : автореф. дисс. на получение науч. степ. канд. фил. наук : спец. 10.02.04 "Германские языки" / Руслан Сергеевич Гаманко. – Самара, 2008. – 20 с.
2. Джаграева М. Л. Коммуникативно-прагматические особенности фразеологической деривации : автореф. дисс. на получение науч. звания канд. фил. наук : спец. 10.02.19 "Теория языка" / Милена Леоновна Джаграева. – Ставрополь, 2005. – 32 с.
3. Молостова Е. Н. Экспрессивный компонент семантики фразеологизмов-антропоцентризмов : автореф. дисс. на получение науч. степени канд. фил. наук : спец. 10.02.04 "Германские языки" / Елена Николаевна Молостова. – Казань, 2000. – 20 с.

Vasylyshyna Nataliia
National Aviation University

FOREIGN LANGUAGE TEACHING STYLES

The actuality of the paper is proved with the fact that students' foreign language communicative ability is significant to enable them to adapt well with the real working environment. This aspect is vital to promote their marketability in the ever challenging industrial realm. The ongoing study looks at the most appropriate teaching styles that stimulate and motivate students' foreign language learning activity in order to achieve positive advanced communicative outcomes [3].

Therefore, this research seeks to determine the range of foreign language teaching styles, such as: *authority, or lecture, demonstrator, or coach, Facilitator, or activity, delegator, or group, hybrid, or blended*. The other purpose of the survey is to analyze their positive and negative aspects [1].

To understand the differences in teaching styles, it's helpful to know where the modern concept of classifying teaching methods originated. The late Anthony Grasha, a noted professor of psychology at the University of Cincinnati, is credited with developing the classic five teaching styles. A follower of psychiatrist Carl Jung, Grasha began studying the dynamics of the relationship

between teachers and learning in college classrooms. His groundbreaking book, “Teaching with Style,” was written both as a guide for teachers and as a tool to help colleagues, administrators and students systematically evaluate an instructor’s effectiveness in the classroom [1].

Grasha understood that schools must use a consistent, formal approach in evaluating a teacher’s classroom performance. He recognized that any system designed to help teachers improve their instructional skills requires a simple classification system. He developed a teaching style inventory that has since been adopted and modified by followers. Thus, foreign language teaching styles can be summarized as follows:

expert: similar to a coach, experts share knowledge, demonstrate their expertise, advise students and provide feedback to improve understanding and promote learning.

formal authority: authoritative teachers incorporate the traditional lecture format and share many of the same characteristics as experts, but with less student interaction.

personal model: incorporates blended teaching styles that match the best techniques with the appropriate learning scenarios and students in an adaptive format.

facilitator: designs participatory learning activities and manages classroom projects while providing information and offering feedback to facilitate critical thinking.

delegator: organizes group learning, observes students, provides consultation, and promotes interaction between groups and among individuals to achieve learning objectives [1, 5].

Although he developed specific teaching styles, Grasha warned against boxing teachers into a single category. Instead, he advocated that teachers play multiple roles in the classroom. He believed most teachers possess some combination of all or most of the classic teaching styles [1].

The following list of teaching styles highlights the five main strategies

teachers use in the classroom, as well as the benefits and potential pitfalls of each respective teaching method.

The *authority, or lecture style* is teacher-centered and frequently entails lengthy lecture sessions or one-way presentations. Students are expected to take notes or absorb information. The advantage of this style is that it is acceptable for certain higher-education disciplines and auditorium settings with large groups of students. The pure lecture style is most suitable for subjects like history that necessitate memorization of key facts, dates, names. However, **negative sides are** that it is a questionable model for teaching children because there is little or no interaction with the teacher [1, 4].

Demonstrator, or coach style retains the formal authority role while allowing teachers to demonstrate their expertise by showing students what they need to know. This style gives teachers opportunities to incorporate a variety of formats including lectures, multimedia presentations and demonstrations. Although it's well-suited for teaching mathematics, music, physical education, arts and crafts, it is difficult to accommodate students' individual needs in larger classrooms [5, 3].

Facilitator, or activity style promotes self-learning and help students develop critical thinking skills and retain knowledge that leads to self-actualization. This style trains students to ask questions and helps develop skills to find answers and solutions through exploration; it is ideal for teaching science and similar subjects. Challenges teacher to interact with students and prompt them toward discovery rather than lecturing facts and testing knowledge through memorization [5, 2].

Hybrid, or blended style, follows an integrated approach to teaching that blends the teachers' personality and interests with students' needs and curriculum-appropriate methods. Achieves the inclusive approach of combining teaching style clusters and enables teachers to tailor their styles to student needs and appropriate subject matter. Hybrid style runs the risk of trying to be too many things to all students, prompting teachers to spread themselves too thin and dilute

learning [5, 3].

Taking everything into consideration, the survey results revealed four diverse teaching styles: authority, or lecture, demonstrator, or coach, Facilitator, or activity, delegator, or group, hybrid, or blended. Each of them have both positive and negative sides. Moreover, teachers have styles that reflect their distinct personalities and curriculum. Consequently, it is crucial that they remain focused on their foreign language teaching objectives, lesson type, topic, students' degree of preparation.

References

1. Different Teaching Styles and How They Affect Your Students [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://blog.udemy.com/teaching-styles/>
2. Modern Trends in Education: 50 Different Approaches to Learning [Електронний ресурс]. – Режим доступу: : <http://www.teachthought.com/pedagogy/modern-trendseducation-50-different-approaches-learning/>.
3. Tarnopolskyi O. Constructivist blended learning approach : to teaching English for specific purposes / O. Tarnopolskyi. – Great Britain: Versita Ltd, 2012. – 242 p.
4. Teaching Methods [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://teach.com/what/teachersteach/teaching-methods/>.
5. What are the different styles of teaching? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://education.cu-portland.edu/blog/teaching-strategies/5-types-of-classroom-teaching-styles/>

Віт Надія, Віт Юлія

Одеський національний університет імені І.І.Мечникова

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

З кінця ХХ – початку ХХІ ст. у системі загальної та професійної освіти розвинених країн Європи і світу відбувається становлення так званого компетентнісного підходу до конструювання освітніх стандартів. Цілі, зміст освіти, організація освітнього процесу визначаються розумінням результатів освіти, досягнутих людиною після завершення певного освітнього ступеню. Ці результати фіксуються сьогодні не у вигляді набору

знань, умінь і навичок, як це було в освіті ХХ ст., а у формі компетенцій як цілісних характеристик самої людини. Саме під формування компетенцій, заданих освітніми стандартами, вибудовується система оцінки якості освіти, способи формування освітнього середовища, весь педагогічний процес сучасної школи в цілому.

Ідеї компетентнісного підходу змінюють стандарти освіти в нашій країні. Прийняття нового Закону України «Про вищу освіту» ставить перед науково-педагогічними працівниками сфери вищої освіти нові завдання, а саме: побудувати та реалізувати освітні програми, в основу яких покладено компетентнісний підхід. Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми: 1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти; 2) перелік компетентностей випускника; 3) нормативний зміст підготовки здобувача вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання; 4) вимоги атестації здобувачів вищої освіти; 5) вимоги до наявності системи забезпечення якості вищої освіти [1].

Вважають, що компетентнісний підхід у вищій освіті на сьогодні став найпоширенішим в силу прикладного характеру, максимальної практичності [3]. В основу компетентнісного підходу до визначення сутності вищої освіти покладено прагнення до реалізації двох основних завдань: 1) освіта повинна формувати у студентів якості, необхідні для реалізації професійної діяльності, тобто якості, які необхідні роботодавцю; 2) критерії та параметри оцінки результатів сучасної освіти повинні бути уніфіковані і виражатися у термінах і результатах, які можуть бути інтерпретовані та враховані в будь-якому освітньому закладі будь-якої країни [2, с.17].

Теоретико-методологічні основи феномена компетентнісного підхода розроблені в працях таких зарубіжних та українських вчених як А.І.Зимняя, Є.І.Пассов, А.В.Хуторський, Ф.Г.Андрушкевич, В.І.Луговий, Ю.М.Рашкевич, Ю.М.Бахрушин, Weinert F.E., Hartle F., Webb N.Z., Keen K., Kleppin K. та ін..

Проте слід зазначити, що існує певна суперечність у використанні термінів компетенції (*англ.* competency) та компетентності (*англ.* competence), пов'язана з неправильним перекладом термінів на українську/російську мови. При всьому розмаїтті трактовки даних понять, ми дотримуємося точки зору А.В.Хуторського, який пропонує розрізняти «компетенції» та «компетентність» як загальне та індивідуальне. Під «компетенцією» він має на увазі певні зовнішні норми – «якесь відчуження, наперед задана вимога до освітньої підготовки учня» щодо оволодіння сукупністю взаємопов'язаних якостей особистості, знаннями, вміннями і навичками, способами, необхідними для якісної діяльності. Термін «компетентність» автор використовує для вказівки на внутрішні якості людини, для фіксування якостей особистості, що вже відбулися, «володіння людиною відповідною компетентністю, що включає його особистісне ставлення до неї і предмета діяльності. ... Компетентність - це готовність учня використовувати засвоєні знання, навчальні вміння та навички, а також способи діяльності в житті для рішення практичних завдань» [6]. Докладне тлумачення поняття «компетентність» знаходимо в описі Профіль програми (Проект CoRe2, опрацьований експертами ENI/NARIC протягом 2008-2010 років як розвиток ідей проекту TUNING щодо компетентнісного підходу в побудові навчальних програм): **Компетентності** являють собою динамічне поєднання знань, розумінь, навичок, умінь та здатностей. Розвиток компетентностей є метою навчальних програм. Компетентності формуються в різних навчальних дисциплінах і оцінюються на різних етапах. **Компетентності** являють собою динамічне поєднання когнітивних та метакогнітивних навичок, знань та розуміння міжособистісних, інтелектуальних та практичних навичок, етичних цінностей. Зазвичай розвиток компетентностей відбувається інтегрально та циклічно продовж навчальної програми. **Компетентності** – якість, здатність, потенціал, навички, які набуті студентом та належать студенту [5].

Поняття «компетентність» тісно пов'язано з поняттям «результати

навчання». Згідно з Національною рамкою кваліфікації результати навчання – це «компетентність» (знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості), які набуває та/або здатна продемонструвати особа після завершення навчання [4]. Результати навчання – вимірювальний результат навчальної діяльності, який дозволяє нам встановлювати, до якого ступеня/рівня/стандарту компетентність сформована /розвинута. Результати навчання не є властивостями, унікальними для певного студента, а твердженнями, які дають змогу навчальним закладам виміряти, чи студенти розвинули свої компетентності до бажаного рівня. Результати навчання формулюються в термінах рівня компетентності, якого повинен досягти студент. Вони безпосередньо відносяться до дескрипторів рівнів національної та європейських рамок кваліфікації [5].

Поняття «програмні компетентності» і «програмні результати навчання» є невід’ємними складовими структури профілю сучасних освітніх програм. При цьому компетентність позначається відповідним шифром. Наведемо приклад програмних результатів навчання з відповідними шифрами компетентностей з профілю освітньо-наукової програми «Англійська мова академічного спрямування» для підготовки докторів філософії за спеціальністю «Менеджмент»:

По завершенню Модуля 1 «Здобуття, обробка та компресія інформації» (КІ.04) студенти зможуть: 1) читати оригінальну літературу за фахом зі спеціальності; використовувати різні види читання: студіючого (вивчаючого), ознайомлювального, переглядового, пошукового, реферативного; 2) проводити різні логічні операції (аналіз, синтез, встановлювання причинно-наслідкових зв’язків, аргументування, узагальнення і висновки) (КІ.01), вилучати другорядну та головну інформацію ; 3) творчо аналізувати та оцінювати факти, що отримані з різних інформаційних джерел; 4) трансформувати текстовий матеріал в ході змістової редукції та компресії інформації; обробляти великий обсяг англійської інформації з метою підготовки реферату).

Таким чином, якість і ефективність підготовки майбутнього конкурентноспроможного фахівця визначається сформованістю компетенцій, в тому числі гуманітарних, які можуть бути забезпечені наявністю мовних, культурологічних, країнознавчих соціокультурних знань на основі компетентнісного підходу. Безсумнівно, що сьогодні для реалізації компетентнісного підходу потрібна опора на міжнародний досвід, з урахуванням необхідної адаптації до потреб України.

Література

1. Закон України «Про вищу освіту» <http://zakon3.rada.gov.ua/laws>
2. Компетентнісний підхід у вищій освіті: світовий досвід. Укладачі: Антонюк Л.Л., Василькова Н.В., Ільницький Д.О., Кулага І.В., Турчанінова В.Є. Інститут вищої освіти КНЕУ імені Вадима Гетьмана. – Київ, 2016.
3. Ломакина Г.Р. Компетентностный подход как прагматико-ориентированный подход к результатам высшего образования. // Теория и практика общественного развития, № 12, 2012. - <http://www.teoria-practica.ru/ru12-2012.htm>)
4. Національна рамка кваліфікацій. Додаток до Постанови Кабінету міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341. - <http://zakon3.rada.gov.ua/laws>
5. Rashkevych _ Programme_Profile.pdf
6. Хуторской А.В. Компетентностный подход в обучении. Научно-методическое пособие. – М.: «Эйдос», 2013.

Волощук Вікторія

Хмельницький національний університет

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У навчально-виховний процес сучасних вищих навчальних закладів наразі активно впроваджуються інтерактивні методи навчання. Згідно з дослідником В.К. Маригодовим, «інтерактивне навчання» – це навчання в режимі діалогу, під час якого відбувається взаємодія учасників

педагогічного процесу з метою взаєморозуміння та спільного вирішення навчальних завдань. Інтерактивні методи навчання передбачають фронтальну роботу студентів та роботу малими групами [3, с. 51].

Мета – полягає у визначенні інтерактивних методів навчання. Для реалізації поставленої мети необхідно розв'язати такі завдання: уточнити зміст поняття «інтерактивне навчання»; проаналізувати інтерактивні методи навчання; визначити основну мету формування граматичної компетенції.

Предмет – інтерактивні методи навчання граматичної компетенції на заняттях з іноземної мови.

Об'єкт – інтерактивні методи навчання.

Для підвищення ефективності процесу навчання необхідна наявність трьох компонентів спілкування, а саме: комунікативного (передача та збереження вербальної і невербальної інформації), інтерактивного (організація взаємодії в спільній діяльності) та перцептивного компонентів (сприйняття та розуміння людини людиною) [4, с. 73].

Інтерактивні методи навчання нерідко використовують для формування граматичної компетенції студентів. Зарубіжні вчені М.Кенел і М.Свейн розуміють граматичну компетенцію як рівень засвоєння комунікантом граматичного коду, включаючи словниковий запас, правила правопису і вимови, словотворення і побудови речень. У свою чергу, Д. Хаймс стверджує, що граматична компетенція – це здатність розпізнавати і продукувати певні граматичні структури мови і ефективно використовувати їх у процесі комунікації. Інтерактивні технології навчання є доцільними для забезпечення цікавого та продуктивного процесу навчання. Слід зазначити, що під час викладання граматичного матеріалу значна увага приділяється граматичній формі, натомість практичне застосування граматичних структур у повсякденному житті та спілкуванні відходить на другий план.

Таким чином, основною метою формування граматичної компетенції є здатність студента використовувати вживанням правильні граматичні

конструкції. Тобто, вправи повинні носити комунікативний характер та бути наближеними до життєвих ситуацій [2, с. 8].

Основним чинником формування граматичної компетенції у студентів є вправи. Для навчання граматиці застосовують наступні види вправ: умовно-мовні вправи – вправи, що імітують мовну комунікацію. Вправи, в яких має місце комунікативне, мотивоване, ситуативне, контекстне використання матеріалу на знайомій лексиці; достовірно-мовні вправи – вправи в природній комунікації в різних видах мовної діяльності [1, с. 23].

Отже, використання інтерактивних методів під час виконання граматичних вправ підвищують ефективність навчання. Просторова і часова присутність студентів із різним рівнем знань, розподіл функцій при виконанні проблемного завдання позитивно впливають на міжособистісні відносини. Розподіл на групи та команди є ефективним видом діяльності особливо для студентів, які не мають глибоких знань з англійської граматики. Таким чином, з'являється можливість не боятися висловлювати свої думки у групі та активно застосовувати вивчений граматичний матеріал.

Перспективами подальших розвідок у цьому напрямку є дослідження взаємовпливу писемного і усного мовлення в процесі інтерактивного навчання.

Література

1. Витлин Ж.Л. Современные проблемы обучения грамматике иностранных языков / Ж.Л. Витлин // ИЯШ, – 2000. – 22-26 с.
2. Кондратюк В.Л. Основні тенденції розвитку систем освіти та освітніх технологій у світовій педагогічній практиці / В.Л. Кондратюк, // Відкритий урок. – 2002. – 8 с.
3. Маригодов В.К. Освітня система як технологічний комплекс // В.К. Маригодов, А.А. Слободянюк, Г.О. Козлакова. Проблеми освіти. – 2000. – 51-56 с.
4. Мурадова Н.С. Социально-экономическая подготовка педагога и учащихся: теории и технологии: учебно-методическое пособие для педагога и учащихся / Н. С. Мурадова. – Орел, 2006. – 198 с.

ТРУДНОЩІ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ТЕХНІКИ ПИСЬМА АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ З ВИКОРИСТАННЯМ ЗАСОБІВ ЗОРОВОЇ НАОЧНОСТІ НА ПОЧАТКОВОМУ СТУПЕНІ НАВЧАННЯ

Окремим аспектом практичної мети навчання іноземної мови є формування **компетентності у техніці письма (КТП)**, яку розуміють як здатність людини до конкретного каліграфічного та орфографічного оформлення писемного висловлювання, яка базується на складній та динамічній взаємодії відповідних навичок (графічних, каліграфічних, орфографічних), знань та мовної усвідомленості [1, с. 13; 2, с. 258].

Особливо важливою є роль формування КТП на початковому ступені навчання. У процесі формування англійської КТП у молодших школярів виникають специфічні труднощі: 1) зумовлені індивідуальними особливостями учнів, 2) зумовлені іноземною мовою, що вивчається, тобто лінгвістичні, 3) пов'язані з умовами навчання, тобто методичні [2, с. 258-261].

Долання труднощів усіх згаданих типів є більш результативним і за умов використання **засобів зорової наочності (ЗЗН)** різних типів. Методичний потенціал ЗЗН у тому, що під час їх використання в учнів різними шляхами моделюються фрагменти об'єктивної дійсності, які асоціюються ними з відповідними іншомовними формами в процесі здійснення навчальної комунікації [3, с. 58].

Так, у процесі подолання графічних і орфографічних труднощів, зумовлених індивідуальними особливостями учнів, факторами, які полегшують процес формування КТП, можуть стати властивості самого учня – його кмітливість, вміння писати рідною мовою, рівень розвитку зорової пам'яті, уваги, мислення, уяви. Відповідно, у процесі формування

КТП доцільно передбачати комплексне врахування і цілеспрямований розвиток компонентів кожної з підструктур психологічної структури індивідуальності учня, при цьому використання ЗЗН здійснює значний вплив на якість навчання [2, с. 484].

Лінгвістичні труднощі поділяються на труднощі навчання: 1) графіки, 2) каліграфії, 3) орфографії англійської мови. Труднощів навчання графіки зумовлені інтерференцією рідної мови, а також особливостями англійської мови (непостійність співвідносин «звук – буква», полісемія букв, синонімічні буквені позначання, відсутність звучання у деяких літерах). Труднощі навчання каліграфії виникають у процесі написання букв, які схожі, але не співпадають з буквами рідної мови. Причиною виникнення труднощів навчання орфографії є паралельна дія різних принципів правопису [3, с. 148]. Подолання зазначених труднощів на молодшому ступені навчання відбувається більш швидко та ефективно за умов використання ЗЗН (...., тощо).

Методичні труднощі, пов'язані з невідповідністю планування та організації навчання психолого-віковим і методичним вимогам, можуть бути значно зменшені завдяки дотримання дидактичних і методичних принципів навчання – зокрема, використання ЗЗН.

Література

1. Скляренко Н. К. Методика формування іншомовної компетентності у техніці письма / Н. К. Скляренко // Іноземні мови. – 2012. - №2. – С. 13-17.
2. Методики навчання іноземних мов та культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / [Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін.] / за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2013. – 590 с.
3. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: [підручник] / [Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко, С. В. Тезікова та ін.] – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 238 с. (Серія «Альма-матер»).

АРГУМЕНТАЦІЯ В АНГЛОМОВНОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ ТА ЇЇ ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Будь-яке наукове питання або проблема вимагає єдиного бачення. До єдності думок фахівців призводить наукова дискусія, яка не може існувати без аргументації.

Аргументація – вербальна, соціальна та розумова діяльність, основна ціль якої переконати «раціонального суддю» у правильності (неправильності) твердження за допомогою певних пропозицій (аргументів), розрахованих на доказ (спростування) наявної думки [1, с.181].

Аргументація є предметом дослідження філософії, риторики, еристики та когнітивістики, проте, можна сказати, що вона є недостатньо дослідженою з точки зору лінгвістики. Саме тому, **мета** нашої роботи полягала в аналізі та пошуку особливостей використання мовних засобів вираження аргументації в сучасному науковому дискурсі та способів їхнього перекладу. Задля досягнення мети були поставлені такі **завдання**: дати визначення поняттю аргументації, розглянути структуру аргументу, встановити форми та види аргументу, визначити роль аргументації в англomовному науковому дискурсі, дослідити особливості функціонування аргументу в англomовному науковому дискурсі, проаналізувати мовні засоби вираження аргументації в англomовному науковому дискурсі, визначити способи її відтворення українською мовою.

Об'єктом досліджень є аргументація в сучасному англomовному науковому тексті. У той час як, **предметом** є мовні засоби актуалізації аргументації, їх класифікація та переклад у межах сучасного англomовного

наукового тексту.

У своєму дослідженні ми зіткнулись з проблемою класифікації аргументації, адже класичні форми, що використовуються в логіці, риториці, лінгвістиці, філософії та багатьох інших науках, не були знайдені в сучасних наукових текстах. Саме тому, ми дійшли висновку, що класичні форми занадто довгі та складні для сучасного наукового дискурсу, що тяжіє до економії мовних засобів.

У ході аналізу текстів та відбору матеріалу дослідження все ж було помічено, що всі складові аргументації наявні (докази, аргумент, демонстрація, засновок, теза). Проте вони розкидані по всьому тексту, а інколи являють собою когнітивні процеси, задіяні в ході ознайомлення читача з роботою. У останньому випадку мова йде про демонстрацію або відсутність її лексичного відображення. Вона виражена зв'язком між назвою роботи чи пункту (тезою) та текстом цієї роботи чи пункту, в якому містяться інші складові (докази, аргумент, засновок).

У результаті нами була удосконалена одна з риторичних класифікацій [2]. Наразі можна говорити про такі види наукової аргументації: аргумент до публіки, аргумент до невігластва, аргумент до авторитету, та аргумент до вигоди. Така класифікація відіграє важливу роль не лише для розуміння аргументації як такої, а й для її перекладу.

Слід зазначити, що залежно від виду аргументації, переклад має зберігати елементи доказовості, переконливості та маніпуляції. У ході аналізу наукових текстів було виявлено декілька прикладів зміни змісту аргументації внаслідок перекладу. Можна зробити висновок, що втрата будь-якого з елементів може призвести до зміни змісту, або його впливу на аудиторію.

Також у процесі аналізу текстів наукових робіт, статей та доповідей було виявлено, що найбільш частотними були трансформації на морфологічному та синтаксичному рівнях.

У подальшому, на основі нашого дослідження може бути сформована

більш вичерпна та універсальна класифікація аргументації саме для англомовного наукового дискурсу. Також може бути розкрита тема впливу аргументації на аудиторію та технік підвищення переконливості аргументу. Крім того, на основі отриманих результатів, у ході аналізу перекладу аргументації в наукових текстах, можна визначити трансформації, що найкраще підходять для збереження змісту та переконливості аргументу.

Література

1. Eemeren F. Fundamentals of Argumentation Theory: A Handbook of Historical Backgrounds and Contemporary Developments / F. Eemeren, R. Grootendorst, R. Johnson. — Springer: SpringerNetherlands, 2004. — 440 с.
2. Колотілова Н.А. Риторика :Навч. Посібник / Наталія Андріївна Колотілова. — К.: Центр учбової літератури, 2007. — 232 с.

Голубенко Лидия, Богуславский Сергей

Одесский национальный университет имени И.И. Мечникова

ПРОБЛЕМА ИНТЕРФЕРЕНЦИИ И ТРАНСФЕРА В ПРЕПОДАВАНИИ НЕМЕЦКОГО ЯЗЫКА В ВУЗЕ

Термин "интерференция" изначально использовался в точных науках в значении взаимодействия, взаимовлияния и результата как положительного, так и отрицательного. В лингвистике данное понятие впервые используется в работах ученых Пражского лингвистического кружка в значении отклонения от нормы контактирующих языков.

Интерференция рассматривается как отрицательное влияние родного языка на изучаемый, также она является причиной возникновения ошибок в речи говорящего [3, с. 211; 4, с. 47]. В современной методике преподавания иностранных языков используется наряду с термином "интерференция" понятие "трансфер" (положительного переноса навыков одного языка на другой), которое может рассматриваться как дополнительный положительный фактор для успешного изучения иностранного языка, что в свою очередь позволяет студенту отталкиваться от уже имеющиеся у него

знаний фонетики, морфологии, синтаксиса родного языка. Данные знания могут стать для него камнем преткновения и мешают адекватному усвоению иностранного языка. Основная задача преподавателя состоит в том, чтобы как можно больше снизить интерференцию в процессе обучения иностранному языку и способствовать трансферу как положительного переноса, способствующего социокультурной компетенции.

Для успешного использования и прогнозирования инетиферирующего влияния родного языка при изучении немецкого языка на грамматическом уровне, необходимо определить типичные грамматические трудности и способы их преодоления, позволяющие успешному объяснению и закреплению языкового материала. Так например, грамматическую интерференцию можно предопределить при сопоставлении глагольных форм и определить их сходства и различия с целью их дальнейшего осознанного использования в речи и т.д.

Особую трудность представляют собой управления глаголов в немецком языке. Так например, глагол *wissen* в немецком языке может употребляться с *von Dativ* и *über Akkusativ*. Особенность употребления предлогов является проявлением маркеров, связанных с пространственно-временные связями, отражающих этносознание. Для наглядности необходимо в процессе обучения немецкого языка использовать примеры ситуативно обусловленные, отражающие реалии, в которых они используются носителями языка. *Morgen findet diese Veranstaltung um 2 Uhr nicht statt. – Ich weiß davon.* И вторая ситуация: *Wir wissen darüber viel. Wir haben viele Bücher darüber gelesen.* Очевидно, что предлоги указывают не только на пространственно-временные связи, но и отражают модальность, в данном случае степень знаний о ситуации или предмете. Данный пример демонстрирует, что интерференция на грамматическом уровне представляет собой многогранное явление.

Для решения вопроса интерференции в преподавание иностранных языков необходимо использовать антропоцентрически ориентированный

функционально-когнитивный подход [1, с. 5], учитывающий существующие связи в немецком языке на грамматическом и синтаксическом уровнях, особенности их функционирования в процессе когнициии, а также и отражающий дискурсивную реализацию в определенных речевых ситуациях в процессе коммуникации.

Сопоставительный анализ родного и изучаемого языков с использованием предложенного подхода решает вопросы связанные с: 1) грамматическими явлениями, представляющие собой наибольшие трудности и позволяет не только правильное, осознанное употребление форм и их значения в речи, а также корректного употребления не только грамматических, но и синтаксических структур; 2) определением трудностей, заключенных в данных явлениях; 3) прогнозированием нарушения языковых норм, а также и употребления форм, предотвращающих ошибки [2, с. 58].

Подробное изучение возникновения ошибок со стороны интерферирующего влияния родного языка выявляет спектр задач, решить которые возможно с учетом антропоцентрически ориентированного функционально-когнитивного подхода, что и определяет систему методов и приемов, направленных на предупреждение и преодоление интерференции. На занятиях по немецкому языку следует использовать коммуникативно-ориентированные упражнения, учитывающие такие аспекты как межъязыковое сопоставления, вербальное объяснение межъязыковых отличий родного и изучаемого языков, направленное на осознанное употребление тех грамматических явлений, представляющих сложности и связанных с возникновением ошибок в речи, а также необходима отработка коммуникативной компетенции, направленной на преодоление грамматических трудностей, связанных с интерферирующим влиянием родного языка.

Литература

1. Богуславський С.С. Футбольна термінологія в німецькій мові: автореф. дисертації на

здобуття канд. філол. наук : спец. 10.02.04. "Германські мови " / С. С. Богуславський – Одеса, 2010. – 20 с.

2. Голубенко Л. Проблема интерференции и трансфера в преподавании немецкого языка в ВУЗе /Л. Голубенко, А. Чумаков, С. Богуславский // Німецька мова в українському контексті: формування мовної компетенції, контрастивні дослідження та міжкультурна комунікація: матер. ХІХ наук.-практич. конф. Асоціації українських германістів (21-22 вересня 2012 р., Одеса, ОНУ ім. І.І. Мечникова). – Одеса: Фенікс, 2012. – С. 57-58.

3. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2010. – 844 с.

4. Столярова Л. П. Базовый словарь лингвистических терминов / Л. П. Столярова, Т. С. Пристойко, Л. П. Попко. – К. : Издательство Государственной академии руководящих кадров культуры и искусств, 2003. – 192 с.

Горецька Аліса

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

АНГЛІЙСЬКІ ЗАПОЗИЧЕННЯ В СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Найбільш важливими і характерними рисами будь-якої мови та її словникового складу є рухливість, мінливість, стрімке прагнення до удосконалення та розвитку за рахунок різних засобів і ресурсів. Одним із шляхів збагачення мови є запозичення слів іншомовного походження. Як слушно зазначає В.А. Котвицька [4, с. 63], німецька мова є активним акцептором лексичних запозичень з англійської мови та її американського варіанту. Зростання впливу англійської мови на сучасну німецьку стимулює пильний інтерес мовознавців до проблеми запозичення.

Мета роботи полягає у дослідженні взаємодії англійської та німецької мов. Для того, щоб досягнути поставленої мети, варто вирішити такі **завдання:**

- дослідити чинники, які є вирішальними у входженні нових одиниць у лексично-семантичну систему німецької мови;

- визначити сфери використання англо-американізмів у німецькій мові.

Об'єктом даного дослідження є англоамериканізми в системі сучасної німецької мови.

Варто зазначити, що в умовах постійних міжнародних зв'язків і контактів інтеграція американського бізнесу в діяльність інших країн просто неминуча. Як наслідок, англійська мова займає керівну посаду у всьому світі. Доля англійських запозичень в німецькій мові складає 7-9%. Англійські запозичення в німецькій мові відомі ще з XV століття, а в останні два десятиріччя спостерігається справжній бум англоамериканізмів [3, с. 156 – 166]. Виникає явище, відоме під назвою «Denglisch» (Deutsch + Englisch), – сучасний англо-німецький суржик, що нестримно проникає в німецьку мову. Загальновідомо, що англійська та німецька мови використовують латинський шрифт, тому остання запозичує англійські слова переважно методом транскрипції:

- *Goths* - готи (молодіжна субкультура);

- *Technomusik* - музика у стилі техно.

Зустрічаються також приклади транслітерації:

- *Klick machen* - клікати мишкою комп'ютера [2, с. 167].

Багато англійських запозичень існують в німецькій мові на синонімічному рівні. Серед них чимало калькованих утворень:

▪ *Outsider - der Ausenseiter* (чужак, маргінал);

▪ *To make love - Liebe machen* (любити).

В інших випадках англійські запозичення вводяться в обіг як синоніми німецьких значень:

▪ *das Team=die Mannschaft* (команда).

Розрізняють два види так званого денглішу:

1. Слова, що не існують в англійській мові:

- *das Wellnesshotel* (Спа);
  - *der Grillroom* (снєк-паб, закусочна);
  - *der Beamer* (відеопроєктор).
2. Слова, які мають різне значення в англійській та німецькій мовах:
- *der Oldtimer* (стара машина);
  - *das Handy* (мобільний телефон);
  - *der Slip* (талон, бланк).

Інколи запозичені слова надають мовцю певної соціальної характеристики, таким чином маркуючи його культурний і суспільний авторитет. При запозиченні відбувається адаптація англійської лексичної одиниці у мові-реципієнті. Деякі слова запозичуються в німецьку мову без будь-яких змін, проте можливі певні зміни на морфологічному та інших рівнях при адаптації у системі німецької мови:

1. Запозичені іменники підпорядковуються правилам німецької мови та вживаються з артиклями: *der Cashflow, die Number, das Banking*;

2. Дієслова отримують типову для німецької мови флексію –en, відмінюються як слабкі дієслова та можуть утворювати дієприкметники: *to check – checken, checkte, gecheckt*;

3. Запозичені прикметники підпорядковуються системі відміни прикметників німецької мови:

kein cooles Getränk.

Отже, наразі процес запозичення англійських слів у лексичну систему німецької мови розвивається стрімко й інтенсивно. Англіцизми набувають нового оформлення та адаптуються відповідно до мови-реципієнта. У подальшому можливий динамічний розвиток даного явища, оскільки процес збагачення словникового складу мови відбувається кожен день.

Література

1. Гінка Б. І. Лексикологія німецької мови / Б. І. Гінка. – Тернопіль : Терноп. нац. пед. у-ту ім. В. Гнатюка, 2008. – 322 с.
2. Головин Б. Н. Введение в языкознание / Б. Н. Головин. – М.: Высшая школа, 1983. – 231 с.

3. Жирмунский В. М. История немецкого языка / В. М. Жирмунский. – М.: Высшая школа, 1985. – 313 с.
4. Котвицька В. А. Адаптація англiцизмiв у сучаснiй нiмецькiй мовi / В. А. Котвицька // Одеський лiнгвiстичний вiсник. – 2013. – Вип. 1. – С. 62-67.
5. Розен Е. В. Немецкая лексика : история и современность / Е. В. Розен. – М.: Высшая школа, 1991. – 94 с.
6. Ольшанский И. Г. Лексикология : Современный немецкий язык / И. Г. Ольшанский, А. Е. Гусева. – М. : Академия, 2005. – 416 с.
6. Степанова М. Д. Лексикология современного немецкого языка / М. Д. Степанова, И. И. Чернышева, . – М. : Высшая школа, 1962. – 401 с.

Hryhorash Viktoriia

Odesa National I. I. Mechnikov University

TEACHING ESP. GENERAL ASPECTS

The basic insight that language can be thought of as a tool for communication rather than as sets of phonological, grammatical and lexical items to be memorized led to the notion of developing learning programs to reflect the different communication needs of disparate groups of learners. This insight led to the emergence of English for Specific Purposes (ESP) as an important subcomponent of language teaching, with its own approaches to curriculum development, materials design, pedagogy, testing and research [4, p. 7]. At the 1997 Japan Conference on ESP, T. Dudley-Evans offered a modified definition of ESP. It consists of two types of characteristics:

Absolute Characteristics: a) ESP is defined to meet specific needs of the learner; b) ESP makes use of the underlying methodology and activities of the discipline it serves; c) ESP is centered on the language (grammar, lexis, register), skills, discourse and genres appropriate to these activities.

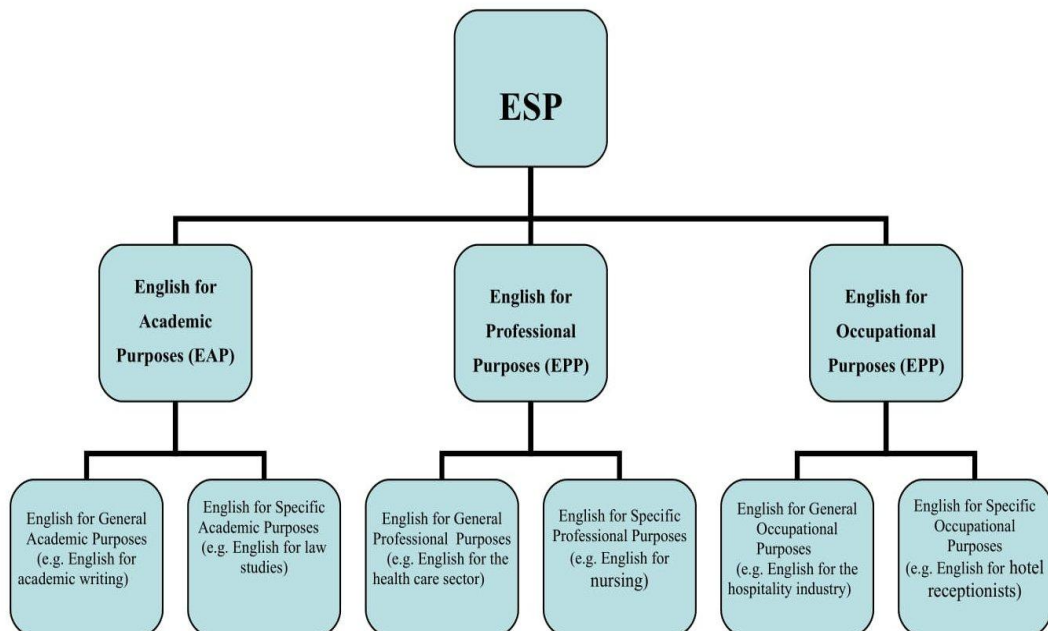
Variable Characteristics: a) ESP may be related to or designed for specific disciplines; b) ESP may use, in specific teaching situations, a different methodology from that of general English; c) ESP is likely to be designed for

adult learners, either at a tertiary level institution or in a professional work situation. It could, however, be for learners at secondary school level; d) ESP is generally designed for intermediate or advanced students; e) Most ESP courses assume some basic knowledge of the language system, but it can be used with beginners [2, pp. 4-5].

It has been argued that the ESP practitioner has *five key roles*:

- 1) teacher or language consultant;
- 2) course designer and materials developer;
- 3) researcher (it implies not just gathering material, but also understanding the nature of the material of the ESP specialism);
- 4) collaborator (working with subject teachers and subject teaching);
- 5) evaluator (constantly evaluating the materials and the course design, as well as setting assessment tests and achievement tests) [3, p. 7].

It should be mentioned that that ESP teaching takes place in a number of diverse areas:

Considering the characteristics of ESP courses, D. Carver states that there are three characteristics common to ESP courses: 1) the use of authentic teaching materials; 2) purpose-related orientation – refers to the stimulation of the communicative tasks required by the target situation; 3) self-direction – means that ESP is concerned with turning learners into users [1].

It is obvious that ESP teachers have plenty of issues to address before picking up appropriate teaching materials. When dealing with university students, language teachers sometimes face the problem of designing an ESP syllabus for language learners whose General English proficiency is quite underdeveloped. In some cases, the situation is aggravated by students' lack of sufficient specialized knowledge. Since language functions as a system, ESP cannot be taught in isolation, i.e. language learners are supposed to be able to communicate in English, however their strategic competence may be rudimentary.

With an international orientation, teaching ESP in Ukrainian universities supports the concept of European citizenship. It attempts to provide students with a solid foundation of leaning, opens up new professional opportunities, facilitate better access to information, more effective international communication, greater mobility and competitiveness in the job market.

Mostly, university students must acquire English to use it in their specific areas: biology, geography, technology, engineering, law, medicine etc. Studying English vocabulary, grammar and sentence structure without applying their knowledge in the professional context is a part of the negative past experience of very many learners in the higher and post-graduate education. Thus, getting professional lexical, grammatical, semantic, phonological, socio-cultural and professional communicative competence is an important part of modern Ukrainian higher education.

Notwithstanding the problems mentioned above, we hope that applied linguists insights and the undiminished motivation of teachers and language learners will contribute to the enhancement of ESP teaching because learning language is always learning with a purpose.

References

1. Carver, D. (1983). Some propositions about ESP. *The ESP Journal*, 2, 131 – 137.
2. Dudley-Evans, T. (1998). *Developments in ESP: A Multi-Disciplinary Approach*. Cambridge: Cambridge University Press.
3. Harding, K. (2007). *English for Specific Purposes*. Oxford: Oxford University Press.
4. Nunan, D. (2004). *Task-Based Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.

Дерипас Олена

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

GENERATION THEORY AND ITS INFLUENCE ON BUSINESS

Generation theory explains that the era in which a person was born affects the development of their view of the world. Our value systems are shaped in the first decade or so of our lives, by our families, our friends, our communities, significant events and the general.

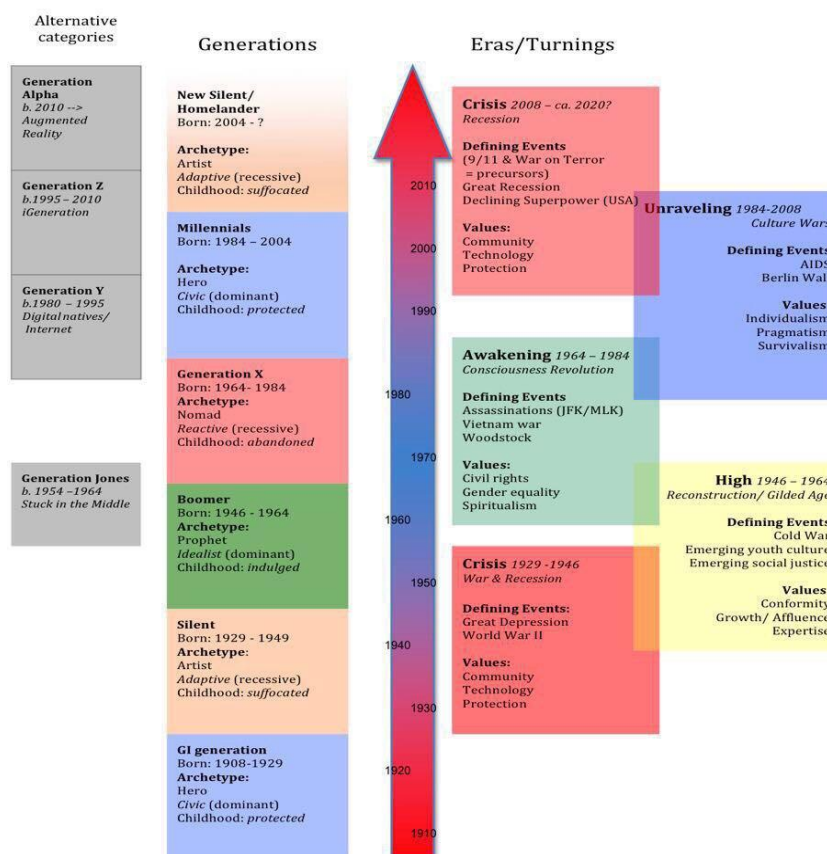

Fig. 1. Timeline of the generations

This article advocates the need for generational awareness and addresses how this awareness presents benefits to companies, such as, increased productivity, improved succession planning policies and strategies to recruit and retain a diverse workforce. The research problem is directed at how diversity management influences Traditionalists, Baby Boomers, Generation X and Generation Y in terms of their work performance and co-worker relationships.

	Core values	Respect	Attitude to work	Careers	Rewards	Teamwork
S I L E N T S	Conformity, stability, security, hard-work, law and order.	Command and control leadership, reminiscent of military operations. Hierarchical	I work hard because its my duty to do so.	One field, one employer. Loyalty, responsibility, dedication.	Job well done is the reward, retirement the ultimate reward.	Team has a leader and workers.
B O O M E R S	Personal and social expression, Idealism, wellness and health.	I organizational structures. Want people to do what they are told.	Work is self fulfilling, it makes me feel important.	Chosen to impress. Seek challenge, offices and titles.	Reward is public praise, corner office, seniority, title, perks.	Every member empowered, have their say, common vision.
G E N X	Independence, cynicism, free agency.	Both comfortable with authority figures. Find it natural to interact	I work to found my lifestyle.	Portable careers, Industry and Job change 3-5 times.	Freedom the only reward, flexi-time, fun informal workplace.	Value individualistic approach, similarity, designate tasks and trust results.
G E N Y	Collaboration, social activism, tolerance for diversity.	with their superiors and to ask questions. Want to be listened to and have people pay attention. Respect	My work will help change the world.	Lifelong CV building exercise, portfolio of careers, paid for talent and output, not title or position, volunteer	Meaningful work, lifestyle reward.	Need objectives and roles clearly defined, need to understand why.

		must earned.	be		work.		
--	--	-----------------	----	--	-------	--	--

Tab.1.Special features of the generations

Using the table above, we can distinguish tips, which help to work with the generations. Silents will be more effective if you speak face-to-face and do not use tech speak. Also do not badmouth management or the company. Show respect for their experience & accomplishments. Try to appear interested in past experiences, make them feel valued and included: “It’s important for the rest of us to hear what has, and hasn’t, worked in the past”.

Boomers prefer Face-to-face or telephone communications. Reassure that their input is crucial to the success of the project. Make them feel valued with statements like: “We recognize your unique and important contribution to our team. If you approach them with a lack of effort or ambition, they will shut you out.

Generation X choose Email or SMS communication. Frequent feedback on performance. Be conscious of the value they place on their time. Titles do not impress them. Never say them “because I said so”. Appeal to sense of freedom & individuality – “Do it your way”.

Generation Y communicate in Social Media, IM, SMS and Email. Respect must be earned; it is not freely granted based on age, authority or title. Explain how what they do fits into the big picture, explain how everything fits together – they want to effect change and make an impact. As multi-taskers, they need more than one activity at a time. Also you need to understand that personal life will always outweigh work.

The article concludes with recommendations on the role diversity management plays in terms of work performance and co-worker relationships. By leveraging generational awareness in the interactive information society organizations with a multi-generational workforce will succeed in the competitive business environment.

References

1. Kennedy, M.M., 2002, 'Managing change: Understanding the demographics of the evolving workforce'/Proceedings of the Annual Convention of the AAEP, 2002, 48, 467–470.
2. Lancaster, L.C. & Stillman, D., When generations collide: who they are. Why they class. How to solve the generational puzzle at work/HarperCollins, New York. 2002
3. Sayers, R.M., 'The right staff from X to Y: Generational change and professional development in future academic libraries'/Library Management 28(8/9), 2007, 474–487.
4. Wilder, S., 'Generational Change and the niche for librarians'/The Journal of Academic Librarianship 22(5), 1996, 385–386.

Дмитрошкін Денис

Хмельницький національний університет

ДИСКУРСИВНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ДЕТЕРМІНОЛОГІЗАЦІЇ КОМПЗИТИВ ТЕРМІНОСИСТЕМИ СПОРТУ

Спортивна лексика – невід’ємна терміносистема, яка являє собою певний загальний варіант мовлення в мініатюрі, адже спорт залишається однією з сфер діяльності соціуму. Для багатьох американців спорт завжди був, є і залишатиметься чимось особливим, а команди, гравці, особистості виступають своєрідними іконами, на які моляться запеклі фанати. Так, наприклад, дві найпопулярніші бейсбольні команди New York Yankees і Boston Red Sox стали своєрідним культом, а за грою цих команд спостерігають десятки мільйонів вболівальників. Тому не дивно, що лексикон, який вживається під час трансляції цих матчів коментаторами, гравцями, певні терміни проникають у мову і стають загальноживаними словами, наприклад *can-of-corn* (легко спійманий м’яч/легко щось зробити), *grab-a-seam* (зафіксувати шви/обрати правильну позицію у житті), *wild pitch* (неточний кидок/серйозна невдача). *Jorge Posada is distinguished as a player with great grab-a-seam technique. That ability puts him among top catchers of the league / No, no you’ve done bad grab-a-seam, come up with something new.*

Хорхе Посада вирізняється як гравець, який вправно знаходить шви на м'ячі. Це робить його одним із найкращих кетчерів ліги / Ні, ні, ти підходиш не з того боку, краще вигай щось нове.

Під детермінологізацією мають на увазі вихід термінологічного значення за межі певної системи, узуалізація цього значення в побутовому мовленні і здатність терміна поєднуватись з загальноповживаними словами в синтаксичному оточенні не термінологічного контексту [2, с. 12].

Роль і вплив спортивної термінології визначається місцем спорту в суспільно-політичному житті; дану терміносистему можна розглядати як складову частину словникового складу мову. Виступи таких культових особистостей як Уейн Гретцкі, Майкл Джордан, Рафаель Шуммахер, Тайгер Вудс, Андертейкер сприяла появі та швидкому поширенню чималої кількості слів, багато з яких є складними.

З функціональної точки зору виділяють наступні канали, по яким термінологічні слова проникають в загальнолітературну мову: а) ситуативне додавання, зумовлене вимогами теми і жанру повідомлення. Яскравим прикладом є діалог персонажів популярного телесеріалу “Друзі”, в якому в певній мірі висміюється незнання спортивних термінів, та невміння використовувати їх у повсякденному мовленні “- *Don't play baseball with me! – Hardball!*” - *Не треба грати зі мною в бейсбол. – Не треба грати агресивно!*; б) додавання, зумовлене певними стилістичними завданнями. У тому ж таки серіалі “Друзі” спостерігаємо гру слів із використанням слова ballpark (стадіон) “-*How many guys did you go out with? Just give me the ballpark. - It's definitely less than a ballpark*” *Зі скількома хлопцями ти зустрічалася до мене? Вони всі на стадіоні помістяться? – Ну явно менше ніж стадіон*; в) додавання термінів з переносним значенням, зумовлене асоціативним характером мислення і прагненням до оновлення фразеології. Так, в одній з промов Діка Чейні, спостерігаємо надмірне вживання футбольних термінів в поєднанні з бейсбольними, для підсилення образу “*But it's always like 3 yards, 3 yards, 3 yards. And then it's always 4th-and-1, and you*

make a first down and do 3 more yards. "It's sometimes 3 yards and a cloud of dust. There's no homerun — touchdown, homerun is a flawed analogy — no touchdown pass to be thrown here. But it can be done," Cheney said. Але завжди ми робимо три кроки, три кроки, три кроки. І завжди залишається зробити лише один крок. А часу вже немає але ти все одно робиш цей крок і починаєш все спочатку і робиш наступні три кроки. І ніхто не досягає успіху, вибивши м'яч за стадіон або забивши гол. Але вибити м'яч за стадіон – чудово підходить для даної ситуації. Кожен може зробити це сам, для цього не потрібно чекати гольову передачу від когось” – заявив Чейні; г) випадкове додавання. Палкий прихильник футболу, Джордж Буш молодший часто використовував у своїх промовах спортивні терміни, за допомогою яких яскраво вмів виразити свою позицію. “The government won't stand on the sidelines. Уряд не бути стояти осторонь проблем” [1].

У спорті в цілому, а особливо в бейсболі, найбільш рельєфно відображаються характерні особливості не лише інтелектуального розвитку особистості в сучасному суспільстві, шляхи реалізації потенціалу конкретного індивідуума. У цьому плані бейсбол виходить на перший план. Як наслідок, спортивні терміни відображають тенденції в суспільстві, культурі і національній мові. Приголомшливий успіх – це “*homerun*”. Аналогічно з цим *to score a homerun – to have intimate relations with someone, to have success, to complete something*. Розмовно-забарвлені позначення спеціальних понять мови спорту демонструють певну схожість з ідеологізованими політичними термінами, які характеризуються такою ознакою як поліемоційність, залежно від світоглядних або суспільних умов функціонування [3, с. 16 – 17].

Отже ми бачимо, що процес детермінологізації спортивної лексики в Сполучених Штатах швидкий і динамічний. На нього впливає не лише популярність спорту, а і діяльність окремих постатей, історичні факти. Американська нація створює різні спортивні культури, як то команди, окремі спортсмени, події, діяльність яких привертає увагу широких мас населення і

сприяє проникненню спортивної термінології в повсякденне мовлення. В подальшому необхідно проаналізувати стилістичний потенціал і можливості використання спортивних термінів в інших сферах життєдіяльності американського соціуму.

Література

1. Дмитрошкін Д.Е. Особливості утворення спортивних термінів-комполітів / Д.Е. Дмитрошкін // Нова філологія. Збірник наукових праць. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – Вип. 42. – С. 49–56.
2. Мостовой Н.И. Детерминализация в современном английском языке. автор. дис. на соискание уч. степени канд. филол наук : спец. 10.02.04 “Германские языки” / Н.И. Мостовой. – Киев, 1971. – 23 с.
3. Чудинов А.П. Структурный и когнитивный аспекты исследования метафорического моделирования / А.П. Чудинов // Лингвистика. Бюллетень Уральского лингвистического общества. – 2001. – № 6. – С. 15–23.

Душенківський Дмитро
Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова

СИНТЕЗ РАМНОЛІПІДІВ *PSEUDOMONAS AERUGINOSA* ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В БІОТЕХНОЛОГІЇ

Мета. Ознайомлення з синтезом рамноліпідів *Pseudomonas aeruginosa* та їх використання в біотехнології.

Завдання. Ознайомитися з явищем синтезу рамноліпідів *Pseudomonas aeruginosa* та їх використанням в біотехнології.

Предмет. Рамноліпіди.

Об’єкт. *Pseudomonas aeruginosa*.

Одними з найбільш корисних біотехнологічних продуктів, які можна отримати з мікроорганізмів є численні біосурфактанти. Ці сполуки відіграють значну роль в забезпеченні життєдіяльності мікроорганізмів і їх спільнот, беручи участь в регуляції чисельності популяцій мікроорганізмів, забезпечуючи доступ мікроорганізмів до нерозчинним у воді джерел

живлення і т.д. З точки зору біотехнології біосурфактанти мікроорганізмів можуть використовуватися для очищення води і ґрунту від забруднення нафтою, компонентами палива, а також важкими металами. На відміну від хімічно синтезованих сурфактантів, біосурфактанти мікроорганізмів мають низьку токсичність, часто більш високою активністю, а також стабільністю своєї структури і активністю при екстремальних показниках температури, рН і т.д. [1].

Рамноліпіди були вперше описані в 1946 році, коли Bergströmetal. виділили з культури *P. aeruginosa*, які росли на глюкозі маслянисті гліколіпіди. Ці компоненти отримали назву «піоліпоеві кислоти» і було встановлено, що вони складаються з L-рамнози і β -гідроксидеканові кислоти [2]. Рамноліпіди представляють собою сполуки, що складаються з гліконової і агліконової частини, які з'єднані між собою O-глікозідними зв'язками.

Рамноліпіди синтезуються багатьма мікроорганізмами, особливо в стані біоплівки, але найкращий потенціал поки що має *Pseudomonas aeruginosa*. Рамноліпіди, синтезовані *Pseudomonas aeruginosa*, мають широкий спектр біологічної активності, зокрема, мають антимікробну і протипухлинну дію [1]. Біосурфактанти *Pseudomonas aeruginosa* є сумішшю рамноліпідів різної будови, серед яких основну частину складають ди-і монорамноліпіди, що містять по два залишку жирної кислоти і, перш за все β -гідроксидеканоіл- β -гідроксидеканоата (C10-C10). Рамноліпіди служать джерелом отримання L-рамнози, що входить до складу ароматичних і смакових добавок.

Оскільки *P. aeruginosa* служить модельним мікроорганізмом для цих досліджень, біосинтез рамноліпідів на сьогодні охарактеризований досить глибоко на генетичному, фізіологічному і біохімічному рівнях. Отримані дані дозволили розробити такі підходи підвищення ефективності біосинтезу рамноліпідів, як: оптимізація складу поживних середовищ і технологій культивування, використання жировмістних субстратів і перенесення

генів(*rhlAB*) в клітини гетерологічних продуцентів [1].

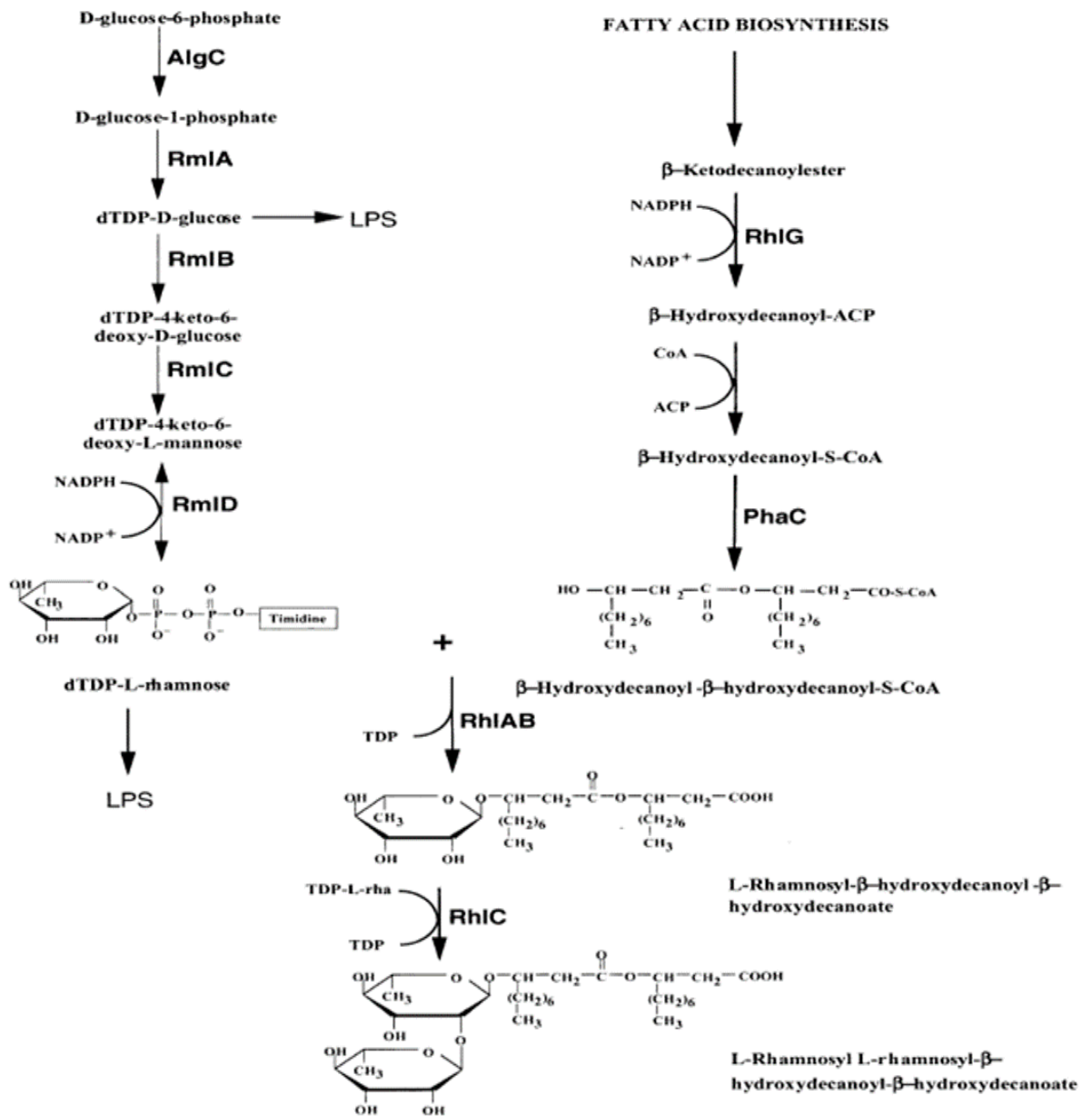

Рис. 1. Схема біосинтезу рамноліпідів *P. Aeruginosa* [1]

Залежно від того який саме рамноліпід синтезується, зазначена вище реакція може мати ті чи інші особливості. Рамноліпіди, які синтезуються в великій кількості бактеріями роду *Pseudomonas* мешкають в ґрунтах, забруднених нафтопродуктами [2].

Висновки. Описанні вище властивості рамноліпідів викликає сьогодні великий практичний інтерес з точки зору біоочищення забруднених

розливами нафтопродуктів ґрунтів. У порівнянні з іншими біосурфактантами, переваги рамноліпідів в справі біоочищення полягає в їх більш високої активності, а також у відносній невибагливості їх продуцентів до умов культивування, що може дозволити швидко розгортати промислове виробництво рамноліпідів. Іншою важливою властивістю рамноліпідів є їх здатність підтримувати існування бактерій в формі біоплівки. Сьогодні під терміном біоплівка розуміють особливу форму існування мікроорганізмів і їх спільнот, що утворюється як було зазначено вище на межі поділу фаз і характеризується набором властивостей, відмінних від сукупності автономних клітин мікроорганізмів в чистій культурі.

Перспективи подальшого дослідження. Таким чином, вивчення властивостей рамноліпідів (і інших біосурфактантів) є важливим для вивчення різних процесів здійснюваних бактеріальними клітинами. Також перспективним є пошук шляхів збільшення біосинтезу цих продуктів за допомогою різних підходів - як використання генетичного конструювання штамів-суперпродуцентів, так і пошук речовин-регуляторів, здатних при їх застосуванні підвищувати вихід продукту у звичайних штамів.

Література

1. Hauser G. Studies on the production of glycolipide by *Pseudomonas aeruginosa*. / G. Hauser, M. L. Karnovsky. // J. Bacteriol. –1954. – V. 68. – P. 645–654.
2. Jarvis F. G. A Glyco-lipide produced by *Pseudomonas aeruginosa*. / Jarvis F. G., Johnson M. J. // J Am Chem Soc. - 1949. - V. 71. P. 4124–4126.

Єлагіна Наталія, Кліщ Галина, Федчишин Надія
Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського

НАВЧАЛЬНІ ІГРИ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ-МЕДИКАМИ

У методиці викладання іноземної мови існують різні способи

оптимізації навчальної діяльності, в тому числі й гра. Ігри періодично висвітлюються в методичній літературі, оскільки викликають інтерес викладачів іноземної мови своєю навчаючою дією, можливістю використання як засобу мотивації навчальної діяльності, з метою тренування, для контролю знань і навичок студентів. Навчання на основі гри може стати найбільш ефективним способом, щоб навчити студентів основним поняттям, які раніше опановувалися через повторення і письмові вправи [2].

Іноді, завдання та засоби навчання, які пропуються у студентській аудиторії, не достатньою мірою викликають інтерес студентів та не залучають їх до навчального процесу. Вирішення проблеми полягає у використанні навчальної гри, яка активізує пізнавальну діяльність студента та підвищує інтерес до того, що вивчається, протягом усього заняття [3, с. 3].

Змістовна взаємодія і спілкування – це ключ до успіху в процесі навчання. Ігри можуть допомогти створити підґрунття для такої змістовної взаємодії. Одним із найважливіших проблемних аспектів викладання іноземної мови є навчання усної мови, що створює умови для розкриття комунікативної функції мови, яка дозволяє наблизити навчальний процес до умов реального навчання, що підвищує мотивацію до вивчення предмета [3, с. 9].

Навчальні ігри є досить важливим засобом, що відіграють важливу культурну роль у житті студентів. Доведено, що вони можуть бути більш мотивуючими, складними і цікавими, аніж формальні матеріали, запропоновані у навчальному процесі. Використовуючи її як засіб навчання, багато відомих педагогів справедливо відзначали великі потенційні можливості навчальної гри. Так, за допомогою гри добре опрацьовується вимова, активізується лексичний і граматичний матеріал, розвиваються навички аудіювання, усного мовлення. Дидактичні ігри допомагають зробити процес навчання іноземній мові цікавим і захоплюючим. Почуття

рівності, атмосфера захопленості дають можливість студентам перебороти незручність, скутість, зняти мовний бар'єр, утому. У навчальній грі є мета й завдання. Планування гри повинно починатися з визначення того навчального завдання, яке повинно бути в цій грі вирішене, а відтак слід вибудувати саму гру, визначити ігрові правила [1].

Наведемо приклад навчальної ділової гри, запропонований нами студентам 2 курсу навчання спеціальності «Лікувальна справа» на занятті з іноземної (англійської) мови. Мета гри: «розвиток у студентів навичок аналізу стану хворого, визначення методів діагностики та формування умінь лікування та профілактики стану пацієнта». Ролі розподіляються у таких видах взаємодії: «лікар – пацієнт», «лікар – родич пацієнта», «медична сестра – лікар», «лікар – лікар». Такий розподіл ролей допомагає знайти правильне рішення, вибудувати власну лінію поведінки, застосувати навички міжособового спілкування, продемонструвати практичні навички, засвоєні на попередніх заняттях, інтегрувати знання, отримані на інших заняттях і спрямувати їх на розв'язання проблемної ситуації. Simulation game «Patient care»: 1. Brainstorm possible complaints, family history that a patient could have.

2. Divide the class into groups of 3-4. Groups № 1 and 2 are medical personal and groups № 3 and 4 are patients, relatives.

3. Each patient has problems and they have to imagine as many problems as they can (the more they have, the better it is): e.g. examine the patient and determine basic symptoms of the disease, if the patient refuses to be examined and further treated, discuss the prescribed treatment with the relatives of the patient.

4. Give them 3 minutes to try to solve the problems (which is obviously not long enough).

5. Ask students to make a report on the results of patient examination at council of physicians (give them 10-15 minutes). Collect the letters and exchange them.

7. Tell them they are council of physicians and they have to write back and to give these people some advice.

8. Collect the letters and redistribute them. Analyze the results.

В результаті проведення ділової гри можна зробити висновок про її поліфункціональність, яка виховує здатність самостійно мислити та приймати рішення, тренує й закріплює професійні знання, формує мовленнєву, міжкультурну та комунікативну компетентність. Особливістю використання ділової гри в процесі вивчення іноземної мови є її комунікативна спрямованість, адже основним шляхом залучення учасників гри до спільної пізнавальної діяльності й одночасно шляхом створення та розв'язання проблемних ситуацій є спілкування, під час якого приймаються індивідуальні та групові рішення, досягаються цілі кожної конкретної гри. Навчальні ігри є ефективним засобом підготовки майбутніх лікарів до розв'язання проблемних ситуацій у професійній діяльності, що зумовлює доцільність упровадження цих ігор у навчальний процес медичного ВНЗ.

Література:

1. Hedge P. Teaching and learning in the language classroom / P. Hedge. – Oxford : Oxford University Press, 2000. – 447 p.
2. Thiagarajan S. Teamwork and team play: Games and activities for building and training teams / S. Thiagarajan. – San Francisco : Jossey-Bass, 1999. – 176 p.
3. Wright A., Betteridge D., Buckby M. Games for language learning (3rd ed.) / A. Wright, D. Betteridge, M. Buckby. – New York : Cambridge University Press, 2005. – 191.

Захарук Надія

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

ДИРЕКТИВИ В АНГЛОМОВНОМУ КОНФЛІКТНОМУ ДИСКУРСІ СІБЛІНГІВ

Мета дослідження – розкрити поняття директиву в межах англomовного конфліктного дискурсу сіблінгів. **Завдання** – визначити

особливості вживання директивів в англomовному конфліктному дискурсі сіблінгів. **Об'єктом дослідження** є мовленнєві акти директиви в англomовному конфліктному дискурсі сіблінгів. **Предметом** є особливості вживання директивів в англomовному конфліктному дискурсі сіблінгів.

Виклад основного матеріалу. Як тип сімейного дискурсу, дискурс братів та сестер (сіблінгів) є особистісно-орієнтованим, тобто таким, у якому “учасники спілкування намагаються розкрити свій внутрішній світ адресату та зрозуміти адресата як особистість в усьому різноманітті особистісних характеристик” та входять у зону ядерного оточення один одного [1, 114]. Відповідно конфліктний дискурс сіблінгів – це конфліктно спрямоване міжособистісне спілкування братів та сестер. Конфліктно-спрямований тип дискурсу сіблінгів характеризується розбіжністю інтенцій учасників комунікації, що є джерелом конфлікту та визначає мовленнєву поведінку партнерів [1, с. 115].

Відносини між сіблінгами можуть бути асиметричними (різниця у віці, статі, соціальному статусі та ін..) та симетричними (різниця не значуща), що обумовлює вибір комунікативної мети та стратегії, та визначає хід здійснення комунікації.

Спілкування братів та сестер характеризується двома комунікативними стратегіями, які і визначають направленість комунікативних актів. Це стратегії, за визначенням О.Г. Зверєвої, становлять дві протилежні направленості ходу інтенцій комунікантів, а саме: кооперативна, чи стратегія зближення, та некооперативна (конфліктно-спрямована), чи стратегія дистанціювання [1, с. 115]. Тому доцільно визначати межі вживання різного типу мовленнєвих актів у конфліктному дискурсі, як формі вираження контрактивних інтенцій комунікантів. Директивний мовленнєвий акт – це засіб спонукання адресата до виконання певної дії, із її зазначенням в мовленні адресанта. Спроби класифікації директивних мовленнєвих актів здійснювались багатьма зарубіжними та вітчизняними вченими. Для розгляду директивів ми обрали

класифікацію Н. Формановської, де виділяється три типи [2]:

- 1) Прескриптиви, де вирізняються: наказ, вимога, команда, розпорядження, настанова, заборона, дозвіл, примус.
- 2) Реквестиви, а саме: прохання, благання, закликання.
- 3) Адвісиви: порада, рекомендація, рецепт, інструкція, пропозиція, запрошення.

Передбачається, що різні типи директивів можуть використовуватися для реалізації тієї чи іншої мети комунікації в конфліктному дискурсі. Розглянемо на прикладах:

1) «**Watch it,**» *he said, pointing warningly at Harry and Ginny. «Just because I've given my permission doesn't mean I can't withdraw it»*

«Your permission», scoffed Ginny. «Since when did you give me permission to do anything? Anyway, you said yourself you'd rather it was Harry than Michael or Dean.» [4, с.501]

У цьому прикладі наказова конструкція «**Watch it**» вживається для підкреслення інтенції адресанта щодо попередження про своє невдоволення певними діями, що в свою чергу, має на меті спонукання до припинення діяльності. Пріоритетність адресанта зумовлюється фактором віку та гендеру, що і слугує підставою для виявлення конфліктної інтенції мовця. Ці особливості вказують на прескриптивні мовленнєві акти.

2) «*It was here, on the bedside table, I took it off for polishing»*

«I haven't touched it, all right?» Ron roared back.

«You're not going anywhere till you've found my badge!» yelled Percy. [3, с.53]

У поданому прикладі, конструкція «**You're not going anywhere**» виражає наказовість в комунікації, що виявлена адресантом. Це вказує на прескриптивний тип директивного мовленнєвого акту. Пріоритетність мовця зумовлюється переважаючими факторами віку та соціального становища.

3) «*...Ron for saying angrily, «Can't you two lay off her for five*

seconds?»

«Oh, that's right, defend her,» snapped Ginny. «We all know you can't get enough of her.»[4, с.90]

Вживання заперечної конструкції *«Can't you two lay off...»* в запитанні вказує на надання поради чи рекомендації (адвісив) до здійснення певної дії, виконання якої є вигідним для адресанта. В конфліктно – забарвлених комунікативних ситуаціях адвісиви набувають негативного відтінку, що обмовлено конфронтивними інтенціями комунікантів.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Таким чином, директивні мовленнєві акти в англomовному конфліктному дискурсі сіблінгів представлені прескриптивами, адвеситивами та реквестивами. Прескриптиви найчастіше вживаються для досягнення конфліктно - спрямованих комунікативних цілей (віддання наказу, вимоги, розпорядження, заборони, дозволу і т.д.), оскільки в більшості випадків характеризуються облігаторністю виконання дії та асиметричністю в спілкуванні сіблінгів. Адвісиви та реквестиви, відповідно, менше можуть вживатися в конфліктному дискурсі, адже виконання дії є вигідною для однієї зі сторін (прохання, благання, закликання, порада, рекомендація, інструкція, пропозиція та ін.), що не завжди відповідає змісту конфліктної комунікації. Детальний аналіз вербальних та невербальних засобів вираження директивності в англomовному сімейному дискурсі становить перспективу подальших досліджень.

Література.

1. Зверева О.Г. Особливості конфліктно-спрямованого діалогічного дискурсу сіблінгів / О.Г. Зверева // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки / Соціолінгвістика. 5 (ч. 1) / 2011 – с. 114-118
2. Формановская Н. И. Прагматика побуждения и логика языка / Н. И. Формановская // Русский язык за рубежом. – 1994. – № 5–6. – С. 34-40.
3. Rowling J. K. Harry Potter and the Prisoner of Azkaban.- London: Bloomsbury Publishing Plc, 1999.
4. Rowling J. K. Harry Potter and the Half - blood prince.- London: Bloomsbury Publishing Plc,

В ЧОМУ ПОЛЯГАЄ ПЕРВИННА СИНТАКСИЧНА ФУНКЦІЯ ДІЄСЛОВА

Валентністю дієслова є його первинна синтаксична функція бути ознаковим словом, тобто предикатом. Дієслово-предикат визначає склад речення, від нього залежить, які валентнісні партнери його супроводжуватимуть. На основі дієслова і валентно пов'язаних із ним іменників формуються різні типи семантико-синтаксичної структури елементарних простих речень. Розрізнено синтаксичні валентності, що відповідають деякій семантичній валентності слова: „актанти”, і синтаксичні валентності, які не відповідають ніякій семантичній валентності („сирконстанти” або „детермінанти”).

Предикатна синтаксема за кількістю її поширювачів може кваліфікуватися як одномісна (одновалентна) або багатомісна (багатовалентна). z.B.

stattfinden findet statt - fand statt - hat stattgefunden
stattfinden 1 irgendwo irgendwann veranstaltet werden
stattfinden 2 sich vollziehen

SBP stattfinden 1 NomE (AdvE1) (AdvE2)

BED irgendwo irgendwann veranstaltet werden. (1) Die
Versammlung findet morgen Abend um 18 Uhr vor dem Rathaus statt.

(AdvE1): Ort

AdvG/an +D/in +D/...: Ortspunkt

Bei gutem Wetter findet die Party draußen statt.

(AdvE2): Zeit

AdvG/an +D/um +A/.../NG im A: Zeitpunkt

bis-Gruppe: Endpunkt

seit +D: Anfangspunkt

von +D bis-Gruppe: Zeitdauer

AdvG/NG im A: Zeitintervall

Die Vorträge finden vormittags statt.

W.BED stattfinden 2 NomE

[geh] etwas [Vorgang/Handlung] vollzieht sich; geschehen, sich ereignen

Herr Eco, bedeuten Ihre Artikel, dass eine Annäherung

zwischen Philosophie, Literatur und Naturwissenschaft stattfindet?

Вже само значення дієслова містить у собі граматичні елементи, які визначають кількість місць при дієсловах певного типу. Актанти - це члени речення, що заповнюють відкриті позиції на синтаксичному рівні.

Функцію сірконстантів в реченні завжди бере на себе слово, яке відноситься до прислівника, або групи слів, словосполучень, еквівалентам прислівнику. Кількість вживання сірконстантів у реченні не так визначено, як, наприклад, кількість актантів. Але вживання два однотипних сірконстанта в реченні можливо лише, якщо вони взаємно один одного не виключають.

Сірконстанти розташовуються певним порядком. Цей порядок в залежності від типу мови розрізняється. Сірконстанти найчастіше йдуть за актантами. Тому вони в схемах завжди розташовуються праворуч, тобто слідом за актантом.

Необхідно також розглянути доповнення у вигляді різних речових конструкцій (SE). Але тут виникає необхідність пояснити, як класифікуються такі доповнення, які розрізняються форми SE, які існують типи SE за принципом корелятивності. SE- класи:

NomE – **NomSE**: Es ist nicht bekannt, wann die nächste Sitzung stattfindet.

AkkE – **AkkSE**: Du musst uns erzählen, ob deine Bewerbung erfolgreich war.

GenE – **GenSE**: Ich kann mich (dessen) nicht erinnern, dass er das gesagt

hat.

PrapE – **PrapSE**: Ich habe lange darauf gewartet, eine alte Rechnung zu begleichen.

AdvE – **AdvSE**: Sie unterscheidet sich von ihrem Bruder dadurch/darin, dass sie viel freundlicher ist als er.

Під форми SE розглядаються тільки складнопідрядні речення та речові конструкції. Розрізняють сім SE-форм:

1. dass-Satz: Nebensatz, eingeleitet durch *dass*
2. Inf+: Infinitivkonstruktion mit *zu*
3. Inf-: Infinitivkonstruktion ohne *zu*
4. ob-Frag: Indirekter Fragesatz, eingeleitet durch *ob*
5. w-Frag: Indirekter Fragesatz, eingeleitet durch ein Fragepronomen, das mit dem Buchstaben w beginnt (*wer, was, wie, warum ...*)
6. Hpts: Nebensatz in Form eines Hauptsatzes
7. Dirr: Direkte Rede

Розрізняють 3 типи SE, які базуються на корелат-основі. Корелат являється у цьому випадку вихідним елементом, який розташований у головному реченні і, функції якого полягають у тому, щоб вказувати на залежне речення.

Bei der lautet das Korrelat, bei der, bei der

1. При NomSE та AkkSE корелат *es*;
2. При GenSE *dessen*
3. При PrapSE та AdvSE *da(r) + Prap* [z.B. *darauf, davon*].

Висновки та перспективи.

1. У дієслівних вузлах різняться: 1) дієслово - яке виражає процес; 2) актанти – які беруть участь у процесі і 3) сірконстанти - які висловлюють обставини розгортання процесу.

3. Функції сірконстанта завжди беруть на себе прислівники або група слів, еквівалентні прислівникам.

4. У мовах сірконстанти мають певний порядок знаходження один за одним. Порядок знаходження сірконстантів залежить від типу мови.

Література

1. Теньером Л. Основы структурного синтаксиса / Л. Теньером / Пер. с франц. М.: Прогресс, 1988. – 656 с.
2. Krifka M. GKC: Argumentstruktur und Verbsemantik. – WS 2004/5, Institut für deutsche Sprache und Linguistik, Humboldt-Universität zu Berlin.
3. Schumacher H. VALBU – Valenzwörterbuch deutscher Verben Gunter / H. Schumacher, J. Kubczak. – Narr Verlag: Tübingen, 2004.

Ігнатенко Ольга

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

ФОРМУВАННЯ АВТОМАТИЗМІВ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ГОВОРІННЮ НА ІНОЗЕМНІЙ МОВІ

Найважче завдання в процесі навчання говорінню на іноземній мові – це забезпечення правильності мовлення студентів. **Мета** роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні та практичних порадах щодо формування автоматизмів в процесі навчання іноземній мові. **Об'єктом** роботи є процес формування автоматизмів під час навчання говорінню. **Завданням** роботи є проаналізувати проблему помилок в процесі формування автоматизмів. Помилки виникають не в тих елементах мовлення, закономірності функціонування яких недостатньо точно відображаються правилами або важко зрозумілі, а в таких, правила вживання або будування яких абсолютно прозорі, але деякі підвладні сильній інтерференції або змішуванню. Ці помилки, що виявляються головним чином на мовленнєвому рівні, – свідчення недостатньої ефективності попереднього процесу формування відповідних автоматизмів і недостатнього самоконтролю учнів під час вимови висловлювань, що мають ці помилки [2, с. 94]. А недостатньо розвинений самоконтроль не тільки не запобігає помилкам, коли той чи інший елемент мови належним чином не засвоєний,

але і є причиною недостатньої ефективності процесу формування автоматизмів.

Для формування автоматизму заданого рівня потрібне багаторазове повторення відпрацьованого елемента мови у вправах цього рівня, що відтворюють всі ті умови складності, в яких цей автоматизм повинен функціонувати. Але успішність формування автоматизму даного рівня залежить і від достатньо розвиненого самоконтролю учнів. Уявімо собі, що перед нами стоїть завдання сформуванню автоматизму вживання деякої лексичної одиниці – після фонетичного відпрацювання і первинної активізації в домашній письмовій вправі – на рівні ізольованих речень, смисловий зміст яких формує сам учень. Якщо в ході вимови цих висловлень студент припускається помилок в слові, яке ще тільки засвоюється, і після зовнішнього сигналу виправляє їх, то правильне вживання даного елемента мови, яка вивчається, має місце поза направленою на зміст мислення, поза тих умов, котрі повинна створювати застосована вправа, тому що для виправлення допущеної помилки студент повністю зосереджує на ній свою увагу. Під час багаторазового повторення цієї ситуації вірний автоматизм на початковому рівні не виробляється. Мета може бути досягнута, якщо труднощі, які неминучі під час вживання мовного матеріалу на новому, більш високому рівні, будуть нейтралізуватися у внутрішньому мовленні та матеріалізуватися не у вигляді зовнішньо мовленнєвих помилок, а у вигляді пауз більшої чи меншої тривалості.

Процес оволодіння мовою супроводжується стихійним формуванням настанови на самоконтроль та стихійним розвитком відповідних аспектів уваги; але для того, щоб вони могли виявлятися успішно на мовленнєвому рівні, в умовах стихійності потрібен тривалий час.

Потрібна спеціальна активізація елементів іноземної мови, які співпадають з рідною мовою. Джерело міжмовного переносу впливає на добір мовного матеріалу та на його організацію. В.Е. Вейс наводить дані,

які свідчать, що внутрішньомовні помилки переважають, хоча одна третя помилок – це результат міжмовної інтерференції [1, с.18].

Викладач повинен ураховувати той факт, що вивчення іноземної мови відбувається на фоні рідної мови. Яким би не був метод викладання, його засвоєння відбувається значною мірою усвідомлено: під час самого інтуїтивного навчання мові людина сама формулює для себе правила, намагається усвідомити нові для неї мовні факти, порівнює їх з фактами рідної мови та вже засвоєними явищами мови, що вивчається. Як зазначав Г. Палмер, «перевчити тому, що вже засвоєно усвідомлено, можна тільки усвідомлено» [3, с. 56].

Висновок. Оскільки мовленнєві вправи, направлені на вироблення автоматизмів та автоматизми, сформовані в цих вправах, мають вирішальне значення для становлення та розвитку говоріння на іноземній мові, яка вивчається, викладач мусить максимально намагатись поєднати діяльність студентів з висловлювання власних думок та розуміння думок інших з цілеспрямованою активізацією одиниць відібраного мовного матеріалу.

Проблема цілеспрямованої та зумовленої автоматизації мовленнєвих навичок залишається відкритою. **В перспективі** необхідні довгострокові експериментальні дослідження, присвячені виявленню факторів та умов навчання мовленнєвим автоматизмам, на основі яких можуть бути розроблені теоретичні та практичні методичні пропозиції щодо роботи з ними на заняттях з іноземної мови, а також видані підручники та посібники, які будуть послідовно переслідувати мету автоматизації навичок говоріння.

Література

1. Вейс В. Э. К вопросу об обучении второму иностранному языку на факте иностранных языков / В. Э. Вейс // Сб. науч. трудов Ярославского госпединститута им. К.Д. Ушинского. – 1973. – Вып.108. – С. 14 – 21.
2. Салистра И. Д. Очерки методов обучения иностранным языкам. Система упражнений и система занятий / И. Д. Салистра. – М.: Высш. школа, 1966. – 252 с.
3. Palmer H. E. The Principles of Language Study / H. E. Palmer. – L., 1921. – 180 p.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ РОЗРОБКИ ТЕКСТОВИХ ЗАВДАНЬ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ

Одним із компонентів майбутньої професійної діяльності фахівця є безперекладне розуміння іншомовних автентичних джерел. З огляду на це, метою навчання читання студентів під час вивчення англійської мови професійного спрямування (АМПС) є розвиток у студентів вмінь знаходити, виокремлювати та опрацьовувати інформацію з автентичних джерел, пов'язаних з навчанням та майбутнім фахом.

Читання є багатостадійним процесом, який, на думку Т. Бьюзена, складається з семи етапів:

- 1) розпізнавання;
- 2) знаходження;
- 3) внутрішня інтеграція;
- 4) зовнішня інтеграція;
- 5) збереження інформації;
- 6) пригадування;
- 7) комунікація [1].

У процесі роботи над професійно-орієнтованими текстами студенти повинні:

1) отримати інформацію, яка б доповнювала та поглиблювала навчальний матеріал, що опановується студентами під час вивчення профільних дисциплін навчального плану;

2) сформувані необхідні навички щодо подальшого самостійного читання літератури за фахом [2, с. 76].

Задля успішної реалізації цих завдань, до тексту необхідно розробити до- та післятекстові завдання, спрямовані на розвиток двох типів навичок:

1) навичок ідентифікації та 2) когнітивних навичок вищого порядку, до яких відносять аналіз, синтез та передбачення. [3, с. 12]

Когнітивні навички вищого порядку залежать від знання предмету текстів і усвідомлення способу організації інформації в тексті, отже, студенти повинні вміти розрізняти фактичну та непідтверджену фактами, важливу та менш важливу, доцільну та недоцільну інформацію, а також розпізнавати значення незнайомих слів, пов'язаних з професійною діяльністю, зважаючи на контекст та лінгвістичні засоби. З цією метою необхідно розробити стратегію роботи з текстовим матеріалом, наприклад:

1) переглянути заголовок та підзаголовок, прочитати вступний та заключний абзаци, визначити основну ідею уривку/тексту;

2) сформулювати питання, спираючись на заголовок та підзаголовок;

3) дати відповіді на питання до тексту, визначити, яка інформація є фактичною/нефактичною (True/False statements);

4) прочитавши перший розділ, спробувати, не дивлячись у текст, переказати його своїми словами;

5) занотувати коротко ключові ідеї кожного абзацу (скласти план) тощо.

Зупинимось детальніше на особливостях завдань, метою котрих є розвиток навичок оглядового та пошукового читання (*skimming* та *scanning*). Метою першого є отримання загального враження про текст, розуміння його загальної ідеї, в той час коли пошукове читання передбачає швидке читання з метою пошуку конкретної інформації (слова, терміну, цифри тощо). В навчальній літературі [4, 5] найпоширенішими формулюваннями завдань на *skimming* є такі:

a) *Read the title, subtitles and subheading to find out what the text is about.*

b) *Run your eyes over the text, noting important information.*

c) *Skim-read the passage and decide what type of information is in each paragraph. Make short notes about this information.*

d) *Underline the words related to the topic of management in the text below. Do not use a dictionary.*

e) *Skim-read the text and match each of these sub-headings to paragraphs. There is one choice you do not need to use.*

f) *Read the title of the passage. Underline the words in the box which you would expect to see in the passage. Skim paragraph X for the words that are associated with the word **management**. Ignore the other words.*

Завдання на пошук інформації (*scanning*) варто формулювати таким чином:

a) *Scan-read the text **Principles of Management** to find words that are given in the box, then underline them. Avoid looking at other words.*

b) *Scan-read the text to find synonyms for the words in the box.*

c) *Look at the phrases below and think of a noun with a similar meaning for each. Then scan paragraph X for nouns / verbs / adjectives with a similar meaning and underline them.*

d) *Scan the passage below to find specific information about the topics in the table.*

e) *Scan the passage below about the work of management. Then complete the table with notes.*

f) *Scan the passage below and complete the table with the missing information.*

Оскільки фахові автентичні тексти є важливим джерелом для забезпечення студентів термінологічною лексикою, необхідним є забезпечення студентів грамотно розробленими текстовими завданнями, які слід варіювати задля запобігання відчуття монотонності та зниження інтересу до вивчення АМПС.

Література

1. Бьюзен Т. Учебник быстрого чтения [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://royallib.com/book/toni_byuzen/uchebnik_bistrogo_chteniya.html
2. Барабанова Г.В. Методика навчання професійно-орієнтованого читання у немовному ВНЗ / Г.В. Барабанова.– К.: Фірма “ІНКОС”, 2005. – 315 с.

3. Schleppegrell M. ESP: Teaching English for Specific Purposes / M. Schleppegrell, B. Bowman. – Washington, DC: Center for Applied Linguistics (prepared for Peace Corps). – 1986. – 76 p.
4. McCarter S. Improve Your IELTS Reading Skills / S. McCarter, N. Whitby. – Macmillan, 2007. – 96 p.
5. Von Geyte E. Reading for IELTS / E. Von Geyte. – Collins, 2011. – 144 p.

Каніболоцька Ольга
Запорізький національний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ СТРАТЕГІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

В умовах інтеграції України в Європейський простір успішне вирішення багатьох професійних і життєво важливих завдань фахівцями різних спеціальностей суттєво залежить від рівня сформованості їхньої іншомовної комунікативної компетентності. Одним з головних завдань вищої школи є підготовка та формування кваліфікованих спеціалістів, які будуть здатні в подальшому зробити вагомий внесок у розвиток нашого суспільства. Компетентним і кваліфікованим студент-філолог стає не тільки в процесі оволодіння теоретичними і практичними знаннями, але й, безумовно, в процесі виховання та формування професійно важливих якостей. Успішне спілкування залежить не тільки від бажання мовця вступити в контакт, але й від уміння реалізувати мовленнєвий намір, це вміння залежить від ступеня володіння одиницями мови та вміння вживати їх у конкретних ситуаціях (при цьому знання окремих елементів мови саме по собі не може бути віднесено до поняття «володіння мовою як засобом спілкування»).

Згідно з новими стандартами освіти і сучасними технологіями навчання іноземної мови у вищій школі вивчення іноземної мови

спрямовано на досягнення таких цілей: подальший розвиток комунікативної компетенції (мовленнєвої, мовної, соціокультурної, компенсаторної, навчально-пізнавальної), розвиток і виховання здатності і готовності до самостійного і безперервного вивчення іноземної мови, подальшої самоосвіти з його допомогою, використання іноземної мови в інших галузях знань.

Комунікативна компетенція реалізується через свої складові: мовна компетенція – вдосконалення комунікативних умінь у чотирьох видах мовленнєвої діяльності (говоріння, аудіювання, читання і письмо); умінь планувати свою мовну та немовну поведінку; мовна компетенція – оволодіння новими мовними засобами відповідно до відібраних тем і сфер спілкування; збільшення обсягу використовуваних одиниць; соціокультурна компетенція – збільшення обсягу знань про соціокультурну специфіку країн, що вивчається, формування умінь виділяти загальне і специфічне в культурі рідної країни і країни, мова яких вивчається; компенсаторна компетенція – подальший розвиток умінь знаходити вихід з ситуації в умовах дефіциту мовних засобів при отриманні та передачі іншомовної інформації; навчально-пізнавальна компетенція – розвиток загальних і спеціальних навчальних умінь, що дозволяють удосконалювати навчальну діяльність з оволодіння іноземною мовою .

З огляду на це проблема поліпшення іншомовної підготовки майбутніх фахівців мовного професійного спрямування у вищих навчальних закладах набула особливої актуальності й стала предметом багатьох наукових досліджень, зокрема: психологічні аспекти формування комунікативної компетенції вивчали О. Бодальов, Ю. Ємельянов, Н. Кузьміна, Ю. Паскевська, Л. Петровська, Н. Чепелева, В. Черевко та ін.; дидактичні аспекти досліджували В. Борщовецька, В. Бухбіндер, Г. Китайгородська, В. Коростильов, Ю. Пассов, Т. Симоненко, О. Тарнопольський, С. Шатілов та ін.; сутність і структуру іншомовної професійної комунікативної компетенції з'ясували А. Андрієнко, Г.

Архіпова, Н. Гез, С. Козак, О. Павленко, Н. Пруднікова, Ю. Федоренко, Н. Чернова та ін.; впровадженням компетентнісного підходу в систему освіти займалися Н. Бібік, О. Локшина, О. Овчарук, Л. Паращенко, О. Пошетун та ін.

Розвитку комунікативної компетенції присвячено багато праць сучасних методистів (І. Бім, Є. Бистрікова, П.Гуревич, Р. Мильруд та інші), які пояснювали необхідність формування комунікативної компетенції, давали докладні характеристики її складових, звертали увагу на практичну значимість компетентнісного підходу. Ці праці сприяли накопиченню знань з проблеми формування комунікативної компетенції, вивчення ефективності досвіду розвитку мовної, лінгвістичної, соціокультурної компетенцій, проте, власне, одна зі складових, а саме стратегічна компетентність у них не виділена.

У сучасній практиці викладання англійської мови з позиції формування стратегічної компетенції наростає ряд суперечностей між: потребою суспільства в людях, які володіють здатністю до самостійного і безперервного вивчення іноземної мови та відсутністю розробленості цього питання в методичній літературі; затребуваністю досвіду виходити зі складних ситуацій при прийомі і передачі інформації при дефіциті мовних засобів і відсутністю цього досвіду в практиці викладання іноземних мов; необхідністю переходу на якісно новий рівень викладання з позицій формування комунікативної компетенції та нерозробленістю на практиці засобів і способів формування однієї з її складових – стратегічної компетенції. **Іншомовна стратегічна компетенція** – це здатність використовувати вербальні та невербальні комунікативні способи (стратегії) запобігання або компенсації зриву в процесі міжкультурного спілкування, а також ефективного досягнення його цілей, поглиблення знань мови, одержання мовленнєвого і соціального досвіду в умовах недостатньої комунікативної компетентності співрозмовників або у несприятливій мовленнєвій ситуації [1, с. 477].

Отже, СК є важливим компонентом комунікативної компетентності, а її формування на належному рівні забезпечує ефективність мовленнєвої взаємодії. Процес формування цього виду компетенції можна частково делегувати інформаційним технологіям завдяки автономності їх використання студентами вишів, що вивільнить частину аудиторного часу на формування інших складових комунікативної компетентності і, таким чином, підвищить якість та інтенсивність мовної підготовки у вищому навчальному закладі.

Література

1. Li-sheng. Strategic competence for intercultural communication / Li-sheng// Journal of Zhejiang University. Science. - 2000. - Vol. 1. - No. 4. - P. 476 - 480.

Канівець Олександр

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ВИКОРИСТАННЯ КІНОФІЛЬМІВ У ПІДГОТОВЦІ ФІЛОЛОГІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Впровадження новітніх інформаційних технологій в навчальний процес значно активізувало пошуки нових методів викладання саме з використанням цих технологій. Не є виключенням і підготовка філологів іноземних мов, що проводиться на базі Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Метою дослідження є виявлення особливостей використання новітніх інформаційних технологій, зокрема кінофільмів у підготовці філологів іноземних мов.

Особливе місце при підготовці філологів іноземних мов займає *дискусія*. Саме дискусія значно активізує навчально-пізнавальну діяльність студентів, викликає інтерес, сприяє виробленню навичок і умінь аргументувати власну думку, слухати один одного, виступати в ролі критиків тощо. Як стверджує Н.С. Журавська, за кордоном дискусія

організовується як *аналіз ситуацій* [1, с. 35].

На нашу думку, аби організувати дискусію, викладачу слід завчасно продумати і спланувати можливі «гострі протиріччя». Як стверджують вчені, ситуацію краще висвітлити в дискусії, а дискусію краще за все базувати на конкретному життєвому прикладі [3, 4].

Ми пропонуємо метод, який ми назвали *«дискусійний аналіз ситуацій кінофільму»*. Реалізація цього методу наступна. Студенти дивляться кінофільм або мультиплікаційний фільм близько 10 хвилин, після чого викладач зупиняє перегляд і опитує. Пересвідчившись, що студенти зрозуміли основну ідею та зміст уривку фільма, викладач просить виділити одну або декілька цікавих ситуацій. Обігруючи ситуації, викладачу слід дізнатися думки студентів і штучно їх зіштовхнути. Таким чином, має зав'язатися дискусія. Якщо ж протилежних думок немає, викладачу слід ставити запитання таким чином, щоб виникли протилежні думки. Цікавим методом може бути імітування ролі головних героїв у дискусійно-ігровій формі.

В контексті піднятої теми, а саме методів викладання практичного курсу іноземної мови з використанням новітніх інформаційних технологій, ми також можемо звернутися до **проектних технологій**. В нашій ситуації це є виконання проектів з переглядом іноземних фільмів. Виконання проекту може зайняти декілька днів, тижнів або навіть місяців. Розглянемо деякі можливі варіанти проектного навчання:

- формується одна команда, кожен член команди або підгрупа отримує практичне завдання, наприклад, написати ессе, характеризуючи того чи іншого героя фільму. Члени команди допомагають один одному.
- формується дві команди, які отримують однакові практичні завдання, наприклад, переглянути фільм і відповісти на запитання. По завершенні виконання проекту проводиться змагання між командами.
- метод називається «зустріччю експертів». Формується дві команди. Члени різних команд індивідуально отримують однакові завдання,

наприклад, переглянути фільм і підготувати «хитрі» запитання. По завершенні виконання проекту «експерти» змагаються між собою, ставлять один одному запитання і відповідають на них [2].

Висновки і перспективи подальших досліджень: Таким чином, при підготовці філологів іноземних мов одним із методів використання новітніх інформаційних технологій є метод *дискусійного аналізу ситуацій кінофільму*. Крім того, новітні інформаційні технології можуть активно застосовуватися в рамках *проектного навчання*.

Література

1. Журавська Н. С. Методологія проектування інтерактивних курсів на основі європейського досвіду : навчальний посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / Ніна Станіславівна Журавська. – К. : Вид.центр. НАУ, 2010. – 143 с.
2. Лузан П. Г. Методи і форми організації навчання у вищій аграрній школі: навч. посібн. [для студ. вищ. навч. закл.] / Петро Григорович Лузан. – К.: Аграрна освіта, 2003. – 224 с.
3. Манько В. М. Ступенева підготовка інженерів-механіків сільськогосподарського виробництва: монографія / В. М. Манько, В. В. Іщенко. – К.: Науково-методичний центр аграрної освіти, 2005. – 506 с.
4. Howe M. J. Student note-taking as an aid to learning / M. J. Howe. – Exeter University Teaching Services, 1977. – 151 p.

Kashuba Sofia

Odessa I.I. Mechnikov National University

THE INTERSTELLAR ABSORPTION IN THE SPECTRA OF STARS

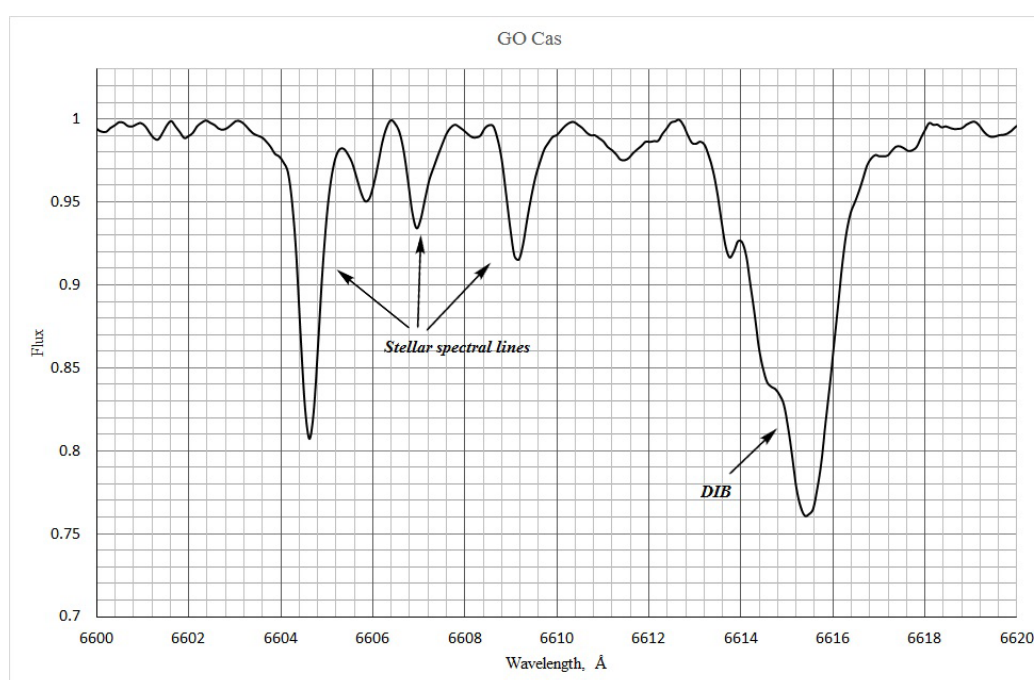
The investigation of the interstellar medium (ISM) is one of the actual astrophysical problems. The medium consists of gas, dust, radiation field and cosmic rays, but we don't know detail of the ISM composition. We have only one method of determination of ISM composition, it is the analyze the features in interstellar absorption in the star spectra.

The aim of the paper is to consider the features of analysis of the ISM

spectra and to determine the problems for the further research.

The interstellar dust contains complex molecular compounds [1]. They absorb, dissipate and polarize the emission of stars and also affect the chemical processes in the interstellar medium.

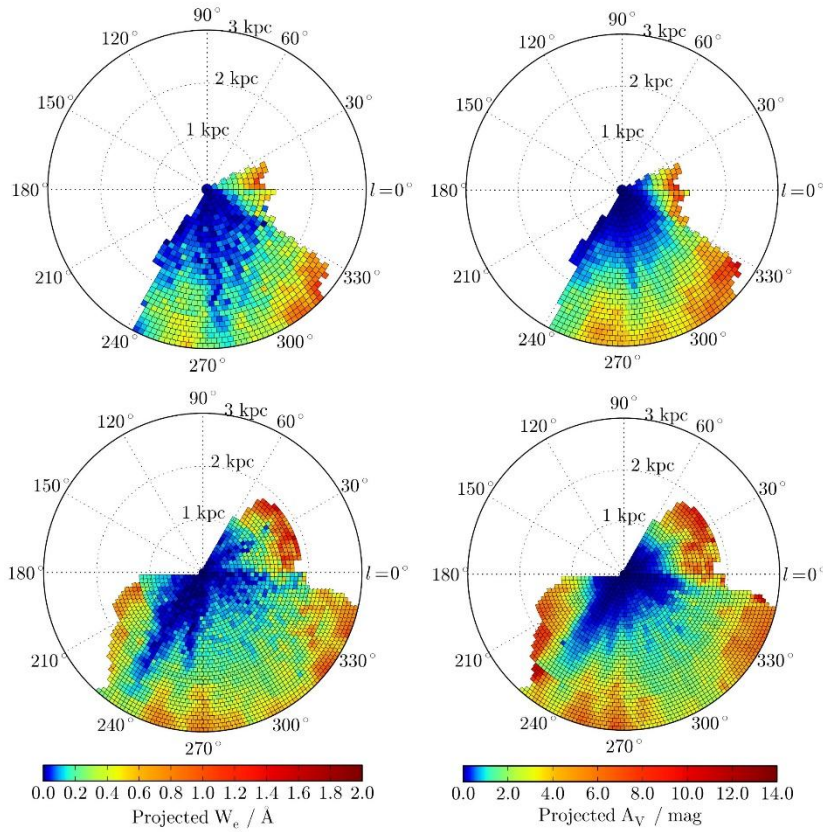
The interstellar atomic absorption lines were observed in the spectra of stars at first in 1922 [2]. Later, Paul Merrill [3] identified complex structures in spectra, also having interstellar origin. These structures are called diffuse interstellar bands (DIBs) (Figure 1).

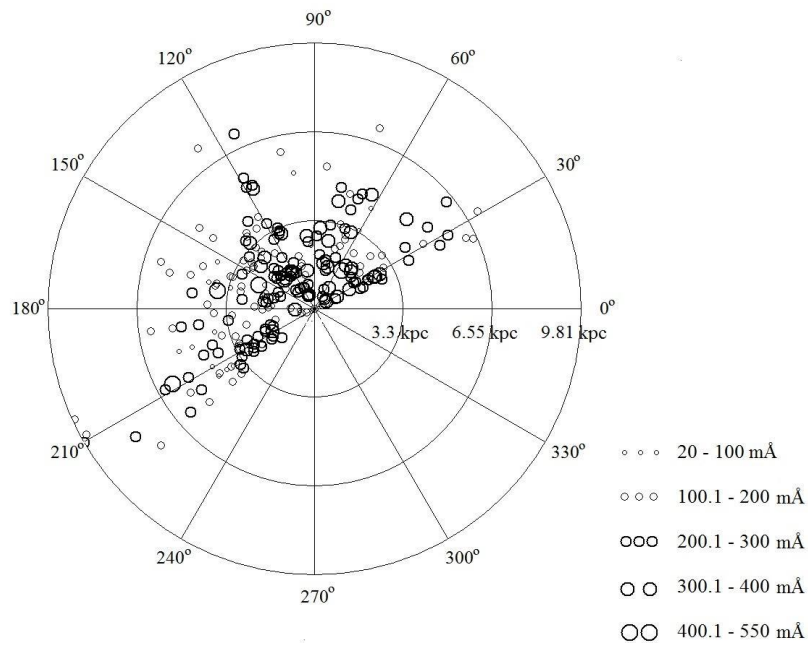
Figure 1. The DIB $\lambda 6614 \text{ \AA}$ and the stellar spectral lines in the spectra of GO Cas.

At present we know more than 400 DIBs. But none of them has been identified with molecular compound. The determination of the carriers of DIBs is possible only after the classification of the DIBs, the analysis of their profiles and the verification of correlations between ones.

In addition to determining the composition of the ISM, one more task is the constructing a maps of the distribution of the ISM in the Galaxy disk. The problem was partially solved by determining the characteristics of the DIB $\lambda 8620 \text{ \AA}$ in (Figure 2) [4] and the DIB $\lambda 6614 \text{ \AA}$ (Figure 3) [5].

Figure 2. The map of distribution of the interstellar matter in the disk of the Galaxy (South sky, DIB $\lambda 8620 \text{ \AA}$) [4].

Рис.2. The map of distribution of the interstellar matter in the disk of the Galaxy (North sky, DIB $\lambda 6614 \text{ \AA}$) [5].

We summarized the features of the investigation of interstellar absorption in

the spectra of stars and can make the conclusions. Firstly, the problem of identifying DIBs with absorption bands of the molecular compounds remains open. Secondly, the map of distribution of interstellar matter in the disk of the Galaxy needs further clarification and additional data. These problems will be solved in the further research.

References

1. Interstellar Dust Grains/B.T.Draine. – Annual Review of Astronomy & Astrophysics, Vol. 41, 2003. – 261 S.
2. Further study of the sodium lines in class B stars/M. L. Heger. – Lick Observatory bulletin, Vol. 10, 1922. – 146 S.
3. Unidentified Interstellar Lines/P. W. Merrill. – Publications of the Astronomical Society of the Pacific, Vol. 46, 1934 – 206 S.
4. Pseudo Three-dimensional Maps of the Diffuse Interstellar Band at 862 nm/Janez Kos, Tomaž Zwitter, Rosemary Wyse, Olivier Bienaymé, James Binney, Joss Bland-Hawthorn, Kenneth Freeman, Brad K. Gibson, Gerry Gilmore, Eva K. Grebel, Amina Helmi, Georges Kordopatis, Ulisse Munari, Julio Navarro, Quentin Parker, Warren A. Reid, George Seabroke, Sanjib Sharma, Arnaud Siebert, Alessandro Siviero, Matthias Steinmetz, Fred G. Watson, Mary E. K. Williams. – Science, Vol. 345, 2014. – 795 S.
5. An investigation of the 661.3 nm diffuse interstellar band in Cepheid spectra/S. V. Kashuba, S. M. Andrievsky, F. A. Chekhonadskikh, R. E. Luck, V. V. Kovtyukh, S. A. Korotin, J. Krelowski, G. A. Galazutdinov. – Monthly Notices of the Royal Astronomical Society, Vol. 461, 2016. – 842 S.

Кімлик Оксана

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КОНЦЕПТУ «КОХАННЯ» У ФРАЗЕОЛОГІЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Сучасний етап розвитку когнітивної лінгвістики характеризується підвищеним інтересом до проблеми антропоцентризму, що привертає увагу до внутрішнього світу людини. Отже, почуття любові, як важливий компонент внутрішнього світу людини, безперечно, цікавить лінгвістів.

Лінгвокультурний чинник, який є одним з основних аспектів сучасної лінгвістики, визначає інтерес до ідіоетнічних особливостей концепту «Кохання». На сучасному етапі розвитку лінгвістичних досліджень знайшли своє відображення лише окремі аспекти вивчення концепту «кохання»: особливості представлення кохання в пареміології тієї чи іншої мови (С.Г. Воркачев, Л.Є. Вільмс), вивчення концепту «кохання» в єдності його системно-мовних зв'язків (Г.П. Джінджолія).

За останні роки зріс інтерес до концепту «кохання», сприйняття й інтерпретація якого тісно пов'язані зі змінами в культурному житті суспільства, що зумовлює актуальність даного дослідження.

Метою праці є аналіз особливостей репрезентації концепту кохання у фразеології німецької мови. Відповідно до поставленої мети **завданнями** нашого дослідження є: 1) проаналізувати концепт «кохання» у мовній картині світу; 2) визначити основні особливості репрезентації концепту «кохання» у фразеології німецької мови. **Предметом** дослідження є відображення концепту «кохання» у фразеології німецької мови, концептуальна інформація, закладена у засобах його вираження. **Об'єктом** дослідження стали фразеологічні одиниці, які репрезентують концепт «кохання» у фразеологічному складі німецької мови.

Кохання – це одне з найбільш сильних і складних почуттів. Любов оспівувалась завжди і у всіх народів, як найкрасивіше і сильне почуття, що ми і можемо простежити в німецькомовній картині світу. Тому концепт «Liebe / кохання» розглядається як надзвичайно складний феномен і як зазначає М.

Schwarz-Friesel «любов – це універсальна емоція, культурний та символічний комунікативний код. З цією емоцією, як універсальним феноменом, співвідносяться й інші соціокультурно детерміновані почуття, емоційні симпатії та когнітивні емоційні стани» [1, с. 98]. Концепт «кохання» у німецькомовній картині світу можна розглядати в різних фразеосемантичних полях. Наприклад:

- кохання на стадії закоханості: *j-n angeln, j-n anlachen, sich j-n an Land ziehen* – піймати на гачок, зав'язати стосунки; *eine Eroberung/Eroberungen machen* – завоювати симпатії, полонити серця; *die ganze Seele jm schenken* – вкладати всю душу в когось; *j-s Herz gewinnen* – підкорити чиєсь серце; *in Liebe zu j-m erglühen* – закохатися в когось;
- кохання на стадії інтимних стосунків: *j-m einen aufdrücken* – поцілувати; *mit j-m ins Bett gehen/hüpfen/steigen* – мати інтимні стосунки;
- сильне кохання: *nach j-m verrückt sein* – сходити з розуму по комусь; *sich bis über die/beide Ohren verliebt sein* – втріскатися по вуха; *vor Glück strahlen* – світитися від щастя; *j-s Ein und Alles sein* – душі не чути
- кохання і одруження: *um j-s Hand anhalten* – пропонувати руку і серце; *j-n unter die Haube bringen* – одружитися; *den Anschluss verpassen; sitzen bleiben* – засидітися у дівках

Кохання, як відомо, є загальнолюдським феноменом. Концепт «кохання» має національні ментальні особливості в кожній культурі. Адже володіючи своїми принципами членування зовнішнього світу, кожен народ має свій погляд на навколишню дійсність. Особливості концепту «кохання» в німецькій мовній картині світу дозволяє виявити аналіз фразеологічних одиниць німецької мови.

Отже, аналіз фразеологічних одиниць дозволяє розширити уявлення про зміст концепту «кохання». Зміст досліджуваного концепту включає ознаки, які мають переважно позитивні відтінки значення. Німці розуміють кохання як велике і світле почуття, яке притаманне людині. Прикладами можуть бути наступні фразеологізми:

- j-n lieb und teuer halten* – ніжно, сильно когось кохати;
- auf den Schwingen der Liebe zu jm fliegen* – літати на крилах від кохання до кого-небудь;
- jm wird (es) warm ums Herz* – стає тепло на серці;
- liebes trunken sein* – бути п'яним від любові;
- jm ans Herz gewachsen sein* – душі не чаяти в кому-небудь

Таким чином, у процесі дослідження встановлено, що концепт «кохання» відображає систему морально-етичних норм у німецькій мовній картині світу. Аналіз фразеологічних одиниць німецької мови дозволяє виявити національно-культурні особливості концепту «кохання» в німецькій мовній картині світу. Перспективи подальших досліджень вбачаємо в розгляді інших фразеологічних одиниць, які використовуються на позначення кохання.

Література

1. Schwarz-Friesel, Monika (2007): Sprache und Emotion. / Monika Schwarz-Friesel. – Tübingen, 2007. – 125 S.
2. Лисецька Н. Г. Фразеологічні інновації в сучасній німецькій мові: когнітивний та функціональний аспекти : дис. ... канд. філол. наук. : 10.02.04 / Лисецька Наталія Григорівна. – Л., 2003. – 218 с
3. Німецько-український фразеологічний словник / [авт.-уклад. В. І. Гаврись, О. П. Пророченко]. – в 2 т. – К. : Рад. школа, 1981. – Т. 1. – 416 с.; Т. 2. – 382 с.

Кічула Марія, Корольова Тетяна, Олексій Катерина
Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського

КОНТЕКСТНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ ІНОЗЕМНІЙ МОВИ

Підготовка висококваліфікованого спеціаліста у вищій школі залежить від використання в практиці роботи нових педагогічних технологій. Однією з таких технологій є контекстне навчання, яке сприяє максимальному наближенню освітнього процесу у вищому навчальному закладі до умов майбутньої професійної діяльності.

Питання впровадження контекстного підходу в процес професійної підготовки майбутніх фахівців досліджували А. А. Вербицький, Н. А. Бакшаєва, Н. В. Борисова, В. А. Далінгер, Т. Д. Дубовицька, В. М. Кругліков, Н. Б. Лаврентьєва, О. Г. Ларіонова, М. Г. Макаренко,

Л. А. Машкіна, Н. В. Пророк, В. Ф. Теніщева та ін.

Контекстний підхід до навчання іноземної мови базується на контекстному навчанні в цілому.

Контекстне навчання – це форма активного навчання, призначена для застосування у вищій школі, орієнтована на професійну підготовку студентів і реалізована за допомогою системного використання професійного контексту, поступове насичення навчального процесу елементами професійної діяльності [2, с. 119].

Для забезпечення належної навчально-пізнавальної діяльності майбутніх лікарів на заняттях з іноземної мови важливим є використання контекстного навчання, яке реалізується за допомогою методів активного навчання і сприяє досягненню низки важливих цілей, а саме:

- підвищенню пізнавальної активності;
- формуванню професійної мотивації;
- забезпеченню поступового переходу від навчальної до професійної діяльності;
- формуванню ціннісного ставлення до медичної професії [1, с. 119].

Вважаємо, що позитивною стороною такого навчання на заняттях з іноземної мови є те, що, поступово переходячи від однієї форми діяльності до іншої, майбутні лікарі практикуються у застосуванні отриманих фахових знань та вмінь, набувають реального досвіду медичної діяльності, засвоюють професійні норми і цінності, поступово входять у професію. При цьому професійний контекст виступає чинником, який забезпечує особистісне включення студентів у навчальну діяльність та стимулює розвиток їхньої професійної спрямованості.

Моделювання у змісті й способах організації навчання іноземної мови забезпечує перехід від теоретичного осмислення професійних знань до їх прикладного застосування. За такого навчання студенти не лише дізнаються про можливі способи використання фахових знань у майбутній діяльності, але й отримують можливість відразу ж під час занять оперувати ними [3].

Моделювання ситуацій на заняттях з іноземної мови, з якими майбутнім медикам доведеться зіштовхнутися у практичній діяльності, сприяє адекватній оцінці ними своїх професійних якостей та здібностей, з'ясуванню власної відповідності професійним вимогам.

У контекстному навчанні засобами знань (за знаковими системами) формуються контури професійної реальності, а тому абстрактні педагогічні положення (знання, суперечності, закономірності, принципи) щільніше зближуються з життям.

Реалізація контекстного підходу у процесі навчання іноземної мови стимулює розвиток професійних здібностей майбутніх фахівців, допомагає об'єктивніше і точніше визначати свою професійну придатність.

Література

1. Вербицкий А. А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход / А. А. Вербицкий. – М. : Высшая школа, 1991. – 206 с.
2. Вербицкий А. О контекстном обучении / Вербицкий А. // Вестник высшей школы. – 1985. – № 8. – С. 25 – 30. 7.
3. Дахин А. Н. Педагогическое моделирование: сущность, эффективность и неопределенность / А. Н. Дахин // Педагогика. – 2003. – № 4. – С. 21126.

Князян Діана

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

КОЛЕКТИВНА ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Сьогодні вчитель-філолог має вміти впроваджувати інноваційні підходи до формування іншомовної компетентності особистості, організувати її інтелектуальну творчість, підтримувати пізнавальну мотивацію, що й вимагає впровадження різноманітних засобів проектної діяльності. Саме тому організація проектної діяльності набуває неабиякої

значущості у професійній підготовці майбутнього вчителя іноземних мов, розвитку його соціолінгвістичної, інтеркультурної компетентностей, умінь ефективно працювати в команді, виховання самостійності, ініціативності.

Окреслена проблема висвітлювалася в таких основних ракурсах, як теоретичний базис професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов (М. Васильєва, Н. Колесниченко, С. Ніколаєва), науково-методичні засади організації проектної діяльності у вітчизняному та зарубіжному досвіді (Ж.-К. Беакко, В. Дейниченко, О. Григорович, Д. Дьюї, В. Кастелотті, Ж. Хісс).

Мета дослідження полягає у виявленні умов та інструментарію організації колективної проектної діяльності майбутніх учителів іноземних мов на початковому етапі їхньої професійної підготовки (1-2 курси). **Завданнями** є визначити суть та структуру поняття «колективна проектна діяльність майбутніх учителів іноземних мов», розкрити педагогічні умови її організації на 1-2 курсах. **Предметом** дослідження є педагогічні умови організації колективної проектної діяльності майбутніх учителів іноземних мов в процесі їхньої професійної підготовки на початковому етапі; **об'єкт** дослідження – процес професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов у вищому навчальному закладі.

Насамперед слід зазначити, що науковці наголошують на необхідності організації проектної діяльності майбутніх учителів уже на початковому етапі їхньої професійної підготовки. При цьому підкреслюється важливість створення колективних проектних груп зі студентів як молодших, так і старших курсів, що дозволяє не лише сформувати вміння проектної діяльності у початківців, а й актуалізувати вже накопичені психолого-педагогічні знання та вміння у майбутніх учителів-бакалаврів, які знаходяться на прикінцевому етапі бакалаврської підготовки.

Аналіз наукових праць [1; 2] дозволяє стверджувати, що суть поняття «колективна проектна діяльність майбутніх учителів іноземних мов» може бути розкрита як пізнавальна діяльність творчого характеру, котра

передбачає вирішення практичних проблем з метою формування загальногуманітарних та фахових знань студентів, їхніх проектних умінь, пізнавальної мотивації, переконань у значущості цієї діяльності. Структурними компонентами зазначеної діяльності є мотиваційний (інтерес до предмета та процесу колективної проектної діяльності, переконання у її важливості у професійному становленні вчителя цього фаху), когнітивно-теоретичний (система загальногуманітарних та фахових знань, формування яких передбачається профілем освітньої програми підготовки майбутнього вчителя іноземних мов на 1-2 курсах), процесуально-діяльнісний (планувальні, пошуково-дослідницькі, конструктивні, рефлексивні вміння).

Педагогічними умовами ефективної організації колективної проектної діяльності майбутніх учителів іноземних мов доцільно розглядати такі:

– проведення тренінгів, по-перше, зі студентами 1-2 курсу для формування їхніх знань про суть та структуру колективної проектної діяльності, по-друге, зі студентами 1-4 курсів про засоби організації колективної проектної діяльності. У ході впровадження окресленої педагогічної умови нами було проведено тренінги за темами «Методологічний базис, суть та структура колективної проектної діяльності», «Розподілення обов'язків між студентами відповідно до етапів колективної проектної діяльності», «Система умінь студентів, що актуалізуються в колективній проектній діяльності», «Сучасні засоби організації колективної проектної діяльності із загальногуманітарних та фахових навчальних дисциплін у вітчизняному та зарубіжному досвіді», «Виконання проектної діяльності в команді»;

– впровадження системи завдань для актуалізації умінь організації колективної проектної діяльності в ході вивчення загальногуманітарних та фахових навчальних дисциплін. Протягом реалізації зазначеної педагогічної умови було розроблено та впроваджено рецептивні (наприклад, підготовка презентацій про історико-археологічні музеї різних регіонів України), репродуктивні (наприклад, організація колективних проектів «Труднощі

засвоєння правил узгодження часів у французькій мові», результати яких оформлювалися у вигляді звітів та повідомлень) та продуктивні завдання (аналіз навчальних посібників, самостійна розробка вправ для формування вмінь аудіювання, говоріння, читання, письма, оформлення результатів у вигляді методичних рекомендацій).

Отже, колективна проектна діяльність майбутніх учителів іноземних мов передбачає вирішення практичних проблем з метою формування загальногуманітарних та фахових знань студентів, їхніх проектних умінь, пізнавальної мотивації. Перспективи наукових розвідок з окресленої проблеми полягають у розкритті методів організації індивідуальної та колективної проектно-діяльності на етапі професійної підготовки магістрів філології.

Література

1. Колесниченко Н. Ю. Теоретичні і методичні засади професійної підготовки бакалаврів романо-германської філології в системі університетської освіти : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Н. Ю. Колесниченко ; Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького. – Черкаси, 2015. – 40 с.
2. Beacco J.-C. L'approche par compétences dans l'enseignement des langues / J.-C. Beacco, V. Castellotti, J.-L. Chiss. – Paris: Les Editions Didier, 2007. – 308 p.

Ковальчук Любов

Тернопільський національний економічний університет

LINGUISTISCHE UNTERSUCHUNGSANSÄTZE ZUR INTERKULTURELLEN KOMMUNIKATION

In der kontrastiven Pragmatik führt man vereinzelt Untersuchungen zur Realisierung bestimmter Sprechakte in verschiedenen Sprechgemeinschaften durch.

Das Ziel unserer Forschung ist, linguistische Untersuchungsansätze zur interkulturellen Kommunikation durch Beschreibung und Vergleich der

Realisierung von ähnlichen Sprechakten in verschiedenen Sprachen Unterschiede herauszufinden. Man geht davon aus, Differenzen der Realisierung von Sprechakten sind Fehlerquellen der interkulturellen Kommunikation. Nur wenn man die Unterschiede erkennt, kann man sich davor schützen, eigene Sprechgewohnheiten zu selbstverständlichen und alles, was anders als die eigenen als «nicht-normal» zu beurteilen, oder die andersartige Sprechweise nach eigenen kommunikativen Konventionen zu interpretieren. Die kontrastive Pragmatik dient zur Sensibilisierung der kulturbedingten kommunikativen Unterschiede. Dadurch kann der Nicht-Muttersprachler erkennen, daß er sein Wissen von Kommunikationsablauf und -gepflogenheiten in der Muttersprache nicht ohne weitere Reflexion auf interkulturelle Gesprächssituationen übertragen sollte. Kenntnis über das Vorliegen der Unterschiede des Kommunikationsverhaltens erhöht die Bereitschaft, ein Verhalten zu tolerieren, das in einer interkulturellen Situation als regelwidrig eingestuft würde.

Bislang beschränken sich die kontrastiven pragmatischen Untersuchungen jedoch vorwiegend auf routinisierte oder ritualisierte Sprechakte wie Anredeverhalten, Höflichkeitsfloskeln (z.B. Danksagung, Entschuldigung u.a.). Das Untersuchungsmaterial wird oft durch Fragebögen oder sogenannten «discourse computation-test» beschaffen. Da kontrastive Untersuchungen nur pragmatische Konventionen im jeweils eigenkulturellen Kontext kontrastiert werden, ist nach Ansicht einiger Forscher die kontrastive Pragmatik als Untersuchungsansatz der interkulturellen Kommunikation problematisch, weil sie nicht die veränderten Bedingungen der Interaktionssituation selbst in Rechnung stellt.

In der interpretativen wie interaktionalen Soziolinguistik wird die Sprache in die gesellschaftliche Wirklichkeit eingebettet. Die interpretative Soziolinguistik erforscht den Sprachgebrauch und die kulturspezifischen Organisation verbaler und non-verbaler Aktivitäten. Sie analysiert, wie die Aktivitäten interaktiv ausgehandelt werden und aufgrund welcher Strategien die Interagierenden zu welcher Interpretationen gelangen. Die Beziehungen zwischen

interaktiven Strategien und größeren sozialen und kulturellen Phänomenen werden thematisiert. Die zentrale Fragestellung der interpretativen Soziolinguistik ist, wie, d.h. mit welchen verbalen und non-verbalen Mitteln Bedeutung in Interaktionssituationen aufgrund soziokulturellen Wissens hergestellt wird. Soziale Kategorien wie Ethnizität, Klasse oder Geschlecht werden hier nicht als konstante Größe verwendet, sondern als interaktiv erzeugte Parameter, deren Bedeutungen erst in den sich dynamisch entwickelnden Interaktionssituationen ausgehandelt werden.

Die interpretative Linguistik berücksichtigt sowohl sprachliche als auch inhaltliche Aspekte des zu untersuchenden Sprechereignisses. Der situative Gebrauch bestimmter verbaler und non-verbaler Zeichen (grammatische und lexikalische Mittel, phonologische und intonatorische Elemente, diskursorganisatorische Strategien) werden mit außersprachlichem Weltwissen gekoppelt.

Innerhalb der interpretativen Soziolinguistik entwickelten zwei amerikanische Linguisten, John Gumperz und Jonny Cook-Gumperz, das Konzept der Kontextualisierung. Unter Kontextualisierung versteht man jene Verfahren, mittels derer die Teilnehmer an einer Interaktion für Äußerungen Kontext konstituieren. Der Kontext wird hier nicht wie in der traditionellen linguistischen Forschung als ein Aggregat materiell gegebener Entitäten gesehen, die unabhängig und vor der in ihm stattfindenden Interaktion vorhanden sind, sondern er wird als interaktiv produziert angesehen. In der traditionellen Kulturauffassung beeinflusst Kontext sprachliches Verhalten der Teilnehmer, aber nicht umgekehrt. Cook-Gumperz & Gumperz gehen aber davon aus, daß der Interaktionsteilnehmer nicht nur auf den Kontext reagiert, sondern auch Kontext aufbaut. Der Interaktionsteilnehmer führt (sprachliche) Handlungen aus und macht sie zugleich interpretierbar, indem ein Kontext konstruiert wird, in den sie sich einbetten.

Es gibt keine ideale und für alle Situationen richtige interkulturelle Lernmodelle, zugleich ist aber wichtig ein Konzept zu kennen, an dem sich die

Lernprozesse orientieren können. Zwei dieser möglichen Konzepte des interkulturellen Lernens möchte ich im Folgenden darstellen.

Schlussfolgerungen. Will man nun ein pädagogisches Lernangebot gestalten, ist es notwendig auf allen Ebenen gleichermaßen zu agieren um Lernende zu unterstützen. Es müssen Vermittlungsmethoden gefunden werden, die den Lernstil des Lernenden treffen und sein Interesse wecken. Dazu ist allerdings ein großes Maß an Vorwissen über den Lernenden und seine kulturellen Vorerfahrungen notwendig.

Literatur

1. Boesch E. E. Methodische Probleme des interkulturellen Vergleichs / E. Boesch // Handbuch der Psychologie in 12 Bänden. Theorien und Methoden, 1969. – S. 516-566.
2. Boesch E. E. Kulturpsychologie – Prinzipien, Orientierungen, Konzeptionen / E. Boesch // Kulturvergleichende Psychologie. Band 1: Theorien und Methoden in der kulturvergleichendne und kulturpsychologischen Forschung. Göttingen: Hogrefe,2006. – S. 25-95.
3. Bolten J. E-Learning / J. Bolten // Wie lehrt man interkulturelle Kompetenz? Theorien, Methoden und Praxis in der Hochschulausbildung. Ein Handbuch. - Bielefeld: transcript, 2010. – S. 397-416.

Козак Тетяна

Тернопільський національний економічний університет

GRAMMATIK IM DEUTSCHUNTERRICHT

Der Mensch kommuniziert über Sprache und ist in der Lage, intuitiv wohlgeformte Sätze in seiner Muttersprache zu bilden. Auch wenn ihm fehlerhafte Formen unterlaufen, ist seine Aussage dennoch verständlich. Sobald aber Kommunikationsstörungen, die durch die Sprache allein und nicht durch physische Beeinträchtigungen verursacht werden, Probleme bei der Verständigung hervorrufen, ist grammatisches Wissen erforderlich [1].

Das Ziel unseres Artikels ist es, die Rolle der Grammatik im Deutschunterricht zu zeigen.

Heutzutage ist der Grammatikunterricht einer der umstrittensten und meist diskutierten Lernbereiche im Deutschunterricht und in der Sprachdidaktik. Der Terminus "Grammatik" wird folglich in der neueren Sprachwissenschaft für unterschiedliche Gegenstandsbereiche verwendet [3]:

1. Eine Lehre, die die innere Struktur der Wörter und die Satzlehre einer Sprache untersucht und erforscht. Dabei bleiben die Phonetik und die Semantik jedoch unberücksichtigt. Es geht um formale Eigenschaften der Sprache;

2. Grammatik als Lehr- und Nachschlagewerk über den Bau bzw. die Struktur einer Sprache (Beispiel: Duden- Grammatik);

3. Grammatik als theoretisches Konstrukt, wodurch die Kompetenz des idealen Sprechers/Hörers hergestellt wird;

4. Grammatik als Sprachtheorie oder Metagrammatik (Beispiel: Theorie der Universal- Grammatik von Chomsky).

Lernziele für den Grammatikunterricht [2]:

1. Der Schüler soll Einsicht in den Bau und die Struktur der deutschen Sprache erhalten (kulturgüterorientiertes Lernziel). Er soll seine kulturelle Identität auch in der Sprache erfassen.

2. Der Schüler soll für die Unterrichtsarbeit in anderen Lernbereichen und Fächern klare Verständigungsbegriffe erhalten (Grammatikunterricht in Hilfsfunktion für den Fremdsprachenunterricht, den Rechtschreibunterricht und die Korrekturbesprechung).

3. Der Schüler soll in der Fähigkeit zum analytischen (logischen) Denken gefördert werden (Transfer in die kognitive Kompetenz).

4. Der Schüler soll lernen, Distanz zum Eingebundensein in kommunikative Prozesse zu nehmen und für Normen aller Art sensibilisiert werden (Transfer: Analytische Grundeinstellung).

5. Der Schüler soll objektive Kriterien für die Analyse von kommunikativen Handlungen und Sprache auf ihre Wirkung und ihre Bedingungen erarbeiten (Transfer: Kommunikationsanalyse).

6. Der Schüler soll Kriterien für die Textanalyse und -interpretation erhalten (Transfer in den Lernbereich Umgang mit Texten).

7. Der Schüler soll in seiner Sprachfertigkeit, in seinem Konstruktionsbewusstsein, im Satzbau und in der präzisen Wortwahl sowie in einem allgemein bewussteren Sprachverhalten gefördert werden (Transfer in die stilistische Kompetenz).

Man unterscheidet folgende **Konzepte des Grammatikunterrichts** [4]:

– *Traditioneller (systematischer) Grammatikunterricht* (zugrunde liegt in der Regel eine einfache traditionelle, am Lateinischen orientierte Grammatik; Zuordnung von sprachlichen Strukturen / Einheiten zu Bezeichnungen; Schülerinnen sollen die von der Lehrkraft oder dem Schulbuch definierten Termini identifizieren und klassifizieren);

– *Situativer Grammatikunterricht* (Sprache wird immer in kommunikativer Einbettung gebraucht und auch die Spracherfahrung der Schülerinnen ist an Kontexte gebunden, deshalb sollen grammatische Phänomene in Relation zu ihren situativ relevanten Funktionen bearbeitet werden);

– *Funktionaler Grammatikunterricht* (4 Prinzipien: Prinzip der Verfremdung, Prinzip der operativen Produktivität, das funktionale Prinzip, das integrative Prinzip);

– *Die Grammatik-Werkstatt* (Schülerinnen sollen Einsichten gewinnen, wie man zu den Kategorien gelangt, die die Termini aus dem traditionellen Grammatikunterricht bezeichnen; vermittelt grammatische Operationen, mit deren Hilfe bestimmt werden kann, ob ein bestimmtes Wort einer bestimmten Kategorie zugeordnet wird) [4].

Also, die Vermittlung von grammatischen Kenntnissen fördert das Bewusstsein für Sprache und den Sprachgebrauch sowie das literarische und orthografische Verständnis und somit begünstigt die Ausbildung der im Kerncurriculum geforderten Fähigkeiten.

Literatur

1. Bayer S. Konzepte des schulischen Grammatikunterrichts im Wandel / Sophia Bayer – München : GRIN Verlag, 2015. – 22 S.
2. Bredel U. Sprachbetrachtung und Grammatikunterricht / Ursula Bredel. – Paderborn : Schöningh Verlag, 2007. – 227 S.
3. Bußmann H. Lexikon der Sprachwissenschaft / Hadumod Bußmann. – . Stuttgart : Kröner Verlag, 2008. – 241 S.
4. Schreiber K. Konzepte des schulischen Grammatikunterrichts – vom traditionellen zum sprachreflexiven / Kevin Schreiber – München : GRIN Verlag, 2011. – 15 S.

Колісник Марина

Білоцерківський національний аграрний університет

DEVIANT ASPECTS OF ENGLISH COMMUNICATION ON FACEBOOK

The electronic form of communication, which is always on progress, has led to the emergence of a new area of linguistic research – Internet linguistics. [2, с. 27].

The article is devoted to the analysis of English communication on Facebook social network, which is an **object** of our analysis. Our **purpose** was to define the main peculiarities of this type of communication, although, the main focus was on the deviant aspects of this type of computer-mediated communication (CMC). These include the use of shortenings and abbreviations as a type of internet slang, as well as different emoticons, sound imitation (onomatopoeia), and other breakings of linguistic norms. All the above-mentioned linguistic aspects of online communication represent the **subject** of the research. Our **tasks** was 1) to provide the analysis of linguistic and paralinguistic elements of Facebook communication and 2) to define which of them are the deviant ones and what role do they play in the process of CMC.

The total number of Facebook users who took part in the analysis was 60. In order to make the results more generalized there were 30 male participants and 30 female users (both native and non-native speakers).

The method of CMDA (computer-mediated discourse analysis) which includes the description, interpretation and explanation of collected data, was used to identify and classify the main linguistic and paralinguistic (especially deviant) features of Facebook communication [1, c. 338].

The conducted analysis made it possible to come to a number of conclusions. Firstly, the lexical level of communication on Facebook is characterized by the widespread usage of abbreviations, acronyms, shortenings as slang words. Thus, network slang is another specific feature of Facebook communication. In fact, it is an example of the internet slang and texting overlap.

Another deviant feature of Facebook communication can be seen on the grammatical level: the users often resort to the improper grammar spelling, wrong choice and formation of tenses, which is caused (among the others) by the need of time economy and leads to the informality of network speech.

Regardless the language used for communication, Facebook discourse is characterized by the use of different paragraphemic means of communication: emoticons, multiple repetitions of letters and punctuation marks, capitalization, etc., which are the instruments that help to increase the non-verbal aspect of CMC.

As a result of the analysis, some emoticons were found to be the most productive. Among 257 analysed messages and comments, 27% contained a big smile emoticon, a wink emoticon was used in 20% of messages. The other most widespread emoticons were a smiley face and an angel emoticon.

Phoneticons, or the overuse of letters or punctuation marks, form the graphic expression of voice characteristics and were used as a tool of sound imitation. Punctuation marks aimed to compensate the absence of the mimic emotional expressions online. Capitalization (the use of only capital letters in words) was used as a signal of intonation change and gave the additional emphasis to the certain words in the message. All the above-mentioned paragraphemic elements of

online communication were used to make messages more emotional. With their help the network language becomes more ‘colloquial’.

Directions for future research: the analysis has helped us to find out the deviant features of virtual communication on Facebook, although there is still a considerable number of them to be analysed.

References

1. Computer-mediated discourse analysis: An approach to researching online behavior. *Designing for Virtual Communities in the Service of Learning.* / Herring, S., S. A. Barab, R. Kling, J. H. Gray (Eds.). // New York: Cambridge University Press. – 2004. – P. 338–376.
2. Crystal, D. *Language and the Internet [Text]* / Crystal, D. // Cambridge : Cambridge University Press. – 2001. – 280 p.

**Kolisnichenko Natalya,
ORIPA NAPA under the President of Ukraine**

ENGLISH LANGUAGE NEEDS OF FUTURE MANAGERS AND CIVIL SERVANTS: INTERACTIVE METHODS IN TRAINING

Recognising the role of English in today’s world and responding to demands in society, governments and educational institutions around the world have made serious efforts to improve the teaching and learning of English. More and more, English is seen today as a basic skill of managers and civil servants necessary wishing to operate internationally and to improve their employment prospects and engage with the wider managerial and administrative space. Increased opportunities for communication among managers and civil servants created a demand for language proficiency which can be achieved by means of innovative communicative approaches and interactive methods of teaching.

The objective of the research is to view interactive approaches and methods as one of the effective forms in stimulating students (civil servants and future managers) to study foreign languages. **The tasks** are: to analyse the special

literature and summarise the key findings on interactive methods in teaching English for civil servants and future managers. **The object** of the research is the methods in foreign languages training; the subject is the interactive methods in training managers, public servants and public officials.

The history of language teaching throughout much of the twentieth century saw the rise and fall of a variety of language teaching approaches and methods. Common to most of them are the following assumptions: an approach or method refers to a theoretically consistent set of teaching procedures that define best practice in language teaching; particular approaches and methods, if followed precisely, will lead to more effective levels of language learning than alternative ways of teaching; the quality of language teaching will improve if teachers use the best available approaches and methods.

The different teaching approaches and methods have in common the belief that if language learning is to be improved, it will come about through changes and improvements in innovative teaching methodology.

One of the views of language which is widely used in adult audience (managers and civil servants) is the interactional view. It sees language as a vehicle for the realization of interpersonal relations and for the performance of social transactions between individuals. Interactional approach is called also "learner-centred" approach to learning and teaching. Interactional approaches to language teaching include interaction analysis, conversation analysis, and ethno-methodology. Interactional theories focus on the patterns of moves, acts, negotiation, and interaction found in conversational exchanges. Language teaching content, according to this view, may be specified and organized by patterns of exchange and interaction.

As W. Rivers says, students achieve facility in using a language when their attention is focused on conveying and receiving authentic messages (that is, messages that contain information of interest to both speaker and listener in a situation of importance to both). This is interaction" [4, p. 4].

The notion of interactivity has also been linked to the teaching of reading

and writing as well as listening and speaking skills. Carrell P., Devine F. and Esky D. use the notion of “interactivity” to refer to the simultaneous use by effective readers of both top-down and bottom-up processing in reading comprehension. It is also used to refer to the relationship between reader and writer who are viewed as engaged in a text-based conversation [3].

Pyrozhenko L. and Pometun A. define the conditional classification of interactive methods according to educational forms (models). They were divided into four groups depending on the purpose and the form of classes: Co-Teaching Interactive methods, Corporative-Group training methods, Situational Modelling methods, Debatable Issues methods [1, p. 49]. Task-Based Language Teaching also draws on an interactional view of language, as to some extent do Whole Language, Neuro-Linguistic Programming, Cooperative Language Learning, and Content-Based Instruction.

The objectives of an interactive method are attained: through the instructional process; through the organized and directed interaction of teachers, learners, and materials in the classroom.

This method helps teachers to explore the role of creativity in the classroom (critical thinking, problem-solving and collaboration) both in the sense of helping students to express their unique creative identity and also by helping them to think about and use language in a creative way. The activities are suitable for a broad range of students can be used alongside the existing syllabus and course materials to enhance the students’ experience of learning English [2].

In conclusion, the choice of methods for teaching foreign languages acquires special importance. Communicative Language Learning, Communicative Language Teaching, Intensive Teaching contain interactive aspects into which both the teacher and the student are involved. The result expected is communicative competence achieved by the students. Great responsibility is laid on the teacher. Careful design of each lesson can stipulate the students’ follow-up activities. The students can be motivated by the teacher’s profound selection of teaching stuff. Such new methods of teaching foreign

languages as interactive methods contribute to solving problems of communicative, cognitive and educational nature. They prompt the process of study developing communication skills, establishing emotional contact between students, practicing them to work in a team, considering the thoughts and ideas of others.

Increased demands for professionalism of managers and civil servants on the part of their foreign languages skills have driven educational changes regarding intensive interactive teaching. We can anticipate continuation of this trend. Group-working, case-study method, technical aids represent crossovers into second language teaching. Such crossovers will doubtless continue because the field of language teaching has no monopoly over methods of teaching and learning.

References

1. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. – К., 2004. –192 с.
2. Analyze Search Discuss Design Rehearse // Review Publish Reflect International Journal of English Language Teaching. - European Centre for Research Training and Development, UK. - September 2014 - Vol. 2. - № 3. - P. 15-36.
3. Carrell P. Interactive Approaches to Second Language Reading / P. Carrell, A. Devine, D. Esky. - Cambridge: Cambridge University Press, 1988. - 231 p.
4. Rivers W. M. Interactive Language Teaching / Wilga Rivers. - Cambridge: Cambridge University Press, 1987. - 228 p.

Король Світлана
Хмельницький національний університет

ВИКОРИСТАННЯ СТАНЦІЙНОГО МЕТОДУ РОБОТИ НА ЗАНЯТТІ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Навчання іноземної мови в умовах глобальної інформатизації суспільства вимагає залучення інноваційних методів роботи задля успішного оволодіння іноземною мовою. Орієнтація на потреби та інтереси студентів, їх

активна участь у навчальному процесі стає прерогативою сучасного навчання іноземної мови.

Серед багатьох сучасних методів роботи на занятті з іноземної мови на особливу увагу заслуговує станційний метод роботи, який можна визначити як інновацію у навчальному процесі. Цей метод роботи докладно розглядається у дослідженнях німецьких науковців таких як П. Гаучі , І. Гегеле , Д. Ланге [1, 2, 3]. Метою дослідження є розгляд станційного методу роботи у контексті навчання іноземної мови.

Основний принцип цього методу роботи полягає у тому, що обрана тема поділяється на частини, які окремі групи чи пари студентів опрацьовують самостійно на різних «станціях». На кожній «станції» для виконання пропонуються різні види завдань, які належать до загальної теми, але можуть бути не пов'язані з завданнями інших «станцій». Так звані «станції» розміщуються у різних місцях аудиторії і їх можна проходити у будь-якій послідовності. На кожній з них знаходяться завдання з чіткими вказівками щодо їх виконання, так, що студенти можуть самостійно керувати своїм процесом пізнання, розв'язуючи їх під час спільної діяльності. Завдяки великому асортименту різних завдань забезпечується різноманітність підходів до опанування навчального матеріалу. Станційний метод роботи рекомендується використовувати на етапі закріплення знань, оскільки він передбачає володіння знаннями до теми.

Однією з переваг цього метода можна назвати підвищення мотивації студентів, оскільки завдяки неординарності виконання завдань підвищується інтерес до навчання. До того ж під час такої спільної діяльності непомітні відмінності у здібностях студентів, оскільки кожний може себе вільно проявити через відсутність авторитарного тиску викладача.

Хоча цей метод роботи є цікавим для студентів, однак він потребує багато зусиль в плані підготовки від викладача, адже всі завдання «станцій» повинні мати різноплановий характер, бути посильними для виконання, а також розраховані на певний час. На занятті з іноземної мови під час такого

виду роботи можна активізувати всі види мовленнєвої діяльності, пов'язуючи завдання з читанням, обговоренням, аудіюванням і письмом. Кількість станцій визначається залежно від обсягу завдань на кожній з них, так, щоб у студентів була можливість встигнути пройти як можна більше станцій.

Переконаливим аргументом щодо використання станційного методу роботи на занятті є те, що студенти навчаються самостійно виконувати різні завдання, розподіляти час на розв'язання завдань, взаємодіяти в межах своєї групи, приймати і обґрунтовувати рішення. Не можна не відзначити розвиток дослідницьких навичок і мовленнєвих умінь, закріплення лексико-граматичних навичок і формування необхідних компетенцій.

Отже, використання представленого методу роботи дозволяє мотивувати студентів щодо вивчення іноземної мови, підвищує їх активність на занятті, спонукає до самостійного пошуку у процесі пізнання.

Подальшу роботу у напрямку нашого дослідження ми вбачаємо у розробці практичних рекомендацій до опрацювання різних тем, що підлягають вивченню на занятті з німецької мови.

Література

1. Gautschi P. Lernen an Stationen, Handbuch Methoden im Geschichtsunterricht / P. Gautschi. – Schwalbach : Mayer, Ulrich (Hrsg.), 2004. – S. 515–531.
2. Hegele I. Stationenarbeit. Ein Einstieg in den offenen Unterricht. 12 Unterrichtsmethoden. Vielfalt für die Praxis / I. Hegele – Weinheim und Basel : Wiechmann, Jürgen (Hrsg.), 2006. – S. 58–71
3. Lange D. Lernen an Stationen, Unterrichtsplanung und Methoden. Basiswissen Sachunterricht Band 5. / D. Lange. – Baltmannsweiler : Kaiser, Astrid; Pech, Detlef (Hrsg.), 2004. – S. 172–176

Котлярова Луиза

Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова

ДЕЯТЕЛЬНОСТНЫЙ ПОДХОД ПРИ ОТБОРЕ КОММУНИКАТИВНОГО МИНИМУМА ДЛЯ ИНОЯЗЫЧНОГО ОБЩЕНИЯ В НЕЯЗЫКОВОМ ВУЗЕ

В современной методике многие украинские и зарубежные специалисты считают использование деятельностного подхода при отборе коммуникативного минимума для иноязычного общения целесообразным и эффективным [1, 3, 4, 5]

Как известно, существуют разные виды общения: социально ориентированное общение, групповое предметно ориентированное общение и личностно ориентированное общение.

Для большинства людей использование иностранного языка более типично в рамках второго вида общения, для установления деловых контактов. Произнесение речей на иностранном языке, выступление с лекциями, докладами, типичное для социально ориентированного общения, входит в задачи значительно более узкого круга людей и требует достаточно высокого уровня владения иностранным языком. Потребности личностно ориентированного общения, не имеющего непосредственной связи с другими видами деятельности, удовлетворяются преимущественно на родном языке или при чтении книг на иностранном языке. Следовательно, в интересах общества высшее учебное заведение должно в первую очередь обеспечить устно-речевые иноязычные умения, необходимые для обслуживания совместной деятельности. Сегодня в нашей стране, когда приветствуются самостоятельность, инициативность участников любого общественного начинания в планировании, реализации, обсуждении его результатов, роль общения в процессе совместной деятельности существенно возрастает. Обслуживая каждый из структурных компонентов деятельности, общение может реализовать все свои основные функции (информативную, оценочную, регулятивную).

Включение обучающегося в иноязычную деятельность общения, обслуживающего типичные для него виды жизнедеятельности, не только важная практическая задача, ее решение является существенным вкладом и в формирование его личности [2]. Обучающийся выступает в качестве

субъекта различных деятельностей. Проявляя активность при выполнении которых, он формируется как активная личность. Проявлять активность – это значит вмешиваться в ход событий окружающей действительности влиять на их протекание, оказывать влияние на их участников, это значит не быть простым наблюдателем. А ведь именно такую позицию – позицию человека, констатирующего происходящее, либо оценивающего его, предлагают обучающимся многие учебники иностранного языка. Наиболее частотными являются коммуникативные задания типа «расскажи», «опиши», «назови», «перечисли».

Важным фактором, влияющим на содержание обучения общению, являются: столь популярное в настоящее время «виртуальное общение», телеконференции и «телемосты», создание совместных фирм и расширение партнерства, обмена специалистами и обучающимися, популярность туризма и отдыха за границей – все это повышает роль группового общения.

Приближение процесса обучения иностранному языку в неязыковом вузе к нуждам современности существенным образом связано с постоянным включением обучающегося в такие учебно-речевые ситуации, когда он вынужден выступать в качестве субъекта деятельности, ее инициатора и организатора в процессе взаимодействия с другими участниками.

В качестве отправного понятия при отборе коммуникативного минимума выступает сфера общения. Анализ различных подходов к определению понятия «сфера» позволяет сделать вывод о том, что при всем их разнообразии все они рассматривают ограниченное (с учетом того или иного критерия) пространство жизнедеятельности человека, в котором он выступает как субъект деятельности, центр этого пространства. Именно эта особенность понятия «сфера устноязычной коммуникации», «сфера коммуникативной деятельности», отличает его от понятия «тема», характеризующего отрезок действительности независимо от участия в нем говорящего. Поэтому, стремясь обеспечить активную позицию ученика в учебно-речевой деятельности, мы будем отправляться от понятия «сфера

общения», а не «тема», рассматривая тему как структурный компонент ситуаций общения, определяющий предмет речи.

Наиболее обстоятельному исследованию сферы устноязычного общения, включая их дефиницию и наиболее полный перечень, впервые были подвергнуты изучению В. Л. Скалкиным. Согласно его определению, сферы устноязычного общения представляют собой системную совокупность однородных коммуникативно-речевых ситуаций, в которых индивид выступает всегда в фиксированной гомогенной социально-коммуникативной роли, например, родителя, производственника, покупателя и т. д.

Наиболее полный перечень включает 10 сфер общения. Это: 1) социально-бытовая (сервисная) сфера (сравните социально-коммуникативные роли пассажира, пациента, клиента парикмахерской, абонента, посетителя кафе); 2) семейная сфера (ср. роли отца, матери, сына, дочери, сестры); 3) профессионально-трудовая сфера (ср. роли научного руководителя, аспиранта, соискателя, ученика, учителя, подчиненного); 4) социально-культурная или приятельская сфера (ср. роли знакомого, друга, соученика, пассажира-попутчика и т.д.); 5) сфера общественной деятельности (ср. роли члена общественной организации или избираемого органа, публициста); 6) административно-правовая сфера (ср. роли посетителя госучреждения, истца, ответчика); 7) сфера игр и увлечений (ср. роли коллекционера, садовода, умельца, рыболова, любителя животных); 8) зрелищно-массовая сфера (ср. роли зрителя в театре, цирке, телезрителя); 9) сфера обучения (ср. роли преподавателя, студента, курсанта, инструктора, школьника) 10) локально-этническая. Опираясь на имеющиеся в возрастной психологии данные, а также на результаты исследований В. Л. Скалкина, нами были выделены следующие сферы устноязычной коммуникации, типичные для обучающихся: учебная, социально-бытовая, семейная, трудовая, социально-культурная, зрелищно-массовая, общественной деятельности, игр и увлечений.

Выделение этих сфер общения – первый этап отбора коммуникативного минимума для данного этапа.

Второй этап – выделение внутри определенной сферы общения, типичных для обучающихся, видов деятельности.

Третий этап – это планирование речевых актов, обслуживающих выделенные действия; ситуаций, в рамках которых они осуществляются. Групповое предметно ориентированное общение происходит в процессе осуществления совместной деятельности, непосредственно ее обслуживает, помогает организовать ее, решать поставленные цели.

Речевые действия участников совместной деятельности отличаются от речевых действий индивидуальной деятельности тем, что они взаимосвязаны, каждое из них строится не только как собственное единоличное действие, а обязательно с учетом предполагаемых будущих действий всех остальных участников деятельности.

Совместная трудовая (преобразовательная) деятельность, как и другие виды деятельности, обладает фазовым строением, именно здесь в наиболее ярко выраженной форме прослеживаются фазы планирования, реализации и контроля.

В фазе планирования совместной трудовой деятельности выделяют две стороны: а) постановку единой цели и согласование единого способа ее достижения; б) координацию в трудовом процессе. Речевые действия организаторов совместной деятельности или лиц, ответственных за ее осуществление, будут многошаговыми и будут направлены на инструктирование, выдвижение требований для успешного осуществления совместной деятельности. Речевые действия участников будут малошаговыми и будут направлены на уточнение условий осуществления деятельности (места, времени).

При реализации совместной деятельности речевые действия будут связаны с контролем, эффективностью и правильностью осуществляемых совместных действий, при неверном выполнении действий одного из

участников речевые действия будут направлены на исправление. Исправления будут повторяться до тех пор, пока действия не будут наиболее точно соответствовать требуемым нормам. Речевые действия организатора или лица, ответственного за выполнение совместной деятельности, одновременно являющегося и исполнителем, будут отличаться от речевых действий его участников. Они будут малошаговыми.

Таким образом, в случае правильного осуществления совместной деятельности речевые действия могут не понадобиться. В случае неправильного исполнения они могут быть более развернутыми, повторять речевые действия сообщения информации о способах осуществления деятельности, которые были реализованы в процессе планирования совместной деятельности.

Следует отметить, что наряду с ситуациями, которые ставят обучающегося перед такими проблемами, которые ему приходится решать в реальной жизни, существенное место могут занять и ситуации, имеющие воображаемый характер.

Литература:

1. Гез Н.И. Роль условий общения при обучении слушанию и говорению //Иностр. яз. в шк.- 1990. -№5- С. 32-39
2. Леонтьев А. А. Педагогическое общение. – М.: Знание, 1979.-С.5
3. Скалкин В.Л. Английский язык для общения. – М.: Высш. шк. 1986, - 191 с.
4. Gooding C. The use of specific industry gaming in selection, orientation and training of managers // Human research management. – 2009. – Vol. 19 – N 1. – P. 19-23
5. Symonds P., Chase D. Practice versus motivation //Journ. of educ. research. – 2007. – N1. – P. 52-61

Красовська Наталія

Національний технічний університет України «КПІ ім. І. Сікорського»

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НІМЕЦЬКИХ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ

Посилена співпраця між Україною та Німеччиною призводить до виникнення численних документів економічної тематики, які потребують перекладу українською мовою.

Метою цієї роботи є дослідження лексичних та граматичних особливостей терміносистеми економічних текстів.

Виходячи з поставленої мети, **завданням** даного дослідження є:

- Дати визначення поняттю текст, виділити ознаки економічного тексту;
- Розглянути терміносистему економічного тексту;
- Дослідити основні труднощі, з якими стикається перекладач при перекладі економічних текстів.

Об'єктом дослідження у роботі виступають тексти економічної тематики.

Предметом дослідження є терміни текстів економічної тематики.

Аналізуючи специфіку економічних текстів як основи офіційно-ділового стилю, Віталіш Л. І. [3, с. 18] виділяє наступні параметри:

- **рівень мовного оформлення.** Мова економіки втілюється в певних усталених формах офіційного значення. Вона не може бути самостійно змінена, викладена іншими словами, порядок слів у реченні і частин у тексті статті незмінний;

- **рівень однозначності.** Простота і зрозумілість лексичних одиниць-термінів у їх прямому номінативному значенні, використання загальноприйнятних зворотів, обмеженість ускладнення простих речень складними граматичними конструкціями;

- **рівень суб'єктивно-емоційної оцінки.** Експресивна нейтральність, що виражається у встановлених формах і зворотах з офіційним і беззаперечним значенням;

- **безособовий, узагальнений характер** стилю текстів;

- **формалізація мови** документів економічної галузі.

Перелічені параметри доводять, що тексти економічної тематики

мають свої особливі ознаки, стиль, лексичні і граматичні особливості, які важливо враховувати для коректного перекладу українською мовою.

У фаховій літературі переважно дається наступне визначення ознак терміну [3, с.28]:

- Фахова належність – термін належить до конкретної фахової мови;
- Точність – термін має своє власне визначення і таким чином відмежовується від інших термінів. Назва терміну є адекватним відображенням явища;
- Однозначність – термін відноситься до конкретного, дуже специфічного явища, що зумовлює тенденцію до уникнення полісемії;
- Стислість – термін тяжіє до мовної економії;
- Експресивна нейтральність.

Відповідно до положень «Енциклопедичного економічного словника» [4, с. 55] економічні терміни поділяються на три різновиди за ознакою «зрозумілості» тієї або іншої частини населення: 1. **загальнозначущі терміни** характеризуються тим, що вони вживаються в повсякденному змісті і зрозумілі усім: економіст – der Wirtschaftler (der Ökonom); працівник – der Arbeiter (der Beschäftigte); 2. **спеціально-економічні терміни** відображають галузь спеціальних знань: правові форми власності підприємства – die Rechtsformen von Unternehmen; життєво-необхідні потреби людини – die Existenzbedürfnisse des Menschen. 3. **Загальнонаукові і загальноекономічні терміни**, які вживаються в декількох галузях науки і економіки: die Inflation – інфляція; die Produktivität – продуктивність; die Direktinvestitionen – прямі інвестиції.

У галузі торгівлі та комерційної діяльності потрібно розрізнити та класифікувати багато спеціальних понять за окремими аспектами [1, с. 63]. Для мовного оформлення цих специфікацій служать групи слів із прикметника (дієприкметника) та іменника. Традиційними найменуваннями із структурою словосполучення є, наприклад: unlauterer Wettbewerb (негласне змагання), doppelte Buchführung (подвійна система

бухгалтерського обліку), flussige Mittel (мобілізація ліквідних засобів), stille Reserve (анонімні (приховані) резерви).

Економічні терміни є в термінологічному словосполученні базовим компонентом найменування (ядром), якому підпорядковується атрибутивний прикметник чи дієприкметник [1, с. 84]. Із базовим компонентом «гроші» можна знайти такі термінологічні словосполучення: heißes Geld – «гарячі гроші» (грошовий капітал, який мобілізований короткостроково для досягнення спекулятивних прибутків), neutrales Geld – «нейтральні гроші» (гроші, які нейтрально відносяться до ходу економічного життя внаслідок відповідної грошової політики), billiges Geld – «дешеві гроші» (грошовополітична концепція для експансивної грошової політики).

Отже, німецька економічна термінологія значно збагачується через лексикалізацію словосполучень. Термінологічні словосполучення мають стійкий характер у плані їх семантичної специфікації. Структурно вони виявляють деяку варіативність: існує однозначність деяких словосполучень та композитів, словосполучень та аббревіатур [2, с. 28].

Отримані результати дослідження, що розкривають поняття економічного тексту, його лексико-граматичні особливості, можуть стати допоміжним засобом для адекватного перекладу текстів економічної тематики, а також базою для подальшого дослідження терміносистеми і граматичних особливостей юридичних текстів.

Література

1. Fleischer W. Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache / W. Fleischer. – Leipzig, 1982. – 283 S.
2. Hoffman L. Kommunikationsmittel Fachsprache / L. Hoffman. – Berlin, 1984. – 180 S.
3. Kapferer C. Marketing-Wörterbuch / C. Kapferer. – Hamburg-Zurich, 1984. – 367 S.
3. Віталіш Л.І. Деякі структурно-семантичні особливості німецьких економічних термінологічних словосполучень / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uadocs.exdat.com>

4. Мочерний С.В., Ларіна Я.С., Устенко О.А., Юрій С.І. Економічний енциклопедичний словник: У 2 т. Т. 2. – Київ, 2006. – 568 с.

Linetskii Boris

Odesa I. I. Mechnikov National University

REVISION OF UKRAINIAN MOLLUSCA IN ONU ZOOLOGICAL MUSEUM EXPOSITION

Exposition of Ukrainian water Mollusca in Odessa national university`s zoological museum consists of 143 shells from 97 species. Their scientific names were unreviewed since the montage of stands. The last few decades have witnessed the great changes in systematics of Mollusca, associated with spreading of molecular genetics methods and avoiding of comparatoric, usually used by systematics of USSR [1]. It led to significant outdated of signs that can interrupt the educational process.

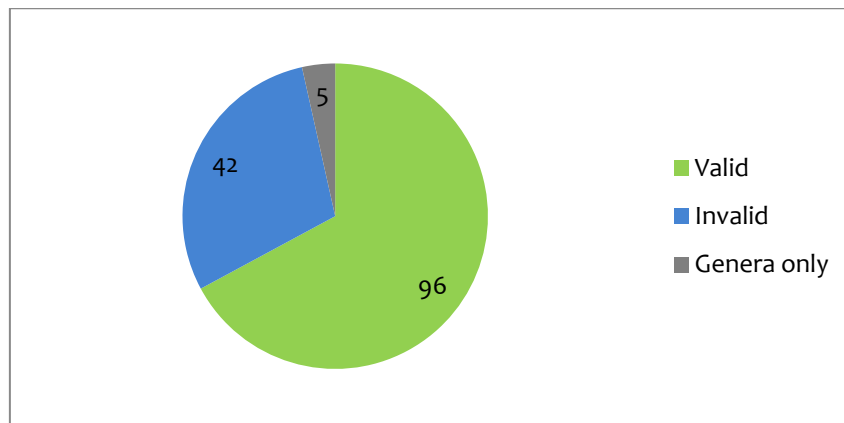
The aim of this work was to review the scientific names of species, which are exposed in museum.

For this purposes were set following tasks:

- 1) Check out validity of scientific names on the signs.
- 2) Give accepted scientific names for the exhibited species.
- 3) Give recommendations to improve the stands.

Information about taxonomic revisions were collected from databases and scientific papers [1,2,3,4,5].

It revealed that 29% of collection were misnamed or outdated, 3% - determined only to the genus, and the remaining 67% - valid. (Pic. 1).

Pic. 1. Species names ratio of exhibited shells. Numbers indicate quantity of shells in group.

The reasons of changes in scientific names were reduction in junior synonyms, changes in grammatical gender and mixing of junior and senior synonym names. Many of species names, reduced in junior synonyms, were specified, using comparatoric systematics.

We recommend correcting outdated signs and removing repeated exhibit on each stand. Vacated space can be filled with new exhibit, such as donated shells of invader species *Anadara kagoshimensis* (Tokunaga, 1906) и *Potamopyrgus antipodarum* (Gray, 1843).

Література

1. Гураль-Сверлова Н.В., Гураль Р.И. Моллюски семейства Unionidae в фондах Государственного природоведческого музея НАН Украины, их конхологическая изменчивость и особенности диагностики [Электронный ресурс]. – 2015. – Режим доступа: <http://www.pip-mollusca.org/page/epubl/unionidae.php> – 4.03.2015. – Моллюски семейства Unionidae в фондах Государственного природоведческого музея НАН Украины, их конхологическая изменчивость и особенности диагностики. – ISBN 978-966-02-7540-9 (електронне видання).
2. Гураль Р.І., Гураль-Сверлова Н.В. Прісноводні молюски України: ілюстрована база даних [Електронний ресурс]. – Львів, Державний природознавчий музей НАН України, 2012 – 2017. URL: <http://www.pip-mollusca.org/page/phg/freshwater/index.php> (дата звернення: 05.04.2017)
3. Корнюшин А.В. О видовом составе пресноводных двустворчатых моллюсков Украины и стратегии их охраны. Вестник зоологии. 2002. 36 (1). С. 9–23
4. Mees J. World Register of Marine Species. [Електронний ресурс] / J. Mees, G. Voshall,

M. Costello et al. // WoRMS Editorial Board. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.marinespecies.org>

5. Parr C. S. Encyclopedia of Life [Електронний ресурс] / C. S. Parr, N. Wilson, P. Leary та ін. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://eol.org/>

Лисак Галина

Хмельницький національний університет

АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Важливою проблемою для педагогічної теорії та практики є питання урізноманітнення навчального процесу, активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів вищих навчальних закладів, розширення сфери їх інтересів. Сучасним студентам доступні найрізноманітніші джерела інформації, але часто саме наявність готової інформації сприяє розвитку пасивності. Зникає прагнення до пошуку, пізнання, творчості, тобто діяльності. Тому все більшого значення набуває орієнтація навчання на різнобічний розвиток студентів.

Питання активізації пізнавальної діяльності студентів почали активно досліджуватися з 90-х років минулого століття. Вивченню різних аспектів процесу активізації пізнавальної діяльності студентів присвячені праці багатьох відомих педагогів і психологів, зокрема, таких як: А. Алексюк, С. Архангельський, Ю. Бабанський, В. Безпалько, А. Вербицький, В. Вергасов, М. Кларін, В. Козаков, І. Лернер, П. Підкасистий, О. Пехота, О. Савченко, М. Скаткін.

Мета статті – проаналізувати поняття «активізації навчальної діяльності» студентів у науковій літературі та виділити основні методи їхньої реалізації.

У психолого-педагогічній літературі поняття «активізація пізнавальної діяльності» трактується по-різному. У науковій літературі [1 – 3] найчастіше

використовується поняття «активне навчання» або «активізація процесу навчання» і визначається як удосконалення методів і організаційних форм навчально-пізнавальної роботи студентів, яке забезпечує активну й самостійну теоретичну і практичну діяльність студентів на всіх етапах навчального процесу.

Серед психологів і педагогів немає єдиної думки щодо поняття «пізнавальна активність». Так, А. Алексюк тлумачить це поняття як виявлення у навчальному процесі вольової, емоційної та інтелектуальної сторін індивіда [1]. І. Харламов визначає пізнавальну активність, як стан індивіда, який характеризується прагненням до навчання, розумовим напруженням і виявом вольових зусиль у процесі оволодіння знаннями [2]. Т. Шамова розглядає цей процес як розумову діяльність індивіда, що спрямована на досягнення певного пізнавального результату, і як підвищену інтелектуально орієнтовану реакцію щодо навчального матеріалу на основі пізнавальної потреби [3].

Враховуючи різні підходи науковців до процесу активізації навчально-пізнавальної діяльності, ми виділили такі складники пізнавальної активності як: мотиваційний (потреба в пізнанні, прагнення до самовдосконалення); психічний (емоційне сприйняття, творча уява, мислення, мовленнєва компетентність); інструментальний (форми, методи, технології).

Критеріями рівня активізації навчально-виховної діяльності студентів у процесі засвоєння іноземної мови є: інтенсивність діяльності; ініціативність; позитивне ставлення до діяльності (інтерес, добросовісність); самостійність; усвідомлення діяльності; старанність; зацікавленість у досягненні мети; питання учня до вчителя, схильність до аналізу помилок; використання під час відповіді додаткового матеріалу; вибір складного завдання; відсутність необхідності контролю, бажання виконати завдання, незважаючи на труднощі.

Вибір певного методу навчання викладачем визначається наступними

основними критеріями:

- а) навчально-виховною метою заняття;
- б) змістом матеріалу, що вивчається;
- в) особистісними якостями та рівнем професійної підготовки педагога;
- г) віковими особливостями та рівнем підготовки студентів;
- д) ступенем оснащеності навчального закладу засобами навчання.

На наш погляд, саме інтерактивні методи навчання відповідають поставленим критеріям, і сприяють активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів. Серед великої кількості інтерактивних методів для кращого засвоєння студентами навчального матеріалу з іноземної мови виділяємо наступні, а саме:

– «Мозковий штурм» – широко використовується для вироблення кількох рішень конкретної проблеми;

– «Навчаючи – навчаюсь» – використовується при вивченні блоку нової інформації або при узагальненні та повторенні пройденого;

– «Ажурна пилка» – застосовується для створення на занятті ситуації, яка дає змогу студентам працювати разом для засвоєння великої кількості інформації за дуже короткий час;

– «Імітаційні ігри», «Розігрування ситуації за ролями» – дають можливість студентам відтворювати, імітувати будь-які явища навколишньої дійсності.

Отже, сучасний освітній процес вищої школи гостро потребує педагогічних розробок щодо активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів з метою формування в них культури самоосвітньої діяльності. Беручи участь у навчальному процесі з активної позиції і усвідомлюючи свою відповідальність за здобуті знання, студент максимально використовує весь свій інтелектуальний і творчий потенціал, що сприяє високій якості виконання завдань і повноті засвоєних знань та є необхідною умовою готовності до самоосвітньої діяльності. **До перспективних напрямів**

досліджень у даній сфері вважаємо за доцільне віднести: активізація навчальної діяльності засобами комп'ютерних технологій.

Література

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посібник / Дичківська І. М. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
2. Харламов И.Ф. Педагогика : учеб. для студ. вузов, обуч. по пед. спец. / И.Ф. Харламов . – 7-е изд. – Минск : Университетское, 2002. – 560 с.
3. Шамова Т.И. Управление образовательными системами: Учебное пособие для студентов высш. учеб. заведений/ Т.И. Шамова, П.И. Третьяков, Н.П. Капустин; под ред. Т.И. Шамовой. – М. : Гуманит. изд. центр «ВЛА-ДОС», 2002. – 320 с.

Литовченко Світлана

Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка

ВІДОБРАЖЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ ПРЕСИ

Бурхливий розвиток засобів масової інформації призвів до значного застосування усталених мовних конструкцій в сфері масової комунікації. На сьогоднішній день кількість текстів, які щоденно друкуються і передаються німецькими ЗМІ, у багато разів перевищує текстовий масив десятирічної давності і продовжує рости. Саме тому проблеми функціонування мови в області масової комунікації вже давно привертають увагу вчених. Для процесів розуміння і взаємодії публіцистичного тексту характерна складна взаємодія інформації, створюваної одиницями різних рівнів.

Будь-яка мовна одиниця розглядається як певний пусковий механізм для глибинних когнітивних процесів, які визначають шляхи і способи конструювання мовного значення. Особливий інтерес з цієї точки зору представляють фразеологізми, які знаходять досить широке застосування в текстах ЗМІ. Вони одночасно надають мові образну полісемантичність і підсилюють ефект зворотного зв'язку з читачами. Вживання фразеологізмів в текстах надає їм жвавості та образності. Фразеологія привертає

доповідачів своєю експресивністю, потенційною можливістю позитивно або негативно оцінювати явища, висловлювати схвалення або засудження, іронічне, глузливе або інше ставлення до нього.

У зв'язку з цим **метою** даної роботи є виявлення особливостей застосування фразеологізмів в дискурсі політичних рубрик німецькомовних газет. Окреслена мета передбачає розв'язання наступних **завдань**: 1) розтлумачити поняття «політичний дискурс»; 2) проілюструвати прикладами вживання фразеологізмів в текстах політичних рубрик німецьких ЗМІ.

Об'єктом дослідження є фразеологізми німецькомовної преси.

Предметом дослідження являється функціонування фразеологізмів в німецькомовних політичних статтях.

Політичний дискурс досліджується політичною лінгвістикою і є її центральним поняттям. Сам по собі політичний дискурс вважається особливим різновидом дискурсу, метою якого є завоювання та утримання політичної влади. Лінгвістична література тлумачить політичний дискурс як явище багатоаспектне та багатопланове та як сукупність елементів, які утворюють собою єдине ціле. Зважаючи на підвищення ступеню важливості засобів масової інформації в сучасному світі, водночас відбувається і посилення політичного впливу та маніпуляції суспільною свідомістю.

Щодо думки деяких вчених з приводу поняття «політичний дискурс», то наприклад, Баранов А.М. та Казакевич Е.Г. у своїй праці «Парламентські дебати: традиції та новації» стверджують, що політичний дискурс – це сукупність "всіх мовних актів, які використовуються в політичних дискусіях, а також правил публічної політики, освячених традицією і перевірених досвідом" [1, с. 26]. А Сорокін Ю. О. говорить про співвідношення політичного дискурсу з ідеологічним дискурсом: "Політичний дискурс є видовим різновидом ідеологічного дискурсу. Різниця полягає в тому, що політичний дискурс експліцитно прагматичний, а ідеологічний – імпліцитно прагматичний. Перший вид дискурсу –

субдискурс, другий вид дискурсу – метадискурс " [3, с. 231].

Перейдемо до конкретних прикладів вживання фразеологізмів в політичному дискурсі німецькомовних газет та журналів. Ми дослідили найбільші та найпопулярніші видання Німеччини, що розглядають проблему політики та суспільства: «Blätter für deutsche und Internationale Politik», «Frankfurter Allgemeinen Zeitung», «Focus», «Spiegel» та «Zeit». На сторінках наведеної преси ми зустрічали наступні зразки вживання фразеологізмів: «Für diese künstliche Exportsubvention musste Japan tief in die Tasche greifen», фразеологізм *tief in die Tasche greifen* означає викласти велику суму грошей [2, с. 251]. «Meine Damen und Herren, wir erleben Spannungen in der Eurozone. Und einige unsere Partner in Mittel- und Osteuropa stecken in der Klemme [2, с. 217]. Виділений вислів означає потрапити в біду. «Und sie redet Senatoren und Abgeordneten ins Gewissen». Ідіома *jmdm. ins Gewissen redder* значить пробудити чиюсь совість. «Hedgefonds reiben sich die Hände, hoffen auf einen schnellen Gewinn». Фразеологічний зворот *sich die Hände reiben* означає відчувати почуття зловтіхи, зловтішатися [2, с. 98]. «Die Rolle des machtvollen Bayern war ausgespielt». Die Rolle ausgespielt haben - зіграти свою роль [2, с. 360] та ін.

Таким чином, фразеологізми доволі часто зустрічаються на сторінках політичних рубрик, тому що вони є яскравими, влучними, експресивними елементами мови, які мають здатність надавати повідомленню певного оцінного забарвлення.

Перспективою подальшого дослідження є більш детальне вивчення фразеологічних одиниць преси політичної спрямованості як складової частини мовної картини світу Німеччини, оскільки їх виникнення та подальший розвиток відбувається в основному під безпосереднім впливом екстралінгвальних політичних чинників.

Література

1. Баранов, А. Н., Казакевич, Е. Г. Парламентские дебаты: традиции и новации // Сов.полит. яз. (от ритуала к метафоре) / А. Н. Баранов, Е. Г. Казакевич. - М.: Знание, 1991. – 63 с.

2. Гавриш В.І., Пророченко О.П. Німецько-український фразеологічний словник. / В.І.Гавриш, Пророченко О.П. - К.: Радянська школа. 1981. – 382 с.
3. Сорокин Ю. А. Политический дискурс: попытка истолкования понятия // Политический дискурс в России. – М.: 1997. – 336 с.
4. Duden 11 – Redewendungen und sprichwörtliche Redensarten: Wörterbuch der deutschen Idiomatik. – Mannheim; Leipzig; Wien; Zürich: Dudenverlag, 1998.

Любимова Нина

Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова

Зиноватная Светлана, Малярозов Павел

Одесский национальный политехнический университет

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СОВРЕМЕННЫХ IT-ТЕХНОЛОГИЙ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ ЗАИНТЕРЕСОВАННОСТИ СТУДЕНТОВ НА ПРАКТИЧЕСКИХ ЗАНЯТИЯХ

Уже в 2012 году рынок мобильных приложений оценивался в 53 миллиарда долларов. В 2013 году компания *Apple* во время *WorldWide Developer Conference* объявила, что в *AppStore* опубликовано уже 1.25 миллионов приложений, которые пользователи скачали 50 миллиардов раз [1]. Согласно прогнозам *Statista*, в 2020 году валовой годовой доход в отрасли мобильных приложений превысит \$189 млрд. Общий вывод разных исследователей таков: рынку далеко до насыщения. Согласно отчетам *Forrester* к концу 2016 года лишь 46% населения мира были владельцами смартфонов. Это свидетельствует о том, что широко обсуждаемая мобильная революция только начинается [2]. Самые многообещающие категории – это социальные сети, производительность, рекламные сервисы, а также полезные приложения для различных целей.

Компания *OpenSignal*, разработчик сервиса тестирования беспроводного покрытия Интернета, опубликовала отчет о скорости и доступности мобильного Интернета в 95 странах. Согласно данным отчета, в большинстве рассмотренных стран (93 из 95) пользователи имеют доступ

к скоростному мобильному Интернету более половины времени. Украина в рейтинге доступности 3G-подключения имеет результат в 44,81%. Однако массовое развертывание сетей 3G в нашей стране началось лишь в прошлом году. Скорость мобильного доступа – 5,78 Мб/с, что позволяет Украине находиться ближе к середине списка [3]. Однако массовое развертывание сетей 3G в нашей стране началось лишь в прошлом году, то есть перспектива повышения этих показателей значительна. При этом очевидно, что молодые люди всегда опережают старшее поколение в применении различных технических новинок.

Таким образом, в настоящее время имеются технические возможности для применения мобильных приложений во время проведения практических занятий по изучению иностранного языка.

Мобильное приложение представляет набор заданий различного типа, которые могут выводиться на экраны мобильных устройств студентов по команде преподавателя, который выступает в качестве модератора.

Рассмотрим модель взаимодействия преподавателя, группы, студентов и заданий приложения во время занятия l : $l = \langle d, g, S, tc, TS \rangle$, $S = \{s\}$, $TS = \{ \langle ts, s, p \rangle \}$, $ts = \langle TM, tcnt, tt \rangle$, где d – дата проведения занятия; g – группа студентов; S – студенты, присутствующие на занятии; tc – преподаватель, ведущий занятие; TS – оценка p , полученная студентом s за задание ts , TM – множество тем, которые покрываются заданием ts , $tcnt$ – содержимое задания, tt – тип задания.

Можно предложить несколько различных типов заданий. Некоторые типы описаны ниже.

1) «Скорость» – задание cnt предлагается всем студентам, студент выполняет на своем устройстве и отправляет результат преподавателю, оценку p получает тот студент, который выполнил за наилучшее время t с минимальным количеством ошибок. Тип задания – $\langle \min t, \text{const } cnt, \text{const } p \rangle$ – минимальное время с единой оценкой при постоянном содержимом задания.

2) «Количество» – задание cnt , состоящее из множества подзадач (например, перевести несколько терминов), предлагается всем студентам, студент выполняет на своем устройстве и отправляет результат преподавателю, оценку p получает тот студент, который выполнил максимум заданий за заданное время t . Тип задания – $\langle \text{const } t, \text{max } cnt, \text{const } p \rangle$ – максимум заданий за постоянное время за единую оценку.

3) «Голосование» – задание cnt предлагается одному студенту, студент выполняет на своем устройстве за заданное время t и отправляет результат преподавателю и остальным студентам, собственную оценку p выставляют все студенты; студент получает оценку за свою работу, остальные студенты получают оценку в зависимости от правильности собственной оценки. Тип задания – $\langle \text{const } t, \text{const } cnt, \text{variable } p \rangle$ – агрегирование оценки на основе множества оценок при выполнении постоянного задания за постоянное время.

Множество типов заданий может быть в дальнейшем расширено. Также могут быть внесены изменения в описанные типы, например, оценку в заданиях 1-го и 2-го типа получает не только лучший студент. Другие студенты также получают оценку с соответствующим коэффициентом.

Следует отметить, что доступность смартфонов и интернета в настоящее время достаточно высокая, и будет расти со временем достаточно быстро, что обеспечит техническое использование приложения. К достоинствам предложенного подхода относится следующее: вовлечение в работу всех студентов; повышение интереса студентов к заданиям благодаря использованию современных IT-технологий; быстрая автоматическая проверка выполнения задания и подсчет балла; разнообразие заданий; автоматическое формирование статистических отчетов в разрезе тем, студентов, групп, временных периодов.

Литература

1. Обзор рынка мобильных приложений: стоит ли игра свеч? [Заголовок с экрана]. – <https://habrahabr.ru/post/291238/>
2. Golmack, S. Current Trends And Future Prospects Of The Mobile App Market [Заголовок с

екрана]. – <https://www.smashingmagazine.com/2017/02/current-trends-future-prospects-mobile-app-market/>

3. Global State of Mobile Networks (August 2016) [Заголовок с экрана]. – <https://opensignal.com/reports/2016/08/global-state-of-the-mobile-network/>

Мазур Юлія

Хмельницький національний університет

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ВЕБ-КВЕСТУ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Поступовий перехід від освітньої парадигми раціоналізму до усвідомлення й реалізації на практиці гуманітарних і культурних цінностей потребує ефективного відбору та впровадження у практику діяльності вищих навчальних закладів України інструментарію, зокрема технології навчання, які би забезпечували процес результативної взаємодії викладача із студентами.

Мета статті передбачає аналіз особливостей використання Веб-квестів на заняттях з практичного курсу англійської мови.

Основне **завдання** дослідження полягає в обґрунтуванні необхідності імплементації інноваційних технологій навчання, зокрема Веб-квесту у навчальний процес ВНЗ.

Предмет дослідження – освітні технології навчання англійської мови.

Об'єкт дослідження – технологія навчання англійської мови – Веб-квест.

На сьогодні у вищих навчальних закладах поряд із традиційними технологіями навчання іноземної мови, особливої актуальності набувають інноваційні технології навчання. Керуючись тим, що у сучасному навчальному середовищі завдання викладача не лише поглибити знання студента, а й навчити його самостійно їх здобувати, особливої актуальності набуває технологія Веб-квест (Webquest).

Проблемі використання інформаційно-комунікаційних технологій, особливостей використання Інтернету в навчальному процесі присвячені дослідження вчених: В. Бикова, Р. Гуревича, М. Козяра, Н. Морзе, С. Сисоевої, О. Спіріна, Є. Полат, В. Трайнева, І. Трайнева та ін. Проблему розробки та використання веб-квестів у навчальному процесі активно вивчають зарубіжні та вітчизняні науковці: Б. Додж, Т. Марч, М. Андрєєва, О. Гапєєва, М. Гриневич, Г. Шаматонова, В. Шмідт.

Російські дослідники Я. Биховський, А. Хуторський відзначають, що освітні веб-квести — це сторінки освітньої тематики на сайтах в мережі Інтернет, мають гіперпосилання на інші сторінки в мережі заданої тематики [1, с. 414]. Вони слугують додатковим стимулом для індивідуалізації навчання учнів, розширюючи кругозір і збагачуючи додатковими знаннями.

Уперше технологію Веб-квестів 1995 року запропонували представник США Б. Додж та уродженець Австралії Т. Марч. Б. Додж, які трактували зазначену технологію як форму організації самостійної роботи студентів та засіб підвищення мотиваційної сфери студентів, розвитку у них професійної іншомовної компетентності. Науковці також ґрунтовно проаналізували та описали типи завдань, що представлені у Веб-квесті, зокрема: переказ (Retelling Task), компіляцію (Compilation Task), розгадування загадки (Mystery Task), журналістське розслідування (Journalistic Task), ситуативне завдання з заданими умовами (Design Task), творче завдання (Creative Product Task), пошук компромісу (Consensus Building Task) і багато інших. Подібна форма роботи спрямована на відпрацювання не тільки усіх видів мовленнєвої діяльності (читання, письмо, аудіювання, говоріння), а й стимулювання до оволодіння іноземної мови [2].

Впровадження Веб-квесту у навчально-виховний процес ВНЗ передбачає на початковому етапі постановку проблемного питання або проблемної ситуації, потім студентам пропонується завдання, що складаються залежно від теми і з врахуванням рівня їх знань. Доцільно

вказати, що з метою зняття можливих труднощів варто використовувати посилання на друковані джерела, а також на джерела в мережі Інтернет, що забезпечує цілеспрямований пошук необхідної інформації. Після виконання завдань Веб-квесту студенти надається можливість критично проаналізувати свою роботу, зокрема віднайти помилки, а також оцінити роботу інших [3].

На основі опрацювання навчально-методичної літератури [2; 3], вважаємо, що переваги подібної технології полягають у: поглибленні когнітивних здібностей студентів завдяки опрацювання значного обсягу інформації, яку можна знайти в мережі Інтернет; розвитку умінь мислити; створенні атмосфери співпраці і почуття відповідальності за успіх загальної справи та мотивації у досягненні успіху (cooperative learning); створенні у студентів стійкого інтересу до вивчення іноземної мови й удосконаленні мовленнєвих умінь і навичок та читання художньої, публіцистичної і спеціальної літератури іноземною мовою; реалізації креативного потенціалу; роботи із застосуванням комп'ютерних технологій. Мультимедійний зміст і гіпермедійна структура Інтернету, автентичні матеріали сприяють зануренню студентів в іншомовне середовище і тим самим знімають обмеженість, яку створює навчальний посібник. Усі вищезазначені фактори стали однією з основних причин високої ефективності технології веб-квестів.

Отже, інноваційні технології навчання активно впроваджуються в сферу освіти України, оскільки вони ефективно оновлюють, активізують та наповнюють змістом навчально-виховний процес ВНЗ. Крім того, такі технології, зокрема Веб-квести є чудовим засобом для створення міжнародних проектів, розвитку міжкультурних комунікацій і порозуміння між націями.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці власних завдань на основі технології Веб-квесту та їх застосування на заняттях з англійської мови.

Література

1. Быховский Я.С. Образовательные Веб-квесты [Электронный ресурс] / Я. С. Быховский // Материалы международной конференции «Информационные-технологии в образовании» (ИТО-99). – Режим доступа: <http://ito.bitpro.ru/1999/>
2. Holmes J. Language and Gender: a reader / J. Holmes. – Oxford : Blackwell, 2002. – 432 p.
3. Hymes D. On communicative competence / D. Hymes // Harmondsworth : Penguin, In Pride and Holmes (eds.), 1972. – P. 269–273.

Martynyuk Olena

Khmelnyskyi National University

PRELIMINARY TEXT PREPARATION AND POST-EDITING IN THE MACHINE TRANSLATION PROCESS

Incredibly rapid progress in the field of electronic hardware and computer software and attempts to receive a useable translation in the smallest amount of time have encouraged the development of *Machine Translation (MT)*, sometimes referred to as *automatic or instant translation* – translation of a text by a computer, with no human involvement. The key merit of MT is the capacity to handle very large volumes of text quickly. Due to the limitations of MT, documents will certainly contain lexical, grammar and syntax errors, though the gist of the article can be discovered for internal use.

On analyzing the scientific papers by the foreign (M. A. Cheragui, P. Koehn, M. D. Okpor) and Ukrainian (P. Asoyants, A. Mishchenko, V. Masyukevych, V. Yakovyna, A. Yankovets) scholars, information available on some MT software developers' websites and our own MT teaching practice, we **aim at** summarizing the guidelines which may be used to produce better quality MT from the English language. The **object** of research is the MT process involving preliminary text preparation (pre-editing), MT itself and post-editing stages. The **subject** of research is the ways to improve the quality of MT by changing the quality of the provided text.

Pre-editing should not be confused with post-editing. Pre-editing refers to

the preparation involved prior to running a particular text through an automatic translation tool. It involves reviewing the content for basic errors, tagging certain content to be translated a certain way (or to not be translated at all), and optimizing the formatting. Post-editing is the process of “fixing” MT output to bring it closer to a human translation standard [2].

Pre-editing of a text can considerably simplify the job of both the machine translation systems and editors tasked with refining the raw machine translation. Such preparation begins at the stage of composing source text. The summarized guidelines cannot solve all the problems of machine translation, but they will help to win some points in opposition of a computer and the natural language:

1. Avoid misprints and spelling mistakes. The machine translator cannot correct mistakes and recognize incorrectly spelled words (special spell-checking programs are very useful for this purpose) [1].

2. Avoid compound sentences, conjunctions (and, but, which, etc.) and homogeneous parts of sentences. Keep all the sentences short and concise. Try to use syntactic constructions with direct word order. Ideally, each sentence should convey a single logical thought.

3. Use the active voice instead of passive voice. The active voice is a direct writing style that cuts out vagueness and ambiguity. It is very difficult for MT engines to successfully translate vague phrases or those with double meanings.

4. Use infinitive verb forms instead of gerunds.

5. Use the definite article. Specify nouns using “the”.

6. Repeat nouns instead of pronouns. This improves the clarity of sentences.

7. Avoid omitting syntactic words, even if the grammar allows it [1].

8. Mind punctuation marks. Omitted or, on the contrary, redundant punctuation marks may prevent the electronic translator from correctly understanding the sentence’s syntactic structure. Paragraph marks (¶) are automatically deleted by the program, and thus the lines become one line. Therefore, it is necessary to use a period (.) at the end of the sentence [1].

9. Use diacritics correctly. As a rule, the electronic translator cannot recognize words containing the Russian letter “ë” or words with emphasis marks [1].

10. Observe the case of letters. A lowercase letter in a word may easily be converted to a capital one (for example, at the beginning of the sentence, or in the header), and it is taken into account when developing MT systems. On the contrary, a capital letter seldom becomes a lowercase one, and in most cases it relates to derivation of a new word. Besides, there are languages where capitalization changes the part of speech to which the word belongs. A striking example is the German language, where nouns are capitalized both at the beginning and in middle of the sentence [1].

11. Use only conventional abbreviations. Even a single not translated word may prevent the electronic translator from analyzing the syntactical structure of the sentence correctly (abbreviations participate in syntactical links alongside common words). Spelling of some abbreviations often coincides with spelling of frequently used words, which may have unpleasant consequences [1].

12. Avoid using slangy expressions [1].

13. Avoid clichés/colloquial phrases. A MT engine may not convey the correct meaning of a cliché or colloquial phrase and it may not make sense to the users.

14. Write phrases that you can recycle throughout your documentation. A MT engine can recognize and accurately translate repetitive phrases.

Post-editing involves the refinement of a raw machine translation by an editor, who normally has special training and is experienced in handling machine-translated texts. In post-editing MT content, the process involves the following steps: 1. A sentence or segment of the MT output is read. 2. The MT output is compared to the source text. 3. Post-editor applies some form of quality judgment on each segment, based on explicit instructions. 4. Quick decisions are made on whether the translation is correct. 5. The text is improved or re-translated.

Conclusions. It has been proven through practice that incorporating an

efficient pre-editing process, correct adaptation of MT systems, including “training” in a particular subject area, can considerably simplify post-editing of the target text. MT with post-editing can be worthwhile when dealing with large volumes of similar texts. **Further research** may be carried out in the field of customization and improvement of MT systems.

References

1. How to improve the quality of machine translation [Online resource]. – Access Mode: <http://www.online-translator.com/Help/Tips/>
2. Post-editing guidelines [Online resource]. – Access Mode: https://kantanmt.com/documents/Post-Editing_Guidelines.pdf

Nesterova Olha

State higher educational institution "National Mining University"

THE PECULIARITIES OF IMPLEMENTATION OF TRANSLATION ETHICS INTO THE PRACTICE IN TRANSLATION COURSES

Ethics of translation is an issue, which covers various aspects of translation activity. It is studied by a number of modern researchers, such as M. Baker, L. Chernovatyi, N. Dungan, A. Kuznik, O. Maksymenko, A. Pym, M. Şahin, I. Voloschuk. Moreover, the problems of translation ethics are included into most translation certification exams. So, the students of translation departments of Ukrainian universities should be aware of the principles of translation ethics.

The main **aim** of the paper is to describe the possibilities of implementation of translation ethics into the Practice in Translation courses. The **purposes** of the study are as follows:

- to define notion of translation ethics in modern translatology;
- to describe the main means and ways of translation ethics training in higher educational institutions;
- to show the specifics of translation ethics considering for the purposes of

curriculum development of Practice in Translation courses.

The **object** of the research is the peculiarities of translation ethics teaching in high school.

The **subject** of the research is the ways of implementation of translation ethics issues into the Practice in Translation courses.

Practice in Translation from the First Foreign Language is a basic course, which is a part of translation curriculum of most universities in Ukraine. It is aimed at formation and development of basic translation skills and knowledge of students of translation department. The course includes both theoretical and practical aspects of translation, but it is mainly targeted on practical issues.

The ethical issues of translation become more and more urgent, as it is noted in [2], 'while working as an interpreter or translator, ethical responsibilities overlap with your duty of care' [1, p. 1]. This means close connection between translation ethics theory and practice. The problem of translation ethics training is to be solved under the conditions of higher educational institutions with respect to the need for ratio of theory and practice search.

We suggest teaching issues of translation ethics as a part of Practice in Translation course. The main means of material delivery are discussions and case study. This the way for students to learn the specifics of ethical decision making and ways of the decision substantiation. There also appears the possibility for the students to get acquainted with ethical professional behaviour, which means to respect their clients' right to privacy and confidentiality; disclose any real or perceived conflicts of interest; decline to undertake work beyond their competence or accreditation levels; relay information accurately and impartially between parties; maintain professional detachment and refrain from inappropriate self-promotion; guard against misuse of inside information for personal gain [1, p. 2].

To conclude we should say that the implementation of translation ethics issues into Practice in Translation courses is an important way to develop students' knowledge in the field, but there is a strong need in search of

educational tools for the increase of efficiency of the process. As a prospect for future researches we should mention the development of an efficient system of exercises aimed at students training in the field of translation ethics considering in the process of translation.

References

1. Ethics of Interpreting and Translating: A Guide to Obtaining NAATI Credentials. – Canberra: National Accreditation Authority for Translators and Interpreters Ltd, 2013. – 8 p.
2. The Routledge companion to translation studies / edited by Jeremy Munday. – Abingdon: Routledge, 2009. – 300 p.

Маслова Тетяна

Національний технічний університет України

«Київський Політехнічний Інститут імені Ігоря Сікорського»

ЖАНРОВО-БАЗОВАНІЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА

Жанрово-базований підхід до навчання академічного письма, заснований на взаємозв'язку між текстовими жанрами та соціокомунікативними контекстами їх вживання, приділяє особливу увагу мовним конвенціям, прийнятим в академічній спільноті. Власне, це і є одним з головних недоліків, які йому закидають, наголошуючи, що нав'язування текстових стереотипів може перешкоджати індивідуальному вираженню ідеї автора. Разом з тим, ознайомлення з широкою жанровою палітрою, експліцитне пояснення мовних особливостей і композиційної організації автентичних фахових текстів та практика застосування відповідних риторичних стратегій має значний потенціал для навчання академічної комунікації.

Жанрові конвенції стосуються структурних та мовних характеристик академічних текстів. Наприклад, композиційну схему сучасної англійської статті, яку прийнято позначати акронімом IMRD, становлять такі структурні

частини: Вступ (*Introduction*), Методи і матеріали дослідження (*Methods*), Результати (*Results*) та Обговорення (*Discussion*) [2]. Більш докладне вивчення наукових статей засвідчує, що структура IMRD є типовою для наукових статей передусім з природничих наук, а також з психології та педагогіки. В інших галузях використовуються трохи відмінні схеми. Наприклад, у науково-технічних статтях частіше зустрічається модель ILM[RD]C, в якій з'являються окремі підрозділи Огляд літератури (*Literature review*) і Висновки (*Conclusions*), а дві композиційні частини Результати і Обговорення зливаються в одну [4].

Звісно, схожим чином можна змодельювати структуру ділового листа, патенту, рецензії, контракту та інших документів, але для ефективної письмової комунікації замало знати лише обов'язкові композиційні складові тексту.

Смислова організація текстів у поєднанні із прагматичними та мовними характеристиками зазвичай розглядається вітчизняними лінгвістами у термінах функціонально-смислових типів мовлення, серед яких розрізняють «опис», «розповідь» і «міркування», але у дослідженнях різних стилів і жанрів до цього переліку додається «характеристика» як різновид «опису», «повідомлення» як варіант «розповіді» та «інструкція» [1]. Кожен тип характеризується особливим способом передачі інформації і мовним оформленням. «Опис», наприклад, як правило містить якісні прикметники, «розповідь» – різні часові форми дієслів, «міркування» – складнопідрядні речення, а «інструкція» – наказовий спосіб і т.д.

У зарубіжних студіях з цією метою розрізняють так звані дискурсивні форми (англ. *modes of discourse*), і типи текстів, тобто тексти, в яких переважає одна з дискурсивних форм, покладені в основу педагогічної моделі навчання письма, що складається з таких трьох етапів:

- 1) презентація певних типів текстів, пояснення соціально-культурного контексту їх вживання, способів організації їх інформаційної структури і домінуючих лексико-граматичних рис;

2) моделювання тексту за схожими параметрами, його обговорення в групі, консультування з викладачем;

3) написання індивідуального тексту, використовуючи набуті знання та навички про відповідні жанрові конвенції і активізуючи власні знання та досвід [2, с. 333-336; 3, с. 48-49].

В цілому, типи текстів поділяють на розповідні (*narration*), пояснювальні (*exposition, explanation*), описові (*description*), та аргументаційні (*argumentation, evaluation, discussion*) [5] і в більшості оригінальних підручників з англійської мови пропонуються відповідні моделі текстів для аналізу та наслідування (*story, opinion essay, discursive essay, for-and-against essay* тощо). Прикладами академічного письма, що можуть бути покладені в основу жанрово-базованого підходу, на нашу думку, є інформаційне повідомлення, обґрунтування, звіт і рецензія. Звичайно, на просунутому рівні навчання потрібно вийти за рамки типів текстів і зосередитися на опануванні більш складних жанрів, в межах яких реалізуються різні дискурсивні форми. Проте аналіз їх композиційних складових, комунікативного контексту вживання й інвентарю мовних засобів так само є можливий в рамках запропонованої моделі навчання.

Як **висновок** можна сказати, що жанрово-базований підхід є важливим методологічним напрямом письмової комунікації, суть якого полягає у вивченні й засвоєнні загальних принципів побудови різних жанрів та провідних типологічних рис текстів, що їх реалізують. Попри свою недосконалість, він надає можливість усвідомити соціокультурні особливості іншомовного спілкування. За умови використання аутентичних текстів в якості матеріалу для дослідження характерних ознак жанрів і дотримання принципів розвитку навичок критичного мислення цей підхід сприятиме формуванню належної дискурсивної мовленнєвої компетентності й усвідомленню того, що жанри втілюють різні комунікативні цілі та світоглядні орієнтації.

Література

1. Кратасюк Л. М. Функціонально-змістові типи мовлення як виразник текстової категорії інформативності / Л. М. Кратасюк // Вісник Житомирського державного університету. Випуск 66. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка 2012. – С. 215-218.
2. Яхонтова Т. В. Лінгвістична генологія наукової комунікації : монографія / Т. В. Яхонтова. – Львів : Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – 420 с.
3. Dirgeyasa I Wy Genre-Based Approach: What and How to Teach and to Learn Writing / I Wy Dirgeyasa // English Language Teaching; Vol. 9, No. 9 (2016). – P. 45-51.
4. Lin L. Structural patterns in empirical research articles: A cross-disciplinary study/ Ling Lin, Stephen Evans // English for Specific Purposes 31 (2012). – P. 150–160.
5. Maslova T. Modes of discourse in the English language classroom / Tetiana Maslova // Forum for young researchers “Young researchers in the global world : vistas and challenges”, Kharkiv, May 25, 2015. – Kharkiv: O. M. Beketov KNUUE in Kharkiv, 2015. – P. 267-269.

Матвіїшин Оксана

Дрогобицький педагогічний університет імені І. Франка

ПЕРЕКЛАД ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ ХУДОЖНЬОЇ ПРОЗИ ЯК СКЛАДОВА МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Особливого зацікавлення у вивченні особливостей фразеологізмів, зокрема специфіки їх перекладу, знаходимо у працях В. Телії, І. Чернишової, Р. Зорівчак та ін. Проблема відтворення фразеологічних одиниць німецькою мовою у перекладах А.-Г. Горбач обмежується лише кількома заувагами у працях Я. Погребенник, М. Іваницької, О. Шум, що й зумовлює актуальність даної статті. Виявлення особливостей відтворення фразеологізмів німецькою мовою у перекладах А.-Г. Горбач, що визначає мету розвідки, дасть змогу встановити, наскільки при застосуванні всієї палітри методів перекладу А.-Г. Горбач відтворила конотативну образність та експресивність фразем оригіналу. **Об’єктом** дослідження виступають фразеологічні вирази мов оригіналу та перекладу, **предметом** аналізу – особливості відтворення їх образності. Матеріалом для статті послужила

повість М. Коцюбинського «Fata Morgana» в німецькомовній інтерпретації А.-Г. Горбач.

Необхідно зазначити, що між мовою оригіналу та мовою перекладу не завжди можна провести мовні паралелі – структурні й семантичні аналогії, знайти однакові моделі фразеологічних одиниць та отримати повний збіг семантичних значень слів, що входять у їхній склад. Крім того, пошук міжмовних відповідностей не завжди дає позитивний результат [1, с. 95]. У цих випадках необхідні трансформаційні прийоми й методи перекладу, що дозволяють повноцінно передати фразеологічний склад мови першотвору.

З корпусу проаналізованих фразеологізмів першоджерела та їх німецькомовних варіантів випливає, що перекладачка, головню, вдається до пошуку аналогів в мові-реципієнта, змістового еквівалента або калькування.

При відтворенні фразеологізму «Коли рак на горі свисне» [3, с. 130] спостерігаємо майстерне вживання А.-Г. Горбач повноцінного німецькомовного відповідника «Wenn die Hunde mit den Schwanzellen bellen» [4, с. 187], який забезпечує адекватне відтворення як його першого змістового плану, його семантики, так і другого – образності, конотативних нашарувань. Подібні цьому вислову приклади підкреслюють майстерність перекладацького почерку А.-Г. Горбач. Фразеологічна одиниця «Але Гудзь дасть дулю» [3, с. 52] перекладено німецькою мовою за допомогою дескриптиву: «Aber dann wird Hudsj so machen...Er schob seinen Daumen zwischen Mitte – und Zeigefinger und dieses Schnippchen heiß «nichts» [4, с. 57]. Описовий переклад не є вдалим при відтворенні ідіом, оскільки стирається їхня образність і стилістичне забарвлення. Проте словосполучення «дати дулю», як і сам вербальний знак нічого не сказав би німцю, але завдяки опису та тлумаченню стає зрозумілим його значення. Фразеологізмам як стійким словосполученням притаманне цілісне значення, яке за своїм характером ідіоматично переосмислене та здебільшого метафорично-образне, тому вони характеризуються різним ступенем умотивованості – від очевидного до нульового.

Адекватне відтворення в німецьких перекладах А.-Г. Горбач знаходять компаративні фразеологізми, що виникли на основі порівняння, які мають властивість інтенсифікувати дію дієслова або прикметника, що використовується в прямому значенні. Для збереження свіжості образу та стилістично-емоційного забарвлення фразеологізованих порівнянь перекладачка подає їхні німецькомовні еквіваленти: «Ноги шаруділи в болоті, немов шептали раки в мішку» [3, с. 121] – «Die Füße schlurften durch den Morast, als raschelten Hummer in einem Sack» [4, с. 160]. Цей метод перекладу є досить вдалим для відтворення фразеологічних одиниць завдяки тому, що не спотворює зміст фразеологізму, не призводить до втрати його самобутності, автентичності, а зберігає емоційно-експресивні та конотативно-стилістичні нашарування. При відтворенні ідіоми в наступному прикладі «Маланка була змушена почепити торбу» [3, с. 77] А.-Г. Горбач вжила абсолютний фразеологічний еквівалент: «Malanka mußte den Bettelsack hängen» [4, с. 86]. Завдяки відсутності національного колориту в цьому фразеологізмі, конотативний зв'язок збігається як в німецькій, так і в українській мовах.

На думку болгарських учених С. Влахова та С. Флорина, при перекладі фразеологізмів допускається використання також нефразеологічних зворотів, коли в мові перекладу неможливо віднайти їхні повні чи часткові еквіваленти. Проте таке рішення важко назвати повноцінним через втрату образності, експресивності, конотації, афористичності [2, с. 193]. Нефразеологічним методом послуговувалася А.-Г. Горбач при перекладі фразеологічної одиниці «Нехай же воно присхне на ній, як на собаці» [3, с. 73] – «Sie wollte es für sich behalten» [3, с. 84]. Цей спосіб передає семантику фразеологізму, але не відтворює його образності, експресивності, конотативних нашарувань. Незважаючи на те, що образність фрази є прозорою, наскрізною, ступінь експресії в перекладі дещо знижений, адже перекладачка позбавила його стилістичної однорідності та змістила семантичне поле.

Висновки. Текстуальне зіставлення фразеологічних одиниць з німецькомовними варіантами засвідчує, що для відтворення значної частини образного мислення, закладеного у фразеологізмах, А.-Г. Горбач віднаходить відповідні аналоги та еквіваленти – повні і часткові. Калькуючи вислови, перекладачка ставиться до них досить коректно і не виводить фраземну семантику із суми її лексичних складників. **Перспектива** подальшого дослідження полягає в перекладознавчому аналізі інших лексико-стилістичних засобів німецькомовних перекладів А.-Г. Горбач.

Література

1. Бархударов Л. С. Мова та переклад. Питання загальної та часткової теорій перекладу / Л. С. Бархударов. – М., 1975. – 460 с.
  2. Влахов С. Непереводимое в переводе / С. Влахов, С. Флорин; [2-е изд.]. – М. : Высш. школа, 1986. – 342 с.
  3. Коцюбинський М. Твори в трьох томах / Михайло Коцюбинський. – Т. 3: Повісті. Оповідання (1910-1912). Статті. Листи. – К.: Дніпро, 1979. – 375с.
- Kozjubynskyj M. Fata Morgana und andere Erzählungen / Mychajlo Kozjubynskyj; [Aus dem Ukrainischen übertragen von Anna-Halja Horbatsch]. – Zürich: Manesse – Verlag. – 1962. – 438 S.

Матковська Анастасія

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

ВИЗНАЧЕННЯ АНТАГОНІСТИЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ШТАМІВ БАКТЕРІЙ РОДУ *LACTOBACILLUS*, ВИДІЛЕНИХ ІЗ ШЛУНКОВО- КИШКОВОГО ТРАКТУ НОВОНАРОДЖЕНИХ

В наш час бактерії роду *Lactobacillus* широко застосовуються в різних галузях біотехнології та харчової промисловості. Один із напрямів їх використання – виробництво кисломолочних продуктів, збагачення різних продуктів харчування, а також розробка та створення нових лікарських препаратів і біологічно активних добавок.

Лактобактеріям притаманні антагоністичні властивості, за допомогою

яких вони пригнічують ріст небажаної мікробіоти під час виробництва та в готовій продукції. Саме тому використання лактобактерій під час виробництва харчових продуктів є альтернативою використанню хімічних консервантів.

Антагоністичні властивості лактобактерій обумовлені продукцією органічних кислот (молочної, оцтової та ін.), перекису водню і утворенням речовин, подібних до антибіотиків [2].

Перекис водню має бактерицидну та бактеріостатичну дію відносно грамнегативних та грампозитивних мікроорганізмів, що обумовлено сильною окислювальною дією на білкові структури клітинної стінки бактерій [4].

Окрім описаних вище властивостей, антагоністична активність лактобактерій пояснюється їх здатністю до синтезу бактеріоцинів. Бактеріоцини – це антибактеріальні речовини білкової природи. Лактобактерії синтезують всі чотири групи бактеріоцинів, саме тому вони є найбільш перспективними для використання в біосинтезі даних речовин [1,3].

Метою даної роботи стало визначення антагоністичної активності бактерій роду *Lactobacillus*, виділених із шлунково-кишкового тракту новонароджених по відношенню до тест-культур мікроорганізмів.

Завдання дослідження:

- отримання добових культур досліджуваних штамів лактобактерій та тест-культур;
- визначення антагоністичних властивостей бактерій роду *Lactobacillus* по відношенню до тест-культур лунко-дифузним методом;
- облік та статистична обробка результатів.

Об'єктами дослідження слугували 10 штамів лактобактерій, в роботі позначені номерами: 13, 20, 87, 146, 175, 275, 291, 892, 921, 12λ та колекційні тест-штами сапрофітних (*Bacillus subtilis*), умовно-патогенних (*Staphylococcus aureus*, *Escherichia coli*, *Candida albicans*, *Pseudomonas*

aeruginosa) мікроорганізмів.

Предметом дослідження стали антагоністичні властивості обраних штамів бактерій роду *Lactobacillus* по відношенню до тест-культур.

Для визначення антагоністичних властивостей лактобактерій готували добові культури бактерій роду *Lactobacillus* та тест-культур. Лактобактерії вирощували в MRS-бульйоні, а тест-культури – в м'ясо-пептонному бульйоні. Петлю біомаси заносили до стерильного середовища та культивували упродовж 24 годин при температурі 37°C.

Суспензію тест-культур розводили по стандарту мутності для стандартизації кількості клітин. Сіяли по 0,1мл суспензії тест-культур шпателем Дригальського на середовище м'ясо-пептонного агару. Далі робили лунки і вносили в них добову нативну культуру лактобактерій. Культивували чашки 24 години при температурі 37°C.

Облік результатів включав вимірювання у мм зон відсутності та затримки росту, при наявності затримки росту також визначалася кількість біомаси у системі чотирьох плюсів.

У ході досліджень були отримані наступні результати:

1. Усі досліджені штами лактобактерій виявились активними антагоністами по відношенню до колекційних мікроорганізмів. Зони відсутності росту тест-культур коливалися від $18 \pm 1,1$ мм до $29 \pm 1,1$ мм.

2. Найбільшу антагоністичну активність по відношенню до всіх тест-культур виявили штами 175, 892, 921,291, 275, 12 λ, проте найбільш чутливими тест-культурами виявилися: *S.aureus*, *E. coli*, *P.aeruginosa*.

Подальші дослідження будуть спрямовані на визначення антагоністичної активності найбільш активних штамів *Lactobacillus* до більш широкого кола тест-культур, а також на визначення антагоністичної активності штамів лвктобактерій при сумісному культивуванні. Данні дослідження є початковим, підготовчим етапом для створення біологічно активних препаратів на основі штамів бактерій роду *Lactobacillus*.

Література

1. Klaenhammer T.R., Barrangou R., Buck B.L., Azcarate-Peril M.A., Altermann E. Genomic features of lactic acid bacteria effecting bioprocessing and health // FEMS Microbiol. – 2005. – Rev. 29 – P. 393 – 409.
2. Kleerebezem M. Quorum sensing control of antibiotic production; nisin and subtilin autoregulate their own biosynthesis // Peptides. – 2004. – Vol. 25, № 9. – P. 1405 – 1414.
3. Nishie M., Nagao J. – I., Sonomoto K. Antibacterial peptides “Bacteriocins”: an overview of their diverse characteristics and applications // J. Biocontrol Sci. – 2012. – Vol. 17. – P. 1 – 16.
4. Schnürer, J., Magnusson J. Antifungal lactic acid bacteria as biopreservatives // Trends Food Sci. Technol. – 2005. – Vol. 16. – P. 70 – 78.

Melnik Yurii

Odessa I.I. Mechnikov National University

THE CORRELATION SPECTROSCOPY OF THE NONSTATIONARY PROCESS IN THE NEIGHBORHOOD OF SINGULAR POINTS WATER-ALCOHOL SOLUTION

The idea of the singular points of dilute water-alcohol solutions has been existing for quite some time. For the first time, the singular point for the water-ethanol solution at a concentration of ~ 0.1 mole fraction of alcohol in water was revealed by D. I. Mendeleev [1]. Mentioned singular point can be identified by the analysis of the contraction isotherms of these solutions [2]. Also, singular point can be observed in the molecular light scattering as abnormally high intensity of scattered light for a narrow range of concentrations. Laser correlation spectroscopy methods have established that the peak of anomalous scattering during one week breaks up into a doublet with concentrations that are symmetric with respect to $x \sim 0,077$.

The **aim** of the paper is to investigate the processes of establishment and stability of equilibrium in water-ethanol solutions in the neighborhood of the anomalous maximum of the low-concentration light scattering. The correlation spectroscopy methods were used to determine the characteristic time of the

intensity oscillations of the coherent light scattered by the solution (hereinafter, the correlation time). The further analysis of correlation time was used to determine characteristics of the processes into solution.

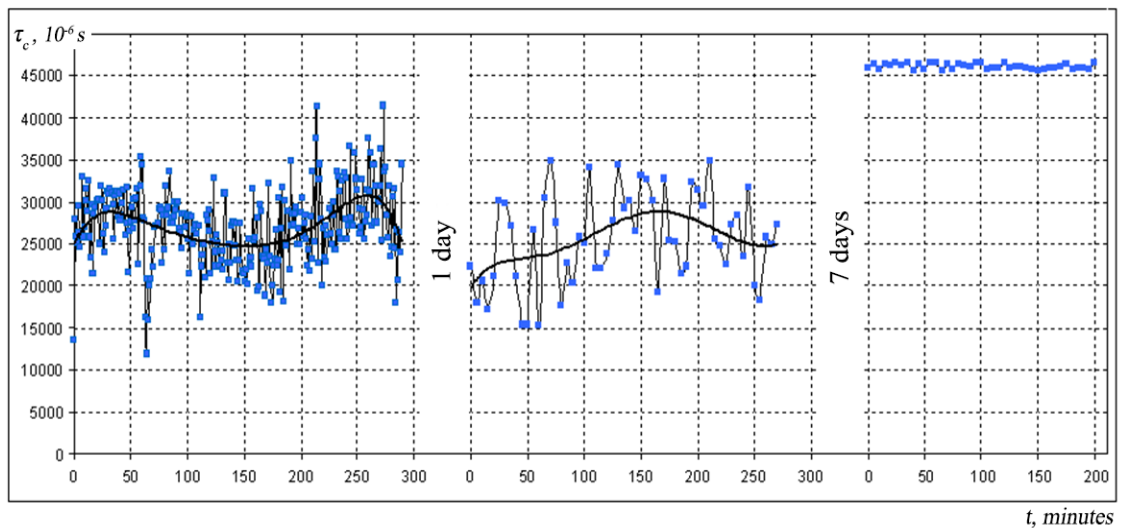
As a rule, the laser correlation spectroscopy [3] is applied to quasistationary processes. It relates to a dynamic light scattering techniques, based on measurement of light intensity time correlation function

$$g^{(2)}(\tau) = \frac{\langle I(0)I(\tau) \rangle}{I^2} = a + b \cdot \exp(-2\frac{\tau}{\tau_c})$$

The existing correlometers (devices for determining the correlation time) allow obtaining the mean characteristics of investigation objects for a relatively short time (a few minutes). But the process of the equilibrium establishment in a solution can take a few days or weeks. We created new correlometer for the investigation of the such long-term processes. The method of measurement correlation time changes with time was tested on easily controlled models. It demonstrates a satisfactory accuracy.

We investigated the process of equilibrium establishment in the solution with $x = 0.095$ mole fraction ethanol in water. At a room temperatures for this concentration we observed maximum of the correlation time τ_c . Figure 1 demonstrates the time dependency of correlation time τ_c from the moment of solution preparation.

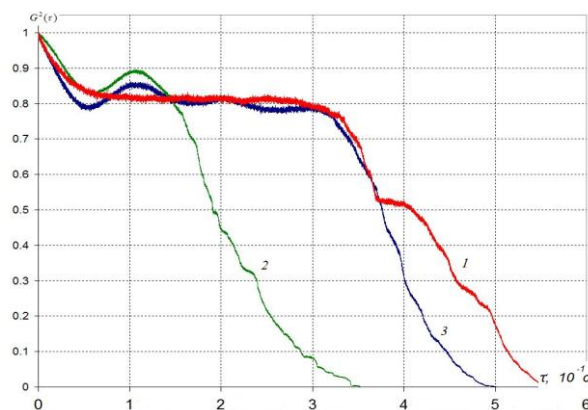
In the first hours after solution preparation we don't observe equilibrium in the solution and we determine only some chaotic change in parameters. Over time, the dependence $\tau_c(t)$ has lesser fluctuations. After 7 days, we observe the equilibrium state with the unchanged scattering intensity and the constant correlation time.

Figure 1. The dependence of the time correlation of the scattered light from the water-ethanol solutions on the time, which passed after solution preparation.

In the investigated solutions we observed the periodic processes in the frequency range 2-100 Hz. Their origin, the occurrence mechanism, the dependence of oscillations on the parameters of the solution will be the subject of the further research. We determined that the periodic process in solution could occur after a mechanical perturbation or a change in temperature.

After the solution disturbance, the scattering intensity sharply increases and the time between the average of photon counts decrease as a result (Figure 2). The curves 2 and 3 correspond to the solutions that underwent mechanical disturbance: 2 - the correlation function was measured 1 min after the disturbance, 3 - 5 minutes after the disturbance. After 10-15 minutes, the shape of the measured correlation functions corresponds to the curve 1. The autocorrelation function local maximum position corresponds to the 12 Hz frequency of the periodic process.

Figure 2. The correlation function of the scattered light intensity of the solution of the mole fraction $x = 0.095$ in the thermodynamic equilibrium.

We **summarized**, that the equilibrium establishment process in water-ethanol solutions takes several days and the equilibrium is not sustainable. In the solution, the periodic processes occur with characteristic frequencies of the order of 10-100 Hz after the mechanical disturbance. The solution returns to equilibrium after a short time after disturbance. The dependence of the oscillation parameters on the parameters of the solution requires further investigation.

References

1. Solutions/ Mendeleev D.I. — A series of "Classics of Science". Moscow: Publishing House of the Academy of Sciences of the USSR. 1956. 1170 p.
2. Features of temperature and concentration dependences of the contraction of aqueous solutions of ethanol / Gotsulsky V.Y., Malomuzh N.P., Chechko V.E. — Russian Journal of Physical Chemistry A. October 2013, Volume 87, Issue 10, pp 1638-1644.
3. Light Scattering and Photon Correlation Spectroscopy / E. R. Pike, J. B. Abbiss. — Kluwer Academic Publishers, London, 1997, 467 p.

Мирнова Лариса

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ НА ПРИРОДНИЧИХ ФАКУЛЬТЕТАХ

Оновлення та удосконалення методології у викладанні латинської

мови майбутнім біологам, біотехнологам, фармацевтам розглядається як частина загальної проблеми викладання іноземних мов у ВНЗ та підвищення рівня професійної та культурної компетентності майбутніх фахівців.

Мета дослідження полягає в аналізі тенденцій зміни методики викладання мови, що веде до підвищення результатів навчання та компетентності студентів. **Завдання** статті полягає у розкритті наявних проблем викладання латинської мови на природничих факультетах, формулюванні рекомендацій щодо вдосконалення дидактичного процесу та полегшення вивчення мови.

Проведений аналіз літератури показав високу зацікавленість дослідників до зміни методологічних підходів, актуальність оновлення та спрощення методик викладання. Проблеми вивчення мови у дидактиці піднімали Є. Лисак, А. Козаржевський, М. Гаспаров, А. Білецький, С. Семчинський. Вивченню різних аспектів латинської мови приділяли увагу Н. Бойко, С. Гриценко, К. Третьякова, Р. Щербина. Н. Кацман докладно описала методику викладання латинської мови [1]. Методичні основи застосування взаємозіставного методу в навчанні граматики класичних мов схарактеризував В. Шовковий [2].

Курс «Латинська мова» – є невід’ємною складовою системи підготовки студентів природничих факультетів. Вивчення латинської мови має принципове значення для успішного засвоєння обраної спеціальності. Навчальна програма дисципліни передбачає вивчення елементарного курсу граматики та найуживанішої в спеціальних текстах латинської лексики. Так, наприклад, студенти-біологи першого курсу паралельно з латинською мовою вивчають анатомію, де добрі знання з латинської мови, її лексики та граматики є просто необхідними. Але також ми помітили, що в процесі вивчення дисципліни виникають проблеми, пов’язані з реальним порушенням системи та норм латинської мови під впливом тієї іноземної мови, яку вивчає або знає студент. Основне завдання

викладача – це розробка методичних прийомів, які допомагають пом'якшити цей вплив. Вже на перших заняттях (вивчення алфавіту, фонетичних та орфоепічних норм) у студентів формується помилкове уявлення про те, що матеріал, який вони розпочали вивчати, їм добре знайомий, для його засвоєння немає потреби докладати додаткових зусиль. Викладач змушений звертати увагу студентів на відмінності у назвах деяких літер, на суттєву різницю у вимові, а також приділяти більше часу для розвитку навичок грамотного читання. При знайомстві з новим лексичним матеріалом (загальнонавчана, спеціальна та термінологічна лексика) важливо звернути увагу студентів на вимову однокореневих слів, оскільки саме в таких випадках виявляється найбільший вплив інших іноземних мов. Крім того, є необхідність постійно нагадувати студентам про те, що латина – це синтетична мова, тобто всі граматичні категорії в ній передаються в межах слова через суфікси, префікси та закінчення. Ключовим показником успішності засвоєння матеріалу є правильний переклад та аналіз практичних вправ та тестових завдань.

Оскільки для майбутніх біологів, біотехнологів, хіміків-фармацевтів вивчення деяких дисциплін базується на знаннях латинської термінології, латина є невід'ємною частиною освіти. Але викладання латинської мови у наш час має чимало труднощів. Наприклад, суттєве зниження практичної користі латинської мови, яке веде до зниження мотивації тих, хто навчається. Варто також зазначити відсутність можливості засвоєння мови через оточення, живе спілкування з носіями мови, проживання у країнах мови, що вивчається. На нашу думку, саме зараз слід говорити про застарілі традиції викладання латинської мови у вищих навчальних закладах. Ми відмічаємо, що в наш час погано працюють методики, які передбачають механічне запам'ятовування лексики чи граматичних правил.

Отже, враховуючи потреби часу та необхідність зміни методики викладання латинської мови, ми проводимо нові види роботи, що полегшують студентам засвоєння та застосування вивченого матеріалу. Це і

намагання більше використовувати міжнародну лексику, яка вживається в спеціальних текстах, проведення паралелей з іншими мовами, аналіз термінології та нових назв препаратів разом зі студентами, використання крилатих виразів та прислів'їв, ознайомлення з вивченням латинської мови за кордоном. Не применшується значення перекладу текстів, але акцент ставиться на перекладі з рідної мови на латинську, а не навпаки. Характерна риса нашого часу – можливість користування Інтернет-ресурсами з метою вивчення латинської мови, довідкових ресурсів, on-line перекладачів та інноваційних методів навчання латинської граматики. Але завжди слід попереджати студентів про недосконалість електронних перекладачів та обережність їх використання для перекладу текстів та виконання домашньої роботи. Студентам варто пам'ятати, що вивчення латинської мови допомагає в оволодінні мовною компетенцією, необхідною у дослідницькій роботі, здійсненні аналізу наукових концепцій.

Ефективність застосування нових підходів у методиці викладання латинської мови сприятиме виконанню принципів міждисциплінарності та контекстності, організації співробітництва викладачів споріднених спеціальностей, стимулювання використання латинської лексики у наукових роботах студентів, розумінню та підтриманню значення дисципліни у формуванні знань і навичок майбутнього фахівця.

Література

1. Кацман Н.Л. Методика преподавания латинского языка / Н. Л. Кацман. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2003. – 258 с.
2. Шовковий В.М. Методичні основи застосування взаємозіставного методу в навчанні граматики класичних мов: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.02 / В.М.Шовковий; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К.: 2004. – 21 с.

ПРОЦЕС КОНТАМІНАЦІЇ ЯК ОДИН ІЗ РІЗНОВИДІВ НІМЕЦЬКОМОВНИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ МОДИФІКАЦІЙ

Вибір даної теми спричинений недостатнім вивченням питання контамінації, зокрема, процесу контамінації, як одного із різновидів німецькомовних фразеологічних модифікацій. Фразеологічні модифікації (ФМ) представляють собою okazіональні перетворення семантики та/або структури ФО, які застосовуються з певною інтенцією для конкретного тексту. Це питання розглянуте багатьма дослідниками, з них найбільш відомі О. Кубрякова, І. Чернишова, М. Степанова та інші. У німецькій мові, ці питання розглянуті вченими М. Гавриш, І. Кравчук, В. Фляшер та ін. [2, с. 7].

Метою статті є вивчення процесу контамінації у системі сучасної німецької мови як виду фразеологічних модифікацій.

Для виконання зазначеної мети, в даній роботі ставляться наступні **завдання:**

- 1) Визначити сутність процесу «контамінація».
- 2) Простежити вживання контамінації у німецькій мові.
- 3) Вивчити умови, що сприяють виникненню фразеологічної контамінації.
- 4) Дослідити класифікацію фразеологічної контамінації

Об'єктом дослідження є фразеологізми німецької мови. **Предмет** дослідження – модифікація фразеологізмів на основі процесу контамінації.

Одним із прийомів структурно-семантичної модифікації ФО, який оснований на поєднанні структурних елементів двох або кількох мовних одиниць на базі їх структурної схожості та функціональної або семантичної

тотожності виступає фразеологічна контамінація.

Академічний тлумачний словник (1970-1980) визначає процес контамінації як виникнення нового слова, його форми або виразу внаслідок зближення, поєднання частин двох подібних слів, форм, виразів[4].

Основою для даного процесу є аналіз вживання помилок із пошуком причин цих помилок, які відбуваються в уживаній мові (в даному випадку-німецькій). Жоден із фразеологізмів, не може уникнути даного процесу.

Вживання контамінації можна простежити в розмовній мові і не тільки, досить частим є вживання даного явища у сфері преси та літератури.

Не впливають на процес комунікації помилки та в більшій мірі залишаються непоміченими.

Є декілька умов, які сприяють виникненню фразеологічної контамінації. З них відомі: структурна близькість фразеологічних одиниць; ослаблення лексичного значення фразеологізмів та пошук експресії висловлювання.

Розрізняють два типи контамінації: семантичну та структурну. До семантичної контамінації відносять елементи, які взаємодіють між собою, а структурна фразеологічна контамінація допомагає визначити, які компоненти фразеологізмів беруть участь у даному процесі.

Розглянемо приклади вживання контамінації, на основі німецькомовних фразеологізмів. Контамінації виникають у сфері фразеологізмів, коли змішуються два або більше фразеологізмів. Якщо вони не є помилками, то вони можуть свідомо використовуватися як стилістичний прийом, наприклад: *alle Kunstgriffe spielen lassen* – “пустити в хід усю свою майстерність”, або *alle Kunstgriffe in Tätigkeit setzen; in Gewahrsam bringen*– “здати на зберігання що-н. або *in Gewahrsam geben* [1, с. 115].

Існує ще один різновид взаємодії мовних одиниць, який може розглядатися теж як фразеологічна контамінація. Такі вчені як В. Іцкович та Б. Шварцкопф говорять про суміжне з контамінацією явище, у результаті

якого одна з фразеологічних одиниць представлена повністю, а інша частково, лише одним своїм елементом [2, с. 54]: Gefatter über den Zaun, Gefatter wider herüber. ‘як ви нам, так і ми вам’, Gevattern aus der Ferne, die Frau aus der Nähe. ‘плітки на відстані, жінка близько’[1, с. 315]. Доцільно буде віднести і такий різновид контамінації фразеологізмів, які починаються однаковим словом, інші компоненти який містяться в новоутворенні без змін: im Aufbruch begriffen sein ‘виряджатися, вирушити’; zum Aufbruch rüsten – ‘збиратися в дорогу, збиратися піти’[1, с. 216].

Отже, приймаючи до уваги дослідницькі роботи зарубіжних та вітчизняних філологів, потрібно відмітити, що існує велика необхідність подальшої розробки системи класифікації модифікаційних типів фразеологізмів. В зв’язку з розширенням різних типів ідіом та з поповненням їх модифікованого та трансформованого складу через такі потужні джерела, як реклама, преса, телебачення, де фразеологізми та їх модифікації є надзвичайно поширені.

Фразеологічні модифікації є одними з найпотужніших засобів впливу на читача. Вони привертають його увагу, поглиблюючи зміст, надаючи додаткових відтінків подіям, явищам, характеристиці персонажів та створюють динамічну модель змісту, яка набуває виразової сили в контексті й відображає особисте бачення, усвідомлення автора.

Перспективою подальших досліджень є з’ясування чинників, які сприяють граматичним змінам ФО та набуттю ними певного стилістичного значення.

Література

1. Гаврись В. І. Німецько-український фразеологічний словник / В. І. Гаврись, О. П. Пророченко. – 2-ге вид. , – К. «Радянська школа», 1981. – 382 с.
2. Ицкович В. А. О контаминации и смежных с нею явлениях / В. А. Ицкович, Б. С. Шварцкопф // В кн. : Памяти академика В. В. Виноградова. – М., 1971. – С. 94.
3. Ройзензон Л. И. О фразеологической контаминации в русском языке / Л. И. Ройзензон, И. В. Абрамец // Русский язык в школе. – № 3. – 1969. – С. 104–107
4. Білодід І. К. Академічний тлумачний словник української мови [Електронний ресурс]. –

Надточій Юлія

Національний технічний університет України «КПІ імені І. Сікорського»

ПРАГМАТИКА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОАМЕРИКАНІЗМІВ

Актуальність даної тематики полягає в тому, що англо-американський вплив на сучасну німецьку мову і зростаюча кількість запозичень на даний момент є однією з найважливіших і недостатньо вивчених лінгвістичних проблем. **Метою** дослідження є встановлення наслідків взаємодії англо-американізмів та термінів фахової політичної лексики в сучасній німецькій мові та закономірності перекладу запозиченої англо-американської термінології. Таким чином окреслена мета дослідження передбачає вирішення **конкретних завдань**: 1. уточнити зміст поняття політичний текст, а також визначити поняття, необхідні при характеристиці його використання у соціальній комунікації; 2. визначити особливості впливу англійської мови на фахову політичну лексику німецької мови; 3. показати функціонування англо-американізмів у лексико – семантичній системі німецької мови та визначити їх роль в предметній галузі «політика»; 4. виокремити та охарактеризувати типи англо-американізмів, які функціонують в політичній лексиці; 5. виявити та проаналізувати **Предметом дослідження** є виокремлення та аналіз багатогранних особливостей перекладу англо-американських запозичених термінів. **Об'єктом** дослідження є галузева політична лексика сучасної німецької мови, яка зазнавши значного впливу з боку англійської мови, становить великий інтерес для перекладознавства. функціонування в мові.

Дев'ять засобів (транскрипція, транслітерація, гіперонімічний переклад, дескриптивна перифраза, калькування, комбінована реномінація, транспозиція на конотативному рівні, метод уподібнення, контекстуальне

роз тлумачення реалій та віднайдення ситуативного відповідника) не є повним списком перекладу англоамериканізмів. Кожен перекладач сам повинен оцінити, уважно вивчити та виділити свій власний «набір засобів перекладу». Треба розуміти, що при перекладі відбувається адаптація тексту до нового отримувача, котра є причиною змін в інформації, що міститься в початковому тексті. Врахування функціональної ролі, яку відіграє реалія в тому чи іншому повідомленні, є найважливішим принципом прагматичного аспекту перекладу. Однак не завжди вдається зберегти реалію, або замінити її еквівалентом іншої культури. Особливо часто це спостерігається при передачі реальних конкретних асоціацій з певним предметом, що складає специфіку лексичного значення слова. Прагматичний аспект перекладу є невідомою складовою процесу перекладу та адаптації тексту оригіналу.

Прагматичне ставлення реципієнта до тексту залежить не тільки від прагматики тексту, але й від того, що собою являє даний реципієнт, від його особистості, фонових знань, попереднього досвіду, психічного стану та інших особливостей. Аналіз прагматики тексту дає можливість лише імовірно передбачити потенційний комунікативний ефект тексту по відношенню до типічного реципієнта.

Здійснення прагматичного впливу на одержувача інформації складає найважливішу частину будь-якої комунікації, в тому числі і міжмовної. Встановлення необхідного прагматичного ставлення реципієнта перекладу до повідомлення, яке передається, в значній мірі залежить від вибору перекладачем мовних засобів при створенні ним тексту перекладу. На *першому етапі* перекладу перекладач виступає в ролі реципієнта і повинен максимально чітко та досконало зрозуміти первісний текст. На цьому етапі надзвичайно важливим є правильне розуміння та інтерпретація запозиченої англо-американської термінології в даній конкретній ситуації. На *другому етапі* перекладач повинен прагнути забезпечити розуміння вихідного повідомлення реципієнтом перекладу. Він враховує, що реципієнт перекладу належить до іншого мовного колективу, ніж адресант оригіналу,

має інші знання і життєвий досвід, має взагалі іншу історію та культуру. Такого роду роз'яснення необхідні при перекладі термінів – екзотизмів англо-американського походження. При перекладі українською мовою географічних назв типу американських *Massachusetts, Oklahoma, Virginia*, канадських *Alberta, Manitoba* або англійських *Middlesex, Surrey* та ін., як правило додаються слова «штат, провінція, графство», які вказують що позначають ці найменування.

Наприклад: «Die Exekutive besteht aus dem Gouverneur von Virginia, seit Januar 2013 dem Republikaner Robert McDonnell, dem Vizegouverneur Lieutenant Governor und dem Attorney General, die alle zum gleichen Zeitpunkt für 4 Jahre direkt vom Volk gewählt werden“. - Виконавча влада складається з губернатора штату Вірджинія, з січня 2013 року республіканця Роберта Мак Доннелла, замісника губернатора та генерального прокурора, які одночасно обираються народом не опосередковано. В інших випадках відтворення прагматичного потенціалу тексту оригіналу може бути пов'язано з опущенням деяких деталей у перекладі, невідомих реципієнту перекладу. Відтворюючи прагматичний потенціал оригіналу, перекладач може орієнтуватися на певну групу реципієнтів перекладу, що володіють певною сукупністю спеціальних знань у тій області, про яку йде мова в оригіналі. Орієнтація на подібну групу реципієнтів дозволяє скоротити число прагматичних роз'яснень у перекладі. Напр.: «Wir sind „First Mover“ im boomenden Konvergenzmarkt» - «Ми – рушійна сила на ринку конвергенції, який швидко розвивається». - „Full Service rund um die Immobilie“ – «повний список послуг пов'язаних з нерухомістю». **Висновок:** На сьогоднішній день найбільш дослідженими є засоби варіативної інтерпретації дійсності лексичного рівня. В межах аналізу німецького політичного дискурса особлива увага приділялася значущому варіюванню, зокрема стилістично-забарвленої лексики, а також термінів-ідеологем, що використовуються опозиційними політичними блоками або системами [1, с. 69].

Література:

1. Дейк Т.А. ван. Стратегии понимания связного текста // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. XXIII: Когнитивные аспекты языка / Т.А. ван Дейк, В.Кинч. – М.: Прогресс, 1992. – С. 153-211.
2. Остин Дж.Л. Слово как действие. Новое в зарубежной лингвистике. М.,1996. Вып.17 с. 22-129.

Ніжегородцев Владислав, Руда Катерина

Університет державної фіскальної служби України

ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ ЮРИДИЧНОГО НАПРЯМКУ СТУДЕНТАМИ ПРАВОВИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Специфіка роботи сучасного юриста вимагає швидкої реакції, постійного доступу до важливих документів та можливості швидкого пошуку потрібної інформації не лише на робочому місці, а й в мобільності в судових та правоохоронних органах.

Арсенал інструментів для цього на сьогодні справді великий: сучасні мобільні пристрої та пропозиції операторів мобільного і бездротового зв'язку дають змогу влаштувати офіс де завгодно і коли завгодно. Крім того, численні мобільні додатки значно спрощують життя пересічному юристові, дозволяючи не витратити дорогоцінний час на пошук інформації [1].

Актуальність такої проблеми широко відображена у структурі формування професійних знань та вмінь в професійній системі підготовки майбутніх фахівців юридичної галузі, оскільки вимоги до професійної діяльності вимагають від них якісного оволодіння інформаційно-комунікаційними технологіями.

Мета тез полягає у розкритті та описі сучасних інформаційно-комп'ютерних технологій, зокрема мобільних додатків юридичного напрямку.

На сучасному етапі, в навчальному процесі УДФСУ вже

застосовуються професійно-орієнтовані засоби інформаційно-комунікаційних технологій навчання: система автоматизації управління підприємством – «Галактика»; інформаційно-довідкова система по законодавству України – «Юрист + закон»; інформаційно-правова система для роботи з нормативною та аналітичною інформацією – «Ліга: Закон» (v.9) та багато інших.

Майбутні фахівці юриспруденції також широко використовують мобільні додатки у процесі навчання. Ми дослідили найпопулярніші мобільні додатки правової сфери, які представлені в системі PlayMarket на базі операційної системи Android.

Однією з найпопулярніших мобільних програм є «ipLex.Закони» – це збірник чинних кодексів та основних законів України. Програма працює офлайн без виходу в Інтернет. Ще однією з найбільш використовуваних мобільних додатків є програма «ЮРИСТ & ЗАКОН» - електронне аналітичне видання для практикуючих юристів, юрисконсультів, адвокатів, суддів, а також тих, хто стикається з юридичними питаннями в повсякденному діловому житті. Усі матеріали видання супроводжуються посиланнями на нормативно-правові акти, що дозволяє глибше проаналізувати матеріал.

«Право України» – цей додаток розрахований на широке коло користувачів – студентів, підприємців, фахівців, керівників і пересічних громадян, яким у швидкому режимі може знадобитися зручний доступ до основних правових документів.

Додаток створено компанією «ЛІГА:ЗАКОН» – лідером із розробки інформаційно-правових систем в Україні. Вже понад 10 тисяч користувачів завантажили даний додаток. У рейтингу він має позначку 4,6.

Особливостями мобільного додатку «Конституція України» є відсутність реклами; простота використання і зручний інтерфейс; пошук за ключовими словами в тексті статей та заголовках; можливість додавати відмічені статті в список закладок; можливість копіювати статті; прихована панель з змістом Конституції України для зручної навігації по розділах та

статтях. На рахунку додатку понад 50 тисяч завантажень із позначкою 4,8 у рейтингу.

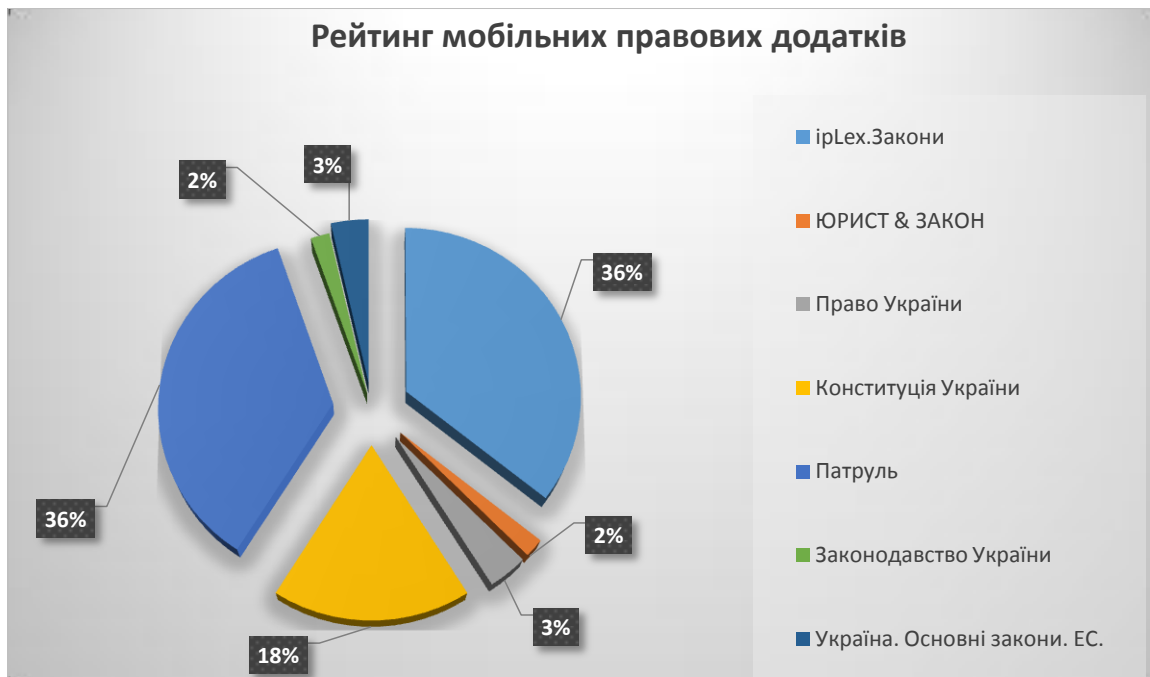
Ще один з найпопулярніших мобільних правових додатків є програма «Патруль». В додатку завжди можна знайти відео, закони та інструкції, пам'ятки для громадянина та водія, ПДР 2017, штрафи, офіційні сторінки у соціальних мережах поліції, КУпАП, ККУ, Митний кодекс, Конституцію України, Закон України про поліцію та ін. Про популярність додатку свідчать показники завантажень – понад 100 тисяч та позначка у рейтингу - 4.8.

«Законодавство України» – збірник законів і кодексів України з можливістю пошуку по тексту закону. Всі присутні в програмі закони можна використовувати без наявного Інтернету. Додаток відносно новий, тому на даний час на його рахунку понад 5 тисяч завантажень і відмітка 3,8 у рейтинговій шкалі.

«Україна. Основні закони. ЕС.» – програма є мобільною експертною системою для широкого кола громадян. Додаток надає можливість швидко і легко знаходити відповіді на юридичні питання і добре орієнтуватися в основних українських законах. У відмінності від інших програм даний додаток забезпечений дуже ефективними і одночасно простими пошуковими механізмами, які дозволять знайти необхідну інформацію дуже швидко. Програму використовують понад 10 тисяч чоловік. У рейтингу вона має відмітку 4,3.

Популярність досліджуваних додатків нами було прослідковано за кількістю завантажень користувачами, а а результати рейтингу проаналізованих нами мобільних додатків було представлено у мал. 1.

Мал. 1. Рейтинг найпопулярніших правових мобільних додатків в системі PlayMarket на базі операційної системи Android.

Також існує значна кількість як платних, так і безкоштовних додатків, що полегшують щоденні завдання юриста — від зняття фотокопій матеріалів справи, їх узагальнення та відправлення в офіс до підготовки процесуальних документів. Окреме місце займають додатки, які полегшують комунікацію між юристом і клієнтом. Наразі не існує проблеми в проведенні поза межами офісу відеоконференцзв'язку з клієнтом, котрий перебуває в іншій точці земної кулі, чи передачній йому скан-копії документів [3].

Використовуючи таку технологію навчання можна цілком зацікавити, привернути уваги й залучити у більш активну дискусію студентів, які мають проблемних характер навчання. Соціалізація web передбачає використання програмних засобів, які дозволяють створювати віртуальне співтовариство — соціальну мережу. Така соціальна мережа надає користувачу можливість індивідуальних налагоджень з сайту та формування особистої навчальної зони - персональної сторінки [2, с. 408].

Висновки. Корисність інформаційних технологій у професійній підготовці цілком очевидна, тому така ситуація створює передумови до пошуку різних нових інноваційних розробок, впровадження у навчальний процес різноманітних інтерактивних методик, вимагає переосмислення

традиційних тактик вишівської підготовки та використання інформаційно-комунікативних технологій в рамках професійної підготовки майбутніх фахівців-правовиків.

Перспективи подальших досліджень. Дослідження у впровадженні інформаційно-комунікативних технологій в змісті професійної підготовки майбутніх фахівців юридичної галузі може виступити якісним індикатором у реалізації компетентісного підходу.

Література

- 1.Космина А. Технології: Незворотний зв'язок /А. Космина.// Український юрист. – 2014. - №07.
- 2.Одинець В. А. Інформаційно-комунікаційні технології як засіб якісної професійної підготовки фахівців податкової та митної служби / Одинець В. А., В.О. Ніжегородцев // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» - Додаток 1 до Вип. 31. Том IX (51): Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». – К.: Гнозис, 2013. - С. 402 - 409.
- 3.Сахарова Ю. «Мобільні» бажання / Ю. Сахарова // Закон і бізнес. – 2014. - №27.

Никифоренко Ирина

Одесский национальный университет имени И.И. Мечникова

ЧАСТИЦЫ ПРИ ПОСТРОЕНИИ НЕМЕЦКОГО ОБИХОДНОГО ДИСКУРСА

В связи с развитием антропоцентрического подхода в языкознании в центр внимания лингвистов попали новые аспекты функционирования языковых единиц и структур, в результате чего сформировались ведущие направления современной лингвистики, среди которых важное место занимает дискурсивный анализ.

Генетически «исходным» типом дискурса, по словам В.И. Карасика, является повседневное общение: «Личностно-ориентированный дискурс проявляется в двух основных сферах общения — бытовой и бытийной, при

этом бытовое (обиходное) общение представляет собой генетически исходный тип дискурса, а бытийное общение выражается в виде художественного, философского, мифологического диалога» [2, с. 239].

Для обиходного дискурса большое значение имеют функциональные слова, они являются одним из показателей его своеобразия. При этом необходимо учитывать обстоятельство, отмеченное некоторыми лингвистами, среди функциональных слов отчетливо видны две группы, к первой относятся слова, «обслуживающие» уровень предложения, – артикль, предлоги, союзы, ко второй группе относятся слова, обслуживающие дискурсивный уровень, это частицы и междометия [1, с. 3]. А. Буркардт подразделяет функциональные слова на грамматические и коммуникативные [4, с. 131].

Обиходный дискурс представляет собой спонтанное общение, в ходе которого не придается значения формальной стороне, поэтому он изобилует незавершенными фразами, отдельными словами. В связи с этим необходимы служебные средства, позволяющие упорядочить нагромождение единиц речи. Данный тип дискурса является непубличной коммуникацией, в которой важное место занимают эмоциональность и модальность, для их передачи также необходимы определенные языковые средства [1, с. 5].

Значимость служебных слов для повседневного общения и недостаточное описание их коммуникативных функций обусловили актуальность нашего исследования.

Объектом исследования является немецкоязычный обиходный дискурс.

Предмет исследования – частицы как служебные слова, выполняющие прагматические функции (структурирование интеракции, ее модальное и эмоциональное оформление и т.д.).

Для частиц немецкого языка выполнение прагматических функций является категориальным признаком, поэтому их можно рассматривать в

качестве служебных слов с первичными прагматическими функциями при построении дискурса.

Среди классов частиц особо следует выделить два, которые создают своеобразие обиходного дискурса. Это модальные частицы и диалогические частицы. Первые специализируются на внесении дополнительных нюансов в содержание высказывания и на интенсификации (ослаблении или усилении) иллокутивной силы высказывания. Для диалогических частиц доминантным является участие в организации дискурса, их можно отнести к метакоммуникативным средствам, которые в закодированном виде передают информацию о структурировании дискурса [5, с. 1018]. Провести четкую границу между диалогическими и модальными частицами не всегда оказывается возможным.

Дискурсивные частицы играют важную роль на всех этапах реализации процесса общения. Можно утверждать, что они эксплицитно управляют процессом общения, служат для выражения субъективного отношения говорящего к сообщаемому, организуют и направляют ход коммуникации, обеспечивают ее успешность.

Наличие отражающих разные интенции модальных слов и частиц является одной из неотъемлемых черт немецкого разговорного стиля. При этом модальные частицы в устной немецкой коммуникации имеют метакоммуникативный эффект. Так, например, *denn* выражает, как правило, коммуникативную готовность к общению и смягчает категоричность вопроса («*Tag, Klaus, wie geht's dir denn?*»; «*Hast du denn so viel Geld?*»). Используя в высказывании *etwa* («*Hast du etwa kein Geld mehr?*»; «*Muss ich dann etwa auch `ne Rede halten?*»), говорящий апеллирует к коммуникативному партнёру с надеждой, что его опасения не подтвердятся, и стимулирует соответствующий ответ.

По сравнению с письменным дискурсом, в устном – повышается роль контактоустанавливающих и собственно связующих средств [3, с. 12], что обусловлено актуализацией межличностных отношений между

коммуникантами, постоянным учетом роли адресата и говорящего, созданием атмосферы коммуникативного сотрудничества, а также стремлением компенсировать отсутствие графических средств членения дискурса. Все это повышает роль организующего начала дискурсивных элементов, через употребление которых можно глубже понять иноязычную культуру, прояснить для себя менталитет носителей языка.

Литература

1. Бабаева Р.И. Незнаменательная лексика в немецком обиходном дискурсе / Р.И. Бабаева. Автореф. дис. ... докт. филол. наук: 10.02.04. – М., 2008. – 42 с.
2. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В.И. Карасик. М.: Гнозис, 2004. – 390 с.
3. Юлюгина Л.В. Функциональные особенности немецких пресуппозитивных частиц в диалогическом дискурсе / Л.В. Юлюгина. Дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04. – Тула, 2005. – 217 с.
4. Burkhardt A. Abtönungspartikeln im Deutschen: Bedeutung und Genese / A. Burkhardt // Zeitschrift für germanistische Linguistik 22. – 1994. – S. 129-151.
5. Eroms H.W. Diskurspartikeln und Satzmodal Wörter / H.W. Eroms // Dependenz und Valenz. Ein internationales Handbuch der zeitgenössischen Forschung. 2.Halbbd. – Berlin, New York: Walter de Gruyter, 2006. – S. 1017-1036.

Novytska Kristina

I. I. Mechnikov Odessa National University

THEORIES OF MOTIVATION

Theory X and Theory Y are theories of human motivation and management that were created and developed by Douglas McGregor at the MIT Sloan School of Management in the 1960s. These theories describe two contrasting models of workforce motivation applied by managers in human resource management, organizational behavior, organizational communication and organizational development.

Theory X is based on pessimistic assumptions of the average worker. This

management style supposes that the average employee has almost no ambition, shies away from work or responsibilities, and is individual-goal oriented. Generally, Theory X style managers believe their employees are lazier and less intelligent than the managers are, or work only for a sustainable income. These managers believe that all actions should be traced and the responsible individual given a reward according to the action's outcomes. This managerial style is more effective when used in a workforce that is not motivated. It is usually exercised in professions where promotion is infrequent or impossible and where workers perform repetitive tasks. Theory X can benefit a work place that is more suited towards a manual labor type of occupation. Utilizing theory X in these types of work conditions allow the company to mass produce more quantity and higher quality work, which in turns brings more profit.

Theory Y is the opposite of Theory X. Theory Y managers assume that people in the work force are internally motivated, enjoy labor in the company, and work to better themselves without a "reward" in return. Theory Y employees are considered to be one of the valuable assets to the company, and drive the internal workings of the corporation. Theory Y states that these employees thrive on challenges that they may face, and relish on bettering their performance. Workers tend to take full responsibility for their work and do not require the need of constant supervision in order to create a quality product. Theory Y managers gravitate towards relating to the worker on a personal level. As a result, Theory Y followers have a better relationship with their higher ups.

Abraham Maslow's Hierarchy of needs is a theory in psychology proposed in his 1943 paper "A Theory of Human Motivation" in Psychological Review. This theory is portrayed in the shape of a pyramid with the most fundamental levels of needs at the bottom and the need for self-actualization at the top. Maslow's theory suggests that the most basic level of needs must be met before the individual will strongly desire the secondary or higher level needs.

Physiological needs are the physical requirements for human survival. If these requirements are not met, the human body cannot function properly. They

should be met first. Air, water, and food are metabolic requirements for survival in all animals. Clothing and shelter provide necessary protection from the elements.

Safety needs. Once a person's physiological needs are satisfied, their safety needs take precedence. Safety and Security needs include: (1) Personal security, (2) Financial security, (3) Health and well-being, (4) Safety net against accidents/illness and their adverse impacts.

Social belonging. After physiological and safety needs are fulfilled, the third level is interpersonal and involves feelings of belongingness. According to Maslow, humans need to feel a sense of belonging and acceptance among their social groups. For example, some social groups may include clubs, co-workers, professional organizations, family members, intimate partners and colleagues.

Esteem. All humans have a need to feel respected. Esteem presents the typical human desire to be accepted and valued by others. People often engage in a profession or hobby to gain recognition. These activities give the person a sense of contribution. Most people have a need for self-respect and self-esteem. Maslow noted two versions of esteem needs. The "lower" version of esteem is the need for respect from others (recognition, fame, and attention). The "higher" version manifests itself as the need for self-respect.

Self-actualization. This level of need refers to what a person's full potential is and the realization of that potential. Maslow describes this level as the desire to accomplish everything that one can, to become the most that one can be. Individuals may perceive or focus on this need very specifically. For others, it may be expressed in paintings, pictures, or inventions. Maslow believed that to understand this level of need, the person must not only achieve the previous needs, but master them.

Hawthorne effect. Through a series of experiments in the late 1920s, Elton Mayo developed the Hawthorne Effect. This effect theorizes that employees are more productive when they know their work is being measured and studied. In addition to this conclusion, Mayo realized that employees were more productive

when provided with feedback related to the studies and allowed to provide input into the work process. Workers need recognition for a job well done and reassurance that their opinion matters in the workplace to be motivated to perform.

Equity theory. John Stacey Adams' Equity Theory argues that employees are motivated when they perceive their treatment in the workplace to be fair and unmotivated when perceived as unfair. In an organization, this involves providing employees with recognition for their work and giving all employees the chance to advance or earn bonuses. Managers who single out employees for recognition may face a largely unmotivated group of employees.

Herzberg's Two-Factor Theory. The Two-factor theory indicates that one set of factors at work cause job satisfaction, while another - dissatisfaction. It was developed by Frederick Herzberg, a psychologist, who theorized that job satisfaction and dissatisfaction act independently of each other. The two-factor theory distinguishes between:

Motivators (challenging work, responsibility) that give positive satisfaction, arising from intrinsic conditions of the job itself, such as recognition, achievement, or personal growth .

Hygiene factors (status, job security, work conditions) that do not give positive satisfaction, though dissatisfaction results from their absence. These are extrinsic to the work itself, and include aspects such as company policies, supervisory practices, or wages/salary.

Motivation factors are needed to motivate an employee to higher performance. Hygiene factors are needed to ensure an employee is not dissatisfied. Both motivation and hygiene are equally important, but good hygiene will only lead to average performance, preventing dissatisfaction, but not create a positive attitude or motivation to work.

Література

1. Theories on Motivation in Organizations and Management [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://smallbusiness.chron.com/theories-motivation-organizations-management-25221.html>

2. Maslow's hierarchy of needs [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://en.wikipedia.org/wiki/Maslow%27s_hierarchy_of_needs
3. Theory X and Theory Y [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://en.wikipedia.org/wiki/Theory_X_and_Theory_Y
4. Adams' Equity Theory [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: https://www.mindtools.com/pages/article/newLDR_96.htm
5. Herzberg's Two-Factor Theory [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.boundless.com/business/textbooks/boundless-business-textbook/motivation-theories-and-applications-11/theories-of-motivation-75/herzberg-s-two-factor-theory-357-1146/>

Орлова Наталія

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ПРЕДМЕТНІ ЗНАННЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ КОМПОНЕНТ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ

Вивчення іноземної мови професійного спрямування (ІМПС) студентами немовних спеціальностей у закладах вищої освіти не втрачає своєї актуальності та не зменшує рівня важливості протягом останнього десятиліття. На сьогоднішній день, провідним завданням навчання ІМПС залишається не просто навчити студентів користуватися нею як засобом спілкування в різноманітних ситуаціях, але й використовувати ІМПС саме в ситуаціях професійної діяльності.

Мета дослідження полягає у визначенні ролі та місця предметних знань у процесі вивченні ІМПС, а також у розкритті певних аспектів міжпредметних зв'язків і міжпредметної координації. **Завданнями дослідження** виступають наступні задачі: визначити роль предметних знань у процесі вивчення ІМПС, виокремити кроки з міжпредметної координації і виявити можливості подальшого дослідження окреслених аспектів. **Предметом** дослідження виступають безпосередньо предметні знання, **об'єктом** дослідження постає процес вивчення ІМПС студентами немовних спеціальностей.

Важливою перевагою іноземної мови є її повна відкритість для численних міжпредметних зв'язків, для використання інформації, тобто предметних знань з інших галузей знань і професійної діяльності. Таким чином, важливо приділяти велику увагу ролі саме предметних знань під час розробки навчальних програм и планів, а також безпосереднього викладання ІМПС. Навчання професійному мовленнєвому спілкуванню, базуючись на міжпредметних зв'язках (МЗ), дозволяє не лише виявити потенційні можливості студентів, але й навчити їх підкріпляти власне професійне-орієнтоване спілкування фактами з профілю майбутньої спеціальності, посприяти поглибленню знань, розширенню світогляду та професійної культури. Педагогічний словник за редакцією С. Гончаренка визначає МЗ як взаємне узгодження навчальних програм, зумовлене системою наук та дидактичною метою [4, с. 210]. В свою чергу, міжпредметна координація, яка тісно пов'язана з МЗ, підтримує інтерес студентів немовних спеціальностей до вивчення ІМПС, сприяє формуванню системного бачення процесів, що відбуваються у сфері їх фахового спрямування, продуктивній комунікації у галузі майбутньої спеціальності, а також ознайомленню і запозиченню передового міжнародного фахового досвіду. В цьому контексті першочерговими виявляються наступні завдання: по-перше, реалізація міжпредметних зв'язків під час складання навчальних планів та запровадження цих зв'язків під час практичних занять; по-друге, формування у студентів іншомовного фахового термінологічного апарата, який базується на предметних знаннях.

Вивчення курсу ІМПС у ВНЗ студентами немовних спеціальностей набуває виняткової мотивації саме за умов урахування професійних інтересів студентів. Саме взаємозв'язок навчальних дисциплін на засадах міжпредметної координації ІМПС дає можливість сформувати у студентів цілісну картину світосприйняття. Враховуючи важливість ролі предметних знань у вивченні ІМПС, необхідно виокремити наступні кроки з міжпредметної координації, узгодження роботи на відповідних рівнях і з

певними предметними/фаховими кафедрами, а також окремими викладачами: 1) виокремлення потрібних аспектів фахової дисципліни; 2) узгодження навчальних планів для забезпечення послідовності вивчення тем рідною та іноземною мовами; 3) усвідомлення викладачами ІМ і фахових дисциплін комплексності цілей, які можна досягти під час реалізації міжпредметної координації; 4) реалізація міжпредметної координації у групових та індивідуальних формах навчання з організацією систематичної самостійної роботи студентів; 5) проведення занять з ІМ з використанням методів навчальної діяльності, що актуалізують міжпредметну координацію (моделювання ситуацій, виклад матеріалу фахового спрямування у вигляді презентації, тематично - актуальні дискусії, проблемно-забарвлені тематичні круглі столи за матеріалами індивідуальної роботи).

У структурі професійно-мовної компетенції важливим є володіння спеціальною фаховою термінологією в обсязі, необхідному і достатньому для точного опису об'єкта професії, оскільки саме терміни виражають основні поняття тієї чи іншої галузі знань. Вивчення термінологічної лексики є необхідним складником у досягненні основної мети – використання ІМ як засобу професійного спілкування. Ретельну увагу потрібно приділяти такому підбору лексичного матеріалу, який би, з одного боку, відображав сучасний стан української та іншомовної термінологічно-понятійних систем, з іншого, допомагав коректному перекладу іноземною мовою україномовного професійно спрямованого матеріалу певного фахового наповнення і навпаки.

Висновки. Тема міжпредметних зв'язків дуже актуальна, так як враховує спільне між предметами за змістом і навчально-виховному наповненню. Реалізація міжпредметних зв'язків сприяє більш науковій організації навчально-виховного процесу і є стимулюючим фактором у навчанні ІМ. Навчання професійному мовленнєвому спілкуванню на міжпредметній основі дозволяє виявити потенційні можливості студентів, навчити їх підкріпляти тему бесіди фактами з дисциплін профілю майбутньої спеціальності.

Перспективи подальших досліджень: Враховуючи багатогранність концепту міжпредметних зв'язків і вагомість його місця у освітньому процесі, вважаємо за доцільне проводити подальші дослідження з метою конкретизації розгляду питання ролі предметних знань з урахуванням міжпредметних зв'язків у вивченні ІМПС студентами немовних спеціальностей вищих навчальних закладів.

Література:

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник/ С.У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 374 с.

Орловська Ольга

Хмельницький національний університет

**ВИКОРИСТАННЯ СИМВОЛІВ І ЗАСОБІВ НАОЧНОСТІ
ПРИ ФОРМУВАННІ ЛЕКСИЧНИХ ТА ГРАМАТИЧНИХ УМІНЬ
СТУДЕНТІВ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ
З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВНЗ**

Символічне зображення слів і словосполучень сприяє швидкому й міцному запам'ятовуванню матеріалу, що вивчається. Функціональне значення символу у навчанні граматики і формуванні граматичних навичок полягає у тому, що він виступає засобом концентрації матеріалу, що сприймається. Вираження граматичного змісту або форми висловлювання у символах являє собою перехід до теоретичного відтворення дійсності, аналізу змісту висловлення, його структури, створення моделі висловлювання.

Мета дослідження – виявити особливості використання символів і засобів наочності при формуванні лексичних та граматичних умінь студентів на практичних заняття з іноземної мови у ВНЗ.

Завдання дослідження: з'ясувати сутність створення образно-символічних форм, дослідити особливості використання символів і засобів

наочності при формуванні лексичних та граматичних умінь студентів на практичних заняттях з іноземної мови у вищих навчальних закладах.

Предмет дослідження – використання символів і засобів наочності на практичних заняттях з іноземної мови у вищих навчальних закладах.

Об’єкт дослідження – процес вивчення іноземної мови у ВНЗ.

На думку вченого Є. Пассова, між роботою пам’яті і мислення у студента повинна спостерігатися певна пропорція. Наприклад, якщо використовуються різні прийоми запам’ятовування лексичного матеріалу – довільні і мимовільні, механічні й логічні, безпосередні та опосередковані (символи, знаки, жести, опорні сигнали тощо) – і організовується діяльність студентів із цим мовним матеріалом, то розвиваються інтелектуальні функції аналізу та синтезу, формуються мовні узагальнення, виділяються мовні абстракції у вигляді знаків, схем, правил, тобто удосконалюється мислення [1, с. 56 – 57].

Створення образно-символічних форм, що використовуються у навчанні лексики і первинної граматики (іменник – трикутник, модальне дієслово – коло, смислове дієслово – прямокутник тощо) має особливе допоміжне значення на початковому етапі навчанні іноземної мови, оскільки при дослідженні рівня розумового розвитку студентів з усієї сукупності показників, що визначають цей рівень, в першу чергу виділяється показник розвитку наочно-образного мислення.

З метою планування висловлювання для вираження комунікативного наміру мовця доцільно використовувати персоніфіковані й художні символи, оскільки вони мають особистісне емоційне забарвлення мовця. Для закріплення дієслів чи інших граматичних структур доцільно використовувати динамічні наочні посібники типу логарифмічної лінійки. На лінійці і повзунках нанесені символи смислових дієслів, іменників, прикметників тощо, які можна змінювати або групувати в залежності від проходження певних граматичних конструкцій.

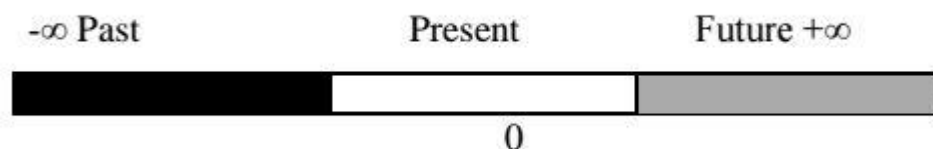
Дослідження професора П. Гальперіна в галузі формування мислення

показали, що у процесі оволодіння розумовими діями (у тому числі граматичними) насамперед розгорнуте словесне формулювання повинно бути піддане «згортанню», у результаті чого у свідомості фіксуються тільки опорні «віхи» засвоєної дії. Без такого «згортання» первісне формулювання може не перейти у внутрішній план (інтеріоризація граматичного дії не відбудеться). Таким чином, «згортання» правил доцільно здійснювати шляхом переведення словесних формулювань у структурні формули. Так, наприклад, опис особової форми дієслова в Present Continuous може бути «згорнуто» у вигляді формули:

$$\begin{array}{c} \text{am} \\ \text{Present Continuous} = \text{S} + \text{is V-ing} \\ \text{are} \end{array}$$

де S – підмет, а V – основа інфінітива. Використання формул дозволяє наочно провести узагальнення матеріалу.

Навчання граматики та формування граматичних навичок відрізняється широким використанням графічної наочності. Як приклад, можна вказати на можливість використання при вивченні дієслова так званої «шкали часів» для пояснення співвіднесеності часових форм. «Момент говоріння» (теперішній час) позначається на шкалі нулем. Дії, що відбулися до цього моменту, відкладаються з лівої сторони шкали ($-\infty$), дії, які відбуватися в майбутньому, – з правого ($+\infty$):

Використання структурних формул полегшує студентам засвоєння та запам'ятовування граматичних явищ, оскільки дозволяє наочніше уявити їх суттєві компоненти [2].

Висновки. Таким чином, використання наочності допомагають

студенту достатньо швидко згадати вивчені фрази й речення, сприяють формуванню всіх видів навичок, у тому числі граматичних, і використовувати їх у мовленні.

Перспективи подальшого дослідження. Вважаємо, що результатом подальших наукових розвідок у даній галузі має стати дослідження ролі мультимедійних засобів навчання у формуванні лексичних та граматичних умінь студентів на практичних заняттях з іноземної мови у ВНЗ.

Література

1. Пассов Е. И. Коммуникативный метод обучения иномязычному говорению / Е. И. Пассов. – М. : Просвещение, 1985. – 208 с.
2. Складенко Н. К. Типологія вправ в інтенсивному навчанні іноземних мов/ Н. К. Складенко // Гуманістичні аспекти лінгвістичних досліджень і методики викладання іноземних мов. Збірник наукових праць. – К. : Київський держ. пед. інст. іноз. мов. – 1992. – С. 9-14.

Паничок Тетяна

Тернопільський національний економічний університет

HÄUFIGE PROBLEME IN DER INTERKULTURELLEN KOMMUNIKATION

Bei jeder Kommunikation werden nicht nur Informationen vermittelt, sondern die kommunizierenden Individuen wirken auch immer zusammen. Wenn die Kommunikationspartner aber nicht miteinander kooperieren, z.B. weil einem der an der Kommunikation Teilnehmenden Kommunikationskompetenz fehlen, dann entstehen Missverständnisse und Fehlkommunikation, die Beziehungen zwischen den Kommunikationspartner werden dadurch auch beeinträchtigt. Man unterscheidet folgende Missverständnisse:

– Ethnozentrismus wird beschrieben als die unbewusste Tendenz, Fremde aus der Sicht der eigenen Gruppe zu betrachten und die eigenen Sitten und Normen zum Standard aller Beurteilungen zu machen. Den meisten Menschen ist

in der Regel nicht bewußt, dass Sichtweisen und Wertorientierungen durch die eigene Kultur geprägt sind und dass Angehörige fremder Kulturen oft eine vollkommen andere Sicht- und Arbeitsweise haben können.

– Der Begriff «Lakune» bezeichnet «Elemente der nationalkulturellen Spezifik eines Textes, die dem fremdkulturellen Rezipienten das Textverstehen erschweren». In kulturkontrastiven Untersuchungen ist «Lakune» ein Terminus zur Bezeichnung dessen, was in einer Kultur vorkommt, in einer anderen aber nicht. Lakunen gibt es sowohl in der interkulturellen als auch in der intrakulturellen Kommunikation, beispielsweise zwischen Personen aus verschiedenen sozialen Schichten[4, S. 55].

– Angehörige aus unterschiedlichen Kulturen haben oft Vorurteile gegeneinander. Ein Vorurteil ist immer ein generalisierendes Urteil, das zwar falsch ist, aber mit einem Wahrheitsanspruch vertreten wird. Es enthält neben beschreibenden oder erklärenden Aussagen direkt oder indirekt auch richtende Bewertungen von Menschen, Gruppen und Sachverhalten. In der Vorurteilsforschung ist meist von «negativen Einstellungen» die Rede, aber es gibt auch positive Vorurteile, im Sinne von «aufwertenden Vorurteilen», wie die Aussage «Deutsche sind ehrlich und ordentlich» darstellt [2].

– In der interkulturellen Kommunikation begegnet man oft fremde Eigenschaften und andersartige Verhaltensweisen. Wenn man diese unreflektiert und indifferenziert auf alle Individuen der gleichen Gruppe überträgt, dann handelt es sich um eine Stereotypisierung. Stereotypisierungen verhindern die Menschen die unvoreingenommene Wahrnehmung der Realität. Stereotype werden häufig mit Kategorien wie Nationalität, Rasse oder ethnischer Gruppe in Verbindung gesetzt. Wenn man Stereotype unbewußt, undifferenziert oder als absolute Kriterien einsetzt, um Menschen aus einer anderen Gruppe zu betrachten oder zu bewerten, dann kann man die Menschen nicht mehr objektiv beurteilen[3, S. 35].

– Eines der Schlüsselprobleme in der interkulturellen Kommunikation ist das Mißverständnis oder die fehlgeschlagene Kommunikation. Bei interkulturellen Mißverständnissen handelt es sich oft um den Zusammenstoß

zweier Regeln oder um die Verletzung einer Regel durch eine andere. Gerade in Konfliktsituationen können kulturgebundene Interpretationsmuster zu unterschiedlichen Annahmen, Analysen und Schlußfolgerungen führen [1, S. 396]. Durch Unkenntnis der Unterschiede zwischen den Kulturen läuft man Gefahr, unbewußt eigene Verhaltensregeln auf den anderen zu übertragen und die Umwelt nach den Wert- und Erwartungskriterien der eigenen Kultur zu beurteilen.

– Im non-verbale Kommunikationsbereich gibt es ebenfalls viele kulturspezifische Unterschiede, die Quelle interkultureller Mißverständnisse sein können, aber nicht als solche identifiziert werden. Ein Beispiel dafür ist das Lächeln der Ausländer. Da Ausländer auch in Situationen lächeln, in denen ein Deutscher nicht lächeln würde, wird ihr Lächeln oft als ein Zeichen von «Unehrlichkeit» oder «Schadenfreude» interpretiert. In einem unserer Interviews berichtete ein Deutscher verärgert, daß, wenn er seine eine Fremdsprache ein Mitarbeiter auf Probleme ansprach, sie auch lächelten. In der Tat zeigt das Lächeln in Deutschland vor allem positive Emotionen wie Sympathie oder Freude an. In den asiatischen Kulturen lächelt man dagegen oft, um negative Emotionen wie Ärger, Verwirrung, Peinlichkeit oder Ratlosigkeit zu überspielen [1, S. 405].

– In vielen interkulturellen Kommunikationssituationen wird ein Dolmetscher eingesetzt. Der Dolmetscher kann ein entscheidender Faktor für Erfolg oder Mißerfolg einer Kommunikation sein [2]. In der Praxis werden oft Dolmetscher in interkultureller Kommunikation eingesetzt, in der die Dolmetscher weder mit dem Kommunikationspartnern noch mit dem Inhalt der Kommunikation vertraut sind. Es geschieht nicht selten, daß der Dolmetscher nicht ganz genau weiß, was ein bestimmter Fachbegriff oder ein Sachverhalt bedeutet, und dann lieber «irgendetwas» übersetzt, um sich keine Blöße zu geben.

Hinweise auf eine Beeinträchtigung der Kommunikation durch kulturelle Differenzen finden sich nur insoweit, als den Menschen Unverständnis für anderskulturelle Deutungen in der sozialen Arbeit vorgeworfen wird.

Література

1. Hinnenkamp, Volker. Interkulturelle Kommunikation – strange attractions / Volker Hinnenkamp. – In Zeitschrift für Literaturwissenschaft und Linguistik, 93, 2001. – S. 46 – 74.
2. Horstkotte, Hermann. Freie Fahrt ins Auslandssemester! – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.daadmagazin.de/06169/index.html>
3. Otten, Matthias. Interkulturelles Handeln in der globalisierten Hochschulbildung / Matthias Otten // Eine kultursoziologische Studie. – Bielefeld: transcript. – 2006. – S. 23 – 67.
4. Thomas, Alexander. Psychologie interkulturellen Lernens und Handelns / Alexander Thomas // Kulturvergleichende Psychologie. – Göttingen: Hogrefe, 2000. – S. 377 – 424.

Pysarenko Anastasiia

NTUU „Igor Sikorsky Kiewer Polytechnisches Institut“

NEUE TENDENZEN IN DER JUGENDSPRACHE – KANAKISCH

Es ist offenkundig, dass sich Sprache ständig entwickelt. Immer wieder entstehen neue interessante sprachliche Tendenzen, die besonders oft in der Jugendsprache zutreffend sind. Die Jugendsprache in Deutschland basiert auf Multikulti. Nach den ehemaligen Forschungen sind unter den Jugendlichen Wörter aus dem Englischen sehr beliebt. Infolgedessen bekam solche Mischung aus dem Deutschen und Englischen ihre eigene Definition, das sogenannte Denglisch. Heutzutage sieht die Situation in der Jugendsprache ganz anders aus. Um „in“ bei jungen Leuten zu sein, muss man Wörter aus dem Türkischen und Arabischen in der Umgangssprache verwenden [4].

„Yallah!“ sagen die Schüler einander, wenn sie sich beeilen müssen.

„Was guckst – Bin isch Kino, oder was?“ hören voll überraschte Eltern von ihren Kindern diese türkisch-deutschen Redewendungen, die kaum zu verstehen sind [1].

Zurzeit gibt es einen Begriff „Kanakisch“ oder auch „Kanak Spak“, der im Roman Feridun Zaimoglu zum ersten Mal erschien und eine Zusammensetzung aus dem Türkischen und Deutschen mit sich darstellt. Kanakisch ist vor allem in Großstädten verbreitet, weil dort die größte Anzahl der türkischen Migranten zu

finden ist. In Deutschland benutzt man am meisten das Wort „Kanakaner“, um einen unhöflichen manierlosen Ausländer aus der Türkei oder irgendwelchem arabischen Land zu beschreiben.

Die Ursachen vom Kanakischen sind vielfältig und sollen in Betracht gezogen werden. Die wichtigste Rolle bei der Durchsetzung dieser Spracheerscheinung unter den Jugendlichen spielt Mehrsprachigkeit und Einfluss vom Netz. Man zählt Kanakisch zu Mode, die sich dank Internet auf Jugend auswirkt. Migranten aus Osteuropa und aus arabischen Regionen tragen dazu auch bei. Vom Standpunkt der Linguistik aus, gilt Kanakisch als reduzierte deutsche Sprache mit Verwechslungen des grammatischen Geschlechts und der Präpositionen. Der größte Anteil von Worten ist abgekürzt, endungslos und geschlechtslos. Zwar rangiert man unnötige deutsche Satz- und Wortteile einfach aus, doch fügt man türkische Grammatik zum Deutschen hinzu.

„Ich gehe zum Bahnhof“, sagt fast jeder Deutsche, stattdessen ein Kanaker sagt „Isch geh Bahnhof“. Manche deutsche Wortverbindungen sind durch Slang oder türkische Analogien ersetzt. Eine reiche Person nennt man „Bonsum“, einen jungen Mann – Typ. Manchmal entstehen in deutschen Wörtern übrige Buchstaben, beispielweise „Schwester“ ist jetzt „Schwesthern“, „Vater“ – „Vatthern“. Ob muss man Kanakisch zur Ghettosprache oder Türken slang zahlen ist noch nicht eindeutig bekannt, deshalb wird dieses Sprachphänomen von Wissenschaftlern im Bereich der Ethnolinguistik und Soziolinguistik geforscht.

Soziologen haben auch Interesse an diesem Problem und stellen sich die Frage „Warum wollen Kinder eine andere Sprache sprechen? Warum kein Deutsch? “Es gibt eine Erklärung – alles liegt in der Psychologie der jungen Leute. Sie wollen unbewusst von Erwachsenen, Eltern und Lehrern abgegrenzt sein [3]. Jeder Schüler findet für sehr wichtig zu einer besonderen Jugendgruppe zu gehören. Daraus folgt, dass sich Kanakisch aufgrund des Wunsches zu einer Clique zu gehören so schnell unter den Jugendlichen ausbreitet.

Sehr interessant ist, dass man Kanakisch am häufigsten in besonderen Situationen spricht. Zum Beispiel, bei Begrüßungen, zum Verstärken von

Emotionen und bei den Ausdrücken von Gefühlen [1]. Das Wort „gut“ wird durch „kewl“, „phat“, „rockz“ und „bürna“ ersetzt. Heute gibt es so viele Varianten der deutschen Redewendungen auf Kanak Sprak, dass sogar Wörterbücher im Internet erscheinen. Und wer benutzt sie? Klarerweise die Eltern, die näher zu ihrem Kind sein wollen.

Entstehung solcher vermischten Sprachenerscheinungen, wie Kanakisch in der Jugendsprache, ist ein erwartetes Ergebnis der Globalisierung und Migration [2]. Dagegen kann man nichts tun, so muss man das nur richtig wahrnehmen. Ebenfalls gebrauchen junge Leute Kanakisch nur in der Schule, im Erwachsenenalter spricht man normalerweise Deutsch.

Notwendig ist es zu betonen, dass sowohl Eltern und Lehrer als auch deutsche Philologen von türkisch-arabischen Spracheerscheinung nicht begeistert sind. Sie sind der Auffassung, dass die echte deutsche Sprache durch Wörter aus dem Kanakischen ihre vorherrschende Melodie verliert.

Literaturverzeichnis

1. B. Straßmann Isch Thomas Mann. In: Die Zeit-Magazin Nr. 27, 14.07. 2014
2. D. Marszk: Kanak Sprak als Ausdruck sozialer Identität. In: wissenschaft.de. Bild der Wissenschaft, 28.04.2000, abgerufen am 26.06.2012.
3. K. Kaminski Jugendsprache: „Das hat richtig rasiert“. In: dw.com. 12.12.2013. Permalink: <http://p.dw.com/p/1ASMr>
4. H. Wiese: Kiezdeutsch – ein neuer Dialekt. In: Aus Politik und Zeitgeschichte. Bundeszentrale für politische Bildung, 16.02.2010, abgerufen am 26.06.2012

Підлужна Олена

Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка

КЛАСИФІКАЦІЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З ФІТОКОМПОНЕНТОМ

Статтю присвячено проблемі дослідження специфіки фразеологічних одиниць, в яких присутній фітокомпонент. На матеріалі німецької мови було проаналізовано 50 фразеологічних одиниць, в яких символізуються та метафоризуються деякі рослини.

Об'єктом дослідження є фразеологічні одиниці з фітокомпонентом.

Предметом дослідження є символізм фітокомпоненту у структурі фразеологізмів.

Завдання статті, що пропонується, полягає у комплексному аналізі фразеологічних одиниць з фітокомпонентом.

Актуальність дослідження простежується в лінгвістичних працях В. В. Виноградова, Ш. Баллі М. М. Шанського І.І. Чернишева, Г. та інших.

Метою даної статті було висвітлити особливості класифікації і символізм фразеологічних одиниць із рослинним компонентом.

Матеріалом статті стала вибірка з п'ятдесяти фразеологічних одиниць з фітокомпонентом (Deutsches Sprichwörter-Lexicon von Karl Friedrich Wilhelm Wander) [2].

Виклад основного матеріалу: "Необхідно зазначити, що терміну "фразеологізм" відповідають побудовані з окремих слів мовні засоби, що виконують номінативну функцію, дорівнюють одному поняттю і мають емоційно- експресивне забарвлення" [4, 7].

В сучасній лінгвістиці існують різноманітні класифікації фразеологізмів. За класифікацією фразеологічних одиниць Виноградова, фразеологізми поділяють на фразеологічні зрощення, фразеологічні єдності та фразеологічні сполучення [3, 78]. Фразеологічні зрощення (або ідіоми) — стійкі, неподільні словосполучення, зміст яких не виводиться із значень слів, що входять до фразеологізму [1]. Наприклад ідіома - wo der Pfeffer wächst - далеко, на краю світу. З цього прикладу можна побачити, що значення окремих слів не співпадає із значенням всього фразеологізму. Сюди також відносять кліше (Klischees), пари слів (Wortpaar) - Наприклад: Äpfel und Birnen (небо і земля) – це означає порівнювати те, що не можна взагалі порівнювати.. "Фразеологічні єдності — семантично неподільні і цілісні,але в них семантика частково мотивована значенням слів, що становлять фразеологізм" [1]. Такі словосполучення поєднанні не так міцно, як попередні. До цього типу відносять крилаті слова, прислів'я, приказки

такі як "Das Gras wachsen hören"- людина, яка чує, баче, сприймає все краще ніж інші. "Фразеологічні сполучення — такі стійкі мовні звороти, в яких один із компонентів має самостійне значення, що конкретизується у постійному зв'язку з іншими словами" [1].

Доречно розглянути ще деякі приклади німецьких прислів'їв, приказок та крилатих виразів з фітокомпонентом.

"Du kannst da hingehen, wo der Pfeffer wächst" – іди якомога далі та не повертайся. В даному прикладі використаний іменник – Перець, а не інший фітосимвол, тому що перець вирощували дуже далеко від Німеччини, а саме на острові Кайенне у Південній Америці та в Індії, тому, якщо хтось когось не хотів вже бачити, говорили щоб він йшов туди, де росте перець, а значить дуже далеко.

"Eine Rose unter Dornen" – бути трояндою серед шипів. Категорія "троянда" має багато концептів. В даному випадку ментальна репрезентація цього концепту -це "людяність": залишатися людиною при будь-яких обставинах.

"Ein Veilchen, das am Wege blüht" – Цей вираз походить від швейцарського письменника Йохана Мартіна Устері у 1793 році, який написав вірш »Freut euch des Lebens« ("Радіти життю") і у 1795 році цей вірш був покладений на музику швейцарським композитором, Хансом Георгом Нешелі. Ця пісня здобула свою популярність, як і крилатий вираз, який позначає непримітну людину, яка часто насправді заслуговує на увагу або повагу але ніхто цього не оцінює, тож людина залишається в тіні.

"Bäume sterben aufrecht" – Дерева помирають стоячи" – назва комедії Александра Касона, яка в оригіналі іспанською звучить як:"*Los árboles tuieren de pie*", стала одразу крилатим виразом після її театральної прем'єри. Сьогодні даний вислів використовується, коли йде мова про незламну людину, яка не поступиться своїм принципам.

Висновки: Отже, німецька фразеологія з фітокомпонентом є дуже цікавою семантично. Щодо перспектив подальшого дослідження, то їх дуже

багато, адже фразеологізмів у німецькій мові дуже багато, вони зустрічаються майже на кожному кроці, тому доречно їх збирати, класифікувати та аналізувати у подальшому дослідженні.

Література

1. [Електроний ресурс.] - режим доступу до сайту: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%B5%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F>
2. [Електроний ресурс.] - режим доступу до сайту: <http://woerterbuchnetz.de/Wander/>
3. Огуй О.Д. Лексикологія німецької мови. Lexikologie der gegenwärtigen deutschen Sprache./О.Д Огуй.- Нова книга, Вінниця 2003.- 416 с.
4. Петленко Л. П. Українська фразеологія: морально- психологічний аспект характеристики людини./Л.П. Петленко.- Суми: видавництво "Джерело", 2005. - 158с.

Поліщук Ольга

Ужгородський національний університет

ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ІНДИВІДА НА ПРИКЛАДІ ПЕРЕКЛАДУ ТОПОНІМІВ

Здатність до успішної міжкультурної комунікації в період розширення масштабів міжнародного спілкування передбачає високий рівень міжкультурної компетенції, яка складається з мовної компетенції та лінгвокраїнознавчої компетенції. Крім володіння достатнім запасом мовних засобів для здійснення комунікації з носієм іноземної мови, необхідно намагатися виявити "екстралінгвістичне" значення слова, за допомогою якого можна здійснити зв'язок лексичної системи мови з позамовними реаліями. Таким чином, завданням лінгвокраїнознавства загально визнано вивчення мовних одиниць, що відбивають національні особливості культури народу, і мови як засобу зберігання культурно-історичної інформації.

Представники лінгвокраїнознавчого напряму вивчення мови зосереджують свою увагу на дослідженні різних пластів лексики як

сховища культурно-історичної інформації про народ-носій мови. Методологічною базою досліджень можуть служити загальнотеоретичні та методичні положення, розроблені в наукових працях Верещагіна Є.М., Костомарова В.Г., Томахіна Т. Д.; диференційований підхід до проблеми перекладацької ономастики запропонований в працях професора Д.І. Єрмоловича. Великий інтерес викликають його праці «Имена собственные на стыке языков и культур. Заимствование и передача имён собственных с точки зрения лингвистики и теории перевода» (2001 г.) та «Имена собственные: теория и практика межъязыковой передачи» (2005 г.).

Метою цієї роботи є спроба проаналізувати зміни лексичної системи мови під впливом екстралінгвістичних чинників (геополітичних змін, розвитку міжкультурної комунікації) і простежити, як правильне найменування країн та географічних об'єктів може впливати на формування міжкультурної компетенції індивіда.

Предметом дослідження обрано топоніми як важливий елемент культури та самоусвідомлення народу. **Актуальність** цього питання стає очевидною з огляду на стрімкі геополітичні зміни у світі. Розпад існуючих держав, поява нових територіально-державних утворень, мобільність населення і пов'язана з цим необхідність у великій кількості документів з вказівкою імені і назви території, регіону, країни іноземною мовою призводять до необхідності стандартизувати прийоми перекладу власних назв.

Власні назви можна вважати опорними точками в міжмовній комунікації. Вони виконують функцію міжмовної, міжкультурної сполучної ланки.

Так, недавні події, пов'язані з суперечками про назву Перської затоки, відбивають значущість мовних одиниць як надмовних символів, носіїв культурного і навіть політичного самосприйняття нації.

Назва водойми, що розділяє Іранське нагір'я і Аравійський півострів, за якою історично закріпилася назва "Перська затока", є традиційною. На

майже усіх картах, надрукованих до 1960 року, і у більшості сучасних міжнародних договорів, документів та карт ця водойма відома як "Перська затока". Послаблення політичного і економічного впливу Ірану в 70-х рр. і поява арабського націоналізму призвели до використання терміну "Арабська затока" в декількох арабських країнах. Назва "Арабська затока" офіційно використовується в Лізі арабських держав і в документах ООН арабською мовою. Ісламська Республіка Іран (до 1935 – Персія) використовує тільки термін "Перська затока" і не визнає назву "Арабська затока". Іран не вважає останній варіант іменування неупередженим і розглядає його використання як вклад у відмову від історичної назви. Так, в 2010 м. Іран пригрозив закрити свій повітряний простір для іноземних компаній, якщо вони не використовуватимуть термін "Перська затока" [2]. У 2004 р. влада Ірану заборонили Атлас світу, виданий Національним географічним товариством США, через те, що Перська затока в ньому була позначена як "Арабська затока" [1]. В Ірані вкрай чутливо реагують на такі помилки, стверджуючи, що назва затоки підтверджена численними історичними, географічними і науково-дослідними документами. Використання ж терміну "Арабська затока" є, на думку іранців, спотворенням загально визнаних фактів і прямою зневагою Ірану. Топонім тут виступає засобом національної ідентифікації та інструментом збереження історичної пам'яті.

Наступний приклад ілюструє принцип верховенства форми, що склався в сучасній лінгвістиці і практиці, при формуванні міжмовних відповідностей власних назв. Колишня колонія Франції, африканська держава Côte d'Ivoire (фр.) у 1986 р. висловила вимогу в ООН, щоб в інших мовах в офіційний вжиток були введені назви, що відбивають не внутрішній зміст (Берег Слонової Кістки; Ivory Coast), а зовнішню форму. Використовувані з того часу назви the Republic of Côte d'Ivoire (англ.), Кот-д'Ивуар (рос.) відбивають мовне, культурне та юридичне значення об'єкту.

Таким чином, вищезазначене дозволяє зробити **висновок**, що

проблема інтеграції компонентів культури в процесі навчання іноземним мовам не втрачає своєї актуальності. Зміни екстралінгвістичного характеру постійно закріплюються в мові, тому видається необхідним розвивати лінгвістичну компетенцію індивіда з урахуванням країнознавчого елемента. Цей аспект вимагає постійної уваги у зв'язку з безліччю змін, що відбуваються, і пропонує багато матеріалу для **подальших досліджень**.

Література

1. Власти Ирана запретили Атлас мира. [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://lenta.ru/world/2004/11/24/gulf/>
2. Spencer, Richard. Iran Threatens Flight Ban over 'Persian' Gulf Name Row. [Электронный ресурс] - Режим доступа : <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/iran/7293430/Iran-threatens-flight-ban-over-Persian-Gulf-name-row.html>

Popova Elena

Odessa I. I. Mechnikov National University

THE DEVELOPMENT OF GLOBAL ENERGY RESOURCES MARKET

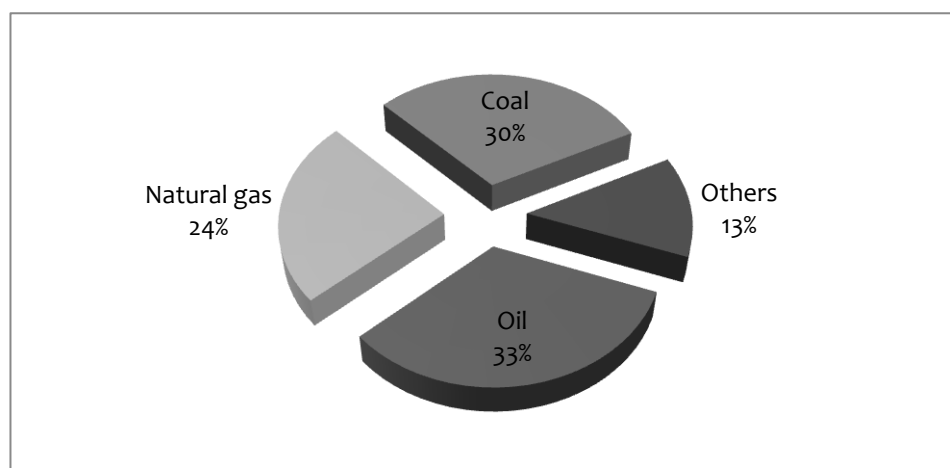
The **object** of the paper is the global energy resources market regarded as a complex system of economic relations. The **subject** of our investigation is the factors influencing the development of energy market at the present period of time. These factors can heavily affect the market and cause different trends in world economy. Thus, the **objective** of present research is to study and analyze features of the global energy resources market. Like any other market, the energy resources market has its own problems, trends and challenges, so, we see our research **primary task** in identifying the main features of the formation of the energy resources market. We strongly believe that the increasing awareness of these features will help to improve energy efficiency in all sectors and provide multiple economy-wide benefits.

The energy resources market research involves a complex analysis of a variety of factors. But the main constituents are the demand and supply of the natural gas, oil and coal. For the last few years the supply of oil and natural gas has grown much higher than its demand. That was caused by the discovery of new gas and oil pools in the USA. But the coal production has declined to the minimum that last time was observed in 2005 due to the increased oil and gas supply [1].

What is more, many factors influence on the energy market prices level formation. It is very difficult to predict future prices, and even impossible in many cases. An important thing to be noticed is that oil prices have significant influence on the global natural gas market and its pricing. The oil prices instabilities affect gas prices of the global gas market noticeably. And the coal prices have always been more stable and lower than prices on oil and gas. It is known to be one of the most affordable fuels.

Over the last decades the energy market structure has slightly changed. Governments of developed countries try to implement environmental friendly technologies and use such energy resources as coal, gas and oil less or more efficiently. However, demand on these resources does not change rapidly not only because of the complex technologies where they are required, but also because of developing and transition economy countries that do not have enough money to provide modernization and restructure.

Currently, oil continues to dominate and accounts for about 33% of global primary energy demand, although the growth rate of these raw materials demand slowed. The share of gas contributes approximately 24% at a roughly stable level and the coal exceeded the level of 30%, despite attempts to deter its use because of environmental reasons. In total, the fossil fuel equals 87% of the whole energy demand nowadays, see Figure 1 [2].

Fig.1. Global Energy Demand by the Source of Energy

As it is widely known, the energy market is undergoing a vast range of certain changes nowadays. The prices have fallen to the lowest point throughout a decade. The low prices on energy hit the companies involved in energy production, solar energy is continuously gaining the popularity and the development of energy efficiency improves. The oil price was relatively stable from 2012 to 2014 but in 2015 a sudden significant decrease happened. The price fell down from around \$27 to \$16 per million btu. The decline continued and the lowest price of nearly \$14 per million btu was pointed out in 2016.

The natural gas price was also fluctuating from 2012 to 2017. However, the fluctuation was not such considerable as it was in oil price. After the peak of \$7 per million btu in 2014, the diminishment began, and came to the lowest point that equaled \$5 per million btu in 2016. Afterwards, a slight rise started. In the contrast, coal price was relatively steady among the same period. No severe changes were seen. But nevertheless, in the beginning of 2017 the prices started to increase steadily and the EIA predicts that by the middle of 2017, the crude oil demand and supply will have come to balance [3].

Certain international organizations were created to control and analyze the market of energy resources. Now, OPEC is trying to undertake some steps to establish pricing stability on the world oil market. The basis of its attempts to create the solution for the crisis is the tasks that the organization has set to itself. In addition, it seeks co-operation with customers and other producers - non-OPEC

members, which helps to establish trade and production of the source they specialize on. And now the International Energy Agency predicts that upcoming transformations of energy market structure will take place over further decades. In its publication the 'World Energy Outlook' is stated that the natural gas and renewable resources will have the biggest share of consumption to 2040 [4].

Conclusion and Results. As well as the world market, Ukrainian energy market is also undergoing a lot of difficulties nowadays. There is a great potential for the production and market development, however, the resources are used inefficiently. The main disadvantages of the country's energy market are monopolization, instability, outdated technologies that cause inefficiency and other problems that need to be solved immediately. To overcome this problems Ukraine needs to liberalize energy market, improve its economic and financial performance as well as incentives for investment and create a competitive environment. The gas and oil industry of Ukraine is very important for its national energy security strategy. Our country needs to seek ways to become more independent from energy imports and to use energy sources more efficiently and it is one of the perspectives for further research.

References

1. BP Global. BP Statistical Review of World Energy, 2016 [Electronic resource]. – Available from: <https://www.bp.com/content/dam/bp/pdf/energy-economics/statistical-review-2016/bp-statistical-review-of-world-energy-2016-full-report.pdf>
2. Ivanov A.S., Matveev I.E. Russian Foreign Gazette. The Global Energy Market: Today and Yesterday, 2015 [Electronic resource]. – Available from: [http://www.rfej.ru/rvv/id/b004495b4/\\$file/16-41.pdf](http://www.rfej.ru/rvv/id/b004495b4/$file/16-41.pdf)
3. EIA. Short-term Energy Outlook Data Browser [Electronic resource]. – Available from: <https://www.eia.gov/outlooks/steo/data/browser/#/?v=8&f=A&s=&start=2012&end=2018&id=&matype=0&ctype=linechart&linechart=WTIPUUS>
4. IEA. Annual Energy Outlook, 2017 [Electronic resource]. – Available from: <https://www.eia.gov/outlooks/aeo/>

РОЗВИТОК НАВИЧОК ЧИТАННЯ В УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ З МЕТОЮ ЕФЕКТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ ДО ЗНО

Під час навчання читання англійською мовою в старшій школі основне завдання вчителя полягає у раціональній організації навчального процесу, а отже, у використанні доцільних методів навчання, ретельному виборі тексту для читання та відповідних вправ до нього. Навчання читання у старшій школі – це, перш за все, підготовка учнів до ЗНО, в якому читанню відводиться провідне місце.

Окремі проблеми навчання читання учнів старшої школи висвітлені у працях Н. Д. Гальської, С. Ю. Ніколаєвої та С. К. Фоломкіна. Методичні рекомендації для підготовки старшокласників до здачі ЗНО з англійської мови подані у публікаціях А. П. Мартинюк та О. Г. Полтавцева.

Метою нашого дослідження є аналіз завдань, вправ та відповідних їм ресурсів, які доцільно використовувати під час розвитку навичок читання та ефективної підготовки до ЗНО для учнів старшої школи на уроках англійської мови. Основним **завданням** дослідження є визначення найбільш ефективних ресурсів для розвитку навичок читання в старшокласників. **Об'єкт** дослідження – навички читання в учнів старшої школи у контексті їх підготовки до здачі ЗНО. **Предмет** дослідження – ресурси для розвитку навичок читання в учнів для ефективної підготовки до ЗНО.

Зазвичай, підготовка до ЗНО – це співпраця вчителя, за можливості, репетитора і, звичайно, учня. Завдання вчителя чи репетитора полягає у налаштуванні учня на самостійну позакласну роботу у підготовці до здачі тестування.

Що стосується літератури, що може бути використана учнем під час підготовки, то слід обирати ту, яка рекомендована Міністерством освіти та

науки України, або таких відомих видавництв як: Oxford Press Publishing, Longman Exam Activator. Також можна використовувати збірники тестів, створені для підготовки до ЗНО і рекомендовані МОНУ [3, с. 25].

Практика підготовки до тестів полягає у відпрацюванні отриманих знань під час роботи з відповідними текстами [1, с. 47]. Ресурсами відбору текстів для тренування можуть бути завдання минулих років, або видавництва, наприклад, «Англійська мова. ЗНО. Комплексне видання».

Підготовку до ЗНО слід розпочинати заздалегідь, тому доцільним буде використання підручників з типовими завданнями ЗНО у старшій школі [2, с. 3]. Для прикладу візьмемо підручник «Solutions», який позначено грифом «Recommended for 10th and 11th form students at secondary and specialized language schools».

Підручник поділено на частини, проте нас цікавить, насамперед «Reading». Тексти та завдання до них представлені у двох видах: Multiple Choice та Filling the gaps, що послідовно чергуються. У підручнику також присутнє критичне читання, яке значно допоможе учням у підготовці до ЗНО.

Окрім підручника «Solutions» можуть бути використані ще багато інших. Проте, як показує практика, що все більше учнів звертається до онлайн-ресурсів, тобто сайтів, де учні мають можливість вдосконалити свої знання, підготуватися до тестування та, навіть, пройти його онлайн, як наприклад, на сайтах <http://zno.osvita.ua/english/> та <http://znoenglish.at.ua/tests/>.

Окрім цього, є відкриті онлайн-курси з підготовки та успішного складання ЗНО з англійської мови <http://osvita-online.com.ua>. Такі курси можуть бути корисними як для учнів, яким потрібно повторити матеріал та закріпити свої знання, так і для учнів, що потребують пояснення усього вивченого матеріалу.

Оволодіння технологією читання здійснюється не лише в результаті виконання типових завдань ЗНО. Навички читання можна вдосконалювати

й використовуючи інші вправи та завдання. Вчителеві доцільно враховувати той факт, що навчання читання відбувається поетапно, тому завдання бувають передтекстовими, текстовими та після текстовими [1, с. 48]. Важливо дотримуватись цього порядку, адже кожен етап має на меті формування окремих навичок та вмінь.

Передтекстові завдання спрямовані на моделювання фонових знань, необхідних і достатніх для рецепції конкретного тексту, на усунення значеннєвих і мовних труднощів його розуміння й одночасно на формування навичок і умінь читання, вироблення «стратегії розуміння».

У текстових завданнях пропонуються пізнавально-комунікативні задачі у процесі читання.

Післятекстові завдання є особливо важливими, адже під час їхнього виконання перевіряються навички аналітичного та критичного читання, де учні не тільки розуміють зміст прочитаного, але й можуть застосувати інформацію у подальших видах діяльності.

Висновки. Власне читання тексту з англійської мови у старшій школі є недостатнім рівнем для учнів, які повинні ще й аналізувати прочитане та використовувати отримані дані у інших видах мовленнєвої діяльності. Оволодіння технологією читання здійснюється в результаті виконання передтекстових, текстових і післятекстових завдань. Не менш важливим є використання типових завдань ЗНО на уроках для того, щоб учні змогли розрахувати свій час правильно, знали послідовність дій під час виконання того чи іншого типу завдань та розуміли усі вимоги, які ставляться до них.

Перспективи подальшого дослідження. Важливим буде дослідження новітніх методів, прийомів та технологій використання вправ та завдань для розвитку навичок читання в учнів старшої школи.

Література

1. Гальська Н. Д. Сучасна методика навчання іноземних мов / Н. Д. Гальська. – М. : Аркто, 2003. – 129 с.
2. Мартинюк А. П. Методичні рекомендації для учителів іноземних мов щодо підготовки учнів до зовнішнього незалежного оцінювання у 2011 році / А. П. Мартинюк. – Х., 2011.

– 25 с.

3. Полтавцев О. Час ЗНО : освітній електронний журнал / О. Полтавцев, А. Кошелєв, С. Колеганова, Л. Марусик. – 2015. – № 4. – 45 с.

Romanashenko Iryna
Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture

FEATURES OF MODERN CROSS-CULTURAL COMMUNICATION

21 century is a period of globalization, development of science and new technologies. The bulk of humanity is engaged in a world rotation: educating abroad, scientific activity, business sphere deals with the necessity of intermingling with the representatives of foreign culture. For successful communication to the man regardless the country of his origin, it is necessary not only to possess good knowledge of foreign language but also to accept the interlocutor as a part of another culture with a different spiritual world and perception of the world. Sometimes people speaking the same language cannot understand each other correctly, and the reason of it often lies exactly in the divergence of cultures. Some modern businessmen consider the lack of cross-cultural competence to be the reason of a half of the contracts failed [1].

The object of the paper is modern cross-cultural communication, **the subject**

Thus, **the aim** of the research is to mark general problems of modern cross-cultural communication.

However, with globalization, especially the increase of global trade, it is unavoidable that different cultures will meet, conflict, and blend together. People from different culture find it is difficult to communicate not only due to language barriers, but also they are affected by culture styles [3].

Cross-cultural communication is a field of study considering how people with different cultural backgrounds communicate, in similar and different ways

among themselves, and how they endeavor to communicate across cultures.

The basic theories of cross-cultural communication are based on the work done looking at value differences between different cultures, especially the works of Edward T. Hall, Richard D. Lewis, Geert Hofstede, and Fons Trompenaars. Clifford Geertz was also a contributor to this field. Also, Jussi V. Koivisto's model on cultural crossing in internationally operating organizations elaborates from this base of research.

In modern terms development of cultural connections takes place in the most different spheres of human life – tourism, sport, personal contacts etc. In addition, recent social, political and economic changes resulted in scale migration of people, their migration, mixing and collision. As a result of these processes more and more people overcome cultural barriers that divided them before. Cross-cultural communication is effective if a sender and a recipient of a report belong to different cultures and the participants of communication realize the cultural differences of each other.

Most people consider their own culture to be a center of the world and scale for all the others. The origin of stereotypes about the representatives of certain culture is the reason that prevents from understanding the participants of communication. Inability of interlocutor to go out of for scopes of the stereotypic image of a certain culture provokes disagreement.

In case of contact of representatives belonging to different cultures, overcoming a language barrier is not enough for providing an efficient communication. For this purpose it is necessary to overcome a cultural barrier. Nationally specified features of the most different components of cultures of participants of communication can hamper the process of cross-cultural communication.

Cross-cultural linguistic researches quite often take form comparable analysis of 'languages' of two contrasted in a civilized manner groups using one general language code as though. Most prime example such are works of Deborah Tannen about the features of communicative behavior of men and women. The

simplest expressions of representatives of these two groups, done in the same English, language, are understood by them differently within the framework of different scenarios. So, when a 'typical' woman complains to a 'typical' man on a certain problem, they appear engaged in quite different communicative acts: the woman wants him to give her some sympathy, and the man considers her to expect practical advice from him. The best-known book by Tannen is entitled precisely '*You Just Don't Understand*' [2].

In opinion of Ter-Minasova, there are such concepts as 'patience', 'indulgence' and 'tolerance' which build a universal formula for successful cross-cultural communication [2].

It is possible **to make a conclusion**, that learning foreign languages as means of communication between the representatives of different people and cultures is based on the idea that languages must be studied in indissoluble unity with the world vision and culture of people speaking these languages, in other words, it is necessary not only to teach a foreign language to a person but also to teach him (or her) to respect and respect the culture of the people.

The further studies of the problems of cross-cultural communication, especially those connected with integration of Ukraine into the world community, make up **the perspectives of this research**.

References

1. Адильбаева В. С. Особенности межкультурной коммуникации: проблемы и перспективы [Электронный ресурс] / В.С. Адильбаева. – Режим доступа: <http://www.rusnauka.com>
2. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация: (Учеб. пособие) / Т. Г. Тер-Минасова. – М. : Слово/ Slovo , 2000. – 624 с.
3. Fact and Figure about cross cultural training. Cultural Candor Inc. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.culturalcandor.com>

INTERACTIVE TEACHING AS A MEANS OF FUTURE MANAGERS AND CIVIL SERVANTS TRAINING IMPROVEMENT

The object of the research is interactive training methods while teaching foreign languages. Interactive teaching is one of the new approaches that helps teachers to develop students' activity, work out necessary skills. It incorporates a multitude of goals. Interactive training styles provide four basic forms of feedback. First, measurable student accomplishments are created by teachers making use of interactive teaching styles what means a good access to how well students master a given subject material. Second, flexibility in teaching and applying training methods that involve two-way communications enable the teacher to make quick adjustments in processes and approaches. Third, practice makes perfect – interactive instruction enhances the learning process. Fourth, students motivation formed by two-way teaching dispels their passivity. [2, p. 1].

The research subject is the studying of mechanisms of interactive methods implementation in the field of civil servants and future managers training, in particular, while teaching foreign languages.

The aim of the research is to analyze and generalize sources foreign literature sources on interactive teaching; to define the appropriate interactive training methods that would help students improve their skills and abilities in order to get more active and professional when delivering their duties, to meet modern requirements of their professional sphere.

The task of the research is to ground the ways of foreign languages teaching improvement while training future managers and civil servants.

People receive information by hearing it, seeing it or and by experiencing it. Quite often one of these means is more dominant. For example, people who use hearing as the main way of receiving information can be said to have an

audio style. Such participants rely on their ability to remember what they hear. Quite often, such participants do not take notes and do not pay any particular attention to what the trainer is doing. During the training, they may be very talkative and may read the written assignments aloud. These participants prefer lectures, discussions and question-and-answer sessions. People with a visual style, as opposed to an audio style, receive information visually and remember it better when it is presented with the aid of additional demonstrational means – such as images, charts, visual aids, maps, etc. Such participants prefer the well-structured presentation of information. People with a visual style like to take notes. During the training, they are usually silent. The best methods for these people are video, slides, shows or the immediate demonstration of what is being said. People with an experiential style learn through the immediate participation in the training process. They are quite passionate participants, and often they do not have much patience. During the training, they may be restless and fussy until they have an opportunity to move around or do something themselves. Their approach towards education is quite unsystematic. The best methods for these participants are practical exercises such as role plays and group exercises. People learn in different ways and use different means of receiving information. By presenting information in various ways and using diverse methods of work, you can meet the needs of participants of different types. Apart from that, presenting information in a variety of ways (audio, video, practice) enables better

Among interactive training methods we can mention such as interactive mini- lectures, discussion, case studies, role plays, brainstorming. Each of them has its advantages and difficulties. For instance, discussion allows participants to get more actively involved in training process, express independent opinions and interest, feedback to be quickly established between students and trainer, determining the level of knowledge of the participants and correcting mistakes without putting much pressure on them, participants to learn on their own, listening to each other. The limitations are: possibility of spending a lot of time in order to carry out this method; difficulties at formulating the questions for

discussion and tasks; need for certain level of preparation for both trainer and participants in order to take part in discussion; possibility that some participants will dominate. [1, p.10]

Futher research in this direction is extremely necessary as far as interactive methods research in civil servants education is still poorly developed in the field of public administration at the moment.

Conclusions Inter-active training simultaneously solves several problems: develops communication skills, helps to establish emotional contact between students; solves the information problem, because it provides students with the necessary information, without which it is impossible to implement joint activities; develops general skills (analysis, synthesis, goal setting, etc), that is, provides a solution to educational and developmental tasks; provides the solution of educational problems, because it teaches and teaches to work in a team, to listen to the opinions of others. Thus, the use of interesting forms and methods in the implementation of learner-centered approach in the teaching of a foreign language can significantly increase the time of the speech practices of the lesson for each student to achieve learning for all members of the group, to solve a variety of educational and developmental tasks.

References

1. More on Developing and Delivering Training // UNEP. – Mode of Access: <http://www.unep.org/ieacp/iea/training/guide/default.aspx?id=1185>
2. Toryanik L., Karasyova H. Interactive Methods of Teaching English. – Mode of Access : <http://dspace.nuph.edu.ua/bitstream/123456789/6346/1/329-332.pdf>

Ромась Анастасія

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

ПЕРСУАЗИВНИЙ ВПЛИВ ЯК ІНТЕГРАЛЬНА ОЗНАКА АНГЛОМОВНОГО ДИСКУРСУ СОЦІАЛЬНОЇ РЕКЛАМИ

Актуальність дослідження визначається динамізмом розвитку

соціальної реклами. **Мета** – розкрити зміст поняття персуазивного впливу в дискурсі соціальної реклами. **Завдання** – виявити характерні особливості персуазивного впливу в дискурсі соціальної реклами. **Об'єктом** дослідження є персуазивний вплив в англomовного дискурсу соціальної реклами. **Предметом** дослідження є характеристики персуазивного впливу як інтегральної ознаки англomовного дискурсу соціальної реклами.

Виклад основного матеріалу. Рекламний дискурс є формою комунікації, яка намагається перевести якість товарів і послуг на мову потреб покупців. Основною характеристикою реклами є спрямованість на досягнення комерційних цілей, тобто цілей просування рекламованого об'єкта на ринку.

Дискурс соціальної реклами є підвидом рекламного дискурсу. Соціальна реклама – це особливий різновид рекламного дискурсу, який спрямовано на досягнення суспільно корисних цілей, привернення уваги до проблем соціуму та зміну моделей громадської поведінки і розповсюдження якої не має на меті отримання прибутку [2, с. 507]. Ознаки дискурсу соціальної реклами:

- 1) Некомерційний характер. Найпоширенішими темами виступають загальнолюдські духовні, моральні, етичні, естетичні, громадські, родинні та національні цінності. Це означає, що соціальну рекламу спрямовано на досягнення позитивних цілей та вона слугує інструментом покращення соціуму.
- 2) Масова популяризація. Розміщення реклами у людних місцях.
- 3) Інформативність. Проінформувати суспільство про соціальне явище, хворобу або проблему [2, с. 507].

Метою соціальної реклами є гуманізація соціуму та формування моральних цінностей. Предметом – ідея, володіння певною соціальною цінністю [1, с. 71]. Соціальна реклама має персуазивне спрямування, зосереджуючись на зміні поведінкової моделі соціуму. Поняття персуазивного впливу в дискурсі соціальної реклами являє собою різновид

соціально-психологічного впливу. Персуазивність (персуазія - вмовляти) – означає вплив автора усного чи письмового повідомлення на його адресата з ціллю переконання в чомусь, заклику до здійснення або не здійснення ним певних дій [3, с. 25]. Персуазивний вплив в англomовному дискурсі соціальної реклами здійснюється через конкретні персуазивні дії: переконання, вмовляння. Основною функцією персуазивної мовної дії є вплив на адресата. Оскільки соціальна реклама має на меті позитивні зрушення у психіці людини, метою персуазивного впливу стає привертання уваги до суспільно важливих проблем, спонукання адресата до прийняття рішення, формування відношення і, як наслідок, відбуваються зміни в поведінці. Д.О'Кіф, ґрунтуючись на власній мовній практиці в дослідженні впливу окремих факторів переконання, визначає персуазивну мовну дію як успішну навмисну спробу здійснення впливу на ментальний стан адресата через комунікацію за умови, що адресат має певну свободу вибору [4, с. 17]. Отже, необхідно обов'язково дотримуватися свободи вибору адресата в персуазивній комунікативній ситуації, інакше адресант буде використовувати іншу комунікативну дію, наприклад, наказ. Персуазивний вплив в дискурсі соціальної реклами реалізується, насамперед, через переконання, зокрема: Premature Ending: «If you smoke, statistically your story will end 15% before it should» [5]. Метою використання персуазивної дії переконання у визначеному прикладі англomовної соціальної реклами є привертання уваги адресата до проблеми боротьби з палінням.

Висновки та перспективи роботи. Таким чином, персуазивний вплив, що знаходить свою репрезентацію в англomовному дискурсі соціальної реклами, представлений насамперед, конкретними персуазивними діями: переконанням, вмовлянням, основною функцією яких є вплив на адресата з метою привертання уваги до суспільно важливих проблем, спонукання до прийняття рішення та формування відношення. Вивчення вербальних та невербальних засобів персуазивного впливу в англomовному дискурсі соціальної реклами становить перспективу

подальших досліджень.

Література

1. Докторович М.О. Соціальна реклама: структура, функції, психологічний вплив: стаття/ М.О. Докторович// – Чернігів: Вісник Чернігівського національного університету. Сер.: Педагогічні науки – 2014 – Вип. 115 – С. 70-73.
2. Чернова А. О. Соціальна реклама як особливий різновид французького рекламного дискурсу / А. О. Чернова // Мовні і концептуальні картини світу. – 2014 – Вип. 50(2). – С. 504-511.
3. Чернявская В.Е. Дискурс власти и власть дискурса: проблемы речевого воздействия / В.Е. Чернявская. – М.: Флинта: Наука, 2006. – 136 с.
4. O’Keefe, D.J. Persuasion: Theory and Research. London, – 1990.
5. 40 Of The Most Powerful Social Issue Ads That’ll Make You Stop And Think [Електронний ресурс] — Режим доступу до ресурсу: http://www.boredpanda.com/powerful_social-advertisements/

Рибіна Наталія, Кошіль Наталія

Тернопільський національний економічний університет

ПРОБЛЕМА БІЛІНГВІЗМУ В СУЧАСНІЙ ПСИХОЛІНГВІСТИЦІ

Розширення меж світового інформаційного простору в сучасному суспільстві робить обмін інформацією на білінгвальній основі найважливішим чинником функціонування єдиного міжкультурного простору. Будучи своєрідним перетином як мінімум двох мов, білінгвізм сприяє формуванню у людини нової інформаційної культури. Володіння іноземними мовами полегшує сприйняття іншої культури, надає можливість активно функціонувати в соціально-інформаційному просторі сучасного співтовариства. Білінгвізм стає ознакою культури, і необхідність усвідомлення цього явища в контексті освоєння культурних цінностей є найважливішим завданням сучасного етапу розвитку цивілізації.

Явище білінгвізму – це складне комплексне явище, яке є предметом

дослідження різних наук, таких як лінгвістика, соціологія, психологія, методика викладання іноземних мов і ін. **Метою** нашого дослідження є встановлення психолінгвістичних основ білінгвізму шляхом виявлення його особливостей.

Існує безліч різних поглядів щодо визначення терміну «білінгвізм». Для одних дослідників (В.А. Авронін, О.С. Ахманова, Р.А. Будагов, Ю.Ю. Дешерієв, Ж. Марузо) – це досконале та вільне володіння двома мовами, за умов якого не можливо визначити яка саме мова є рідною або котрою з мов краще володіє індивід. Інші (Д. Флігман, Ф.П. Філін, Е. Хауген) дотримуються думки, що білінгвізм починається з будь-якого вміння брати участь у спілкуванні за допомогою більш ніж однієї мови, навіть з найпростішого розуміння другої мови. Однак більшість дослідників вважають, що будь-який ступінь володіння двома мовами слід визнати білінгвізмом [1].

З погляду психолінгвістики білінгвізму (або двомовності) притаманні певні характерні риси. Перш за все, це незалежність двох «мовних кодів», що означає можливість вибору специфічних норм вимови, побудови речень, тощо лише тієї мови, яку людина у даний час використовує. По-друге, вільне чергування мов, оскільки індивід, котрого вважають білінгвом, вільно і швидко переходить від однієї мовної системи до іншої. Наступною рисою є швидкий і адекватний переклад, що здійснюється двомовною людиною.

При всій безлічі ситуацій сприйняття і засвоєння кожної з мов, психолінгвістичні (тобто пов'язані з відображенням мови в свідомості мовців, з дослідженням мовних явищ психологічними методами) особливості вербальної поведінки білінгвів скоріше схожі, ніж різні. Точніше кажучи, психолінгвістичні закономірності опанування першою і другою мовою у будь-якому віці зберігають загалом одні ті ж риси. Тому інколи мова іде про те, що перша мова засвоюється природним шляхом маленькими дітьми, а друга мова є результатом керованого або

некерованого процесу навчання після того, як першою мовою людина вже володіє [2].

Розрізняють певні типи білінгвізму, зокрема координаційний (повний) і субординаційний (неповний) білінгвізм. Перший передбачає координацію рідної та нерідної мов; при другому типі мовлення нерідною мовою підпорядковане рідній мові. Субординаційний білінгвізм передбачає, що людина в процесі мислення і говоріння проходить підготовчі шаблі мовлення рідною мовою, а перехід на акустичний або графічний код у нього ускладнюється перекладом лексики і граматики з рідної мови на іноземну [3, с.259]. При цьому вона не завжди вдало знаходить у другій мові коректні відповідності, можуть навіть простежуватися суттєві інтерференційні явища (порушення) не тільки в фонетиці, але і в лексиці, синтаксисі. При координаційному типі білінгвізму всі підготовчі, внутрішні, уявні операції протікають у формі другої мови; лише у психологічно складних випадках додається функція самоконтролю, однак при високому рівні володіння другою мовою контрольна функція повністю відпадає.

До проблеми психофізіологічних основ білінгвізму має пряме відношення феномен переносу умінь: транспозиції і інтерференції. Перенесення умінь в психолінгвістиці вивчається на прикладі різних видів діяльності, а перенесення мовних умінь – одна з проблем, що вивчає лінгводидактика. Модель такого вивчення зазвичай така: зіставлення рідної і досліджуваної мов, їх порівняльна типологія; визначення подібностей (для позитивного переносу – транспозиції) і відмінностей (область негативного переносу – інтерференції); розробка методики і вправ для підтримки транспозиції та тривалої і нелегкої боротьби з інтерференційними явищами в сфері вимови, граматики, тощо.

Різкого розмежування між координаційним, повним, і субординаційним, неповним, білінгвізмом бути не може. Іншими словами, зазвичай спостерігається поступовий перехідний період до повного білінгвізму, який і називається «вільним володінням іноземною мовою».

Література

1. Мязин А.С. Психологические основы билингвизма / А.С. Мязин (Электронный ресурс) – Режим доступа: <https://www.scienceforum.ru/2015/832/9263> (Дата обращения: 18.04.2017)
2. Речевое общение в условиях языковой неоднородности. - М.: Эдиториал, 2000. – 221с.
3. Рибіна, Н. В. Білінгвізм та інтерференція як тенденції мовного розвитку сучасного суспільства: проблеми та способи їх вирішення / Н. В. Рибіна // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер. Філологічна. – 2015. – С. 256-265.

Рудницька Тетяна, Арсенюк Дмитро
Вінницький національний технічний університет

INFORMATION SECURITY MANAGERS' TRAINING

In recent years most higher educational establishments have joined public and private organizations in adopting technology as the primary means of organizing, accessing and sharing information via computers and networks. Information is the power to make the entire educational process more efficient. Information about students, staff, courses, programs, facilities, and fiscal activities is collected and maintained so that universities can effectively coordinate services offered to students, measure learning progress, assign and monitor staff responsibilities and resource use, and provide other valued services to their communities.

Since the institution is ultimately responsible for the integrity and security of its data, the organization and its management need to take active steps to ensure that valuable equipment and information are being adequately protected.[1, p. 54]

System security as the aggregate of individual component security involves individual users and their workstations. A key to successful security implementation is finding a reasonable balance between system protection and user autonomy and convenience. The person responsible for finding that balance and actively promoting organizational security is the security manager. Security

management consists of developing a security-conscious organizational culture and procedures to support security and managing the components that make up the system. The security manager leads this effort realizing the following activities:

1. Increasing staff awareness of security issues.
2. Providing for appropriate staff security training.
3. Monitoring user activity to assess security implementation. [2]

In order to meet these requirements to become a successful employee, an information security manager should have higher education, professional experience, competence and personal qualities.

To be a successful professional, one needs a wide range of general knowledge. A degree is an important way to gain that knowledge. The higher the degree, the more diverse and complete the general knowledge will be. Vinnytsia National Technical University has programmes leading degree in human resources administration, management of organizations and security management. The students have the opportunity to keep current on the kinds of techniques and strategies that are being implemented in management, computer engineering, security policy. The majors taught at the university give a strong background for those seeking more advanced positions in security management and communications.

New ideas suggested in general system security, security breach response planning, contingency planning could lead to acquiring skills and taking on responsibility.

In the process of researching, developing and field-testing the materials the students explore their profession and gain significant work experience in their fields.

There are university programmes which offer bachelor degree in interpreting. Education programmes available in VNTU Center of Technical Translation include Professional English, the theory and practice of translation, terminology science, Business English. Learning English for Science and

Technology in the Centre offers benefits in career experience and networking within the major area of study.

The students can master their language and interpreting skills and benefit from different educational backgrounds and experiences participating in the local and national conferences and workshops organized by the specialized departments of VNTU. Being members of the students organizations like BEST, ENACTUS, participants of EBEC and other contests and olympiads, the future engineers have the unique opportunity to enrich their vocabulary and speaking comprehension to develop the ability to express thoughts clearly and concisely, to improve interpreting technique. Since an interdisciplinary background is appropriate in this field, a combination of courses in the social sciences, business, and computer engineering is useful. Information security management requires technical and specialized background in engineering, science, administration. Most prospective specialists should take courses in training and development, and performance appraisal, as well as courses in principles of management, organizational structure, and industrial psychology. Continued practice, participation in workshops and training experiences and practical work in the course of bachelor's thesis writing, making reports and preparing scientific articles will help prepare the students to earn their certification.

Interesting and broadening cooperation can occur in the university setting. Learning what is expected of students and what kinds of materials and methods are used in the teaching of science, social studies, or mathematics can provide the students with ideas for including more academic language in the classroom. Similarly, the science and social studies teachers will become more sensitive to the nature of the language demands in their disciplines by observing language classes or working in cooperation. These collaborations can occur at undergraduate and graduate levels and they may spread across the curriculum. This can lead to collaborative research, mutual curriculum development, and even team teaching, all of which are likely to provide professionally rewarding experiences.

One of the best ways of keeping up to date is to participate in local, state, or national workshops, seminars and conferences. These seminars may be sponsored by a professional association, by a university education or linguistics program, by a resource or technical assistance center, or by a department or Ministry of Education. They can provide a forum for learning new ideas, sharing problems, and identifying promising ways of expanding the students knowledge. Along side with the background and practical skills, a security manager should be good at making decisions and solving problems, have excellent administrative analytical and communicative skills, be good at team work.

A security manager must communicate to staff that protecting the system is in the interest of both organization and users. When an organization is committed to improving its information security, security managers often work harder to remind staff of the importance of each step in the security process. Monitoring questions about the necessity of complicated procedures or the expense of technical and training initiatives is an important part of the security managers job.

Support for security at the managerial level is essential because security planning must be aligned within the context of greater organizational goals. Thus important role a security manager plays is communicating to staff that protecting the system is in their best interests as well as those of the organization.

The students must be involved in the practice of establishing information security policy and procedures within the educational institution. Gaining practical skills and responsibility, developing managerial talents and improving communicative and interpreting skills contribute to personal growth and enhance chances of getting an interesting and rewarding job. Information security management as a promising science needs educated professionals with the profound knowledge of technology and management, fluency in languages and motivation to develop and maintain an ideal security system.

Література

1. Management of Information Security/ Michael E. Whitman, Herbert J. Mattord// 2010.- 521p.

2. Поняття та зміст інформаційної безпеки [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://pidruchniki.com/16850303/politologiya/ponyattya_zmist_informatsiynoyi_bezpeki.

Rumyantseva Elena

Odessa I. I. Mechnikov National University

SPECIALISM CORPUS DESIGN FOR ESP TEACHING AND LEARNING

The aim of this paper is to suggest an approach to the creation and practical use of Specialism Glossary-Text-Audio-Video Corpus (CSP, i.e. Corpus for Specific Purposes) in the ESP classroom as aiding tools for specific communicative tasks.

The topicality of the project. The project is supposed to be developed through collaborative work and exploiting expertise from two parties – ESP learners and ESP/ EMI teachers within certain University (**micro CSP**) and afterwards within Ukrainian universities (**macro CSP**). The development of micro Specialism Corpus will give the opportunity to create the common for subject (EMI) and language (ESP) teachers unified source of standardized terms, English-Ukrainian / Ukrainian-English glossaries, text, audio and video database in electronic format.

Research premises and importance of the CSP design are based on the assertion in Milevica Bojović's analysis that “since it is rarely possible to use a particular textbook without the need for supplementary material – sometimes no really suitable published material exists for identified needs - ESP practitioners often have to provide the material for the course. This involves selection of published material, adapting material if it is not suitable, or writing it. The ESP teachers also need to assess the effectiveness of the teaching material used whether it is published or self-produced” [2].

ESP methodology in support of CSP design. Dudley-Evans and St. John consider that ESP methodology is the use of tasks and activities reflecting the students' specialist areas. ESP learners have specialist knowledge from working

or studying in their specialist areas and a ‘deep-end strategy’ [3, p. 85-88] can be used. In a deep-end strategy, students’ performance of a task is the point of departure for instruction. Watson Todd (2003) reports that six approaches have been emphasized in the EAP literature: inductive learning, process syllabuses, learner autonomy, use of authentic materials and tasks, integration of teaching and technology and team teaching (cooperating with content teachers). Basturkmen’s [1] presentation of ESP methodology is organized around the concepts of input and output. These concepts are associated with information processing views of second language acquisition. The CSP design can be implemented within the framework of ESP Syllabus including ‘Search for information’ Module as an essential part of it. The mentioned above six approaches of a ‘deep-end strategy’ can be successfully mounted in the ESP Syllabus.

The students’ involvement in the project refers to the idea of students being required to produce language. This idea is reflected in many task-based activities for the classroom. In line with Willis [5], a task is understood to be ‘an activity that involves the use of language but in which the focus is on the outcome of the activity rather than on the language used to achieve that outcome’. Tasks specify what students will communicate about and action they will take but do not specify the language that students will use or are expected to learn in the process of doing the task [4]. Such activities do not set out to teach a pre-selection of linguistic items as it is recognized that any pre-selection of language items to be taught is unlikely to match the learner’s internal syllabus. It is claimed that tasks create the conditions for acquisition, such as negotiation of meaning, and that doing tasks enables learners to develop the language and skills in line with their own internal syllabuses [4]. **Task-based teaching** has featured strongly in ESP in recent years and is used often in combination with a ‘**deep-end strategy**’ – student performance as the point of departure for the lesson and for which students may or may not have been given preparation time [3]. Dudley Evans and St. John argue that a benefit of the strategy is that it reflects the

students' target or professional, academic, or workplace world where performance is the point of departure rather than preparation. In ESP the use of deep-end strategy is associated with case study activities, projects, presentations, role plays, and simulations. In this context the CSP design can serve as a perfect project as well as task-based activity.

The CSP design project will involve the following steps:

- Stage 1. Data collection (textual, dictionary, audio, video material);
- Stage 2. Preparation of input teaching materials, i.e. texts selection based on main topics in the respective subject (e.g. International Economic Relations: *Economic Development of Modern Civilization, World Economy and International Economic Relations current issues, Global Macroeconomic and Financial Policy, External Economic Policy of Ukraine, Global Financial Environment, Monetary Integration in EU, World Economy Trans-nationalization, Firm in International Market Structures etc.*; Mathematics: *Mathematical analysis, Real numbers, Integers, Series, Function, Theorems, Vector calculus, Integrals etc.*);
  - Stage 3. Identification source texts for different CEFR levels; text processing (if necessary for lower levels) – simplification, shortening, NOT adapting (terms and structures preserved);
  - Stage 4. Glossary design on the basis of terms represented in the texts: term, definition, hyper-/hypo- term, genus-species relation, other relations, translation equivalent, and visual presentation (if possible);
  - Stage 5. Selection of specialism-based audio/video materials;
  - Stage 6. Development of input and output classroom activities in accordance with the CSP material selected;
  - Stage 7* (for IT students only). Students' discussion of University webpage design techniques for CSP allocation; the group preparation the CSP Web-site; the discussion of invariant user models that allow for CSP incremental updating.

References

1. Basturkmen H. Ideas and options in English for specific purposes [Internet] / Helen Basturkmen Vol. ESL & applied linguistics professional series. Mahwah, N.J.: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers, 2006. [Electronic resource]. – URL: <https://www.dawsonera.com>.
2. Bojović M. Teaching Foreign Language for Specific Purposes: Teacher Development./ Milevica Bojović Association of Teacher Education in Europe, 2006. – pp. 487- 493. [Electronic resource]. – URL: <http://www.pef.uni-lj.si/atee/978-961-6637-06-0/487-493.pdf>.
3. Dudley-Evans T. and St John M. J. Developments in English for Specific Purposes. - Cambridge: Cambridge University Press, 1998. – pp. 85-88. [Electronic resource]. – URL: <http://www.aelfe.org/documents/text2-Palmer.pdf>.
4. Ellis N. Second Language Acquisition. In *Oxford Handbook of Construction Grammar* G. Trousdale & T. Hoffmann (Eds.)/ Nick C. Ellis.– Oxford: Oxford University Press,2013.– pp.365-378. [Electronic resource]. – URL: http://www-personal.umich.edu/~ncellis/NickEllis/Publications_files/SecondLanguageAcquisitionCxGPreprint.pdf.
5. Willis D. The Lexical Syllabus./ Dave Willis. – Originally published by Collins ELT, 1990 [Electronic resource]. – URL: <http://www.birmingham.ac.uk/Documents/college-artslaw/cels/lexicalsyllabus/lexsch1.pdf>.
6. Watson T. EAP or TEAP? English for Academic Purposes vol. 2 no. 2 / Todd R. Watson, 2003. – pp. 147-156. [Electronic resource]. – URL: http://arts.kmutt.ac.th/crs/downloads/article_repository/EAP%20or%20TEAP.pdf.

Савченко Альона

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

КАТЕГОРІЯ СУБ'ЄКТИВНОЇ ТА ОБ'ЄКТИВНОЇ ОЦІНКИ В ДИСКУРСІ

Категорія оцінки є складною та далекою від уніфікованого інтерпретування. Незважаючи на пильну увагу до оцінки як мовної категорії та докладність опису оцінного значення, з позицій сучасних завдань лінгвістичного аналізу ці проблеми остаточно не вивчені, що й зумовлює **актуальність** обраної теми.

Об'єктом дослідження є категорія суб'єктивної та об'єктивної оцінки в дискурсі.

Предметом дослідження є роль, функції та засоби реалізації суб'єктивної та об'єктивної оцінки висловлювання, її реалізації у дискурсі.

У мовознавстві існують різноманітні за критеріями й функціями класифікації оцінки, що зумовлено передусім складною багатокомпонентною структурою цієї категорії. Однак традиційним є погляд, згідно з яким оцінки диференційовано на суб'єктивні та об'єктивні. Найаргументованішим вважаємо таке визначення суб'єктивної й об'єктивної оцінок: «Об'єктивна оцінка – це відображення в мовній одиниці результатів кваліфікативно-пізнавальної діяльності людини, основою якої є сукупність суспільного досвіду мовного колективу й визнаної в ньому норми. Водночас оцінка має й суб'єктивний характер, оскільки залежить також від суб'єкта оцінки. Одні й ті ж явища об'єктивної дійсності можуть неоднаково оцінюватися різними суб'єктами й одним і тим же суб'єктом у різні періоди його життя. Але як об'єктивна, так і суб'єктивна оцінки є соціально детермінованими» [1]. За відсутності в експліцитній дескрипції оцінного компонента перед нами постає об'єктивна оцінка, наприклад: «*Besonders lange dauerte die Asylentscheidung laut den zitierten Angaben des Bundesinnenministeriums bei minderjährigen Flüchtlingen*» (Zeit Online). Звернення автором уваги читача на цю особливість об'єкта (*minderjährigen*) дає право констатувати, що об'єкт оцінено шляхом називання його реальних ознак, тобто через відношення характеристик об'єкта до дійсності (реальне / нереальне).

Проблема співвідношення об'єктивного і суб'єктивного в оцінному судженні тісно пов'язана з питанням про те, який чинник в оцінці є первинним – емоційний чи раціональний. У різних видах дискурсу різним буде прагматичне наповнення висловлюваної думки, а, отже і співвідношення раціонального та емоційного. Співвідношення суб'єктивного та об'єктивного в рамках одного оцінного висловлення, їх

тісна взаємодія привертають пильну увагу з боку лінгвістів. Деякі дослідників вважають суб'єктивний початок первинним в оцінному судженні. Існує думка, що оцінка не є внутрішньою, природною властивістю всіх речей і явищ, а приписується їм людьми в залежності від того, як вони ставляться до цих речей і явищ [2].

Оскільки оцінки часто відображають соціальну значимість об'єктів, проблему оцінки необхідно вивчати у зв'язку з конкретними соціальними відносинами мовців та нормами, прийнятими у тому чи іншому суспільстві.

Література

1. Буяр І. Є. Лінгвістична категорія оцінки: оцінювання досягнутого у вітчизняній лінгвістиці / І. Є. Буяр // Наукові записки національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна. – Вип. 11 – 2009. – С. 145-149.
2. Сучкова Н. П. Функционирование категории оценочности в английской разговорной речи / Горьковский гос. пед. ин-т иностр. языков. – Горький, 1989. – С. 12-17.

Скляренко Ольга

Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова

Артикль и имена собственные (типологический аспект)

Вопреки наличествующим фактам употребления неопределенного артикля с именами собственными многие лингвисты заявляют, что «этого не может быть никогда». Ср. утверждение: «Имена собственные – это названия отдельных индивидуальных предметов, поэтому они, как правило, не имеют и не могут «по определению» иметь форму множественного числа и употребляться с неопределенным артиклем» [1, с. 43]. А. И. Смирницкий указывал, что неопределенный артикль – это «артикль классифицирующий». «Будучи артиклем классифицирующим, неопределенный артикль, естественно, не употребляется со словами, обозначающими предметы единственные в своем роде и тем стоящие вне класса» [4, с. 380].

Многие лингвисты полагают, что неопределенный артикль, стоящий перед собственным именем, указывает, что это имя приобрело характер имени нарицательного, что употребление неопределенного артикля с именем собственным обязательно сопровождается изменением в семантической структуре собственного имени, его переходом в классообразующее, нарицательное состояние. И.П. Парамонова, анализируя артикли в немецком языке, пишет: «Неопределенный артикль с именами собственными свидетельствует, что имя собственное приобрело характер имени нарицательного (**ein Hamlet, ein Napoleon, ein Mozart**)» [3, с. 129]. На этом основании она отказывает в анализе собственным именам с неопределенным артиклем. Обратим внимание на примеры антропонимов, которые, по мнению И.П. Парамоновой, «приобрели характер имени нарицательного» – это всемирно известные имена. Употребление определенного артикля позже других распространяется на абстрактные имена существительные, а также на специфические апеллятивы, единичные в своем роде, типа *die Sonne, der Mond, der Himmel* [2, с. 157]. Сходную эволюцию претерпевают апеллятивные артикли и в других языках. В старых романских языках такие имена, как, например, *солнце, луна, земля, бог, любовь, ненависть* и др., обозначавшие либо единичные предметы, либо абстрактные понятия обычно употреблялись без сопровождавшего их артикля. А. Гардинер относит к собственным именам такие семантемы, как *луна, небо, ад, рай, зодиак, зенит* и др. [5, с. 39], безоговорочно квалифицируемые другими авторами как апеллятивы.

В некоторых галло-итальянских диалектах имена собственные *постоянно употребляются с определенным артиклем*. Таким является генуэзский диалект: **o Joan, a Luisa**; таким является эмилиано-романьольский диалект: **la Lorenza** *la pianzeva* ‘Лоренца плакала’. В повседневной речи португальского языка артикль самым естественным образом употребляется с личными именами, как мужчин, так и женщин, ср. обычные фразы **A Ana** *dá uma banana ao mano* ‘Анна дает один банан брату’;

O Filipe dá uma bonina à mana ‘Филипп дает одну ромашку сестре’; **O Carlos** estudia ‘Карлуш учится’; **O que faz o Vladimir?** ‘Что делает Владимир?’ **De que fala o Aníbal?** ‘О чем говорит Анибал?’ В современном разговорном немецком языке артикль свободно ставится перед личными именами. Апеллятивная индивидуализация слов переходит в ономастическую индивидуализацию очень плавно, нередко незаметно для самих говорящих. Одна и та же лексема может быть интерпретирована разными лицами по-разному. Рассмотрим часть французского предложения: *Si vous êtes à Paris et que le beau temps vous engage à faire une promenade dans le bois de Boulogne* <...> [6, с. 287]. Написание автором слов *le bois* со строчной буквы свидетельствует об интерпретации этого слова как нарицательного. Но это слово может быть воспринято и как собственное имя, о чем свидетельствует, в частности, перевод этого текста на немецкий язык, где это слово не переведено, как было бы, если бы это был апеллятив, а передано в своей исходной форме как подлинное собственное имя, ср. *Wenn Sie in Paris sind und wenn sie das schöne Wetter dazu einlädt, im Bois de Boulogne spazierengehen, bitte ich Sie* <...> [6, с. 289].

Собственные имена – это отдельные независимые языковые единицы и как таковые они имеют свою семантическую структуру, представляющую «семантический треугольник»: *означающее* (проприальное слово, проприальная синтагма или даже проприальная фразема), связанное с *денотатом* (называемым объектом реальной или воображаемой реальности) и с *означаемым* (отражением именуемого объекта в сознании человека). Три компонента: *означающее* – *денотат* – *означаемое* составляют основную категорию значения как любого апеллятива, так и любого онима. Все собственные имена имеют эту трехкомпонентную структуру и вступают между собой в системные отношения.

Литература

1. Боронникова Н. В. О текстообразующей роли артикля / Н. В. Боронникова // Словесность и современность. Материалы научной конференции, 23 – 24 ноября 2000 года, Пермь: В 3-х ч. – Ч. 2. – Лингвистика. – Пермь : ПГПУ, 2000. – С. 220 – 227.

2. *Гуренко Н. А.* Средства выражения категории расчлененности/ нерасчлененности значения существительных различных семантических классов (на материале современного немецкого и английского языков): Дис. .... канд. филол. наук: 10.02. 20 / Николай Александрович Гуренко. – Пятигорск, 1987. – 192 с.
3. *Парамонова Л. П.* Об артикле при именах собственных в устно-разговорной речи / Л. П. Парамонова // Учёные записки ЛГПИ им. А. И. Герцена. Вопросы романской и германской филологии и методики преподавания иностранных языков. – Том 316. – Л.: ЛГПИ им. А. И. Герцена 1968. – С. 126 – 134.
4. *Смирницкий А. И.* Морфология английского языка / Александр Иванович Смирницкий. – Изд-во лит. на иностранных языках, 1959. – 440 с.
5. *Gardiner A. H.* The Theory of Proper Names. A Controversial Essay. Second Edition / Sir Alan Gardiner. – London : Oxford University Press, 1957. – 78 p.
6. *Heine H.* Werke und Briefe in zehn Bänden. Briefe 1839 – 1856 / Heinrich Heine. – Berlin und Weimar : Aufbau Verlag, 1972. – Vol. 9. – 801 p.

Слиш Ірина

Національний технічний університет України

“Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”

BEDEUTUNG DER ÜBERSETZUNG VON DEN BUCHBESCHREIBUNGEN

In der modernen Welt möchten alle Menschen Informationen austauschen. Besonders gern und ungehindert zeigen die Länder ihre Leistungen auf dem Gebiet der Kunst. Musik und Malerei beeinflussen die Menschen direkt durch Sehen und Hören. Literatur hat eine besondere Bedeutung neben den anderen Arten der Kunst. Das literarische Werk stößt manchmal auf die bedeutenden Hindernisse auf dem Weg zum Leser zusammen, wenn der Leser ein Träger von einem anderen sprachlichen System, als der Autor des Werkes ist. In diesem Fall spielt die Übersetzung eine wichtige Rolle.

Das Ziel der Forschung besteht in der Analyse der Übersetzung von Buchbeschreibungen und Bestimmung deren Bedeutung. Diese Forschung ist relevant für die Entwicklung und Verbesserung des Übersetzungsprozesses und die Entstehung einer neuen Art von Text-Werbung wie Buchbesprechung. Die bekommenen

Ergebnisse und Schlussfolgerungen können zu den weiteren Forschungen des Problems der Übersetzung von Buchbesprechungen anregen.

Bevor der Leser ein Buch auswählt, möchte er wissen, wovon die Rede im Buch ist, wer der Autor ist, in welchem Genre das Buch geschrieben ist usw. Die Buchbeschreibung, die sich auf dem hinteren Umschlag befindet, gibt gerade ihm solche Informationen. Wenn der Leser das Buch im Internet herunterladen will, stellen die Internet-Börsen die Buchbeschreibungen auf die Webseiten aus. Deshalb bevor der Leser das Buch kauft, lernt er die Buchbeschreibung bewusst oder sogar unbewusst kennen, weil er dem Aussehen des Buches, ihrem Umschlag seine Aufmerksamkeit schenkt. Und dann beginnt er das Buch zu lesen. Sogar das schnelle Lesen der Buchbeschreibung auf dem Umschlag oder im Internet kann als entscheidender Faktor dienen, der die zukünftige Entscheidung der Wahl vom Buch beeinflusst. Aufgrund der Zunahme der gesamten literarischen Veröffentlichungen braucht Leser deutliche Orientierungspunkte [2, c. 58]. Die Buchbeschreibung dient als Katalysator des Dialoges zwischen dem Autor und den Lesern.

Doch vor dem Erscheinen des Buches auf dem Markt muss die Gruppe von Fachleuten an der Ausgabe arbeiten. Zu dieser Gruppe gehören die Übersetzer von Buchbeschreibungen. Die müssen aufgrund des interkulturellen und professionellen Kompetenzbereiches solche Übereinstimmungen der Wörter und der Begriffe richtig auswählen, um Aufmerksamkeit von den Lesern zu erregen [1, c. 143].

Die Hauptaufgabe des Übersetzers von der Buchbeschreibung besteht darin, solche sprachlichen Mittel und die Transformationen zu wählen, damit das Buch den Weg zum Leser schließlich findet.

Literatur

1. Іванова О. А. Сад літератури в журнальній оптиці сучасності: Медіакомунікації з, для і про літературу / Іванова Олена. – Одеса: Астропринт, 2009. – 368 с.
2. Корнева Н. А. Структурно-семантичні особливості німецьких наукових рецензій / Н. А. Корнева. // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2014. – №12. – С. 151–153.

KOMMUNIKATIVE EIGENSCHAFTEN UND KOMPETENZEN DER STUDENTEN IM FREMDSPRACHENUNTERRICHT

Problemstellung. Mit der Entwicklung der Technik und Wirtschaft kam es am Ende des 19. und Anfang des 20. Jahrhunderts zur Ausbreitung der internationalen Kommunikation und es verstärkte sich zunehmend der Bedarf nach Leuten mit guten Fremdsprachenkenntnissen. So wurden vielerorts intensive Sprachkurse veranstaltet. Die weltweite Entwicklung der internationalen wissenschaftlichen, militärischen, wirtschaftlichen und kulturellen Beziehungen trug in der Nachkriegszeit dazu bei, dass Fremdsprachenkenntnisse in zunehmendem Maße nachgefragt wurden [1].

1. Aufgabe mit dem Bild. Aus den Lernenden werden Gruppen gebildet und jede Gruppe schreibt Hauptsätze (der Lehrer bestimmt die Zahl der Sätze) zum Bild. Die Sätze werden auf Papierstreifen geschrieben – je ein Satz auf einen Streifen. Die Streifen werden an die nächste Gruppe weitergereicht. Jede Gruppe zerschneidet die Sätze auf den Streifen in Sinneinheiten. Die Schnipsel werden umgedreht und gemischt. Danach werden die Schnipsel wieder aufgedeckt. Die Gruppe versucht dann einen sprachlich korrekten Text zu formulieren. Dabei gelten folgende Regeln: Grammatische Korrektheit wird vorausgesetzt, Ergänzungen sind erlaubt, Veränderungen der Konjugation der Verben werden zugelassen, Veränderungen in Numerus und Kasus der Nomen werden zugelassen, Veränderung der Wortart (z.B. *Schönheit* → *schön*) werden ebenso zugelassen [3].

2. Kartenspiel. Die Aufgabe kann man als Wettbewerb zwischen den Lernenden durchführen. Der Lehrer bereitet die Karten mit Satzanfängen zu ergänzender Sätze vor. In der Mitte des Tisches werden die Karten mit der Schrift nach unten gelegt. Der Reihe nach ziehen die Lernenden die Karten, ergänzen die Sätze auf den Karten inhaltlich sinnvoll und grammatikalisch korrekt und

bekommen einen Punkt (als Streichholz). Der Sieger hat die größte Zahl der Streichhölzer gesammelt. Wer von den Spielern zusätzliche Fragen im Zusammenhang mit dem gebildeten Satz stellen kann, bekommt einen zusätzlichen Punkt.

In jeder beliebigen Kommunikationssituation können Konflikte und Meinungsverschiedenheiten entstehen. Durch die Entwicklung der kommunikativen Kompetenz im Fremdsprachenunterricht erwirbt der Lernende nicht nur Sprachkenntnisse, sondern er eignet sich auch verschiedene Kommunikationsformen an (z.B. mündlichen und schriftlichen Gedankenausdruck, Äußerung der eigenen Meinung, zwischenmenschliche Verständigung, mündliche und schriftliche Präsentation der Inhalte, Gesprächsführung und –Steuerung, Gesprächskultur, dialogisches Verhalten u.a.). Gleichzeitig mit der Fremdsprache erwirbt der Lernende Kompetenzen, die er in seiner beruflichen Zukunft aktiv gebrauchen kann (z.B. im Bewerbungsgespräch, im Kundendienst, bei der Krankenpflege, die Bedienung der Hotelgäste oder der Bankkunden usw.) [2].

Nicht nur für den Alltag, sondern auch für Beruf oder Karriereaufbahn soll der Lernende die natürlich gesprochene Sprache erwerben. Deswegen soll der Lehrer vorwiegend mit authentischem Material arbeiten, das auf die Ziele und Bedürfnisse der jeweiligen Zielgruppe angepasst ist. Als Ausgangspunkt in der Fremdsprachendidaktik wird die Arbeit mit authentischen Texten (Lesetexte, Hörtexte) empfohlen. Der Text mit offen angelegten Aufgaben und Übungen zur sprachlichen Äußerung wird zum Anreger der Kommunikation. Ausgehend vom Textverstehen muss man die Lernenden zur mündlichen oder schriftlichen Äußerung führen. Um die Fähigkeit zur Kommunikation für berufliche Zwecke zu entwickeln, muss man erstens kommunikativ relevante Aufgabenstellungen formulieren, zweitens sprachliche Handlungen aus der Berufsrealität analysieren, drittens in Aufgaben und Übungen realitätsnahe Sprachverwendungsweisen simulieren und sich viertens ohne Angst vor Fehlern äußern. Für den beruflichen Alltag soll man sowohl mündliche als auch schriftliche Äußerungskompetenz aufbauen, obwohl der Lernende damit rechnen muss, dass in der Realität mehr

gesprochen als geschrieben wird. Deswegen ist es wichtig, das Hörverstehen der Studierenden zu entwickeln, um die natürlich gesprochene Sprache zu erlernen und den natürlichen Sprachgebrauch zu entwickeln. Beim Erlernen der tatsächlich gesprochenen Sprache kann man im Gespräch Anakoluthe, Partikel, Gambits, Ellipsen, Redundanzen und Wiederholungen usw. als Stilmittel verwenden, um es natürlicher zu konstruieren. Im Fremdsprachenunterricht werden gewöhnlich folgende Formen der mündlichen Äußerung für berufliche Zwecke erlernt: Telefongespräche, Interviews, Bewerbungsgespräche, Diskussionen.

Eine weitere Form der Geschäftskommunikation ist **das Interview**. Seine Grundfunktion ist, Informationen über eine Person oder Institution zu bekommen. Diese Texte können sowohl mündlich (im Radio, im Fernsehen) als auch schriftlich (in Zeitschriften, in Zeitungen) vorkommen. Obwohl kleine Interviews schon in der Anfangsstufe geübt werden können, eignen sie sich effektiver mit den Fortgeschrittenen. Die Lernenden sollen vorbereitet werden ein Interview führen zu können.

Bewerbungsgespräch. Damit die Studierenden ihre Vorstellungen und Pläne frei ausdrücken und ihre Meinung mitteilen können, sollte der Lehrer sie auch zu **Diskussionen** auffordern. Durch diese Kommunikationsform wird aus der simulierten Gesprächssituation echte Interaktion der Studierenden erreicht. Vor allem müssen die Studierenden zuhören können – Argumente der anderen anhören, sie ernst nehmen, in der Antwort auf das zuvor Gesagte eingehen. Der Lehrer soll nicht immer nur direkte Aufgaben mit der Aufforderung zur Diskussion bereithalten. Die Lehrwerke enthalten auch indirekte Impulse für eine Diskussion, die der Lehrer selbst vorbereiten könnte.

Literaturverzeichnis

1. Busch A. Germanistische Linguistik. Eine Einführung / A. Busch. – Gunter Narr Verlag Tübingen, 2007. – S. 45.
2. Henrici G. Einführung in die Didaktik des Unterrichts Deutsch als Fremdsprache mit Videobeispielen / G. Henrici. – Baltmannsweiler: Schneider-Verl. Hohengehren, 1996. – S. 168.
3. Müller B.-D. Wortschatzarbeit und Bedeutungsvermittlung / B.-D. Müller. – Deutsches

Слюсаренко Оксана

Донецький національний медичний університет (м. Маріуполь)

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ

Утворення в Європі відкритого інтелектуального простору потребує активної участі в цьому процесі всіх вищих, у тому числі медичних, закладів освіти України. Тому сучасна методика викладання розглядає процес навчання мови як комунікативний, інтерактивний процес, в основі якого лежить поняття “комунікативна компетенція”.

Іншомовна комунікативна компетенція (ІКК) постійно знаходиться у фокусі уваги багатьох вітчизняних а зарубіжних дослідників. Вчені розглядають ІК як багатоаспектне явище і висвітлюють його сутність і структуру (А. Андриенко, Г. Архипова, Н. Гез, С. Козак, О. Павленко, Н. Пруднікова, Ю. Федоренко), професійну спрямованість (Е. Клименко, Л. Ковальчук, О. Павленко, М. Прадівлянний, Н. Пруднікова), вказують на особливості набуття ІК у мовних та немовних ВНЗ (Е. Шубин, Є. Пассова, С. Тер-Мінасова, Л. Щерба), проблема розвитку ІКК в процесі вивчення іноземної мови досліджувалась у працях (Л. Биркун, О. Вишневського, І. Зимньої, Ю. Пассова, Т. Сірик). Більшість вчених вважають ІКК ваговою складовою професійної компетентності, яка має в кожному виді діяльності свою специфіку.

Мета статті – дослідити проблему визначення іншомовної професійної компетентності (ІПК) у майбутніх лікарів. Для досягнення поставленої мети було виконано такі **завдання**: проаналізовано основні підходи до визначення понять ІКК, ІПК у складі професійної компетентності лікаря та визначити доцільність використання інтерактивних методів навчання у формуванні ІКК у майбутніх лікарів.

На формування ІКК студента впливає низка факторів. Основними є внутрішні та зовнішні фактори. До внутрішніх відносяться: мотиваційна сфера; внутрішню позицію особистості; розвиток та становлення “Я” та почуття ідентичності особистості. До зовнішніх факторів відносяться соціальні умови: суспільство, в якому вживається конкретна мова, його соціальну структуру, різницю між носіями мови у віці, соціальному статусі, рівні культури та освіти, місці проживання, також різницю у їхній мовленнєвій поведінці в залежності від ситуації спілкування. Внутрішні та зовнішні фактори взаємопов’язані, зовнішні залежать від внутрішніх і навпаки [4, с. 32].

Метою навчання англомовного говоріння студентів-медиків є формування професійно спрямованої комунікативної компетенції. ІКК – сукупність знань та вмінь, необхідних для виконання професійних обов'язків. Складовою частиною комунікативної компетенції є лексична компетенція.

Сучасні методичні дослідження вказують на можливості нових освітніх технологій і методів, які слід використовувати у руслі комунікативного методу навчання. Провідний принцип комунікативного методу навчання – навчання у колективі і через колектив – забезпечує активну мовленнєву взаємодію всіх учасників навчального процесу, тобто інтерактивність.

На думку Г. А. Гринюк та Ю. О. Семенчук у процесі формування лексичної компетенції доцільно виділити три етапи [1, с. 13]: 1) етап семантизації лексичних одиниць (ЛО); 2) етап автоматизації ЛО; 3) етап автоматизації дії студентів з новими ЛО.

На першому етапі відбувається сприйняття звукової і графічної форми слова, його семантизацію. Від рівня сприйняття ЛО залежить міцність і довготривалість утримання її в пам'яті. Повторюваність ЛО у різноманітних контекстах, багаторазове зорове та слухове сприймання сприяють закріпленню в пам'яті їхніх значень та вживання. Способи семантизації

лексики супроводжуються виконанням вправ: підстановка, трансформація, завершення речень відповідними словами, групування ЛО за певними ознаками, заповнення пропусків та складання словесних сімей, побудова словосполучень та речень з новими словами.

Під час другого етапу студенти активного вживають ЛО на рівні речення і понадфразової єдності. Студенти оволодівають вміннями здогадуватись про значення невідомих слів у тексті або в ситуаціях, знаходити асоціативні зв'язки, добирати ЛО відповідно до умов здійснення комунікації, правильно поєднувати слова при формулюванні своїх висловлювань. На цьому етапі доцільно виконувати умовно-комунікативні вправи: підстановка, завершення, розширення, відповіді на запитання, побудова простих, ситуативно зумовлених висловлювань та їх правильне граматичне оформлення [2, с. 57].

Третій етап передбачає удосконалення дії студентів з новими ЛО на рівні тексту. Завдання студентів – виконати автоматизовані мовленнєві дії із засвоєними термінами-словами і термінологічними словосполученнями. Для цього виконуються вправи нижчого і вищого рівня на висловлення студентами своїх думок у так званій післятекстовій діяльності. Такі завдання доцільно виконувати у парній та груповій формах мовленнєвої взаємодії всіх її учасників. Вживання вивченої термінологічної лексики у парах, міні-групах і колективно у дискусіях за прочитаними текстами, у рольових або ділових іграх, у проведенні презентацій забезпечує досягнення необхідного рівня сформованості комунікативної компетенції [3, с. 189].

Отже, для забезпечення ефективності процесу формування ІКК у студентів ВНЗ доцільно розробляти нові методологічні підходи й визначати педагогічні умови їх реалізації, над чим сьогодні працюють вітчизняні вчені та педагоги-практики. Дотримання етапів формування лексичної компетенції у майбутніх лікарів створило сприятливі передумови для свідомого засвоєння студентами іншомовної лексики як при обговоренні текстів фахового спрямування, так і при розігруванні навчальних

комунікативних ситуацій.

Література

1. Вольфовська Т. О. Комунікативна компетентність молоді як одна з передумов досягнення життєвої мети / Т. О. Вольфовська // Шлях освіти. – 2001. – № 3. – С. 13–16.
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. видання д.пед.н., проф. С. Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2003. – С. 24–73.
3. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. лінгв. ун-тів і фак. ін. мов вищ. навч. закладів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ під загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.
4. Canal M. From communicative competence to communicative language pedagogy / M. Canal // Richards J. and Schmidt R., (eds.) Language and Communication. – London: Longman, 1983. – P. 2–27

Tverdokhlib Veroniuka, Sokolova Nika, Sudak Alina
Odessa National Mechnikov University

EFFECT OF LACTOBACILLUS PLANTARUM ON GERMINATION AND SOME GROWTH CHARACTERISTICS OF WHEAT

Lactic acid bacteria *Lactobacillus plantarum* are well known representatives of plant microbiota inhabiting plant surfaces. Recently, the stimulating effect of lactobacilli on plant growth has been discovered [1, 210].

The aim of our work was to study the effect of bacterial suspensions of *Lactobacillus plantarum* strains and their mixture on germination and morphological characteristics of wheat cv Odesska ozyma.

Materials and Methods. Seed surface was sterilized by 25% of hydrogen peroxide for 1 min. Overnight cultures of lactobacilli with concentration 10^8 cells/ml were used for preparation of 1% suspensions. Seeds were treated with the suspensions for 1 hour. Strains of *Lactobacillus plantarum* ONU 12 and ONU 311 used in this experiment were initially isolated from grape must. Control seeds

were soaked in sterile distilled water instead of the bacterial suspensions. Germination was carried out under greenhouse conditions in a gel Aquasave S. Totally, 100 seeds of each variant were brought to three independent experiments.

Results and Discussion. Treatment with lactobacilli did not cause any statistical effect on wheat seed germination. Opposite, strong stimulation of such morphological characteristic as seedling height and root length was observed.

Mean height of the seedlings treated with *L. plantarum* ONU 12 increased in 44%, treated with *L. plantarum* ONU 311 and with the mixture *L. plantarum* ONU 12 + *L. plantarum* ONU 311 – in 48,8%.

Root lengths were also highest in a case of *L. plantarum* ONU 311: it increased in 75% as compared to the control. If seeds were treated with *L. plantarum* ONU 12 and the mixture, almost the same increase was observed - 72,2% and 70,2%.

High percentages of increase in morphological characteristics of wheat seedlings indicate the stimulation potential of the strains. But it should be taken into account that our experiments were carried out in gel and not in soil yet where the effect of soil microbiota could decrease the stimulation ability of lactobacilli.

To prove the positive effect of lactobacilli not only under laboratory conditions but also under natural field conditions, further experiments with germination of seeds in soil will be carried out.

Conclusion. Bacterial strains *L. plantarum* ONU 12 and *L. plantarum* ONU 311 have a high potential of plant stimulating activity.

Literature

1. Goffin P. Understanding the physiology of *Lactobacillus plantarum* at zero growth / P. Goffin. – Mol. Syst. Biol. 2010. – 413 P.

Ткаченко Анастасия, Смазчук Оксана, Гайдаржи Анастасия, Пихтеева Алена
Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова

ОЧИСТКА ВОДЫ ОТ ВЫСОКОТОКСИЧНЫХ ИОНОВ

МЕТАЛЛОВ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ НЕПАТОГЕННЫХ БАКТЕРИЙ РОДА *PSEUDOMONAS*

Ионы тяжелых металлов (ИТМ) образуют группу опасных загрязнителей окружающей среды [1, 2]. Повышение требований к качеству воды и допустимых концентраций ИТМ в промышленных сточных водах, сбрасываемых в водоемы, заставляет на сегодняшний день искать эффективные, экологически чистые и экономически выгодные способы извлечения поллютантов. К таким методам можно отнести биосорбцию [3].

Цель работы – разработка способа глубокой очистки водных растворов от высокотоксичных ионов тяжелых металлов [свинец, цинк, хром (VI)] с использованием непатогенных микробиологических реагентов полифункционального действия и экологически безопасных химических реагентов до концентраций, соответствующих их предельно-допустимой концентрации для сброса в канализацию.

В качестве микробиологических реагентов использовали бактериальные суспензии непатогенных штаммов бактерий рода *Pseudomonas*: *P. fluorescens* ONU328, *P. maltophilia* ONU329 (выделены из морской воды), *P. ceracia* ONU327 (выделенный из почвы), и их ассоциацию. Все использованные штаммы бактерий находятся на хранении в музейной коллекции микроорганизмов кафедры микробиологии, вирусологии и биотехнологии ОНУ имени И.И. Мечникова. Исследования по извлечению ионов тяжелых металлов [свинец, цинк, хром (VI)] из водных растворов с использованием непатогенных бактерий рода *Pseudomonas* проводили в Биотехнологическом научно-учебном центре ОНУ.

В результате исследований установлено, что штаммы бактерий рода *Pseudomonas* (*P. fluorescens* ONU328, *P. maltophilia* ONU329, *P. ceracia* ONU327 и их ассоциация 1:1:1) резистентны по отношению к ионам тяжелых металлов, особенно находящимся в катионной форме.

Экспериментальные данные свидетельствуют о том, что высокая степень очистки воды 99,58% и 84,00% достигалась при детоксикации ионов Pb (II) и Zn (II) свободными клетками бактерий *P. ceracia* ONU327. При микробиологической обработке воды бактериальными суспензиями, приготовленными из отдельных штаммов, остаточная концентрация Pb (II) в воде с 60 мг/дм³ уменьшалась до 0,25±0,03 и 2,8±0,15 мг/дм³. Более токсичный для микроорганизмов шестивалентный хром в значительно меньшей степени сорбировался свободными клетками бактерий рода *Pseudomonas*. При использовании штамма *P. fluorescens* ONU328 концентрация Cr (VI) в модельном растворе уменьшалась с 70 мг/дм³ до 40,3±5,88 мг/дм³, что соответствовало степени очистки воды от Cr (VI) 42,43%.

При микробиологической очистке воды от ИТМ в отсутствие химических реагентов агрегация бактерий протекала медленно (от 60 до 90 мин) и происходила под действием полисахаридных комплексов их клеточных стенок. Под действием химических реагентов существенно ускорялся (до 15–20 мин) процесс образования в воде бактериальных агрегатов. При этом резко увеличивалась общая адсорбционная емкость системы и, соответственно, эффективность очистки воды от ИТМ, особенно от Zn (II). Степень очистки воды от Zn (II) варьировала от 95,00 до 99,85% при использовании иммобилизованных клеток бактерий *P. fluorescens* ONU328, *P. maltophilia* ONU329, *P. ceracia* ONU327 и их ассоциации.

Наиболее эффективным биосорбентом и биоаккумулятором ионов цинка являлся штамм *P. maltophilia* ONU329. Использование иммобилизованных в составе биофлокул клеток *P. maltophilia* ONU329 приводило к снижению содержания Zn (II) в водном растворе до 0,03±0,005 мг/дм³, что ниже предельно-допустимой концентрации для сброса обработанной воды в канализацию.

Вывод: разработанный способ очистки воды от ИТМ с использованием иммобилизованных клеток бактерий *P. fluorescens*

ONU328, *P. maltophilia* ONU329, *P. ceracia* ONU327 является высокоэффективным и в дальнейшем может быть рекомендован для использования в комплексных схемах очистки реальных сточных вод металлообрабатывающих и гальванических предприятий.

Литература

1. Бингам Ф. Т., Прья Ф. Д. Джерелл У. М. Некоторые вопросы токсичности ионов металлов / Под ред. Зигеля Х., Зигеля А. М. – М.: Мир, 1993. – 230 с.
2. Филов В. А. Вредные вещества в окружающей среде. Справочник/ Под ред. В. А. Филовой и др. – СПб.: ПНО “Профессионал“, 2005. – 462 с.
3. Шулаев М. В. Научные основы обезвреживания и жидких отходов гальванических и металлообрабатывающих производств с использованием анаэробной биосорбционной технологии // Автореф. дис... д-ра. техн. наук: 03.00.16, 03.00.23. – Казань, 2009. – 23 с.

Ткаченко Ганна, Гарчева Ірина

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ТРАНСФОРМАЦІЯ АНГЛОМОВНИХ ОНІМІВ В МЕНТАЛЬНОМУ ЛЕКСИКОНІ

Структура та форми існування онімів у *lingua mentalis* є чи не найголовнішими проблемами у когнітивній науці сьогодні [1, 3]: власні назви відіграють вагомую роль у світосприйнятті людини. Спочатку оніми структуруються у мові мозку, а вже потім декодуються у мову та мовлення. **Метою** нашої розвідки вбачаємо аналіз та дослідження трансформації оніма та його перетворення в концепт. **Об’єктом** дослідження є онімний простір англійської мови. **Предметом** – англійські хремотоніми як лінгвокогнітивні феномени картини світу, зокрема їх репрезентації у ментальному лексиконі носіїв англійської мови. Складовими компонентами ментального лексикону є концепти, які в мові мозку зберігаються, функціонують, поповнюються, а згодом, за необхідності висловити щось, трансформуються в слова. Концепт – одиниця ментального лексикону, а слово – одиниця мовлення [1, с. 5 – 6]. Отже, ці два елементи не є

тотожними. Власна назва у ментальному лексиконі також зберігається як концепт [1, с. 5 – 7], а отже, і хрематоніми зберігаються у мові мозку як концепти, «кожна власна назва є концептом для тих людей, хто цю назву знає» [1, с. 5 – 6, с. 114]. У свідомості людини хрематоніми репрезентують концепти [3]. У зв'язку з цим маємо наступне **завдання**: проаналізувати процес кодування хрематоніма та перетворення його в концепт.

Під концептом розуміємо одиницю ментального лексикону людини, усі знання, якими володіє людина щодо будь-якого поняття, – згусток уявлень, емоцій та асоціацій, що несуть комплексну інформацію стосовно об'єктів довкілля; одиницю когнітивної свідомості, яка забезпечує послідовну роботу мисленневих механізмів.

Базовим елементом у процесі структурування хрематонімної лексики у ментальному лексиконі індивіда є хрематоніми-концепти, які стають своєрідним будівельним матеріалом в репрезентації досвіду людини, узагальнюють отримані знання та організують хрематонімні знання для комунікативних потреб. Хрематонім-концепт – одиниця збереження та трансформації хрематонімної інформації, за допомогою якої відбувається структуралізація отриманих знань.

Серед усіх завдань когнітивної ономастики можемо виокремити ще одне – встановлення взаємозв'язків та взаємодій хрематонімів-концептів у даному ментальному лексиконі даної людини, що відбувається за допомогою когнітивної здатності людини запам'ятовувати інформацію. Пам'ять «опосередковує набуття, організацію та збереження» [2, с. 527] хрематонімних знань, категоризує та концептуалізує, сприяє миттєвому доступу до ментального лексикону та їх вилученню за необхідної комунікативної ситуації. Результати досліджень у сфері когнітивної ономастики дають можливість розкрити механізми концептуалізації та категоризації хрематонімних знань, зобразити схему репрезентації, простежити механізми трансформації, вивчити форми побудови та організації хрематонімної інформації у ментальному лексиконі носіїв мови,

а отже й простежити шлях кодування та перетворення хремотоніма в його концепт.

Вивчення ментальної складової свідомості людини має велике значення, адже це – багаторівнева внутрішня будова, яка віддзеркалює ментальний засіб організації лексики, зокрема хремотонімної, в свідомості окремого індивіда або в етносвідомості. Отже, ментальний лексикон містить інтеріоризовану інформацію, яка перероблює та віддзеркалює знання про зовнішній світ.

Потрапляючи до ментального лексикону людини хремотонім концептуалізується і стає компонентом даного ментального лексикону, який відповідно до організації знань людини про позамовну дійсність піддає його категоризації [1, с. 5 – 6, с. 128, с. 235]. Коли хремотоніми потрапляють до ментального лексикону, шляхом взаємодії всіх психічних функцій свідомості, вони концептуалізуються, тобто перетворюються на концепти. Кожен хремотонім-концепт знаходить свою концептосферу завдяки процесу категоризації, тобто приєднується до певного домену, а відтак і до розряду власних назв, зумовленого денотатною специфікою даного хремотоніма, звідки мовець вилучає його для комунікативних потреб.

З усього вищезазначеного можемо зробити наступні **висновки** – межі ментального лексикону рухомі, різна кількість хремотонімів може бути наявна у складі словникового сховища людини залежно від її освіченості та інтелектуального розвитку. Репрезентація хремотонімів-концептів в ментальному лексиконі має ієрархічну природу. Виявлення та встановлення необхідного хремотоніма-концепта в свідомості людини позначає її здатність співвідносити денотат і референт з певною структурою знання, яка наявна в ментальному лексиконі. Під референтом розуміємо одиницю свідомості, яка співвідносить вербальний хремотонім з об'єктом позамовної дійсності; під денотатом маємо на увазі будь-який предмет оточуючого світу людини, що має власна назва та розуміється під цим найменуванням. Різні люди мають різний хремотонімний запас, тому, якщо індивід певний

хремадонім не знає, це означає, що ця власна назва не існує в його ментальному лексиконі. **Подальшими перспективами** нашого дослідження ми визначаємо аналіз кожної когнітивної складової ментального лексикону та визначення шляхів її активації.

Література

1. Карпенко О. Ю. Когнітивна ономастика як напрямок пізнання власних назв / Олена Юрїївна Карпенко – Дис. ... доктора філол. наук. Спеціальність 10.02.15 – загальне мовознавство. – Одеса, 2006. – 416 с.
2. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія / Олена Олександрівна Селіванова – Полтава: Довкілля-К, 2010. – 844с.
3. Ткаченко Г. В. Англomовні хремадоніми як лінгвокогнітивні феномени картини світу / Ганна Володимирівна Ткаченко – Дис. ... кандидата філол. наук. Спеціальність 10.02.04 – германські мови. – Одеса, 2012. – 236 с.

Туришева Оксана

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ЧАСТИНИ МОВИ У ВИСВІТЛЕННІ ГРАМАТИКИ

УЗАГАЛЬНЕНИХ ФРАЗОВИХ СТРУКТУР

Представлена публікація продовжує низку робіт, присвячених розгляду частин мови в межах уніфікаційних граматики, і має на меті презентувати основні принципи виокремлення частин мови з проекцією на граматику узагальнених фразових структур.

Грамматика узагальнених фразових структур (далі – GPSG, англ. Generalized Phrase Structure Grammar; нім. die Generalisierte Phrasenstrukturgrammatik) сформувалась як самостійна граматична модель на початку 80х рр. XX ст., а першою роботою, яка презентувала її широкому загалу, стала «*Generalized Phrase Structure Grammar*» (1985) Дж. Газдара, Е. Клейна, Дж. К. Пуллума, І. А. Сага. Крім цього, дослідженням мовного

матеріалу на основі GPSG займалися: С. Науманн, 2010; С. Бусеманн, 1990; Дж. Газдар та Дж. К. Пуллум, 1992; У. Кленк, 2003; Дж. Аллен, 2005 та ін.

Центральним положенням GPSG є припущення, що всі природні мови можна описати з допомогою контекстно-вільних граматик. На відміну від генеративної граматики GPSG працює без трансформацій, мовні вирази представлено лише у формі поверхневих структур. Синтаксис і семантика розглядаються як невід’ємні компоненти граматики. Семантичні структури конструюються паралельно з фразовими структурами [1, с. 119]. На відміну від лексико-функціональної граматики лексикон відіграє для GPSG менш важливу роль.

Хоч ця модель і містить ряд принципово важливих відмінностей по відношенню до генеративної граматики, натомість очевидним є загальний підхід до характеристики частин мови через ознаки $\langle N, \pm \rangle$ та $\langle V, \pm \rangle$:

Таблиця

	$\langle N, + \rangle$	$\langle N, - \rangle$
$\langle V, + \rangle$	A	V
$\langle V, - \rangle$	N	P

Як представлено в таблиці, в межах GPSG, як і в традиційній генеративній граматиці, виокремлюються чотири частини мови:

- 1) Іменники $\{\langle N, + \rangle, \langle V, - \rangle\}$
- 2) Дієслова $\{\langle V, + \rangle, \langle N, - \rangle\}$
- 3) Прикметники $\{\langle N, + \rangle, \langle V, + \rangle\}$
- 4) Прийменники $\{\langle N, - \rangle, \langle V, - \rangle\}$

Прислівники в цій класифікації уналежнюються до прикметників, для яких, з огляду на ознаки, передбачено і атрибутивне, і предикативне

вживання. Диференційною ознакою для прикметників і прислівників є додаткова ознака $\langle ADV, \pm \rangle$ з відповідними маркерами [2, с. 14]:

- прислівник $\{\langle N, + \rangle, \langle V, + \rangle, \langle BAR, 0 \rangle, \langle ADV, + \rangle\}$
- прикметник $\{\langle N, + \rangle, \langle V, + \rangle, \langle BAR, 0 \rangle, \langle ADV, - \rangle\}$

Крім цього, представлені чотири категорії характеризуються ознакою $\langle BAR \rangle$, яка за принципом «X-штрих теорії» свідчить про різні рівні проєкції. Ознака $\langle BAR \rangle$ має різні значення: 0, 1 і 2. Так, маркер $\langle BAR, 0 \rangle$ є релевантним для лексеми (рівень X0), $\langle BAR, 1 \rangle$ – для проміжної проєкції (рівень X'), $\langle BAR, 2 \rangle$ – для максимальної проєкції (рівень X''). Така ознака специфікується ($\langle + \rangle$) лише для іменників, дієслів, прикметників і прийменників, так званих *major categories*.

Крім чотирьох основних категорій в межах GPSG виокремлюються і другорядні категорії (*minor categories*) – детермінативи, комплементаризери. Від основних категорій останні принципово відрізняються тим, що ознака $\langle BAR \rangle$ у них не специфікується ($\langle - \rangle$).

Висвітлена інформація дозволяє нам **констатувати**, що уніфікаційні граматики виявляють схожі підходи щодо виокремлення частин мови (лексичних категорій) [пор. 3, с. 80-83]. Основою цієї процедури є принципи, запропоновані в межах генеративної граматики. Безпосередню близькість підходів до останньої демонструє GPSG. При цьому щодо частиномовних характеристик лексико-функціональна граMATика (нетрансформаційна модель) та граMATика узагальнених фразових структур (трансформаційна модель) демонструють багато спільних рис.

Література

1. Klenk U. *Generative Syntax* / Ursula Klenk. – Tübingen: Gunter Narr Verlag, 2003. – S. 261. – (Narr Studienbücher).
2. Naumann S. *Generalisierte Phrasenstrukturgrammatik: Parsingstrategien, Regelorganisation und Unifikation* / Sven Naumann. – Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 1988. – repr. de Gruyter, 2010. – S. 180. – (Linguistische Arbeiten; 212).
3. Туришева О.О. Частини мови у висвітленні лексико-функціональної граматики / О.О. Туришева // I Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція з питань методики

викладання іноземної мови: «Дослідження та впровадження в навчальний процес сучасних моделей викладання іноземної мови за фахом» / 25 квітня 2016 р.: Збірник матеріалів конференції / М-во освіти та науки; Одеський нац. університет імені І.І. Мечникова. – Одеса: 2016. – с. 80-83

Турчина Катерина

Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка

СТАТУСНА АСИМЕТРІЯ ЯК ХАРАКТЕРИСТИКА АНГЛОМОВНОГО ДІЛОВОГО ДИСКУРСУ

У наш час ділові відносини стали невід'ємною частиною життєдіяльності суспільства. Внаслідок цього зростає увага науковців до вивчення ділового спілкування і, відповідно, до ділового дискурсу. Однією з важливих характеристик ділового спілкування є соціальна нерівність, яка обумовлена соціальним статусом людини і відображає її місце у соціальній системі, визначає права та обов'язки, передбачає правила поведінки тощо. Соціальна нерівність зумовлює статусну асиметрію, яка полягає у відносинах між особами з різним соціальним статусом.

Об'єктом дослідження є англomовний діловий дискурс як процес і результат ділового спілкування.

Предметом дослідження є статусна асиметрія як важлива характеристика англomовного ділового дискурсу.

Категорію соціального статусу в англomовному діловому дискурсі досліджували такі вчені, як В. І. Карасик, Т. В. Чрділелі, А. Р. Сарбаєва, О. А. Свідченко, S. H. Miller, L. W. Porter та ін. Діловий дискурс – це соціально обумовлена комунікативна подія, що характеризується певною формою організації мовного матеріалу, яка обумовлюється параметрами ситуації спілкування, залежить від інтенцій та офіційного статусу комунікантів, які мають необхідні повноваження для організації та оптимізації того чи іншого виду предметної діяльності в інституційно-

виробничій сфері заради досягнення практичних цілей [3, с. 10].

Ділове спілкування є основою статусно-рольових взаємин у сферах виробництва, торгівлі, страхування, фінансування та надання послуг, і реалізується фахівцями у галузях економіки, маркетингу, бізнесу та реклами – керівниками та їх підлеглими, підприємцями та клієнтами, яким характерна нерівність соціального статусу. Ділові відносини – це статусно орієнтована взаємодія, що відбувається між комунікантами і репрезентована у формі ділової переписки (останнім часом значного розповсюдження набуло листування електронною поштою), ділової документації, переговорів, і має особливі структурні та семантичні характеристики. З огляду на статусно-рольовий характер комунікації в умовах розгортання ділового дискурсу важливу роль відіграє соціальний статус співрозмовників, який обумовлюється соціально-економічними та культурно-етичними характеристиками суспільства, з одного боку, та рольовими, дистанційними, нормативними характеристиками соціальної стратифікації, з іншого [1, с. 11].

Індексація статусу відбувається у безпосередніх або опосередкованих контактах між людьми, наприклад через дотримання дистанції між співбесідниками. Невербальні індекси статусу є пріоритетними у мовленні та відіграють важливу роль. Окрім того, статусна індексація може виявлятися і у вимові, виборі слів, дотриманні правил нормативної граматики та інших засобах усіх рівнів мови. У англomовному діловому дискурсі соціальний статус має відбиток як у зовнішньому вигляді та поведінці індивіда (одяг, мова, манери), так і в його внутрішньому, духовному світі (установках, ціннісних орієнтаціях).

Соціальний статус має субстанційний та реляційний виміри. До першого належать незалежні і засвоєні характеристики людини – стать, вік, національність, культурне і соціальне походження, освіта, фах, рівень володіння мовою. Другий вимір передбачає розгляд співвідносного становища в соціальних структурах, яке виражається термінами соціальної і

ситуаційної рівності та нерівності – відношення між вищим і нижчим, а також рівними за соціальним статусом комунікантами [2, с. 7].

Соціальний статус складається з індексних ознак. Індексом соціального статусу є службове становище, матеріальне становище, особисті заслуги та вік. Спілкування ділових партнерів, які мають однаковий соціальний статус, більш вільне, мовна ініціатива природно переходить під час обговорення від одного учасника комунікації до іншого або перехоплюється ним з метою закріплення домінуючої позиції.

Досліджуючи мову соціального статусу, варто зазначити, що соціальний статус, за своєю суттю, є співвідсною категорією. Якщо характеризувати його зовні, то визначається система значимості у суспільстві, виокремлюються головні та другорядні позиції, які займаються постійно, або тимчасово. Якщо ж заглиблюватися усередину, розкриваючи соціальний статус, то тут встановлюються також основні та додаткові характеристики, притаманні певній ранговій позиції [2, с. 31].

Таким чином, типовими для ділового дискурсу є відношення між вищим та нижчим соціальним статусом – статусом керівника та статусом підлеглого. Аналіз англійського ділового дискурсу показує, що статусна асиметрія у ньому зумовлена статусною нерівністю комунікантів і є однією з найбільш характерних рис ділового спілкування. Вивчення проблеми статусної асиметрії є актуальним у наш час, тому **перспективу подальших досліджень** становить аналіз вербальних та невербальних засобів репрезентації соціальної нерівності в англійському діловому дискурсі.

Література

1. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс: монография. – Волгоград: Перемена, 2002. – 331 с.
2. Карасик В. И. Язык социального статуса. – М.: Гнозис, 2002. – 333 с.
3. Чрділелі Т. В. Структура, семантика і прагматика ділового діалогічного дискурсу (на матеріалі сучасної англійської мови): автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04 / Т. В. Чрділелі; Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. –Х., 2004. – 20 с.

СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ЧИТАННІ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ (ЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ)

Сучасний газетний текст в повній мірі відображає не тільки зміни, що відбуваються в суспільно-політичному та соціально-економічному житті, а й, що особливо важливо для лінгвістичних досліджень, зміни в мові.

Таким чином, **метою** статті є визначення лінгвістичних особливостей німецькомовних публіцистичних текстів.

Газетно-публіцистичному стилю властива наявність мовних засобів, що відрізняються емоційно-експресивним забарвленням, наявність розмовних, просторічних елементів, наявність емоційно-експресивних синтаксичних конструкцій, термінологічний характер значної частини лексики [2, с. 111].

Також варто зауважити, що на відбір мовних засобів впливають, в першу чергу, такі екстралінгвістичні фактори: ідеологічна спрямованість газети, соціальний склад читачів, їх освітній рівень, вік, стать. Крім цього відіграє значну роль і час виходу газети (ранковий або вечірній випуск).

У нашому дослідженні аналіз лінгвістичних особливостей німецькомовних публіцистичних текстів ми проводимо на матеріалі статей сучасних німецькомовних газет та журналів: *Die Zeit*, *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, *Die Welt*, *Suddeutsche Zeitung* та *Der Spiegel*.

До лінгвістичних особливостей організації публіцистичного тексту відносимо використання в ньому наступних мовних засобів:

1. Лексичні

– використання суспільно-політичної лексики та політичної термінології: *Angela Merkel (CDU) hält eine Lockerung der Russland-Sanktionen für verfrüht, die Vizekanzler Sigmar Gabriel (SPD) angeregt hat*

[F.A.Z., 25.05.2016];

– ідеологеми. Це базове поняття публіцистичного дискурсу, в основі якого лежить світоглядно насичене узагальнююче слово, найчастіше образне слово, метафора, що володіє потужною сугестивною силою [1, 93–95]: Olga Raue spionierte für die CIA: zuerst in der DDR, dann in der Sowjetunion. Mehr als 50 Jahre danach erzählt sie erstmals von ihrer gefährlichen Mission im Kalten Krieg [Der Spiegel, 28.05.2016];

– кліше, штампи: Meine Meinung kenne ich schon, die brauche ich nicht noch einmal woanders nachzulesen [Der Spiegel, 30.04.2016];

– фразеологізми, прислів'я: Die schwimmen "wie Fische im Wasser" (Мао); sie tauchen auf und unter [Die Zeit, 16.01.2016].

– екзотизми: Zombi, die Kasha, der Parka;

– використання мовних стереотипів: Ossi und Wessi;

– запозичена лексика, англо-американські запозичення: Hinzu kommt die immense Zeit, die wir vor dem Fernseher oder am Computer, im Auto oder auf der Couch verbringen. Conveniencefood, also Fertigprodukte, sind heute fester und notwendiger Bestandteil der Ernährungskultur [Die Zeit, 31.03.2016] ;

– неологізми, розмовна лексика, молодіжний сленг орієнтовані на виконання однієї з найважливіших функцій газетно-публіцистичного стилю – функції впливу: die Schickse, fett, super. Wer Erfolg haben will, paukt neuerdings Deutsch [Der Spiegel, 21.05.2016].

– скорочення, аббревіатури: Die TTIP-Verhandlungsführer der EU und der USA sind zuversichtlich, die Gespräche über das transatlantische Freihandelsabkommen noch in diesem Jahr abschließen zu können [Die Zeit, 26.04.2016];

– вживання епітетів. Епітети передають найрізноманітніші відтінки виразності від найнижчих до найвищих: Paris ist zu groß, zu alt, zu beschäftigt, zu gewichtig, zu oft und zu ausgiebig besungen, zu schillernd schön, zu ausgefranst an seinen Rändern, zu verdichtet in seinem Zentrum, als dass sich

die Geschichte der Stadt und ihre Zukunft so ganz auf die Schnelle erfassen ließen [Der Spiegel, 28.05.2016];

– використання метафор: Eroberung der Wirtschaft. In einer Demokratie gibt es nicht nur eine heilige Schrift, die Verfassung, sondern auch heilige Zahlen, die Wahlergebnisse [Der Spiegel, 14.05.2016];

– використання метонімії: Die Uhr tickt [Die Zeit, 16.01.2016];

2. Морфологічні

- все різноманіття морфологічних форм;

- специфічні дієслівні форми із значенням теперішнього часу, які сприяють створенню ефекту присутності: Sie steht in einem Kellerraum in Berlin Hohenschönhausen, die Fensterscheibe über ihrem Kopf ist aus Milchglas, der Putz an den schäbigen Wänden bröckelt [Der Spiegel, 28.05.2016];

3. Синтаксичні

- оповідні, питальні, окличні речення: Sind wir Weltmeister? Wollen wir Europameister werden? [Der Spiegel, 28.05.2016]. Wir sind gejagten! [Der Spiegel, 21.05.2016] ;

- неповні речення: Egal? Eben nicht [Die Zeit , 14.04.2016];

- виділення частини речення в окреме речення: Und so gesehen (Makler aufgehorcht!), **liegen Eppendorf und Co nicht auf der linken Alsterseite – sondern auf der rechten** [Die Zeit, 14.04.2016];

- вступні слова і речення, звертання: Herr Minister, Sie sind immer noch SPD-Vorsitzender [Der Spiegel, 14.05.2016];

Також у мові газет широко використовуються емоційно і експресивно забарвлені синтаксичні конструкції, такі як риторичні запитання, повтори, інверсії і т.д. [9, с. 127-128].

4. Текстові

- невеликі за обсягом речення: In der Großstadt ballt sich alles. In der Provinz gibt es dafür Bäume. Und weniger Menschen. Das wird dann an ihr gemocht. Ein Versuch über das Warum [Die Zeit, 14.04.2016];

- абзацне членування підпорядковане цілям впливу:

Am Donnerstagmorgen hatten zwei mit Messern bewaffnete Palästinenser in Hebron im südlichen Westjordanland einen Soldaten verletzt. Die Armee teilte kurz darauf mit, beide Angreifer seien erschossen worden

Das im Internet verbreitete Video zeigt, wie der palästinensische Jugendliche angeschossen und reglos am Boden liegt. Nachdem der angegriffene israelische Soldat von einem Krankenwagen abtransportiert wird, zielt ein anderer Soldat auf den Verletzten. Dann feuert er einen Schuss ab auf den Kopf des am Boden Liegenden [Die Zeit, 16.01.2016];

- яскравий заголовок містить інформацію про зміст тексту і привертає увагу читача: Heilige Zahlen, Schmutzige Geheimnisse [Der Spiegel, 14.05.2016].

Отже, в межах статті наведено лінгвістичний аналіз німецькомовних публіцистичних текстів за чотирма критеріями (лексичні, морфологічні, синтаксичні та текстові особливості).

Перспективу дослідження вбачаємо у врахуванні лінгвістичних особливостей німецькомовних публіцистичних текстів у процесі відбору текстового матеріалу для формування німецькомовної компетентності в читанні публіцистичних текстів у майбутніх філологів.

Література

1. Клушина И.М. Стилистика публицистического текста / И. М. Клушина. – М., 2008. – 210 с.
2. Кожин А. Н., Крылова О. А., Одинцов В. В. Функциональные типы русской речи / А. Н. Кожин, О. А. Крылова, В. В. Одинцов. – М.: Высшая школа, 1982. – 223 с.

Фрумкіна Арина

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

ФЕДЕРАТИВНО-НЕМЕЦКИЙ ТЕЛЕДИСКУРС И НЕКОТОРЫЕ ПРИЗНАКИ ЕГО ДЕКОДИФИКАЦИИ

За последние десятилетия изменились границы лингвистики и

представления о ее предмете. Сбывается пророчество Будуэна де Куртене о том, что со временем «языковые обобщения будут охватывать всё более широкие круги и все больше соединять языкознание с другими науками: с психологией, антропологией, социологией, биологией [1, с.18].

Целостное изучение человека невозможно без рассмотрения вопросов языка и речи как ключевого звена, опосредующего психическое и социальное развитие личности. По мнению О. И. Уланович в лингвистике до сих пор популярна работа с «фрагментами»: звуками, изолированными словами, вырванными из социокультурного контекста коммуникативной ситуации и без учета рефлексии личности говорящего\слушающего [5, с. 8].

Е. И. Стериополо и Г. Л. Лысенко отмечают, что проблема вариативности звучащей речи и точное описание динамического речевого сигнала, реализуемого в определенном фонетическом контексте, имеют важное значение для выявления тех произносительных тенденций, которые действуют на современном этапе развития языка [4. с. 44].

Коммуникативное воздействие звучащей речи должно опираться на кодифицированную норму и отражаться в представленном в орфоэпических словарях стандартном немецком произношении (Standardsprache), включая наличие его вариативности (Standardvarietäten). Многочисленные расхождения обнаружены нами в реализации приступов гласных в бифонемных вокалических комплексах в рамках кодифицированной нормы, представленной различными орфоэпическими словарями (Großes Wörterbuch der Deutschen Assprache, Das Duden Aussprachewörterbuch, Deutsches Aussprachewörterbuch, что обусловлено, на наш взгляд, отсутствием единого подхода к интерпретации одного и того же звукового явления.

Особого внимания заслуживает исследование характера стыка между компонентами бифонемных сочетаний гласных. Речь идет о различных видах приступов гласных, один из которых — глоттальный — представляет собой уникальное явление немецкого вокализма. В зависимости от положения

голосовых связок в момент начала говорения различают следующие виды приступов: придыхательный (*gehauchter Einsatz*), мягкий (*weicher*), слабый (*fester*), твердый (*harter*), глоттальный (*Glottisschlsgeinsatz*) и т.д.

Одной из специфических черт немецких бифонемных сочетаний гласных и наиболее ярким свидетельством их фонетической двусоставности является «возможность появления твердого приступа в начале второго компонента сочетаний» [3, с.132].

Данные, полученные нами в результате перцептивного анализа речи дикторов и модераторов общественного телевидения Германии (*öffentlich-rechtliches Fernsehen: ZDF, ARD, Deutsche Welle*), свидетельствуют о высокой степени вариативности в реализации приступов гласных и о расхождениях в этом отношении с кодифицированной нормой.

Результаты проведенных нами исследований подтверждают наличие противоречий и неоднозначность ситуации в реализации приступов гласных, в первую очередь, уникальной черты немецкого вокализма – глоттального (твердого, нового, сжатого, кнаклаут) приступа в бифонемных сочетаниях гласных. Существует связь между степенью подготовленности речи и реализацией приступов немецких гласных: увеличение количества реализаций кнаклаута происходит при возрастании степени неподготовленности и спонтанности речи. В результате сопоставления реализации глоттального приступа в бифонемных сочетаниях гласных, приходим к выводу о наличии расхождений внутри кодифицированной нормы.

Еще больше противоречий мы обнаружили при сопоставлении кодифицированной нормы и речевой действительности. Об этом свидетельствует реализация дикторами и ведущими глоттального приступа в тех словах, где кодифицированная норма его не предписывает, например *Al-Kaida, Guantanamo, Theodor, Biathlet* и др. Причем особенно четко эта тенденция проявляется на высокой ступени разговорного уровня, к которой относится речь ведущего (модератора) в интервью.

В кодифицированной норме заметна тенденция к уменьшению употребления глоттального приступа, а в речевой действительности происходит тенденция к *увеличению* проявления глоттального приступа гласных. Особенно ярко он реализуется на тех фоностилистических уровнях, где присутствует эмоциональная окраска речи, в данном случае, в интервью. На наш взгляд, есть основания предполагать, что увеличение количества реализаций глоттального приступа в речевой действительности может свидетельствовать о наличии тенденции дальнейшего развития немецкого вокализма.

Литература

1. Бодуэн де Куртене И. А. Избранные труды по общему языкознанию. – М.: Изд-во АН СССР, 1963. Т.1
2. Кириллова Н. Б. Медиакультура: теория, история, практика: Учебное пособие. — М.: Академический Проект; Культура, 2008. — 496 с
3. Наумов В. В. Бифонемные сочетания гласных (экспериментально-фонетическое исследование на материале немецкого языка): Дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук: 10.02.19/ В. В. Наумов. – Л., 1982.-170с.
4. Стериополо Е. И. Некоторые особенности фонетической реализации немецкой спонтанной речи/ Е. И. Стериополо, Г. Л. Лысенко// Вопросы нормы и нормативности в реализации языковых средств: Межвуз. сборник научных трудов. – Горький: ГГПИ им. М. Горького, 1988. – С. 44-51
5. Уланович, О. И. Психолингвистика: учеб. пособие/ О. И. Уланович. – Минск: Изд-во Гревцова, 2010. – 240 с.: ил.

Чашко Валерія

к. ф. н., доц. Вікторія Козлова

Сумський державний педагогічний університет ім. А.С. Макаренка

СТРАТЕГІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ МОРАЛЬНО-ЕМОЦІЙНОГО ВПЛИВУ В СУЧАСНОМУ АМЕРИКАНСЬКОМУ ПЕРЕДВИБОРЧОМУ ДИСКУРСІ

Вступ. Передвиборчий дискурс, який займає вагоме місце у житті

сучасного демократичного суспільства, завжди спрямований на здобуття та утримання влади, а тому передбачає морально-емоційний вплив на виборців, реалізація якого відбувається через застосування різноманітних стратегій. Пильний інтерес науковців викликає вивчення стратегій реалізації мовленнєвого впливу в різних типах дискурсу, зокрема в сучасному американському передвиборчому дискурсі, що зумовлює актуальність нашого дослідження. Передвиборчий дискурс визначають як особливу сферу комунікації, прив'язану до часу та місця проведення передвиборчої кампанії та обслуговуючу конкретну соціальну сферу – політичні вибори. Передвиборчий дискурс, таким чином, включає у себе мовленнєву діяльність, що має місце у процесі цієї комунікації, а також її продукти – сукупність текстів [3].

Мета дослідження – виявити основні стратегії реалізації морально-емоційного впливу в сучасному американському передвиборчому дискурсі. Поставлена мета передбачає виконання таких **завдань**:

- з'ясувати сутність поняття морально-емоційного впливу;
- охарактеризувати особливості використання стратегій реалізації морально-емоційного впливу в сучасному американському передвиборчому дискурсі.

Об'єкт дослідження – морально-емоційний вплив в сучасному американському передвиборчому дискурсі.

Предмет дослідження – стратегії реалізації морально-емоційного впливу в сучасному американському передвиборчому дискурсі.

Виклад основного матеріалу. Мовленнєвий вплив у широкому розумінні як вплив на індивідуальну та/чи колективну свідомість і поведінку, що здійснюється за рахунок мовленнєвих засобів, інакше кажучи, за рахунок повідомлень звичайною мовою. У вузькому розумінні мовленнєвий вплив розглядається як конкретний приклад застосування особливостей будови та функціонування перелічених знакових систем, і передусім звичайної мови, з метою побудови повідомлень, що мають

підвищену здатність впливу на свідомість та поведінку адресата чи адресатів повідомлення[4].

Особлива увага приділяється морально-емоційному впливу кандидата в президенти на електорат. Морально-емоційний вплив – мовленнєві дії адресанта, які він спрямовує саме на емоційну сферу адресата, маючи на меті досягнення змін у його ціннісній орієнтації. Мета цього типу мовленнєвого впливу полягає у тому, щоб викликати та підтримувати у адресата такий емоційний стан, який є сприятливим для прийняття ним необхідної позиції щодо якогось питання, погодження із запропонованою точкою зору, бажання діяти певним чином[2].

Реалізація морально-емоційного впливу у передвиборчому дискурсі передбачає застосування різноманітних комунікативних стратегій. Мовленнєва стратегія включає в себе планування процесу мовленнєвої комунікації залежно від конкретних умов спілкування та індивідуальностей комунікантів, а також реалізацію цього плану. Іншими словами мовленнєва стратегія – це комплекс мовленнєвих дій, спрямованих на досягнення комунікативних цілей[1].

Однією з стратегій морально-емоційного впливу в сучасного американського передвиборчому дискурсі є стратегія наснаги. Кандидат має на меті звернення до високих почуттів, уведення електорату в емоційно-піднесений стан. У процесі реалізації цієї стратегії кандидати активно апелюють до ціннісної картини світу сучасного американця. Для ефективного здійснення стратегії наснаги суб'єкт використовує піднесену лексику, абстрактну лексику, схвальні оцінки, а також евфемізми та метафори.

Ще однією стратегією американського передвиборчого дискурсу є стратегія агітації, сутність якої полягає у спонуканні виборця зробити вибір на користь того чи іншого кандидата. Активно виявив себе у здійсненні морально-емоційного впливу на виборців саме через таку стратегію Д. Трамп. Так, Дональд Трамп у своєму агітаційному виступі схильний

використовувати розмовну, емоційно-забарвлену лексику та навіть вульгаризми. Цим досягається значний емоційно-моральний вплив на слухачів, створюється видимість наближеності кандидата до кожного пересічного американця.

Висновок. Отже, морально-емоційний вплив в сучасному американському передвиборчому дискурсі реалізується за допомогою стратегій наснаги та агітації, за рахунок емоційно-забарвленої та абстрактної лексики, іноді розмовної лексики, а також за допомогою активного використання метафор та евфемізмів.

Перспективу подальших досліджень становить вивчення тактик реалізації морально-емоційний впливу в межах зазначених стратегій, а також аналіз їх мовної складової.

Література

1. Иссерс О. С. Речевоевоздействие: учеб. Пособие для студентов, обучающихся по специальности «Связи с общественностью» / Оксана Сергеевна Иссерс. – М. : Флинта : Наука, 2009. – 224 с.
2. Козлова В. В. Мовленнєвий вплив в англomовному парентальному дискурсі / Вікторія Вікторівна Козлова // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Серія: Філологічна. – 2014. – Вип. 48. – С. 198 – 200.
3. Левшина Н. Г. Косвенныеречевые тактики в предвыборном дискурсе: автореф. дисс. ... к. филол. наук: (10. 02. 19) «Теорияязыка» / НатальяГеннадьевнаЛевшина. – СПб., 2005. – 167 с.
4. Паршин П.Б. Речевое воздействие - основные формы и разновидности / Павел Борисович Паршин // Рекламный текст: Семиотика и лингвистика. – М., 2000. – С. 55-75.

Чепурна Зінаїда

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ДЕЯКІ СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ НІМЕЦЬКИХ ПРИСЛІВ'ІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Прислів'я – це закріплені у мові сталі, образні судження, які мають повчальне значення, виражають певну мораль і часто мають звуко-ритмічну організацію. На відміну від фразеологічних одиниць, еквівалентних слову, прислів'я та приказки мають образний зміст, тобто їхня внутрішня форма, зазвичай, зберігає свою значимість. Первинні реалії, пов'язані з виникненням прислів'я, забуваються. Проте, зберігається двоплановість прислів'їв. Їхнє пряме та переносне значення співіснує. Зміст вільного сполучення, що лежить в основі прислів'я, та його переносний зміст актуалізуються у мові. Отже, перекладач повинен передати обидва компоненти: і зміст, і метафоричне значення. [1, 189].

Розглянемо 5 можливих способів перекладу прислів'їв:

1. Переклад повним відповідником-прислів'ям (еквівалентом), коли у мові перекладу є прислів'я, яке рівнозначне за змістом, функціями та стилістичними характеристиками прислів'ю оригіналу та співпадає з ним повністю, або в цілому за образним змістом. Іншими словами, метафора, яка лежить в основі прислів'я, повинна спиратися на ідентичні образи. Повні еквіваленти часто зустрічаються у так званих інтернаціональних прислів'ях та крилатих виразах, в основі, яких лежать Біблія та міфологія. Наприклад: *j-n von Pontius zu Pilatus schicken* – ірон. «*носилати кого-небудь від Понтія до Пілата*»; *das Wasser in die Limmat/ den Rhein/ ins Meer/ in den Brunnen tragen* – прик. «*у море воду лити*»; *bis dahin läuft noch viel Wasser/ in die Elbe/ den Rhein/ die Spree/ herunter* – присл. *До того часу ще багато води втече*.

2. Переклад частковим відповідником-прислів'ям, коли прислів'я мови перекладу еквівалентне прислів'ю оригіналу за змістом, функцією та стилістичним забарвленням, але відрізняється образним змістом. [2, 190]. Наприклад: *was der August nicht kocht, lässt der September nicht ungebraten* – «*літній день рік годує*»; *Jeder Hans findet seine Grete* – присл. «*Для кожного Гриця є своя птиця*».

3. Часто при перекладі використовується прийом калькування. Прислів'я відтворюється майже дослівно, а контекст підказує, що читач має

справу, очевидно, зі сталим зворотом. Коли до складу сталих зворотів входить ономастичний компонент та реалії з яскраво вираженим національним забарвленням, які не стали екзотизмом у мові перекладу, то перекладачі уникають калькування таких виразів і передають їх іншими відповідниками. Наприклад: *Wo der Papst ist, da ist Rom* – «де папа римський, там і Рим».

4. Відповідник-псевдоприслів'я використовується, якщо перекладач вважає за доцільне використання наявних у мові відповідників або, якщо у мові взагалі немає повного або часткового еквівалента-прислів'я. У цьому випадку перекладач пропонує своє прислів'я, відтворюючи без модифікацій або з деякими змінами образний зміст оригінального прислів'я. У читача повинне скластися враження, що створене ним прислів'я існує у мові перекладу, або, що це іноземне прислів'я, відтворене засобами рідної мови. Наприклад: *Der Sommer sorgt für den Winter und der Winter für den Sommer* – *Літо dbaє про зиму, а зима про літо*.

5. Переказ фразеологізму, тобто описовий переклад, є ще одним перекладацьким прийомом. Це тлумачення, пояснення прислів'я, яке у мові перекладу практично перестає існувати як самостійна мовна одиниця. Такий переклад характеризується стилістичними та інформаційними втратами. [3, 192]. Наприклад: *über Weihnacht kein Fest, über des Adlers kein Nest* – присл. «немає свята більшого ніж Різдво, як немає гнізда, вищого ніж у орла». Значущість цього свята пояснюється тим, що ще до XVII століття воно було початком року, а в далекому минулому у древніх германців на цей час припадало свято середини зими – *Mittewinterzeit*; *Was Hänschen versäumt, holt Hans nicht mehr ein* – «Знання набувай змолоду».

Література

1. Виноградов В. С. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы). / В. С. Виноградов – М.: Издательство института общего и среднего образования РАО, 2001. – 224с.

2. Найда А.М. Стійкі народні порівняння як об'єкт фразеології (семантичний і структурний аспекти): /А.М. Найда //Автореф. дис. канд. філол. наук: 10.02.01/ДНУ. – Д., 2002. – 19с.

Tschumakow Alexander, Boguslawskij Sergej, Melnitschuk Olga
Nationale Metschnikow-Universität Odessa

INTERKULTURELL KOMPETENZORIENTIERTER FREMDSPRACHENUNTERRICHT

Im Fremdsprachenunterricht hat das Lehrbuch eine führende Rolle und als Ergebnis – die geschriebene Sprache. Die Zeit aber stellt an den Fremdsprachenunterricht, an den Lehrenden und die Lerner neue Forderungen und Einsatz neuer Methoden und Lernmittel, die dank dem technischen Fortschritt und der Entwicklung der neuesten Technologien zur Verfügung stehen und im Unterricht eingesetzt werden sollten. Der Unterricht aber selbst sieht wie im vorigen Jahrhundert aus. Das Lehrbuch (die geschriebene Sprache) steht im Fremdsprachenunterricht im Vordergrund. Diese Verhältnisse herrschen auch nur in der Fremdsprachendidaktik, sondern auch in der Sprachwissenschaft. Da die geschriebene Sprache vorgezogen wird, spricht F. Coulmas von einer deutlichen Tendenz in der Linguistik und zwar "Skriptizismus in der Sprachwissenschaft", der "Autorität der Schrift", der "Tyrannei des Buchstaben" oder auch von "the written language bias" [3]. Das führt dazu, es werde nicht die Sprache an sich analysiert, sondern eigentlich die geschriebene Sprache. "Dieser Umstand rechtfertigt die Bezeichnung Skriptizismus, mit der eine gewisse Neigung der Sprachwissenschaft im Besonderen gekennzeichnet werden soll" [2, S. 96]. Auf die dadurch entstehenden Konsequenzen weisen T.D. Verbitskaja und A.N. Tschumakow hin und definieren diese Erscheinung vom Standpunkt der gesprochenen Sprache. Bei der Problemlösung wird betont: "Gesprochene Sprache wird durch die Brille der geschriebenen gesehen, bedeutet unter anderem, dass sie mit den Normen der geschriebenen Sprache bewertet wird. Die geschriebene Sprache und die gesprochene

Sprache unterliegen aber verschiedenen Normen. Ein Performanzfehler liegt dann vor, wenn die Normen einer Tätigkeit mit denen der anderen verwechselt werden. In einem geschriebenen Text mögen sprachliche Erscheinungen, die mit den Kommunikationsbedingungen gesprochener Sprache zusammenhängen, als Performanzfehler bewertet werden, das macht sie aber noch lange nicht zu Performanzfehlern in gesprochener Sprache [5, S. 250].

Um gesprochene und geschriebene Sprache voneinander zu trennen, wäre es unserer Meinung nach sinnvoller, nach dem Zusammenhang mit der Dichotomie *langue* – *parole* bzw. Kompetenz – Performanz zu präzisieren. Zuerst ist die *parole* – Realisierung der *langue* – bzw. Performanz – Durchführung der Kompetenz – zu erläutern, um die ausschlaggebende Frage, woher *langue* und Kompetenz kommen, zu beantworten. Der Kompetenz zugrunde liegt das Sprechen (Performieren), und die Entwicklung dieser Kompetenz schafft die Grundlage der menschlichen Performanzerfahrungen, d.h. es kann dementsprechend nicht festgelegt werden, was zuerst da war und was dominiert. "Bei linguistischer Beschreibung ist die Reihenfolge festgelegt: Ausgangspunkt kann nur das konkrete Sprechen sein, es sei denn, man geht davon aus, Beschreibung von Sprache müsse tatsächliche Sprachverwendung nicht widerspiegeln" [5, S. 251]. So schlussfolgern E. Coseriu: ... müssen wir vom Primären der Sprache, d.h. vom Sprechen ausgehen und die Kompetenz jeweils im Sprechen identifizieren" [4, S. 63]. Denn linguistisch erklärt werden soll und kann nicht die *langue* oder die Kompetenz, sondern nur das konkrete Sprechen" [5; 1, S. 461-462].

In der modernen Sprachwissenschaft wird die Lautsprache als Grundlage der Sprachkompetenz angesehen und dieser Gedanke wird unterstrichen. Die Massenkommunikation und die damit verbundenen Anforderungen an den Fremdsprachenunterricht und seinen Zielen bedingen den Einsatz von authentischen Hörtexten, die auch auf interkulturelle Kompetenz abzielen. Um den sprachkompetenzorientierten Fremdsprachenunterricht abwechslungsreich zu gestalten, sollten technologische Hilfsmittel in Verbindung mit der audiolingualen Methode seine Grundlage bilden, wobei an erster Stelle Audiogeräte wie der

Kassettenrecorder / CD- oder DVD- Player stehen.

Folgendes dient vor allem der Schulung von Aussprache und Hörverstehen: Dem Sprachlerner können authentische Sprechmodelle in der Zielsprache dargeboten werden. Als Grundlage können alle Übungsformen verwendet werden, die auch im herkömmlichen Unterricht auftreten, so z. B. Übungen zur Ausspracheschulung, Satzmusterübungen, Wortschatzübungen, auch Schreib- und Leseübungen. Dazu können etwa folgende Aufgaben gestellt werden: Hören und Identifizieren, Imitieren, Auswendiglernen, Übungen zur Satzerweiterung und –verbindung, Übungen zur freien Rede (zum freien Sprechen) usw.

Im Unterricht können alle von uns angeführten Komponenten gleichzeitig verwendet werden, in dem authentischen Filme (oder Fragmente) davon — zum Hörverstehen, der Aussprache und damit verbundenen lexikalisch-grammatischen Komponente beitragen.

Das Hörverstehen authentischer Texte muss bei der Entwicklung der fremdsprachlichen und interkulturellen Lern- und Kommunikationserfahrungen und der kommunikativen Kompetenz als Grundfunktion anerkannt werden.

Weitere visuelle Hilfsmittel sind die Tafel, Wendekarten (Vorderseite : Bild, Rückseite: Wort), Wandbilder, die Pinnwand, die Magnettafel, Dias und der Tageslichtprojektor usw.

Dieser Vorgehensweise bei der Arbeit mit dem Hörverstehen sollten alle didaktischen Prinzipien folgen, die stufenweise anhand der Aufgaben zu dem von den Lernenden gehörten und gesprochenen Text sowohl das Globalverstehen, danach das selektive Verstehen und im Endeffekt das Detailverstehen vollständig ermöglichen sollen.

Literaturverzeichnis

1. Селіванова О. Сучасна лінгвістика. Термінологічна Енциклопедія / Олена Селіванова. – Полтава: Довкілля-К, 2006. – 716 с.
2. Angel Vilmos. Ist der Gegenstand der Sprachwissenschaft die Sprache? // A. Kertesz. Metalinguistik im Wandel. Die "kognitive Wende" in Wissenschaftstheorie und Linguistik. – Frankfurt am M., 1997. – S. 57-97.

3. Coulmas F. Reden ist Silber, Schreiben ist Gold / Florian Coulmas. // Zeitschrift für Literaturwissenschaft und Linguistik, 1985. – S.94-112.
4. Coseriu E. Sprachkompetenz. Grundzüge der Theorie des Sprechens / E. C. – Tübingen (UTB für Wissenschaft. Uni-Taschenbücher, 1481), 1988. – 76 S.
5. Verbitskaja T.D. Perzeptive Kompetenz in der performativen Linguistik T.D. Verbitskaja, A.N. Tschumakow // Записки з романо-германської філології. – Одеса: Фенікс, 2007. – № 19 – С. 248 - 254.

Яцун Євгенія

**Одеський Регіональний Інститут Державного Управління
при Президентові України**

A CASE STUDY OF ENGLISH LANGUAGE TEACHING

Nowadays English language plays a lot of roles in the modern era of globalization. Regardless of how one views English as a second language, globally, a lot of people are interested in acquiring English proficiency. One option for teaching English as a foreign language in technical university is using case study method. Unlike traditional lecture-based teaching where student participation in the classroom is minimal, the case study method is an active learning method, which requires participation and involvement from the student in the classroom. For students who have been exposed only to the traditional teaching methods, this calls for a major change in their approach to learning.

Cases are narratives, situations, select data samplings, or statements that present unresolved and provocative issues, situations, or questions. The case method is a participatory, discussion-based way of learning where students gain skills in critical thinking, communication, and group dynamics. It is a type of problem-based learning. Often seen in the professional schools of medicine, law, and business, the case method is now used successfully in disciplines such as engineering, chemistry, education, and journalism. Students can work through a case during class as a whole or in small groups [2, 321].

Instructors can create their own cases or can find cases that already exist.

The following are some things to keep in mind when creating a case:

What do you want students to learn from the discussion of the case?

What do they already know that applies to the case?

What are the issues that may be raised in discussion?

How will the case and discussion be introduced?

What preparation is expected of students? (Do they need to read the case ahead of time? Do research? Write anything?)

Do you need to divide students into groups or will they discuss as the whole class?

Are you going to use role-playing or facilitators or record keepers? If so, how?

How much time is needed for students to discuss the case?

Performing case study gives students the following benefits, it:

1) allows students to learn by doing. Case study permits students to step into the shoes of decision-makers in real organizations, and deal with the issues managers face, with no risk to themselves or the organization involved;

2) improves the students ability to ask the right questions, in a given problem situation;

3) exposes students to a wide range of industries, organizations, functions and responsibility levels.

4) provides students with an exposure to the actual working of business and other organizations in the real world;

5) reflects the reality of managerial decision-making in the real world, in that students must make decisions based on insufficient information. Cases reflect the ambiguity and complexity that accompany most management issues;

6) helps to understand and deal with different viewpoints and perspectives of the other members in their team. Unquestionably, this serves to improve students communication and interpersonal skills [1, 156].

The case method exposes students to this reality of management .It should be acknowledged that styles and modes of learning vary from student to student.

In other words, case studies may not be suited to everyone. One possible solution to this problem is combination of case studies and exam assessment. It provides a balance in learning styles. Moreover, it enables students to develop a range of skills and no student should be unfairly disadvantaged compared to another.

Case-based approach is a useful method to develop the following skills:

- group working;
- individual study skills;
- information gathering and analysis;
- time management;
- presentation skills;
- practical skills [3].

However, the advantages of case studies are numerous. Some of them are set out below:

1. to improve the student's organisational skills – as case studies are sometimes very dense in information, the key is to condense this information into logical sections and organise them so that a clear picture of the problem/issue can be understood

2. to enhance communication skills – case studies can be used to improve the student's written and oral communication. Non-verbal communication skills are also practised by using case studies

3. to train managerial communication skills such as holding a meeting, negotiating a contract, giving a presentation etc. Case studies force students into real-life situations to require them to get involved in managerial communication [2, 184].

References

1. Покушалова Л. В. Метод case-study как современная технология профессионально-ориентированного обучения студентов // Молодой ученый. — 2011. — № 5., Т.2. — С. 155 – 157.
2. Teaching and the Case Method / Louis Barnes, C. Roland (Chris) Christensen, Abby Hansen. – Harvard Business School Press, 1994. – 333 P.
3. <http://iteslj.org/Techniques/Daly-CaseStudies>

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

1. Алексеєвська Галина Сергіївна Одеський національний університет імені І.І.Мечникова, аспірантка (науковий керівник: Якубовський Сергей Алексеевич, проф., д. екон. н., зав. каф. світового господарства і міжнародних економічних відношень).

2. Андрійчук Лілія Ігорівна Хмельницький національний університет, студентка (науковий керівник: Лисак Галина Олександрівна, Хмельницький національний університет, к. пед. н., доц., викладач кафедри практики та методики викладання іноземних мов).

3. Арсенюк Дмитро Володимирович Вінницький національний технічний університет, студент (науковий керівник: Рудницька Тетяна Григорівна, Вінницький національний технічний університет, викладач кафедри іноземних мов).

4. Бегіашвілі Крістіна Сергіївна Національний технічний університет України ім. Ігоря Сікорського «Київський політехнічний інститут», студентка (науковий керівник: Туришева Оксана Олегівна, к. ф. н., доц. кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»).

5. Білоцерковець Алла Володимирівна Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, викладач.

6. Богуславський Сергій Сергійович к.ф.н., доц., Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, завідуючий кафедри іноземних мов природничих факультетів.

7. Бойко Дар'я Віталіївна Маріупольський державний університет, студентка (науковий керівник: Бережна Людмила Григорівна, Маріупольський державний університет, асистент кафедри німецької та французької філології, Маріупольський державний університет).

8. Буднік Ольга Геннадіївна Національний університет біоресурсів і природокористування, студентка (науковий керівник: Рубінська Б. І., к. ф. н., доц., Національний університет біоресурсів і природокористування України).

9. Буланіш Пилип Кирилович Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, студент (науковий керівник: Шевчук Володимир Гаврилович, д. ф.-м. н., проф., Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, завідуючий кафедри загальної та хімічної фізики,).

10. Бурмістрова Анастасія Володимирівна Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», студент (науковий керівник: Корнева Зоя Михайлівна, к. пед. н., доц., Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», доцент кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови).

11. Волощук Вікторія Вікторівна Хмельницький національний університет, викладач-стажист (науковий керівник: Мазур Юлія Ярославівна,

к. пед. наук, ст. викл., Хмельницький національний університет).

12. Василюшина Наталія Максимівна к. пед. н., доц., Національний авіаційний університет.

13. Гайдаржи Анастасія Василівна Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, студентка (науковий керівник: Гудзенко Тетяна Василівна, к. б. н., вед. н. с., доц., Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, заст. зав. каф. мікробіології, вірусології і біотехнології).

14. Галат Поліна Сергіївна Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, студент (науковий керівник: Подосиннікова Ганна Ігорівна, к. пед. н., доц., Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка).

15. Гарчева Ірина Олександрівна к. ф. н., Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, доцент кафедри іноземних мов природничих факультетів.

16. Гнатенко Вікторія Юріївна Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», студентка (науковий керівник: Корнева Зоя Михайлівна к. пед. н., доц., Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», доцент кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови).

17. Голубенко Лідія Миколаївна к.ф.н., проф., Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, декан факультету романогерманської філології.

18. Горецька Аліса Сергіївна Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», студентка (науковий керівник: Лазебна Олена Анатоліївна, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», доцент кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови).

19. Григораш Вікторія Сергіївна к. ф. н., Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, доцент кафедри іноземних мов природничих факультетів

20. Дмитрошкін Денис Едуардович Хмельницький національний університет, викладач (науковий керівник: Бойко Юлія Петрівна, д. філол. н., проф., Хмельницький національний університет, завідувач кафедри перекладу).

21. Душенківський Дмитро Валерійович Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, студент (науковий керівник: Філіпова Тетяна Олегівна, д.б.н., проф., Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, завідувач кафедри мікробіології, вірусології та біотехнології).

22. Єлагіна Наталія Іванівна к. пед. н., доц., Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського, доцент кафедри іноземних мов.

23. Жиденко Тамара Федорівна Національний університет оборони України, старший викладач.

24. Захарук Надія Олександрівна Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, магістрантка (науковий керівник: Козлова Вікторія Вікторівна, к. ф. н., доц., Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка).

25. Зіноватна Світлана Леонідівна доц., Одеський національний політехнічний університет, доцент кафедри системного програмного забезпечення

26. Ігнатенко Ольга Валеріївна Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка, викладач кафедри практики англійської мови.

27. Іщук Наталія Юріївна к. пед. н., доц., Донецький національний університет імені Василя Стуса, доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування.

28. Каніболоцька Ольга Анатоліївна к. пед. н., доц., Запорізький національний університет, доцент кафедри викладання другої іноземної мови.

29. Канівець Олександр Миколайович к. пед. н., Національний університет біоресурсів та природовикористання України, старший викладач.

30. Кашуба Софія Володимирівна Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, аспірант (науковий керівник: Панько Олена Олексіївна, д. фіз-мат. н., проф., Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, професор кафедри теоретичної фізики та астрономії фізичного факультету).

31. Кімлик Оксана Олексіївна Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, магістрант (науковий керівник: Школяренко Віра Іванівна, д. ф. н., проф., Сумський Державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, завідувач кафедри германської філології).

32. Кічула Марія Ярославівна к.пед.н., Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського, викладач.

33. Кліщ Галина Іванівна к. пед. н., доц., Тернопільський державний медичний університет імені І.Я.Горбачевського, доцент кафедри іноземних мов.

34. Князян Діана Хачатурівна Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, студентка (науковий керівник: д. пед. н., професор Колесниченко Наталія Юріївна, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова).

35. Ковальчук Любов Олександрівна Тернопільський національний економічний університет, доцент кафедри німецької мови.

36. Козак Тетяна Богданівна к. пед. н., доц., Тернопільський національний економічний університет, доцент кафедри німецької мови.

37. Колісник Марина Юріївна Білоцерківський національний аграрний університет, асистент кафедри (науковий керівник: Щаслива

Наталя Святославівна, к. ф. н., Білоцерківський національний аграрний університет, асистент кафедри романо-германської філології та перекладу).

38. Колісніченко Наталя Миколаївна доц., Одеський регіональний інститут державного управління НАДУ при Президентіві України, завідувач кафедри української та іноземних мов.

39. Король Світлана Володимирівна к. пед. н., доц., Хмельницький національний університет, доцент кафедри практики іноземної мови та методики викладання.

40. Корольова Тетяна Володимирівна к. пед. наук, доц., Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського.

41. Котлярова Луїза Болеславівна к. пед. н., доц., Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, доцент кафедри іноземних мов природничих факультетів.

42. Кошіль Наталія Євгенівна к. ф. н., доц., Тернопільський національний економічний університет, доцент кафедри іноземних мов та професійної комунікації.

43. Красовська Наталія Юрїївна Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», студентка (науковий керівник: Дзикович Ольга Володимирівна, к. ф. н., доц. Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», доцент кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови).

44. Лінецький Борис Григорійович Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, аспірант (науковий керівник: Александров Борис Георгійович, д.б.н., проф., директор Інституту Морської Біології НАН України,).

45. Лисак Галина Олександрівна к. пед. н., доц., Хмельницький національний університет.

46. Литовченко Світлана Анатоліївна Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, студент-магістрант (науковий керівник: Школяренко Віра Іванівна, д. ф. н., проф., Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, завідувач кафедри германської філології).

47. Любимова Ніна Леонідівна Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, ст. викл. кафедри іноземних мов природничих факультетів.

48. Мазур Юлія Ярославівна к. пед. н., ст. викл., Хмельницький національний університет.

49. Малярзов Павло Олександрович Одеський національний політехнічний університет, магістрант (науковий керівник: Зіноватна Світлана Леонідівна, к. техн. н., доц.).

50. Мартинюк Олена Володимирівна к. пед. н., доц., Хмельницький національний університет, доцент кафедри практики іноземної мови та методики викладання.

51. Маслова Тетяна Борисівна Національний технічний

університет України «Київський Політехнічний Інститут імені Ігоря Сікорського», викладач.

52. Матвішин Оксана Миколаївна к. ф. н., доц., Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, доцент кафедри мовної та міжкультурної комунікації.

53. Матковська Анастасія Ігорівна Одеський національний університет імені І.І.Мечникова, студентка (науковий керівник: Ямборко Гана Валентинівна, к. б. н., доц., Одеський національний університет імені І.І.Мечникова).

54. Мельник Юрій Олексійович Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, аспірант (науковий керівник: Гоцульський В.Я, д.ф.-м.н., доц., Одеський національний університет імені І.І. Мечникова).

55. Мельничук Ольга Леонідівна Одеський національний університет імені І.І.Мечникова,старший викладач кафедри німецької філології.

56. Миронова Лариса Анатоліївна Одеський національний університет імені І.І.Мечникова, старший викладач кафедри іноземних мов природничих факультетів.

57. Мірошниченко Яна Володимирівна Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, магістр (науковий керівник: Школяренко Віра Іванівна, д. ф. н., проф., Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, зав. кафедри германської філології).

58. Надточій Юлія Миколаївна Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», старший викладач.

59. Нестерова Ольга Юріївна к. пед. н., доц., Державний вищий навчальний заклад «Національний гірничий університет», кафедра перекладу.

60. Ніжегородцев Владислав Олександрович к. пед. н., доц., Університет державної фіскальної служби України, кафедра інформаційних систем і технологій.

61. Нікіфоренко Ірина Валеріївна к.ф.н., доц., Одеський національний університет імені І.І.Мечникова, доцент кафедри німецької філології.

62. Новицька Крістіна Симонівна Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, студентка (науковий керівник: Садченко Олена Василівна, д. екон. н, проф., Одеський національний університет імені І. І. Мечникова завідувачка кафедри менеджменту та математичного моделювання ринкових процесів).

63. Олексій Катерина Богданівна к. ф. н., Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського, викладач.

64. Орлова Наталія Володимирівна к. пед. н., доц., Черкаський національний університет імені Б. Хмельницького, доцент кафедри іноземних мов.

65. Орловська Ольга Володимирівна к.пед. н., доц., Хмельницький національний університет, доцент кафедри практики іноземної мови та методики викладання.

66. Паничок Тетяна Ярославівна к. пед. н., доц., Тернопільський національний економічний університет доцент кафедри німецької мови.

67. Писаренко Анастасія Олексіївна Національний технічний університет імені Ігоря Сікорського», студентка (науковий керівник: Моїсеєва Н.О., к.ф.н., доц., Національний технічний університет імені Ігоря Сікорського», кафедра теорії, практики та перекладу німецької мови факультету лінгвістики).

68. Пихтєєва Олена Петрівна Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, студентка (науковий керівник: Гудзенко Тетяна Василіївна, к.б.н., вед.н.с., доц., Одеський національний університет імені І.І.Мечникова, зам. зав. кафедри мікробіології, вірусології і біотехнології)

69. Підлужна Олена Ігорівна Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, магістрантка (науковий керівник: Христенко Оксана Сергіївна, к. ф. н., доц., Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, доцент кафедри германської філології).

70. Поліщук Ольга Володимирівна Ужгородський національний університет, старший викладач кафедри теорії та практики перекладу.

71. Попова Олена Геннадіївна Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, студентка (наукові керівники: Родіонова Т. А., к. екон. н., доц., Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, Румянцева О. А., к. ф. н., доц., Одеський національний університет імені І. І. Мечникова).

72. Продоус Лілія Володимирівна Хмельницький національний університет, студентка (науковий керівник: Мартинюк Олена Володимирівна, к. пед. н., доц., Хмельницький національний університет).

73. Рибіна Наталія Вікторівна к. ф. н., доц., Тернопільський національний економічний університет, кафедра іноземних мов та професійної комунікації.

74. Ромашенко Ірина Олександрівна Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка, студентка (науковий керівник: Анастасєєва О. А., ст. викл., Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка, кафедра мовної підготовки).

75. Романенко Тетяна Іванівна Одеський регіональний інститут державного управління НАДУ при Президентові України, старший викладач кафедри української та іноземних мов.

76. Ромась Анастасія Олександрівна Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка, студентка (науковий керівник: Козлова Вікторія Вікторівна, к. ф. н., доц., Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка, кафедра германської філології).

77. Румянцева Олена Анатоліївна к.ф.н., доцент, Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, доцент кафедри іноземних мов природничих факультетів.

78. Руда Катерина Анатоліївна Університет державної фіскальної служби України, студентка (науковий керівник: Ніжегородцев Владислав Олександрович, к. пед. н., доц., Університет державної фіскальної служби України).

79. Рудницька Тетяна Григорівна Вінницький національний технічний університет, викладач кафедри іноземних мов.

80. Савченко Альона Євгеніївна Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», магістрант (науковий керівник: Моїсеєва Наталія Олегівна, к. ф. н., доц., Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», кафедра теорії, практики та перекладу німецької мови, доцент факультету лінгвістики).

81. Скляренко Ольга Миколаївна к. ф. н., доц., Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, доцент кафедри іноземних мов гуманітарних факультетів.

82. Слиш Ірина Юріївна Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», магістрантка (науковий керівник: Дзикович Ольга Володимирівна, к. ф. н., доц., Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»).

83. Служинська Леся Богданівна к. пед. н., доц., Тернопільський національний економічний університет, доцент кафедри німецької мови.

84. Слюсаренко Оксана Василівна Донецький національний медичний університет, викладач.

85. Смазчук Оксана В'ячеславівна Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, студентка (науковий керівник: Гудзенко Тетяна Василівна, к.б.н., вед.н.с., доц., Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, зам. зав. кафедри мікробіології, вірусології і біотехнології).

86. Соколова Ніка Валеріївна Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, студентка (науковий керівник: Ліманська Наталія Вікторівна, к.б.н., доц., Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, кафедра мікробіології, вірусології та біотехнології).

87. Судак Аліна Анатоліївна Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, студентка (науковий керівник: Ліманська Наталія Вікторівна, к.б.н., доц., Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, кафедра мікробіології, вірусології та біотехнології).

88. Твердохліб Вероніка Сергіївна Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, студентка (науковий керівник: Ліманська Наталія Вікторівна, к.б.н., доц., Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, кафедра мікробіології, вірусології та біотехнології).

89. Ткаченко Анастасія Валеріївна Одеський національний

університет імені І. І. Мечникова, студентка (науковий керівник: Гудзенко Тетяна Василіївна, к.б.н., вед.н.с., доц., Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, зам. зав. кафедри мікробіології, вірусології і біотехнології).

90. Ткаченко Ганна Володимирівна к. ф. н., доц., Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, доцент кафедри іноземних мов природничих факультетів.

91. Туришева Оксана Олегівна к. ф. н., доц., Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», кафедра теорії, практики та перекладу німецької мови.

92. Турчина Катерина Сергіївна Сумський державний педагогічний університет імені А. С.Макаренка (науковий керівник: Козлова Вікторія Вікторівна, доц., Сумський державний педагогічний університет імені А. С.Макаренка, кафедра германської філології Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка).

93. Федчишин Надія Орестівна к. пед. н., доц., Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського, зав. кафедри іноземних мов.

94. Ференчук Ірина Олександрівна Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка, аспірантка (науковий керівник: Задорожна Ірина Павлівна, д. пед. н., Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка, професор кафедри практики англійської мови та методики її викладання).

95. Фрумкіна Арина Леонівна к. ф. н., Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, викладач кафедри іноземних мов природничих факультетів.

96. Чашко Валерія Валеріївна Сумський державний університет імені А. С. Макаренка, магістрант (науковий керівник: Козлова Вікторія Вікторівна, к. ф. н., доц., Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, кафедра германської філології).

97. Чепурна Зінаїда Володимирівна Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», старший викладач.

98. Чумаков Олександр Миколайович к.ф.н., доц., Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, доцент кафедри німецької філології.

99. Якубовский Сергій Олексійович д. е. н., проф., Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, завідуючий кафедри мирового господарства та міжнародних економічних відносин.

100. Яцун Євгенія Матвіївна Одеський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, ст. викладач.